

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะการคิดวิเคราะห์
เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา
ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2558
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะการคิดวิเคราะห์
เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา
ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2558
ลิขสิทธิ์เป็นของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

THE DEVELOPMENT OF LEARNING ACHIEVEMENT AND ANALYTICAL THINKING
SKILLS ON THAI SOCIETY AND PEACEFUL OF MATTHAYOMSUKSA 3 STUDENTS
USING DISCUSSION METHOD WITH KWL PLUS TECHNIQUE

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements for the Degree
Master of Education Program in Teaching Social Studies
Department of Curriculum and Instruction
Graduate School, Silpakorn University
Academic Year 2015
Copyright of Graduate School, Silpakorn University

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้วิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus” เสนอโดย นายสถาพร ขอเพียรกลาง เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปานใจ ธารทัศน์วงศ์)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1. อาจารย์ ดร.อนัน ปันอินทร์
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรพิน ศิริสัมพันธ์
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ สมประสงค์ น่วมบุญลือ)
...../...../.....

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.สามารถ ทิมนาถ)
...../...../.....

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.อนัน ปันอินทร์)
...../...../.....

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรพิน ศิริสัมพันธ์)
...../...../.....

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม)
...../...../.....

54262315: สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา

คำสำคัญ : สังคมไทยและสันติวิธี / ทักษะการคิดวิเคราะห์ / การอภิปราย / เทคนิค KWL Plus

สถาพร ขอเพียรกลาง : การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : อ. ดร.อนันต์ ปันอินทร์, ผศ. ดร.อรพินธ์ ศิริสัมพันธ์ และ ผศ. ดร. ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม. 225 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus 2) เปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ ก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus 3) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปรายร่วมกับเทคนิค KWL Plus กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/7 โรงเรียนมัธยมวัดดุสิตาราม เขตบางกอกน้อย จังหวัดกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 36 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี 3) แบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ 4) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปรายกลุ่ม ร่วมกับเทคนิค KWL Plus สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t -test for dependent) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ทักษะการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ปีการศึกษา 2558

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 1..... 2..... 3.....

54262315: MAJOR: TEACHING SOCIAL STUDIES

KEY WORDS: THAI SOCIETY AND PEACEFUL / ANALYTICAL THINKING SKILLS/
DISCUSSION METHOD / KWL PLUS TECHNIQUE

SATHAPORN KORPEARNKARN: THE DEVELOPMENT OF LEARNING ACHIEVEMENT AND ANALYTICAL THINKING SKILLS ON THAI SOCIETY AND PEACEFUL OF MATTHAYOMSUKSA 3 STUDENTS USING DISCUSSION METHOD WITH KWL PLUS TECHNIQUE. THESIS ADVISORS: ARNON PUNAIN, Ph.D., ASST. PROF. ORAPIN SIRISAMPHAN, Ph.D., AND ASST. PROF. CHAIYOS PAIWITHAYASIRITHAM, Ed.D. 225 pp.

The purposes of study were to: 1) compare the learning achievement on Thai society and peaceful of Matthayomsuksa 3 students using discussion method with KWL PLUS technique; 2) compare Matthayomsuksa 3 students analytical skills before and after using discussion method with KWL PLUS technique and 3) study the opinions of Matthayomsuksa 3 students using group discussions with KWL PLUS technique. The sample of this research consisted of 36 Matthayomsuksa 3/7 students studying in the second semester during the academic year 2015 at Watdusitaram Secondary School. The instruments employed to collect data were: 1) lesson plans; 2) a learning achievement test; 3) a learning achievement an analytical thinking skills test and 4) a questionnaire on the opinions of students towards using discussion method with KWL PLUS technique. The collected data were analyzed by mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.) t – test for dependent and content analysis

The findings were as follows:

1. The learning achievement of Thai society and peaceful of Matthayomsuksa 3 students using discussion method with KWL PLUS technique were significantly higher than before at the .05 level.
2. Analytical thinking skills of Matthayomsuksa 3 students using discussion method with KWL PLUS technique were significantly higher than before at the .05 level.
3. The opinions of students towards using discussion method with KWL PLUS technique were at the high level.

Department of Curriculum and Instruction

Graduate School, Silpakorn University

Student's signature .....

Academic Year 2015

Thesis Advisors' signature 1..... 2..... 3.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับ เทคนิค KWL Plus เล่มนี้ สำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดีด้วยความกรุณาในการให้คำปรึกษา ความช่วยเหลือ และกำลังใจจาก อาจารย์ ดร.อนันต์ ปันอินทร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรพิน ศิริสัมพันธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม ผู้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้คอยช่วยเหลือ และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้วิจัยตั้งแต่เริ่มต้นจนวิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วง ผู้วิจัย จึงขอกราบขอบพระคุณทุกท่าน

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. มนัสนันท์ นัวสมบูรณ์ รองศาสตราจารย์ สมประสงค์ น่วมบุญ ลือ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ อาจารย์ ดร. สามารถ ทิมนาคน ผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาให้ คำปรึกษาแนะนำ แก้ไขข้อบกพร่อง และให้ความรู้ในด้านวิชาการ จนทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้ถูกต้อง และสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ตลอดจนคณาจารย์ในสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา และคณาจารย์ทุกท่านที่ ประสทธิประสาทวิชา

ขอขอบพระคุณ ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านได้แก่ รองศาสตราจารย์ อนงค์พร สมานชาติ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาทิต จันทรวินิจ อาจารย์ ดร. พิณพนธ์ พวงแพ ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการ ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการทำวิจัยซึ่งทำให้สามารถดำเนินการทำวิจัยและเก็บข้อมูลได้อย่างมี ประสิทธิภาพ รวมทั้งขอเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการทำวิทยานิพนธ์ให้มีความถูกต้องและ สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมวัดดุสิตาราม เขตบางกอกน้อย จังหวัด กรุงเทพมหานคร และคณาจารย์กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เพื่อนครูทุก ท่านที่ให้ความร่วมมือและคอยให้กำลังใจช่วยเหลือ ทั้งอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวม ข้อมูลเป็นอย่างดี

สุดท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ผู้ซึ่งให้ชีวิต และวางรากฐานการศึกษา รวมถึง การให้ปัจจัยและกำลังใจและคอยส่งเสริมในการศึกษาต่อ ขอขอบคุณพี่ๆ และเพื่อนทุกคนในชั้นเรียน ระดับปริญญาโท สาขาการสอนสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ขอขอบคุณมิตร สหายทุกท่านที่คอยส่งเสริม ช่วยเหลือให้คำแนะนำ และเป็นกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ทุก ท่าน จนผู้วิจัยสำเร็จการศึกษาระดับมหาบัณฑิตตามประสงค์ที่ตั้งไว้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญแผนภูมิ	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
กรอบแนวคิดในการวิจัย	7
คำถามการวิจัย	11
วัตถุประสงค์การวิจัย	11
สมมติฐานการวิจัย	11
ขอบเขตการวิจัย	11
นิยามศัพท์เฉพาะ	12
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	13
2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	14
หลักสูตรโรงเรียนมัธยมวัดดุสิตาราม	14
การสอนแบบอภิปราย	21
การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL Plus	34
แผนภูมิรูปภาพความคิด	38
ทักษะการคิดวิเคราะห์	46
การใช้คำถาม	55
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	58
3 วิธีดำเนินการวิจัย	63
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	63
แบบแผนการวิจัย	64
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	64
ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	65
วิธีดำเนินการทดลอง	77
การวิเคราะห์ข้อมูล	80
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	83
ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus	83

บทที่	หน้า
4	
ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus	84
ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus	85
5	
สรุป อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ	90
สรุปผลการวิจัย	91
การอภิปรายผล	91
ข้อเสนอแนะ	97
ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้	97
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	98
รายการอ้างอิง	99
ภาษาไทย	99
ภาษาต่างประเทศ	105
ภาคผนวก	106
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	107
ภาคผนวก ข ผลการวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	109
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	135
แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus	136
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี	202
แบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์	207
แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อ การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus	222
ประวัติผู้วิจัย	225

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	17
2	18
3	20
4	64
5	65
6	69
7	82
8	83
9	84
10	84
11	85
12	110
13	113
14	119
15	122

ตารางที่	หน้า
16	ค่าดัชนีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของแบบทดสอบทักษะการคิดวิเคราะห์ ของผู้เชี่ยวชาญ 123
17	ผลการวิเคราะห์ความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบ วัดทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยใช้สูตรของ คูเดอร์ ริชาดสัน KR – 20 129
18	คะแนนแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus 132
19	ค่าดัชนีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบ อภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ของผู้เชี่ยวชาญ 133

สารบัญแผนภาพประกอบ

แผนภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	10
2	ขั้นตอนการสอนแบบอภิปราย	27
3	แผนภูมิรูปดาว	41
4	แผนภูมิภาพรูปแมงมุม	42
5	แผนภูมิภาพรูปโซ่	42
6	แผนภูมิภาพแสดงเหตุ	43
7	แผนภูมิรูปภาพก้างปลา	43
8	แผนภูมิรูปภาพต้นไม้	44
9	แผนภูมิรูปแบบการจัดกลุ่ม	44
10	แผนภูมิการเปรียบเทียบ	45
11	แผนภูมิการแก้ปัญหา	45
12	แผนภูมิความคิดรวบยอด	45
13	แผนภูมิเส้นโค้งแสดงลำดับเหตุการณ์	46
14	แผนภูมิภาพวงกลม	46
15	ขั้นตอนการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus	68
16	ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	72
17	ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์	75
18	ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วย วิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus	77
19	ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus	79

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมโลกในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในทุกๆด้าน ซึ่งเป็นผลมาจากการพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้งในด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ในการที่จะพัฒนาได้นั้นต้องใช้บุคคลที่มีความรู้เข้าไปเป็นแรงขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนา ซึ่งการที่จะสร้างความรู้ที่จะนำไปพัฒนาได้นั้นจะต้องมีรากฐานมาจากการศึกษาที่ดี เพราะการศึกษานับเป็นรากฐานสำคัญประการหนึ่ง สำหรับการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าสามารถแก้ไขปัญหาลงและพัฒนาประเทศด้านต่างๆ ทั้งในด้านของเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง โดยที่การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญ ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ เสริมสร้างให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ เป็นคนดี มีจิตสาธารณะ ดังกระแสพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ทรงเห็นความสำคัญในการศึกษา (สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, 2538 : 4) ตอนหนึ่งความว่า

“การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นการลงทุนที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศ และเราใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้วยวิธีต่างๆ ในบรรดาปัจจัยต่างๆ ที่มีความสำคัญต่อประสิทธิผลในการพัฒนาซึ่งมีหลายปัจจัยนั้น ทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด แม้เราจะมีปัจจัยอื่นๆ อย่างสมบูรณ์ แต่ถ้าทรัพยากรมนุษย์ไม่มีคุณภาพแล้ว การพัฒนา ก็ไม่อาจประสบความสำเร็จสูงสุดได้”

จากพระราชดำรัสดังกล่าว ได้ระบุถึงความสำคัญของการศึกษาซึ่งประเทศไทยเป็นส่วนหนึ่งของสังคมโลกจึงได้มีความพยายามที่จะปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลาโดยควบคู่ไปกับการดำรงชีวิตอยู่บนวิถีความเป็นไทย ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ดังที่ปรากฏในจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาที่กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 6 มีเป้าหมายเพื่อให้คนไทยที่พึงประสงค์มีลักษณะเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาความรู้ คุณธรรม มีคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข หรือกล่าวได้ว่าเพื่อให้ได้คนดีมีปัญญาและมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542 : 5)

ดังนั้นสถานศึกษาจึงมีบทบาทในฐานะองค์กรสำคัญ ที่จะเปลี่ยนผ่านการศึกษาให้มีหลักสูตรการจัดการเรียนรู้แนวทวิทางสนับสนุน และสร้างโอกาสทางการศึกษา เพื่อสร้างมาตรฐานการจัดการศึกษาที่ควรจะเป็น และผลักดันให้เกิดการดำเนินการไปในทิศทางดังกล่าว จนการศึกษาสามารถบรรลุเป้าประสงค์คือ พัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่พึงประสงค์ตอบสนองและสอดคล้องกับความต้องการของสังคม สามารถพัฒนาตนเองและสังคมให้เป็นไปในทิศทางที่ควรจะเป็น สามารถสร้างผลิตผลบนฐานความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีคุณภาพ สามารถแข่งขันกับนานาชาติอารยประเทศได้ และคงความเป็นไทยไว้อย่างสมบูรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับ การจัดการศึกษาไทยตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 ที่กำหนดให้การจัดการศึกษาต้องยึดว่าผู้เรียนทุกคนมี

ความสามารถเรียนรู้พัฒนาได้ ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มศักยภาพ รวมทั้งมุ่งเน้นให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนให้ได้มาตรฐาน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย ให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ มีทักษะทางด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างสันติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 1) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555 – 2559 ในยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน ที่กล่าวว่า การพัฒนาคนเพื่อเสริมสร้างทุนทางปัญญาอย่างยั่งยืน มุ่งพัฒนาคนไทยให้มีศักยภาพในการคิดวิเคราะห์ มีความคิดสร้างสรรค์ ไม่เรียนรู้ มีคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม รู้จักสิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น ควบคู่กับการเสริมสร้างโครงสร้างพื้นฐานทางปัญญาและแหล่งเรียนรู้ระดับชุมชน สอดคล้องกับเกณฑ์การผ่านช่วงชั้นและการจบหลักสูตรการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2551 : 32) กำหนดไว้ว่า ผู้เรียนจะต้องผ่านการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด ประกอบด้วยมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งได้ใช้เป็นกรอบในการประเมินคุณภาพภายนอกมาตรฐานที่ 4 ด้านผู้เรียน ได้กำหนดไว้ว่าให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์

จากความสำคัญข้างต้นการจัดการศึกษานั้นให้ความสำคัญต่อการคิดในด้านต่าง ๆ การคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ โดยเฉพาะการคิดวิเคราะห์ เนื่องจากการคิดวิเคราะห์มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตตามที่ วัชรรา เลาเรียนดี (2549 : 1) กล่าวว่า ทักษะและความสามารถในการคิดมีความจำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิตการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายและประสบความสำเร็จ อีกทั้งยังส่งผลถึงการพัฒนาประเทศชาติในทุกด้าน ปัญหาการศึกษาระดับชาตินั้น จากการติดตามการปฏิรูปการศึกษา การประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา 17,562 แห่งทั่วประเทศ คิดเป็นร้อยละ 49.1 ของโรงเรียนทั้งหมด พบว่า การจัดการเรียนการสอนครูยึดผู้เรียนเป็นสำคัญยังมีคุณภาพอยู่ในระดับร้อยละ 39.2 การจัดกิจกรรมที่กระตุ้นผู้เรียนให้รู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ มีคุณภาพอยู่ในระดับร้อยละ 13.5 และครูสามารถนำผลการประเมินมาปรับเปลี่ยนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพเพียงร้อยละ 21.6 ของสถานศึกษาทั้งหมด การประเมินคุณภาพทางด้านผู้เรียนพบว่า ยังมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมากในทุกกลุ่ม โดยเฉพาะความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ วิचारณญาณ ความคิดสร้างสรรค์ มีคุณภาพระดับดีเพียงร้อยละ 11.1 และการมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีคุณภาพดีเพียงร้อยละ 26.5 ของสถานศึกษาทั้งหมด ส่วนผลการประเมินของผู้ตรวจราชการ พบว่า โครงสร้างการบริหารการศึกษาในส่วนกลางยังขาดการประสานและเชื่อมโยงนโยบายและยุทธศาสตร์ ส่วนภูมิภาคพบว่าผู้แทนกระทรวงในจังหวัดยังไม่ชัดเจน การกระจายอำนาจไม่เป็นไปตามกฎหมายที่สำคัญ ครูจำนวนมากยังสอนแบบเดิม ขาดความรู้ในเนื้อหาวิชาและทักษะการจัดการเรียนการสอน (บุญณิสสา ส่งแสง : 2554)

จากสภาพปัญหาข้างต้นจึงจำเป็นต้องเร่งให้มีการปรับปรุงการศึกษา โดยเฉพาะปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ตกต่ำและการขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ซึ่งในแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 11 ปี พ.ศ. 2555 – 2559 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550 : 2) ได้ระบุไว้ดังนี้ ผลการพัฒนาตามช่วงวัย พบว่า กลุ่มวัยเด็ก ระดับเขาวัวปัญญา มีค่าเฉลี่ยลดลง ส่วนเด็กวัยเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่า ร้อยละ 50 และมาตรฐานความสามารถของผู้เรียนในเรื่องการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีวิจารณ์ญาณ และคิดสร้างสรรค์ ค่อนข้างต่ำ สอดคล้องกับ วัชรากล่าวเรียนดี (2545 : 92) ที่กล่าวแสดงความคิดเห็นว่าเด็กและเยาวชนไทยมีศักยภาพที่ต่ำ ในทักษะที่มีความจำเป็นต่อการเรียนรู้ในอนาคตโดยเฉพาะทักษะการคิดและทักษะการแก้ปัญหา สอดคล้องกับข้อมูลทางวิชาการที่กล่าวถึงปัญหาการคิดที่หลายหน่วยงานได้สรุปผลจากการประเมินคุณภาพการศึกษาทำให้ได้ข้อสรุปว่า เด็กไทยคิดไม่เป็น ไม่ว่าจะเป็นการคิดแบบเหตุผล การคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา พบว่า การประเมินด้านการคิดวิเคราะห์ของเด็กไทยทั้งประเทศมีความสามารถในการคิดเพียง 11.1 % ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำมาก ซึ่งแนวคิดของนักวิชาการและผลงานวิจัยที่ผ่านมาให้ความสำคัญกับการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ต่อการจัดกาเรียนการสอนอย่างมาก เนื่องจากการสอนให้ความรู้แบบเน้นการจำ โดยครูให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติตามคำสั่ง ครูจึงเป็นผู้คิดว่าการเรียนเป็นผู้ขาดทักษะในการคิดโดยเฉพาะการคิดเชิงวิเคราะห์ สังเคราะห์ รวมถึงผู้ปกครองในอดีตที่ผ่านมาที่มีส่วนทำให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ที่น้อยเนื่องมาจากผู้ปกครองจะดำเนินการสั่งให้ผู้เรียนทำตามที่ตนเห็นสมควรไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดทั้งที่บางที่เป็นความคิดที่สร้างสรรค์ หรือแปลกออกไป ผู้ปกครองก็จะเกิดความกังวลและบอกให้ผู้เรียนหยุดความคิดนั้นเสีย ซึ่งการปฏิบัติเช่นนี้เป็น การขัดขวางการคิดของผู้เรียน ไม่ว่าจะ เป็น คิดวิเคราะห์สังเคราะห์ สร้างสรรค์ เนื่องจากจะทำให้ให้ผู้เรียนไม่กล้าคิดออกมา สอดคล้องกับ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2542 : 2) ที่กล่าวว่าการจัดการศึกษาที่ผ่านมาไม่ตอบสนองกระบวนการพัฒนาผู้เรียน ผู้สอนส่วนใหญ่จะใช้รูปแบบและวิธีการสอนที่เน้นผู้สอนเป็นศูนย์กลาง เน้นการถ่ายทอดความรู้และเนื้อหา โดยละเลยการมุ่งเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาศักยภาพ ไม่นำเหตุการณ์หรือปัญหาจากชุมชนเข้ามาเรียนรู้ ไม่สนใจวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ค่านิยมและภูมิปัญญาไทย เป็นผลให้การเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง การศึกษามุ่งพัฒนาคนเพื่อป้อนตลาดแรงงานอันเป็นผลให้ผู้เรียนมีความรู้แต่ไม่มีความคิด แสดงให้เห็นถึงการใช้ปัญหาเรื่องการเรียนการสอนที่ยังไม่ค่อยมีประสิทธิภาพ

จากข้อมูลที่ได้กล่าวมาในข้างต้น โรงเรียนมัธยมวัดดุสิตาราม กำลังประสบกับปัญหาดังกล่าว โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและผลของการทดสอบระดับชาติหรือ O – Net อยู่ในระดับที่ต่ำและมีผลเฉลี่ยลดลงใน 3 ปี ย้อนหลัง ตั้งแต่ปีการศึกษา 2555 - 2557 ของโรงเรียนมัธยมวัดดุสิตาราม ในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีคะแนนเฉลี่ยของระดับประเทศไม่ถึงร้อยละ 50 ดังนี้ 47.12, 39.37, และ 46.79 ตามลำดับ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ในขณะเดียวกันผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O - Net) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของโรงเรียนมัธยมวัดดุสิตาราม ปีการศึกษา 2555 - 2557 ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ คือ 44.87, 38.42 และ 41.82 ตามลำดับ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) นอกจากนี้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาสังคมศึกษา 6 รหัสวิชา ส23103

ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2555 ปีการศึกษา 2556 และปีการศึกษา 2557 พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ลดต่ำลง เนื่องจากในรายวิชาสังคมศึกษา เป็นวิชาที่มีเนื้อหาสาระที่ต้องอาศัยกระบวนการคิด เช่น ในเรื่องการขัดแย้ง หรือลักษณะของสังคม เป็นต้น ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการคิดเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบหรือแนวทางในการได้มาของคำตอบ ซึ่งสอดคล้องกับการที่นักเรียนขาดทักษะในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และแก้ปัญหา เนื่องจากกลุ่มนักเรียนที่มีผลการเรียนที่ต่ำหรือไม่ผ่านการประเมิน ทักษะการคิดก็จะขาดไป เพราะ นักเรียนขาดทักษะการคิดด้านต่างๆ เช่น การคิดเชื่อมโยง การคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ ตลอดจนการคิดแก้ปัญหา ขาดสมาธิ ขาดความตั้งใจและกระตือรือร้นในการเรียน ทำให้มีนักเรียนสอบไม่ผ่านการประเมินเป็นจำนวนมาก

ผลการสัมภาษณ์ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และครูที่ปรึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ขาดความสนใจ และใส่ใจในการเรียน ขาดความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ มักจะเรียนรู้โดยการฟังบรรยายของครูเพียงอย่างเดียว ขาดการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม ขาดการศึกษาหนังสือและอ่านบททบทวนบทเรียน และขาดการแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นกับเพื่อนร่วมชั้น สอดคล้องกับ สุชาติพิทย์ แป้นทองคำ (2545 : 5) และณัฐรินทร์ ศรีวิโชติชนกุล (2551 : 2) พบว่า นักศึกษาที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นเป็นวัยที่เริ่มสนใจตัวเอง และสิ่งแวดล้อมมากกว่าวัยเด็ก มีความรักสวยรักงาม ชอบแต่งตัว มีความสนใจต่อเพศตรงข้าม ซึ่งส่วนใหญ่นั้นขาดความเอาใจใส่ เฉื่อยชา ขาดการทุ่มเทและเรียนรู้อย่างจริงจัง มักจะเรียนรู้ด้วยการฟังบรรยายจากครู และอ่านหนังสือเรียน ขาดการค้นคว้าความรู้เพิ่มเติม ในส่วนของการแลกเปลี่ยนความคิดกับเพื่อนนั้นมีน้อย ในด้านการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน เป็นด้านที่มีความสำคัญ ดังนั้นครูผู้สอนหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจึงต้องพิจารณาอย่างรอบครอบในการจัดการเรียนรู้ให้ถูกต้องและเหมาะสมกับผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 24 กล่าวถึงการจัดการกระบวนการเรียนรู้ โดยสรุปดังนี้ คือ การจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมจะต้องสอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การแก้ปัญหา และการนำไปประยุกต์ใช้ จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการอ่านศึกษาค้นคว้า ใฝ่เรียนรู้ มีผลสัมฤทธิ์ความรู้ต่าง ๆ อย่างสมดุล รวมถึงการปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม ตลอดจนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยผู้สอนควรจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้รอบด้าน

จากปัญหาที่กล่าวมา ผู้วิจัยศึกษาได้ค้นคว้าจึงเลือกวิธีสอนที่เหมาะสมเพื่อให้นักเรียนเกิดความสนใจ และในการจัดการเรียนรู้ควรเป็นวิธีที่สามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและ พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ พัฒนาส่งเสริมให้นักเรียนใฝ่เรียนรู้ แลกเปลี่ยนความคิดร่วมกับผู้อื่นเพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ คำตอบ หรือข้อสรุปที่ถูกต้อง ซึ่งได้มีนักการศึกษาหลายท่านคิดค้นและพัฒนานวัตกรรม ตลอดจนรูปแบบและกระบวนการจัดการเรียนรู้ หลากหลายวิธี ซึ่งแต่ละวิธีเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาหลากหลายวิธี พบว่า การสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL, KWL Plus ซึ่งเทคนิคเหล่านี้ล้วนแต่เป็นเทคนิคที่ช่วยพัฒนาทักษะในด้านต่างๆ

วิธีสอนแบบอภิปรายเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ฝึกฝนเกี่ยวกับกระบวนการของการใช้ความคิด เพราะเป็นการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นอันจะนำไปสู่การเรียนรู้ ช่วยให้พัฒนาทั้งความรู้ ด้านเจตคติ และทักษะการเรียนรู้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช,

2529 : 90 - 91) นอกจากนี้ยังช่วยทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือประสบการณ์ที่มีต่างกันอย่างมีเหตุผล เกิดความร่วมมือกันในกลุ่มของผู้เรียน และเกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีขึ้นในกลุ่มผู้เรียนเอง ดังที่ อภรณ์ ใจเที่ยง (2540 : 105 - 108) กล่าวถึงข้อดีของการอภิปรายไว้ดังนี้ 1. ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และฝึกการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น 2. ฝึกนิสัยความรับผิดชอบ การศึกษาค้นคว้าข้อมูลความรู้จากแหล่งต่างๆ 3. ส่งเสริมความกล้าคิด กล้าพูด กล้าตัดสินใจกล้าแสดงออก 4. ฝึกความเป็นประชาธิปไตย เคารพสิทธิ และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่ถือความเห็นตนเองเป็นใหญ่ 5. ผู้เรียนได้รับความรู้กว้างขวาง และได้รับประสบการณ์ตรงจากการเรียน 6. ผู้เรียนไม่เบื่อหน่ายในการเรียน เพราะเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมตลอดการเรียนและ 7. ช่วยให้ผู้สอนรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคลดีขึ้น ทำให้ผู้สอนรู้ว่าใครกล้าพูด ใครสนใจ ตั้งใจ ใครมีความรู้ ความคิดเฉียบแหลม มากน้อยเพียงใด

การศึกษางานวิจัยการสอนแบบอภิปรายได้ข้อค้นพบดังนี้ ญัฐรินทร์ ศรีวิโชติชนกุล (2551 : 73) พบว่า การพัฒนาผลการเรียนรู้ เรื่องกลยุทธ์การบริหารตนเอง ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง โดยการสอนแบบอภิปรายกลุ่มนั้น มีผลการเรียนรู้สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ปรีชา ศรีสมยศ (2528 : 78 - 88) พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการแสดงบทบาทสมมติและกลุ่มตัวอย่างที่เรียนด้วยการใช้การอภิปรายกลุ่ม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาจริยศึกษา ทศนคติเชิงจริยธรรม และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 ดวงกลม และเป็นชุมพล (2558 : 134) พบว่าการจัดการเรียนรู้ธรรมชาติของวิทยาศาสตร์แบบจัดแจ้ง ร่วมกับการอภิปรายสะท้อนความคิดเห็นสามารถพัฒนาความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ของนักเรียน บรรจง รุ่งอารีย์ (2538 : 260) พบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกมีการอภิปรายกลุ่มดีกว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มณฑนา พรหมโสภา (2538 : บทคัดย่อ) พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอานนท์ จังหวัดเชียงใหม่ ที่ได้รับการสอนแบบอภิปรายกลุ่มมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้เรื่องโรคเอดส์สูงกว่าก่อนทดลอง นิตยา แสงขาว (2540 : บทคัดย่อ) พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านปากเมือง จังหวัดพัทลุง ที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม มีคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาความขัดแย้งของนักเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการแก้ปัญหาเป็นรายบุคคล

จากการศึกษาพบว่า การอภิปรายเป็นวิธีการ ที่ช่วยเสริมสร้างผู้เรียนได้พัฒนาทางสติปัญญา เกิดทักษะกระบวนการต่าง ๆ เช่น การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การใช้เหตุผล การตัดสินใจ เกิดการปฏิสัมพันธ์กับสังคม รวมถึง เทคนิค KWLH ซึ่งเทคนิคนี้เป็นเทคนิคที่ช่วยพัฒนาทักษะในด้านต่างๆ เช่น การอ่าน ทักษะการคิด และความสามารถในการเชื่อมโยง สรุปความ และการให้เหตุผล

ดังที่ วัชรา เล่าเรียนดี (2548 : 144 - 145) และผจงกาญจน์ ภูวิธดาวรรณ (2534 : 89) ได้กล่าวไว้ว่า เทคนิค KWL Plus เป็นการจัดการเรียนรู้ที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ได้ โดยผ่านการอ่าน เพราะแต่ละขั้นตอนมุ่งใจให้นักเรียนอ่าน การคิดวิเคราะห์โดยละเอียด และพัฒนาทักษะการเขียนสรุปความได้เช่นเดียวกันจากขั้นการเขียนสรุปความจากแผนภูมิรูปภาพ เทคนิค KWL Plus มีพื้นฐานจากเทคนิค KWL ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วนสำคัญ คือ (K) ระบุสิ่งที่รู้ เรื่องที่รู้เกี่ยวข้องกับเรื่องที่กำหนด หรือหัวข้อที่กำหนด และ (W) อยากรู้อะไรบ้าง จากสิ่งหรือเรื่องที่

กำหนดในขั้นแรก และ (L) เรียนรู้อะไรบ้างจากเรื่องที่กำหนด หลังจากอ่านเสร็จแล้ว ที่แตกต่าง คือ KWL Plus มีการเพิ่มการทำแผนภูมิรูปภาพความคิด และสรุปเรื่องราวต่าง ๆ ที่อ่าน เมื่อจบกระบวนการ KWL แล้ว จากกระบวนการเทคนิค KWL Plus กล่าวได้ว่า เทคนิคดังกล่าว สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ได้ เพราะแต่ละขั้นตอนจูงใจให้นักเรียนคิดวิเคราะห์จากการอ่านโดยละเอียด นอกจากนี้การถามคำถามและเสริมแรงของครูช่วยให้นักเรียนอยากรู้อยากแสวงหาคำตอบที่หลากหลาย KWL ทำให้ผู้เรียนอ่านอย่างพิจารณา อ่านอย่างละเอียด หรือทบทวนสิ่งที่รู้มาก่อน สิ่งที่นักเรียนต้องรู้และได้รู้อะไรจากที่อ่าน เป็นต้น การสร้างแผนภูมิรูปภาพความคิด (Mind mapping หรือ Concept mapping) ต่อท้าย KWL ช่วยในการจัดองค์ความรู้ใหม่จากเรื่องที่อ่าน แสดงสาระหลัก สาระรอง ความสัมพันธ์ระหว่างสาระต่าง ๆ เป็นการสร้างแผนผังความสำคัญกับลายเส้น แสดงออกถึงความเข้าใจอย่างแท้จริง แล้วนำมาเขียนสรุปความ ใช้เทคนิค KWL Plus ภายใต้การแนะนำช่วยเหลือ และการถามคำถามให้คิดของครู นอกจากนี้ นักเรียนยังสามารถนำเทคนิคนี้ไปใช้ในการเรียนรู้สาระอื่น ๆ ต่อไป

เทคนิค KWL Plus เป็นเทคนิควิธีสอนที่มีประสิทธิภาพโดยมีเป้าหมายในการนำมาใช้ตามแนวคิด ดังนี้ วัชราน เล่าเรียนดี (2548 : 145) กล่าวถึงเป้าหมายของ เทคนิค KWL Plus ดังต่อไปนี้

1. เทคนิค KWL Plus สามารถนำมาใช้เพื่อการส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการอ่านอย่างกระตือรือร้น เป็นการอ่านที่ฝึกการถามตนเองและใช้ความคิด และคิดในเรื่องที่อ่านเป็นสำคัญ
2. พัฒนาสมรรถภาพในการกำหนดเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการอ่าน สรุปสาระสำคัญจากเรื่องที่อ่าน จัดการกับสาระความรู้ใหม่ ตามความเข้าใจของตนเอง โดยการใช้แผนผังมโนทัศน์หรือแผนผังความคิด และเขียนสรุปเรื่องที่อ่านจากแผนผัง
3. ส่งเสริมและพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์สังเคราะห์ให้กับผู้เรียนและ
4. ฝึกการระดมสมองโดยมีกรอบในการร่วมกันคิด

สรุปได้ว่า เทคนิค KWL Plus สามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระโดยเฉพาะในเรื่องที่นักเรียนต้องอ่าน คิด และทำความเข้าใจ เรื่องที่อ่านไว้สำหรับฝึกฝนทักษะการแก้ปัญหา และการคิดแบบต่าง ๆ ได้โดยคงสาระและขั้นตอนการจัดกิจกรรมตามขั้นตอนของ KWL โดยเพิ่มเติมในส่วนของการทำแผนผังความคิด (Mapping) และการสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน เพื่อให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอดในเรื่องที่อ่านและนำความรู้ที่ได้รับจากการอ่านไปใช้ให้เกิดประโยชน์

จุดเน้นที่สำคัญของเทคนิค KWL Plus คือ ครูจะต้องใช้คำถามที่หลากหลายระดับความคิด เพื่อกระตุ้นและส่งเสริมให้นักเรียนตั้งคำถามกับตนเองและใช้คำถามที่หลากหลายเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาทักษะการคิด ดังที่ วัชราน เล่าเรียนดี (2549 : 19) กล่าวว่า วิธีที่ง่ายและสะดวกสุดในการพัฒนาทักษะการคิดของเด็ก คือ การใช้คำถามที่เหมาะสมเพื่อกระตุ้นกระบวนการคิดของเด็ก การเรียนรู้ของเด็กจะสนุกสนานมากขึ้น ดังที่ วัฒนาพร ระวังทุกข์ (2541 : 42) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของคำถาม

1. ผู้เรียนกับผู้สอนสื่อความหมายกันได้ดีขึ้น
2. ช่วยครูในการวางแผนการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ร่วมกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยให้ผู้สอนสามารถกำหนดองค์ประกอบของงานที่มอบหมายให้ผู้เรียนปฏิบัติให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
3. สร้างแรงจูงใจและกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนและแสดงให้เห็นความไม่เข้าใจของผู้เรียนในเบื้องต้น
4. ช่วยเน้นประเด็นสาระการเรียนรู้ที่เรียน และทบทวนสาระสำคัญในเรื่องที่เรียน และ
5. ช่วยครูในการประเมินผลการเรียนการ

สอน เข้าใจความสนใจที่แท้จริงของผู้เรียน ได้ช่วยสร้างลักษณะนิสัยการขบคิดให้กับผู้เรียนตลอดจน นิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียนตลอดชีวิต

จากข้อดีของการจัดการเรียนด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus สรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปรายกลุ่ม ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะการคิดวิเคราะห์ ซึ่งต้องอาศัยการอ่านและการคิดอย่างเป็นระบบ และเป็นการสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย ซึ่งจากสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนในสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของโรงเรียนมัธยมวัดดุสิตาราม ที่กล่าวมาในข้างต้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus มาใช้ในการทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมวัดดุสิตาราม เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบอภิปรายกลุ่ม ร่วมกับเทคนิค KWL Plus เป็นวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ได้ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพเกิดการเรียนรู้มีส่วนร่วม ช่วยในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ทำให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงสาเหตุและผลที่เกิดขึ้นได้อย่างเป็นระบบ เพราะเนื่องจาก เทคนิค KWL Plus จะเป็นเทคนิคที่ช่วยกระตุ้นการคิดแล้วยังมีการสรุปด้วยการทำแผนผังมโนทัศน์ โดยขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้วย เทคนิค KWL Plus ของ คาร์ โอลิเกล และวัชรา เล่าเรียนดี สามารถสรุปถึงขั้นตอนสำคัญ ได้ 3 ขั้นตอนสำคัญ คือ 1. กิจกรรมก่อนการอ่าน เป็นการค้นหาหรือศึกษาเพื่อทราบถึงฐานความรู้เดิม (K) จากนั้นมีการบันทึกข้อมูลที่ทราบไว้ 2. กิจกรรมระหว่างการอ่าน ในขั้นนี้จะเป็นขั้นที่จะต้องกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสงสัย เกิดการตั้งคำถามที่สนใจอยากรู้ จากเรื่องที่อ่าน (W) 3. กิจกรรมหลังการอ่าน เป็นการนำข้อมูลต่างๆ ที่ได้มาจัดระบบ สรุปเป็นความคิดรวบยอด ซึ่งในขั้นนี้ได้มีการนำเทคนิคการอภิปรายกลุ่มย่อยเข้ามาร่วมโดยนักเรียนเข้ากลุ่มอภิปราย ตามหัวข้อที่นักเรียนสนใจเหมือนกัน มาร่วมกันอภิปรายเพื่อหาข้อสรุป (L) จากนั้นสร้างเป็นแผนภูมิความคิด

โดยการอภิปราย ในการวิจัยครั้งนี้มีลักษณะเป็นกลุ่มซ้อนกัน 2 วง กลุ่มวงในและกลุ่มวงนอก มีสมาชิกจำนวนเท่า ๆ กัน ประมาณ 4 – 8 คน ขณะที่สมาชิกวงในประชุมหรืออภิปรายกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่งสมาชิกวงนอกจะทำหน้าที่สังเกตการณ์ จุดประสงค์เพื่อให้ผู้สังเกตการณ์มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องอภิปราย ได้เรียนรู้ความคิดเห็นของผู้อภิปรายวงในอย่างใกล้ชิด ในบางกรณีอาจมีการสับเปลี่ยนบทบาทให้ผู้ที่อยู่วงนอกเข้าไปอยู่ในวงในแล้วทำหน้าที่อภิปรายและสมาชิกในวงในออกมาอยู่ในวงนอกเป็นผู้สังเกตการณ์สับเปลี่ยนกัน การอภิปรายกลุ่มรูปแบบนี้จะทำให้สมาชิกกลุ่มเกิดความเข้าใจปัญหา หรือเรื่องที่ศึกษาในแง่มุมต่าง ๆ ตามความต้องการหรือความสามารถของผู้ฟัง และเป็นการได้แสดงถึงการแสดงความคิดเห็น

ซึ่งผลจากการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus จะนำไปสู่ผลดังกล่าวมาในข้างต้น และยังส่งเสริมให้เกิดผลในการทำงานร่วมกัน เนื่องจากเทคนิคนี้สามารถจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการกลุ่มได้ โดยมีหลักการและทฤษฎีสำคัญประกอบด้วย

ทฤษฎีการสร้างแรงจูงใจของมาสโลว์ (Maslow ,1962 : 12, อ้างถึงใน ทิศนา ขัมมณี, 2547 : 69) ได้กล่าวถึงความต้องการของมนุษย์ว่า การสร้างบรรยากาศที่สนองความสนใจของนักเรียนโดยการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้ลิ้มรสความสำเร็จในสิ่งที่เรียนเป็นเบื้องต้นทุกคน ซึ่งจะนำไปสู่ ความสำเร็จในระดับสูงต่อไปซึ่ง มาสโลว์ มีแนวคิด 2 ประการใหญ่ๆ คือ

1. แรงจูงใจ (Motivation) ซึ่งเกิดจากความต้องการอันจะไปกระตุ้นให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมหรือปฏิบัติให้บรรลุการตอบสนองความต้องการจนครบถ้วน

2. ความต้องการของมนุษย์จะมีความต้องการอยู่ 5 ชั้น คือ ความต้องการทางความมั่นคงปลอดภัย ความต้องการความรักความอบอุ่น ความต้องการการยอมรับของหมู่คณะ ความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง และขั้นสุดท้ายก็คือความต้องการประสบความสำเร็จในการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์จากทฤษฎีของ มาสโลว์ เป็นการให้นักเรียนเรียนจากสิ่งที่รู้ ไปหาสิ่งที่ยังไม่รู้ เริ่มจากสิ่งที่ง่าย ไปหายากซึ่งเป็นเหตุให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนไม่เกิดการเบื่อหน่ายและจะนำไปสู่ความสำเร็จในระดับสูงต่อไป

ทฤษฎี Constructivism เชื่อว่าความจริงอยู่ในหัวสมองของคนมากกว่าที่จะมีที่อยู่ที่อื่น คนสร้างสิ่งที่เรียกว่าความจริงหรือน้อยก็สร้างความหมายของความจริงขึ้นมาบนพื้นฐานจากประสบการณ์ส่วนตัวของแต่ละคน หรือเกี่ยวข้องกับการสร้างความรู้ของมนุษย์จากประสบการณ์ จากโครงสร้างในหัวสมอง (ภาพในใจ) และจากความเชื่อซึ่งใช้แปลความหมายเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร สมองสร้างโลกส่วนตัวของแต่ละคนขึ้นมา ดังนั้นไม่มีโลกของใครที่จะเหมือนจริงที่สุด ไม่มีความจริงและไม่มีแก่นแท้ที่เป็นรูปธรรม Constructivism เชื่อว่าสมอง (mind) เป็นเครื่องมือและส่วนประกอบที่สำคัญที่จะแปลความหมายของเหตุการณ์ วัตถุ และทัศนะในโลกรวมความเป็นจริง สิ่งที่หัวสมองรับรู้และเข้าใจประกอบกันเป็นฐานความรู้เฉพาะส่วนตัวของแต่ละคน โลกส่งผ่านทุกอย่างมากลั่นกรองยังหัวสมองก่อนที่จะออกมาเป็นสิ่งที่รับรู้และเข้าใจ

กล่าวโดยสรุป สิ่งสำคัญของความเชื่อแนว Constructivism คือ แต่ละคนรับรู้และเข้าใจโลกภายนอกค่อนข้างจะแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับประสบการณ์เกี่ยวกับโลกภายนอกนั้นและความเชื่อเกี่ยวกับประสบการณ์เหล่านั้น

โดยผู้วิจัยได้นำขั้นตอนของคาร์และโอเกล (Carr and Ogle) นำมาใช้ในการทำวิจัย ซึ่งได้เสนอขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบอภิปรายกลุ่ม ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ในการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. การเตรียมความพร้อมและความรู้พื้นฐาน ขั้นนี้ครูใช้คำถามหรือภาพที่เกี่ยวข้องในการอภิปรายเพื่อวัดความรู้พื้นฐานของนักเรียน

2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1. ชั้น K (Know) รู้อะไรจากเรื่องที่อ่าน หรือจากหัวเรื่องที่กำหนด โดยนักเรียนศึกษาเอกสารหรือข้อมูลที่ครูนำมาเสนอ โดยครูผู้สอนคอยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้หรือสงสัย จากนั้นนักเรียนบันทึกข้อมูลสิ่งที่นักเรียนรู้ลงในตารางช่อง K

2. ชั้น W (What do want learn) นักเรียนอยากเรียนรู้อะไร โดยนักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมตั้งคำถามหรือข้อสนใจในเรื่องที่นักเรียนศึกษาจากเอกสารหรือใบความรู้ที่ครูเตรียมไว้ จากนั้นนักเรียนบันทึกข้อมูลสิ่งที่นักเรียนสนใจ สงสัย หรืออยากรู้เพิ่มเติม ลงในตารางช่อง W

3. ชั้น L (What I leanded) เราได้เรียนรู้อะไรบ้าง โดยนักเรียนเข้ากลุ่มอภิปรายตามหัวข้อที่นักเรียนสนใจ โดยแบ่งเป็นกลุ่มซ้อนกัน 2 วง กลุ่มวงในและกลุ่มวงนอก มีสมาชิกจำนวนเท่า ๆ กัน ขณะที่สมาชิกวงในประชุมหรืออภิปรายกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่งสมาชิกวงนอกจะทำหน้าที่สังเกตการณ์ ในขั้นนี้เป็นการร่วมกันอภิปรายเพื่อหาข้อสรุปและหาความคิดรวบยอด โดยนักเรียนนำข้อมูลที่ได้รับจากจากเอกสารหรือใบความรู้มาใช้ในการตอบข้อสงสัยหรือคำถามที่ตนตั้งไว้ ซึ่งนำข้อมูลที่ได้อาเติมลงในตารางช่อง L

4. ชั้น Plus สร้างแผนผังความคิด นักเรียนแต่ละกลุ่มนำข้อมูลคำตอบ หรือข้อสรุปที่ได้มาสร้างเป็นแผนผังความคิด

5. ชั้นนำเสนอ นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันนำเสนอแผนผังความคิด จากนั้นครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญของเรื่อง

ในส่วนของการทบทวนการคิดวิเคราะห์ สุวิทย์ มูลคำ (2547 : 23 - 24) ได้จำแนกองค์ประกอบของการทบทวนการคิดวิเคราะห์ไว้ ดังนี้ 1. การวิเคราะห์ส่วนประกอบ เป็นความสามารถในการหาส่วนประกอบที่สำคัญของสิ่งของหรือเรื่องราวต่าง ๆ 2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ เป็นความสามารถในการหาความสัมพันธ์ของส่วนสำคัญต่าง ๆ โดยระบุความสัมพันธ์ระหว่างความคิด ความสัมพันธ์ในเชิงเหตุผลหรือความแตกต่างระหว่างข้อโต้แย้งที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้อง และ 3. การวิเคราะห์หลักการ เป็นความสามารถในการหาหลักความสัมพันธ์ส่วนสำคัญในเรื่องนั้น ๆ ว่าสัมพันธ์กันอยู่โดยอาศัยหลักการใดและสมมติ ภัทธิยธนี (2544 : 146 - 148) ได้ระบุองค์ประกอบของการทบทวนการคิดวิเคราะห์ประกอบด้วย 3 ด้าน 1. การวิเคราะห์ความสำคัญ หมายถึง การพิจารณาหรือจำแนกแยกแยะสิ่งที่กำหนดมาให้ว่าชิ้นใด ส่วนใด เรื่องใด เหตุการณ์ใด ตอนใด อะไรสำคัญที่สุด หรือจำเป็น หรือมีบทบาทที่สุด 2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ หมายถึง การค้นหาว่า ความสัมพันธ์ย่อย ๆ ของเรื่องราวหรือเหตุการณ์นั้นเกี่ยวกันอย่างไร สอดคล้องหรือขัดแย้งกันอย่างไร 3. การวิเคราะห์หลักการ หมายถึง การค้นหาโครงสร้างระบบของวัตถุสิ่งของเรื่องราว และการกระทำต่าง ๆ ว่าสิ่งเหล่านั้นรวมกันจนดำรงสภาพเช่นนั้นอยู่ได้ เนื่องด้วยอะไร โดยยึดอะไรเป็นหลัก เป็นแกนกลาง มีสิ่งใดเป็นตัวเชื่อมโยง ยึดหลักการใด มีเทคนิคอย่างไร หรือยึดคติใด นอกจากนี้ Bloom (อ้างถึงใน ดุสิตา แดงประเสริฐ, 2549 : 1) ได้กล่าวถึงทักษะการคิดวิเคราะห์โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ 1. การวิเคราะห์เนื้อหาประกอบด้วย ความสามารถในการค้นหาประเด็นต่าง ๆ ในข้อมูลการแยกแยะความจริงออกจากสมมติฐาน ความสามารถในการแยกข้อเท็จจริงออกจากข้อมูลอื่น ๆ 2. การคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของแนวคิดในบทความหรือข้อความต่าง ๆ และ 3. การคิดวิเคราะห์หลักการ ประกอบด้วย ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อความและความหมายขององค์ประกอบต่าง ๆ ความสามารถในการวิเคราะห์รูปแบบในการเขียน ความสามารถในการวิเคราะห์จุดประสงค์ของผู้เขียน ความเห็นของผู้เขียนหรือลักษณะของการคิด ความรู้สึกที่มีในงานความสามารถในการวิเคราะห์ทัศนคติของผู้เขียนในด้านต่าง ๆ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์เทคนิคโฆษณาชวนเชื่อ ความสามารถในการรู้แ่งคิด และทัศนคติของผู้เขียน กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548 : 13) ได้กล่าวถึงทักษะการคิดวิเคราะห์ คือ ความสามารถในการในการไตร่ตรอง ใคร่ครวญแยกออกเป็นส่วนๆ เพื่อศึกษาให้ถ่องแท้ โดยคิดพิจารณาอย่างรอบคอบ ใคร่ครวญในเหตุและผล โดยแยกแยะพิจารณา

ไตร่ตรองเพื่อความถูกต้องแจ่มแจ้งชัดเจน มิใช่พิจารณาเพียงแต่การวิเคราะห์ โดยแยกแยะหาความสำคัญ ความสัมพันธ์และหลักการด้านเดียว แต่จะต้องพิจารณาในครุรวมในทุกๆ ด้านอย่างลึกซึ้ง

จากการแนวคิดของนักวิชาการดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้นำเกณฑ์วัดทักษะการคิดวิเคราะห์ของ Bloom มาใช้ในการวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับการวิจัยไว้ 3 ด้าน ดังนี้

1. วิเคราะห์ความสำคัญ คือ ความสามารถในการพิจารณาถึงความสำคัญ สาระสำคัญของเนื้อหา
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ คือ ความสามารถในการหาความสัมพันธ์ของเรื่องต่าง ๆ
3. วิเคราะห์หลักการ คือ ความสามารถในการบอกวัตถุประสงค์ ทศนคติ หรือการนำความรู้ข้อคิดที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวัน

จากการศึกษาแนวคิด หลักการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปรายร่วมกับเทคนิค KWL Plus เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะการคิดวิเคราะห์ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรต้น
การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปรายร่วมกับเทคนิค KWL Plus
1. การเตรียมความพร้อมและความรู้พื้นฐาน - ครูใช้คำถามหรือภาพที่เกี่ยวข้องในการอภิปรายเพื่อวัดความรู้พื้นฐานของนักเรียน 2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 1 ชั้น K (Know) รู้อะไรจากเรื่องที่อ่าน หรือจากหัวเรื่องที่กำหนด - นักเรียนศึกษาเอกสารหรือข้อมูลที่ครูนำมาเสนอ โดยครูผู้สอนคอยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้หรือสงสัย จากนั้นนักเรียนบันทึกข้อมูลสิ่งที่นักเรียนรู้ลงในตารางช่อง K 2 ชั้น W (What do want learn) นักเรียนอยากเรียนรู้อะไร - นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมตั้งคำถามหรือข้อสงสัยในเรื่องที่นักเรียนศึกษาจากเอกสารหรือใบความรู้ที่ครูเตรียมไว้ จากนั้นนักเรียนบันทึกข้อมูลสิ่งที่นักเรียนสนใจ สงสัยหรืออยากรู้เพิ่มเติม ลงในตารางช่อง W 3 ชั้น L (What I learned) เราได้เรียนรู้อะไรบ้าง - โดยนักเรียนเข้ากลุ่มอภิปราย ตามหัวข้อที่นักเรียนสนใจ โดยแบ่งเป็นกลุ่มซ้อนกัน 2 วง กลุ่มวงในและกลุ่มวงนอก มีสมาชิกจำนวนเท่า ๆ กัน ขณะที่สมาชิกวงในประชุมหรืออภิปรายกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่งสมาชิกวงนอกจะทำหน้าที่สังเกตการณ์ ในขั้นนี้เป็นการร่วมกันอภิปรายเพื่อหาข้อสรุปและหาความคิดรวบยอด โดยนักเรียนนำข้อมูลที่รับได้จากเอกสารหรือใบความรู้มาใช้ในการตอบข้อสงสัยหรือคำถามที่ตนตั้งไว้ ซึ่งนำข้อมูลที่นำมาเติมลงในตารางช่อง L 4. ชั้น Plus สร้างแผนผังความคิด - นักเรียนแต่ละกลุ่มนำข้อมูลคำตอบ หรือข้อสรุปที่ได้มาสร้างเป็นแผนผังความคิด 5. ชี้นำนำเสนอ - นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันนำเสนอแผนผังความคิด

ตัวแปรตาม
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี
ทักษะการคิดวิเคราะห์
ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปรายร่วมกับเทคนิค KWL Plus

คำถามการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่
2. ทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่
3. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus อยู่ในระดับใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus

สมมติฐานการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. ทักษะการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ขอบเขตการวิจัย

1. ตัวแปรที่ศึกษา
  - สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ตัวแปร 2 ประเภท ได้แก่
    - 1.1 ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus
    - 1.2 ตัวแปรตาม คือ
      - 1.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี
      - 1.2.2 ทักษะการคิดวิเคราะห์
      - 1.2.3 ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมวัดดุสิตาราม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 8 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 325 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมวัดดุสิตาราม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 36 คน ได้มาด้วยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลากโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

3. เนื้อหาที่ใช้ในการทำวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการทำวิจัยได้จากกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระการเรียนรู้หน้าที่พลเมือง ส23103 รายวิชาสังคมศึกษา 6 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง สังคมไทย สันติวิธี

4. ระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 โดยดำเนินการจัดการเรียนรู้รวม 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง เป็นระยะเวลา 12 ชั่วโมง

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์ของการวิจัย ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย หมายถึง กิจกรรมที่ผู้สอนจัดขึ้นเพื่อหาคำตอบข้อสรุปรวมหรือความคิดรวบยอด โดยการอภิปรายกลุ่มในงานวิจัยครั้งนี้มีลักษณะเป็นกลุ่มซ้อนกัน 2 วง กลุ่มวงในและกลุ่มวงนอก มีสมาชิกจำนวนเท่า ๆ กัน ประมาณ 4 – 8 คน ขณะที่สมาชิกวงในประชุมหรืออภิปรายกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่งสมาชิกวงนอกจะทำหน้าที่สังเกตการณ์ จุดประสงค์เพื่อให้ผู้สังเกตการณ์มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องอภิปราย ได้เรียนรู้ความคิดเห็นของผู้อภิปรายวงในอย่างใกล้ชิด ในบางกรณีอาจมีการสลับเปลี่ยนบทบาทให้ผู้ที่อยู่วงนอกเข้าไปอยู่ในวงในแล้วทำหน้าที่อภิปรายและสมาชิกในวงในออกมาอยู่ในวงนอกเป็นผู้สังเกตการณ์สลับเปลี่ยนกัน

2. การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWL Plus หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้สอนเน้นผู้เรียนได้ฝึกคิด และได้กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นเหตุและผลซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้ 1. ชั้น K (Know) รู้อะไรจากเรื่องที่อ่าน หรือจากหัวเรื่องที่กำหนดโดยนักเรียนศึกษาเอกสารหรือข้อมูลที่ครูนำมาเสนอ โดยครูผู้สอนคอยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้หรือสงสัย 2. ชั้น W (What do want learn) นักเรียนอยากเรียนรู้อะไร นักเรียนตั้งคำถามหรือข้อสนใจในเรื่องที่นักเรียนศึกษา นำไปสู่การศึกษาค้นคว้าเพื่อหาคำตอบ 3. ชั้น (What I learned) เราได้เรียนรู้อะไรบ้าง นักเรียนนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ในการตอบข้อสนใจหรือคำถามที่ตนตั้งไว้ 4. ชั้น Plus สร้างแผนผังความคิด นักเรียนนำข้อมูลคำตอบที่ได้มาสรุปสร้างเป็นแผนผังความคิด และ 5. ชั้นนำเสนอ นักเรียนร่วมกันอภิปรายแผนผังความคิด จากนั้นครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญของเรื่อง

3. การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus หมายถึง การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้สอนเน้นให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง จากการตั้งคำถาม ระดมสมองหา คำตอบ รวบรวมข้อมูล และจัดระบบข้อมูลโดยการทำแผนที่ความคิด ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้ 1. ชั้น K (Know) รู้อะไรจากเรื่องที่อ่าน หรือจากหัวเรื่องที่กำหนดโดยนักเรียนศึกษาเอกสารหรือ ข้อมูลที่ครูนำมาเสนอ โดยครูผู้สอนคอยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้หรือสงสัย 2. ชั้น W (What do want learn) นักเรียนอยากเรียนรู้อะไร นักเรียนตั้งคำถามหรือข้อสงสัยในเรื่องที่นักเรียนศึกษา นำไปสู่การศึกษาค้นคว้าเพื่อหาคำตอบ 3. ชั้น (What I learned) เราได้เรียนรู้อะไรบ้าง โดยนักเรียน เข้ากลุ่มอภิปราย ตามหัวข้อที่นักเรียนสนใจ โดยแบ่งเป็นกลุ่มซ้อนกัน 2 วง กลุ่มวงในและกลุ่มวงนอก มี สมาชิกจำนวนเท่า ๆ กัน ขณะที่สมาชิกวงในประชุมหรืออภิปรายกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่งสมาชิกวงนอก จะทำหน้าที่สังเกตการณ์ ในขั้นนี้เป็นการร่วมกันอภิปรายเพื่อหาข้อสรุปและหาความคิดรวบยอด โดย นักเรียนนำข้อมูลที่ได้รับจากเอกสารหรือใบความรู้มาใช้ในการตอบข้อสงสัยหรือคำถามที่ตนตั้งไว้ ซึ่งนำข้อมูลที่ได้นำมาเติมลงในตารางช่อง L 4. ชั้นการสร้างแผนผังความคิด นักเรียนนำข้อมูลคำตอบที่ได้ มาสรุปสร้างเป็นแผนผังความคิด และ 5. ชั้นนำเสนอ นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันนำเสนอแผนผัง ความคิด

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนของนักเรียนที่ได้จากทำแบบทดสอบวัดผล สัมฤทธิ์ทางการเรียนในด้านการจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การประเมินค่า และการ สร้างสรรค์ เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี เป็นข้อสอบปรนัย จำนวน 30 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5. ทักษะการคิดวิเคราะห์ หมายถึง พฤติกรรมของผู้เรียนที่แสดงถึง ความชำนาญในการ แยกแยะข้อมูล การตีความข้อมูลและการค้นหาความสัมพันธ์ของข้อมูลซึ่งมีการคิดวิเคราะห์ 3 ลักษณะ ได้แก่ การวิเคราะห์ความสำคัญ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และการวิเคราะห์หลักการ โดย ประเมินได้จากคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ซึ่งเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 23 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น

6. ความคิดเห็นของนักเรียน หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วย วิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ในด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านบรรยากาศในการ เรียนรู้ และด้านประโยชน์ที่ได้รับ โดยวัดจากแบบสอบถามความคิดเห็นที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดมาตรา ส่วนประมาณค่า 5 ระดับของ ลิเคิร์ท

7. นักเรียน หมายถึง ผู้เรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมวัดดุสิตาราม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้พัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus เพื่อ ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2. นักเรียนเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ จากการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ผู้วิจัยได้รวบรวมศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สำหรับเป็นพื้นฐานในการทำงานวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. หลักสูตรโรงเรียนมัธยมวัดดุสิตาราม
2. การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบการอภิปราย
3. การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL Plus
4. ทักษะการคิดวิเคราะห์
5. การใช้คำถาม
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลักสูตรโรงเรียนมัธยมวัดดุสิตาราม พุทธศักราช 2556 (หลักสูตรใหม่) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

วิสัยทัศน์

โรงเรียนมัธยมวัดดุสิตาราม มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน มีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรมีความสามารถในการเรียนรู้คุณธรรม ดำรงความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ และใช้เทคโนโลยีเป็น

พันธกิจ

1. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม อนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมประเพณีไทย
2. พัฒนาคณาจารย์ผู้เรียนให้ก้าวทันเทคโนโลยี สู่ความเป็นพลโลก
3. ส่งเสริมและพัฒนาครู บุคลากรทางการศึกษาให้จัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. พัฒนาระบบบริหารจัดการด้วยระบบวงจรคุณภาพโดยเน้นการมีส่วนร่วม
5. สร้างเครือข่ายร่วมพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพผู้เรียน
6. พัฒนาอาคารสถานที่ แหล่งเรียนรู้ และบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้

เป้าหมาย

1. ผู้เรียนเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

2. ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล
3. โรงเรียนจัดการเรียนรู้เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียนและมาตรฐานสากล เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้
4. โรงเรียนบริหารจัดการและพัฒนาโรงเรียนด้านอาคารสถานที่และสื่อเทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ
5. โรงเรียนมีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

กลยุทธ์ในการพัฒนาโรงเรียนมัธยมวัดดุสิตาราม

กลยุทธ์ที่ 1	ส่งเสริมผู้เรียนมีสุขภาวะที่ดี มีสุนทรียภาพ คุณธรรมจริยธรรม และรักความเป็นไทย
กลยุทธ์ที่ 2	ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สร้างเครือข่ายร่วมพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพผู้เรียนสู่การเป็นพลโลก
กลยุทธ์ที่ 3	พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบให้มีศักยภาพสู่มาตรฐานสากล
กลยุทธ์ที่ 4	ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารระบบคุณภาพ และกาจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ
กลยุทธ์ที่ 5	พัฒนาสถานศึกษาเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาสู่มาตรฐานสากล

หลักสูตรโรงเรียนมัธยมวัดดุสิตาราม พุทธศักราช 2553 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งจะพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดนั้นจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการภาษาถ่ายทอดความคิดความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และประสบการณ์อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผล และความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

3. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคมแสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาและมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อมและการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือกการใช้เทคโนโลยี ด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้องเหมาะสมและมีคุณธรรม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรโรงเรียนมัธยมวัดดุสิตาราม พุทธศักราช 2553 ตามหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก ดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย	4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง	6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย	8. มีจิตสาธารณะ

คุณภาพของผู้เรียน

คุณภาพของผู้เรียนเมื่อจบการศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1. มีความรู้เกี่ยวกับความเป็นไปของโลก โดยการศึกษาประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคต่างๆในโลก เพื่อพัฒนาแนวคิด เรื่องการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
2. มีทักษะที่จำเป็นต่อการเป็นนักคิดอย่างมีวิจารณญาณได้รับการพัฒนาแนวคิด และขยายประสบการณ์ เปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยกับประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ ในโลก ได้แก่ เอเชีย ออสเตรเลีย โอเชียเนีย แอฟริกา ยุโรป อเมริกาเหนือ อเมริกาใต้ ในด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม การเมืองการปกครอง ประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์ ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ และสังคมศาสตร์
3. รู้และเข้าใจแนวคิดและวิเคราะห์เหตุการณ์ในอนาคต สามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตและวางแผนการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม

โครงสร้างเวลาเรียน
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
หลักสูตรโรงเรียนมัธยมวัดดุสิตาราม พุทธศักราช 2556

ตารางที่ 1 โครงสร้างเวลาเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หลักสูตร
 โรงเรียนมัธยมวัดดุสิตาราม พุทธศักราช 2556

กลุ่มสาระการเรียนรู้ / กิจกรรม	เวลาเรียน			
	ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น			ระดับมัธยมศึกษาปลาย
	ม.1	ม.2	ม.2	
กลุ่มสาระการเรียนรู้				ม.4-6
สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม	160 (4 นก.)	160 (4 นก.)	160 (4 นก.)	160 (4 นก.)
• ประวัติศาสตร์	40 (1 นก.)	40 (1 นก.)	40 (1 นก.)	80 (2 นก.)
• ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม				
• หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการ ดำเนินชีวิตในสังคม	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	240 (6 นก.)
• ภูมิศาสตร์				
• เศรษฐศาสตร์				

**โครงสร้าง
รายวิชาพื้นฐาน**

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ส23101	สังคมศึกษา 5	60	ชั่วโมง/ ภาคเรียน	1.5	หน่วยกิต
ส23102	ประวัติศาสตร์ 5	20	ชั่วโมง/ ภาคเรียน	0.5	หน่วยกิต
ส23103	สังคมศึกษา 6	60	ชั่วโมง/ ภาคเรียน	1.5	หน่วยกิต
ส23104	ประวัติศาสตร์ 6	20	ชั่วโมง/ ภาคเรียน	0.5	หน่วยกิต

รายวิชาเพิ่มเติม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ส20201	ภูมิปัญญาท้องถิ่นธนบุรี 1	20	ชั่วโมง/ ภาคเรียน	0.5	หน่วยกิต
ส20202	ภูมิปัญญาท้องถิ่นธนบุรี 2	20	ชั่วโมง/ ภาคเรียน	0.5	หน่วยกิต

โครงสร้างรายวิชา สังคมศึกษา ระดับชั้น ม.3 ภาคเรียนที่ 1

ตารางที่ 2 โครงสร้างรายวิชา สังคมศึกษา ระดับชั้น ม.3 ภาคเรียนที่ 1

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้/เรื่อง	มาตรฐาน การเรียนรู้/ ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)
1.	เครื่องมือทางภูมิศาสตร์	ส 5.1 ม.3/1	1. ประเภทของเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ 2. แนวทางการใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ 3. การนำเสนอข้อมูลทางภูมิศาสตร์	2
2.	เรียนรู้ทวีปอเมริกาเหนือ	5.1 ม.3/1,2 ส5.ม.3/1,2,3	1.ทวีปอเมริกาเหนือ 1.1 สภาพแวดล้อมทางกายภาพของทวีปอเมริกาเหนือ 1.2 ลักษณะทางประชากรของทวีปอเมริกาเหนือ 1.3 ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของทวีปอเมริกาเหนือ 1.4 ลักษณะทางเศรษฐกิจของทวีปอเมริกาเหนือ 1.5 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมในทวีปอเมริกาเหนือ 1.6 อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในทวีปอเมริกาเหนือ	12

ตารางที่ 2 โครงสร้างรายวิชา สังคมศึกษา ระดับชั้น ม.3 ภาคเรียนที่ 1 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้/เรื่อง	มาตรฐาน การเรียนรู้/ ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)
3.	เรียนรู้ทวีปอเมริกาใต้	ส 5.ม.3/1,2 ส 5.2 ม.3/1,2,3	1.ทวีปอเมริกาใต้ 1.1 สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ของทวีปอเมริกาใต้ 1.2 ลักษณะทางประชากรของทวีป อเมริกาใต้ 1.3 ลักษณะทางสังคมและ วัฒนธรรมของทวีปอเมริกาใต้ 1.4 ลักษณะทางเศรษฐกิจของทวีป อเมริกาใต้ 1.5 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับ สิ่งแวดล้อมในทวีปอเมริกาใต้ 1.6 อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมในทวีปอเมริกาใต้	12
4.	กลไกราคาในระบบ เศรษฐกิจ	ส 3.1 ม.3/1	1. ตลาดในระบบเศรษฐกิจ 2. กลไกราคา 3. การกำหนดราคาในระบบเศรษฐกิจ	6
5.	เศรษฐกิจพอเพียงกับการ พัฒนาประเทศ	ส 3.1 ม.3/2	1. ปัญหาท้องถิ่นไทย 2. แนวทางการแก้ปัญหาและพัฒนา ท้องถิ่นตามพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง 3. แนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงกับ การพัฒนาในระดับต่าง ๆ 4. สหกรณ์	3
6.	บทบาทของรัฐบาลไทยใน การพัฒนาประเทศ	ส 3.2 ม.3/1 ส 3.2 ม.3/2 ส 3.2 ม.3/4 ส 3.2 ม.3/5	1. บทบาทหน้าที่ของรัฐบาลในการ พัฒนาประเทศ 2. บทบาทและกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ของรัฐบาล 3. นโยบายเศรษฐกิจของรัฐบาล 4. ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนา เศรษฐกิจของไทย	6
7.	การค้าและการลงทุน ระหว่างประเทศ	ส 3.2 ม.3/6	1. การค้าระหว่างประเทศของไทย 2. การกีดกันทางการค้าในการค้า ระหว่างประเทศ 3. การลงทุนระหว่างประเทศของไทย	2

ตารางที่ 2 โครงสร้างรายวิชา สังคมศึกษา ระดับชั้น ม.3 ภาคเรียนที่ 1 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้/เรื่อง	มาตรฐาน การเรียนรู้/ ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)
8.	การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ ระหว่างประเทศ	ส 3.2 ม.3/3	1. วัตถุประสงค์ บทบาท และ ความสำคัญของการรวมกลุ่มทาง เศรษฐกิจ 2. ลักษณะการรวมกลุ่มเศรษฐกิจ 3. กลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาคต่าง ๆ 4. องค์กรระหว่างประเทศ	2

โครงสร้างรายวิชา สังคมศึกษา ระดับชั้น ม.3 ภาคเรียนที่ 2

ตารางที่ 3 โครงสร้างรายวิชา สังคมศึกษา ระดับชั้น ม.3 ภาคเรียนที่ 2

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้/เรื่อง	มาตรฐาน การเรียนรู้/ ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)
1.	กฎหมายแพ่งและอาญา	ส 2.1 ม.3/1	1. กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ 2. กฎหมายอาญา	6
2.	สิทธิมนุษยชน	ส 2.1 ม.3/2	1. ความหมายและความสำคัญ ของสิทธิมนุษยชน 2. การมีส่วนร่วมในการปกป้อง คุ้มครองผู้อื่นตามหลักสิทธิ มนุษยชน 3. องค์กรด้านสิทธิมนุษยชน	4
3.	วัฒนธรรมไทยและ วัฒนธรรมสากล	ส 2.1 ม.3/3	1. วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย 2. วัฒนธรรมสากล	4
4.	สังคมไทยและสันติวิธี	ส 2.1 ม.3/4 ส 2.1 ม.3/5	1. ลักษณะของสังคมไทย 2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง ในสังคมไทย 3. ปัญหาสังคมและแนวทางแก้ไข 4. แนวทางการร่วมมือในการลด ความขัดแย้งและสร้างความ สมานฉันท์ 5. ปัจจัยการส่งเสริมการ ดำรงชีวิตให้มีความสุข	10

ตารางที่ 3 โครงสร้างรายวิชา สังคมศึกษา ระดับชั้น ม.3 ภาคเรียนที่ 2 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้/เรื่อง	มาตรฐาน การเรียนรู้/ ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)
5.	การเมืองการปกครองในยุค ปัจจุบัน	ส 2.2 ม.3/1 ส 2.2 ม.3/2 ส 2.2 ม.3/3 ส 2.2 ม.3/4	1. รูปแบบการปกครองในยุค ปัจจุบัน 2. เปรียบเทียบการปกครองของ ไทยกับประเทศอื่นที่ปกครองแบบ ประชาธิปไตย 3. รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน เกี่ยวกับการเลือกตั้ง การมีส่วนร่วม และการตรวจสอบอำนาจ 4. ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการ พัฒนาประชาธิปไตยของไทย 5. แนวทางการแก้ปัญหาและ พัฒนาประชาธิปไตยของไทย	8

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้มาตรฐานที่ ส 2.1 คือ เข้าใจและปฏิบัติตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงามและธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัดที่ 4 คือ วิเคราะห์ปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งในประเทศและเสนอแนวคิดในการลดความขัดแย้ง

ตัวชี้วัดที่ 5 คือ เสนอแนวคิดในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขในประเทศและสังคมโลก สำหรับงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ซึ่งรายวิชาที่ใช้ในการวิจัยอยู่ในสาระการเรียนรู้ที่ 3 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม รายวิชาพื้นฐาน ส2310 สังคมศึกษา 6 โดยหน่วยที่ใช้ในการทำวิจัยอยู่ในสาระการเรียนรู้ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม หน่วยที่ 4 เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยโดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ผู้วิจัยจึงขอเสนอสาระสำคัญที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

การสอนแบบอภิปราย

การอภิปรายกลุ่มเป็นวิธีการหนึ่ง ที่ช่วยเสริมสร้างผู้เรียนได้พัฒนาทางสติปัญญา เกิดทักษะกระบวนการต่าง ๆ เช่น การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การใช้เหตุผล การตัดสินใจ เกิดการปฏิสัมพันธ์กับสังคม ในการนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการสอนแบบอภิปราย

ความหมายของการสอนอภิปราย

นักวิชาการได้ให้ความหมายของวิธีการสอนแบบอภิปรายไว้หลายแนวทางดังนี้

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2540 : 105 - 108) กล่าวว่า วิธีสอนแบบอภิปราย หมายถึง วิธีสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือพิจารณาหัวข้อที่กลุ่มมีความสนใจร่วมกันโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อหาคำตอบแนวทาง หรือเพื่อแก้ปัญหาหนึ่งร่วมกัน วิธีสอนแบบอภิปรายจึงเป็นวิธีการที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน คือ ได้คิด ได้ทำ ได้แก้ปัญหาและได้ฝึกการร่วมกันทำงานแบบประชาธิปไตยกับกลุ่ม

กิตติ พชรวิชัย (2540 : 68) กล่าวว่า อภิปรายเป็นกิจกรรมกลุ่มการอภิปราย ที่เปิดโอกาสให้ใช้กระบวนการพูด ชี้แจงแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ ข้อระหว่างสมาชิกเพื่อหาแนวคิดร่วมที่เป็นข้อสรุปตามมติของกลุ่ม ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิบัติต่อไป กิจกรรมนี้กำหนดผู้เรียนไม่ให้มากนัก เพื่อเปิดโอกาสให้ทุกคนแสดงความคิดเห็นทั่วกัน

วรภรณ์ ศุนาลัย (2536 : 41 - 42) ได้เสนอแนะการสอนแบบอภิปรายไว้ว่า เป็นวิธีการสอนที่เปิดโอกาสให้บุคคลได้นำเรื่องราวต่าง ๆ มาสนทนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ในบางครั้งบางคราวมีการซักถาม หรือช่วยกันแก้ไขปัญหาดังกล่าว ร่วมกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนและผู้เรียนกับผู้เรียน ในการสอนส่วนใหญ่ผู้สอนจะเป็นเพียงผู้คอยแนะนำดูแล หรืออาจเป็นผู้นำปัญหามาให้ผู้เรียนช่วยแก้ไขและฝึกฝนให้รู้จักคิด รู้จักฟัง รู้จักปฏิบัติ ผู้สอนควรมีส่วนช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออก อันเป็นส่วนหนึ่งของการปลูกฝังประชาธิปไตย โดยสอนให้คนมีเหตุมีผลยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และสามารถทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข

สุจิต เพียรชอบ (2520 : 170) กล่าวว่า การสอนแบบอภิปรายเป็นการสอนที่นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก เพราะนักเรียนจะเรียนด้วยการกระทำ ครูจะเป็นผู้ชี้แนะสนับสนุนให้ความสะดวกให้คำแนะนำ และชี้แนวทางให้แก่ นักเรียน นักเรียนจะทำกิจกรรมด้วยตนเอง

นันทนา ขุนภักดี (2528 : 184) กล่าวว่า การอภิปราย หมายถึง การที่บุคคลกลุ่มหนึ่งซึ่งมีความรู้ความสนใจในเรื่องเดียวกัน หรือมีปัญหาในการทำงานเดียวกันมาร่วมพูดคุย แลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และความคิดเห็น หรือปรึกษาหารือเพื่อช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

ปรีชา ศรีสมยศ (2528 : 29) ให้ความหมายของการอภิปรายกลุ่มว่า เป็นการสนทนาของกลุ่มบุคคลเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือเพื่อแก้ปัญหา หรือเพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ที่ได้รับให้กันและกัน

Sattler and Miller (1954 : 6) กล่าวว่า การอภิปรายหมายถึง การคิดทบทวนโดยบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมกันในการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร ความคิดเห็นเพื่อแก้ปัญหาหรือให้เข้าใจปัญหาให้ดียิ่งขึ้น

Lonard J. et al. (1972 : 196) กล่าวว่า การอภิปราย คือการพูดอย่างมีระเบียบ ไม่ใช่การสนทนาที่ปราศจากจุดมุ่งหมาย และจะต้องอาศัยความชำนาญ ดังนั้นการอภิปรายจึงเป็นการพัฒนาทักษะการคิด และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ดียิ่งขึ้น

William and M.Sattler (1954 : 19) กล่าวว่า การอภิปรายกลุ่มนั้นเป็นการอภิปรายที่ต้องการให้สมาชิกในกลุ่มได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องหรือประเด็นที่ต้องการศึกษา รูปแบบของการอภิปรายแบบนี้ต่างจากการอภิปรายเป็นคณะและการอภิปรายแบบชุมนุมปาฐกถา กล่าวคือ เป็นการอภิปรายกันเองในระหว่างสมาชิกของกลุ่ม โดยมีประธานเป็นผู้ดำเนินการและจะต้องมีเลขาเป็นผู้จดบันทึกบางครั้งที่

อาจจะมีการบรรยายประจำกลุ่มเพื่อให้แนวทาง การอภิปรายแบบนี้ กลุ่มไม่ควรมีขนาดใหญ่ เพราะจะทำให้สมาชิกไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง

สรุปความหมายของการอภิปรายกลุ่ม คือ การจัดกิจกรรมการสอนที่ให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยน หรือแสดงความคิดเห็นระหว่างนักเรียนกับนักเรียน หรือนักเรียนกับครู โดยเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ ข้อมูล เพื่อหาคำตอบ ข้อสรุปหรือความคิดรวบยอด และแก้ปัญหาหรือตัดสินใจ ร่วมกัน

รูปแบบของการอภิปราย

กาญจนา เกียรติประวัติ (2523: 120) กล่าวว่า การอภิปรายในชั้นเรียนแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบคือ การอภิปรายกลุ่มใหญ่ที่ผู้เรียนทั้งชั้นทำหน้าที่เป็นสมาชิกของการอภิปราย กับการอภิปรายกลุ่มย่อย คือ การจัดผู้เรียนทั้งชั้นออกเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 6 – 8 คน

นันทา ชุนภักดี (2528 : 186 -193) กล่าวว่า การอภิปรายที่สำคัญมีดังต่อไปนี้

1. แบบเป็นกันเอง เป็นการอภิปรายแบบเดี่ยวที่ทุกคนมีโอกาสได้ร่วมทำหน้าที่ต่างๆ ในขณะที่มีการอภิปราย คือ เป็นทั้งผู้ดำเนินการอภิปราย ผู้อภิปรายและฟังในโอกาสเดียวกัน

2. การอภิปรายแบบวิชาการ ผู้ร่วมอภิปราย 3 – 5 คน และผู้ดำเนินการอภิปราย 1 คน การอภิปรายแบบนี้เป็นการอภิปรายแบบร่วมอภิปรายของผู้เชี่ยวชาญต่างๆ เพื่อให้ความรู้และแนวคิด อย่างละเอียดแก่ผู้ฟัง

3. การอภิปรายแบบบรรยายมีลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ

ก. ผู้บรรยายเป็นผู้มีชื่อเสียงในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง และเมื่อบรรยายจบแล้วจะมีผู้เข้าร่วมอภิปรายเป็นผู้คอยซักถามปัญหา

ข. เมื่อผู้อภิปรายซักถามผู้บรรยายจบแล้ว บรรดาผู้ที่อยู่ในที่นั้นมีสิทธิ์ซักถามได้ เช่นเดียวกัน

ค. เมื่อผู้บรรยายพูดเรื่องของตนจบ ผู้ฟังซักถามได้ทันที

4. การอภิปรายแบบโต๊ะกลม หรือการอภิปรายกลุ่ม เป็นวิธีการที่แพร่หลายที่สุดในชั้นเรียน ซึ่งเน้นการอภิปรายและปฏิบัติการโต้ตอบของสมาชิกทั้งกลุ่ม ลักษณะหนึ่งของการอภิปรายแบบนี้อยู่ที่ทุกคนเป็นผู้อภิปราย จึงไม่มีผู้ฟังเลย บรรยากาศการนั่งอภิปรายเป็นวงกลมทำให้ดูเสมอภาคเป็นกันเอง และมีความรู้สึกสนิทกันมาก ผู้ดำเนินการอภิปรายแบบโต๊ะกลมจะเป็น ผู้บอกหัวใจของเรื่อง แล้วให้สมาชิกทุกคนแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ นับเป็นการสืบสานถ่ายทอดความคิดระหว่างบุคคลที่ใกล้ชิดสนิทสนมกันที่สุด สำหรับการจัดที่นั่งของการอภิปรายแบบโต๊ะกลม หรือการอภิปรายกลุ่มจะจัดรูปแบบใดก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจำนวนสมาชิกเป็นสำคัญ แต่ที่ปฏิบัติกันอยู่จะจัดเป็นวงกลมโดยมีผู้นำกลุ่มนั่งอยู่เหมือนกับสมาชิกคนอื่นๆ

จากรูปแบบการอภิปรายสามารถสรุปได้ว่า การอภิปราย ประกอบด้วยสมาชิกตั้งแต่ 3 – 8 คน ร่วมกันแสดงและรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน โดยมีรูปแบบการนั่งส่วนใหญ่เป็นรูปวงกลม และมีผู้ดำเนินการอภิปราย เป็นผู้บอกประเด็นในการอภิปราย

ความมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์ของการสอนแบบอภิปราย

มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงความมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์ของการสอนแบบอภิปรายไว้ดังนี้
 อารณีย์ ใจเที่ยง (2540 : 146) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายของการสอนแบบอภิปรายไว้ดังนี้

1. เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นร่วมกัน เป็นการพัฒนาทักษะการพูดและการคิด

2. เพื่อการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ฝึกการเป็นผู้นำ ผู้ตามการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และการเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม

3. เพื่อฝึกการค้นคว้าหาความรู้เพื่อมาอภิปรายให้ผู้อื่นทราบ

กิตติ พัชวรวิทย์ (2540 : 68 - 85) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายของวิธีสอนแบบอภิปราย ไว้ดังนี้

1. ให้เกิดการเรียนที่มีส่วนร่วมเป็นหลักสำคัญ

2. ให้สมาชิกทุกคนได้พูด ได้ฟัง และได้ร่วมกันตัดสินใจ

3. ให้เข้าใจวิธีการหาข้อสรุปที่เป็นมติของกลุ่มเป็นที่สิ้นสุด

4. ให้กลุ่มกระตุ้นสมาชิกให้ติดตามตลอดเวลา

5. ให้มีการพัฒนาความสามารถในการพูด การแสดงออก

6. ให้ฝึกการฟังการพูด การอ้างอิงทางวิชาการ

7. ให้ทุกคนมีเสรีภาพและความสำคัญเท่าเทียมกัน

8. ให้คิดหากิจกรรมต่อจากการอภิปราย โดยธรรมชาติแล้วการอภิปรายที่จะประสบผลสำเร็จจะนำไปสู่กิจกรรมการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน

ทิตินา แคมมณี (2548 : 347) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ วิธีสอนโดยการใช้อภิปรายกลุ่มย่อย เป็นวิธีที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างทั่วถึง มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ อันจะนำไปสู่การเรียนรู้ในเรื่องที่เรียนกว้างขึ้น

จากความมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์ของการสอนแบบอภิปราย สามารถสรุปได้ว่า การอภิปรายกลุ่มเป็นการสร้างและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น และรับฟังผู้อื่น การแสวงหาความรู้ และการทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาทักษะการพูด การฟัง และการคิด

ขั้นตอนการอภิปราย

กิจกรรมการอภิปราย

มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงขั้นตอนวิธีการสอนแบบอภิปรายไว้ ดังนี้

สวินิต ยมาภัย และถิรนนท์ อนุวัชศิริวงศ์ (2519 : 117-121) กล่าวว่ากิจกรรมการอภิปรายจะดำเนินไปได้ด้วยดี เกิดประโยชน์ที่แท้จริงกับทุกฝ่าย จำเป็นต้องมีหลักเกณฑ์ดังนี้

1. การอภิปราย เป็นการใช้ความคิดร่วมกับผู้อื่น เพื่อช่วยกันค้นหาคำตอบ โดยมีลำดับขั้นตอนในการคิดดังนี้

ขั้นที่ 1 ทุกคนที่อภิปรายร่วมกันพยายามทำความเข้าใจในตัวปัญหาให้ตรงกันก่อน

ขั้นที่ 2 ช่วยกันพิจารณาปัญหานั้น แยกแยะให้เห็นว่า มีประเด็นพัวพันกันอยู่อย่างไรบ้าง สาเหตุต่างๆ ที่ทำให้เกิดประเด็นปัญหามีอะไรบ้าง มีใครบ้างที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้น

ขั้นที่ 3 ช่วยกันเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาด้วยวิธีต่าง ๆ เท่าที่จะเป็นไปได้พร้อมทั้งเสนอข้อดีและข้อเสียของการแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่างๆ

ขั้นที่ 4 เลือกวิธีการแก้ปัญหาที่เห็นว่าดีที่สุด ซึ่งอาจมากกว่าหนึ่งทางก็ได้

ขั้นที่ 5 แนะนำทางปฏิบัติว่า ข้อเสนอแนะนั้นจะนำไปสู่การปฏิบัติจริงอย่างไร

2. การอภิปรายจำเป็นต้องมีผู้นำอภิปรายเพื่อคอยกำกับให้การแสดงความคิดเห็นตรงประเด็น

3. ในการอภิปราย ผู้อภิปรายจะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของตนเองได้ ขึ้นอยู่กับเหตุผลและข้อเท็จจริงต่างๆ ที่ได้ฟังจากผู้อภิปราย

4. การอภิปรายควรมีการเตรียมก่อนเพื่อให้มีข้อมูลมากพอสำหรับพิจารณาร่วมกัน

5. การอภิปรายจะต้องใช้สมรรถภาพการฟัง และการพูดเป็นพิเศษ

ในด้านสมรรถภาพการพูด ผู้อภิปรายจำเป็นต้องพูดแสดงความคิดเห็นของตนเองอย่างสุภาพ รวบรวมและตรงประเด็น ส่วนสมรรถภาพในการฟังนั้นผู้อภิปรายต้องฟังคำพูดของผู้เข้าร่วมอภิปรายคนอื่นๆ จับสาระสำคัญออกมาให้ได้ว่ารู้จักสังเกตทั้งถ้อยคำ น้ำเสียงและกิริยาท่าทางของผู้พูดประกอบด้วย เพื่อที่จะได้ตีความได้ตรงตามกับผู้พูดมุ่งหมายแท้จริง

กาญญา เกียรติประวัติ (2523 : 73) กล่าวถึงขั้นตอนการอภิปรายไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ตกลงเกี่ยวกับขอบเขตของปัญหา หรือความชัดเจนของหัวข้อปัญหา

2. การรวบรวมข้อมูลและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การอภิปรายเป็นการสนทนาไม่ใช่การตั้งคำถาม ทุกคนมีส่วนร่วมและตั้งใจฟังกันนับว่าเป็นการร่วมมือ ทำให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง

3. การหาข้อยุติ การอภิปรายที่สามารถดำเนินไปถึงขั้นสรุป นับว่าเป็นความสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย แต่ถ้าไม่สามารถดำเนินการไปถึงขั้น ก็จำเป็นต้องมีการสรุปความอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นข้อยุติ

กิตติ พัทธวิทย์ (2540 : 72) ได้เสนอแนะวิธีการดำเนินการอภิปรายกลุ่มย่อย ดังนี้

1. ประธานของที่ประชุม (อาจมีการเลือกสมาชิกในกลุ่ม) เป็นผู้นำการอภิปรายปัญหาและควบคุมประเด็นปัญหา

2. สมาชิกที่ต้องการแสดงความคิดเห็นมีระเบียบว่าต้องยกมือขออนุญาตประธานกลุ่มเสียก่อนเลขานุการจะเป็นสมาชิกกลุ่มที่ถูกเลือกขึ้นมาหนึ่งเพื่อบันทึกข้อมูลปัญหาการอภิปรายสำหรับทบทวนรายงานต่อที่ประชุมต่อไป

ลินจง อินทร์มพธ์ (2529 : 11 - 12) กล่าวถึงลำดับขั้นของการอภิปรายได้ดังนี้

1. ครูและนักเรียนช่วยกันเลือกหัวข้อเรื่องที่มีอยู่ในบทเรียน และนักเรียนมีประสบการณ์อยู่บ้าง รวมทั้งเป็นเรื่องที่สอดคล้องกับพื้นฐานความรู้ความเข้าใจของนักเรียน

2. ช่วยกันตั้งหัวข้อเรื่องการอภิปรายให้น่าสนใจ โดยตั้งเป็นปัญหาหรือคำถามชวนคิด เพื่อสร้างความสนใจของผู้อภิปรายและผู้ฟังให้เกิดความรู้สึกต้องการแสดงความคิดเห็น

3. การจัดกลุ่มอภิปราย ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย โดยกำหนดให้ หรือนักเรียนเลือกกลุ่มกันเอง กลุ่มๆ หนึ่งไม่ควรเกิน 10 คน เพื่อให้สมาชิกทุกคนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง

4. การเสนอผลการอภิปราย หลังจากจบการอภิปรายให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาเสนอผลการอภิปราย เพื่อให้สมาชิกกลุ่มอื่นฟังและซักถามร่วมอภิปราย รวมทั้งให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะไปด้วย

จากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่าการอภิปรายต้องมีขั้นตอนครบคลุม คือ 1. สมาชิกหรือผู้เกี่ยวข้องต้องมีการกำหนดหรือตกลงในข้อประเด็นปัญหาอย่างชัดเจน 2. สมาชิกในการอภิปรายกลุ่มไม่ควรเกิน 10 คน มีการกำหนดบทบาทของสมาชิก 3. สมาชิกหรือผู้ร่วมอภิปรายทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการฟังและแสดงความคิดเห็น 4. มีการเตรียมพร้อมซึ่งข้อมูลในการอภิปรายล่วงหน้า และ 5. มีการสรุปผลที่ได้จากการอภิปราย

บทบาทของสมาชิกในการอภิปรายกลุ่ม

ได้มีนักการศึกษากล่าวถึงบทบาทของสมาชิกในการอภิปรายกลุ่มไว้ ดังนี้ โดยผู้ดำเนินการอภิปรายจะเป็นนักเรียนหรือครูอาจารย์ก็ได้

กิตติ พชรวิษณุ (2540 : 72) ได้เสนอแนะวิธีการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการสอนอภิปรายกลุ่มย่อย วิธีการดำเนินการอภิปรายกลุ่มย่อยจะมีการแบ่งบทบาทหน้าที่ของสมาชิกเป็น

1. ผู้สอนควรชี้แจงให้เข้าใจว่าวิธีการนี้มุ่งให้ผู้เรียนทุกคนได้แสดงความคิดเห็นของตนเอง
2. แต่ละกลุ่มจะต้องเลือกประธาน และเลขานุการกลุ่ม ซึ่งต้องการก่อนการอภิปรายประธานกลุ่มจะเป็นผู้นำในการอภิปรายในกลุ่มของตน และรายงานผลการประชุมโดยสรุปต่อกลุ่มใหญ่ ส่วนเลขานุการทำหน้าที่จดสรุปความคิดของแต่ละคน
3. ในการรายงานผลการอภิปรายแต่ละกลุ่มอาจใช้วิธีดังนี้ ประธานกลุ่ม ก. รายงานผลการอภิปรายกลุ่มของตนโดยย่อปรายกลุ่ม ข. เชิญชวนให้สมาชิกกลุ่มของตนหรือกลุ่มอื่นให้ถามกับสมาชิกกลุ่ม ก. คนใดก็ได้ จากนั้นประธานกลุ่ม ข. รายงานผลการอภิปรายในกลุ่มของตนโดยย่อประธานกลุ่ม ค. จะเป็นผู้เชิญชวนสมาชิกในกลุ่มของตน หรือกลุ่มอื่นๆ ให้ถามคำถามกับสมาชิกกลุ่ม ข. คนใดก็ได้ ดำเนินการเช่นนี้ไปเรื่อย ๆ

ขั้นตอนการสอนแบบอภิปราย

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2540 : 105 - 108) กล่าวถึงขั้นตอนการสอนแบบอภิปรายไว้ ดังนี้

ขั้นเตรียมการอภิปราย ผู้สอนต้องเตรียมในสิ่งต่อไปนี้

1. หัวข้อและรูปแบบการอภิปราย เตรียมให้สอดคล้องเหมาะสมกับจุดประสงค์ของบทเรียน เวลาสถานที่ ฯลฯ
2. ผู้เรียน ผู้สอนควรได้ให้ผู้เรียนเตรียมตัวการอภิปรายล่วงหน้าทั้งก้านเนื้อหาสาระและประเด็นความคิดสำคัญ และวิธีการพูด จะทำให้ผู้เรียนได้ประโยชน์จากการเรียนแบบอภิปรายอย่างแท้จริง
3. ห้องเรียน ผู้สอนควรจัดเก้าอี้ให้เหมาะสมกับรูปแบบอภิปราย เช่น
  - 3.1 จัดแบบวงกลม หรือครึ่งวงกลม เหมาะสำหรับการอภิปรายแบบระดมสมอง
  - 3.2 จัดแบบรูปตัวยู หรือสี่เหลี่ยมผืนผ้า เหมาะสำหรับการอภิปรายกลุ่มใหญ่

3.3 จัดรูปแบบตัวที หรือแบบเรียงแถวหน้ากระดาน เหมาะสำหรับการอภิปรายรายหมู่ แบบพาเนล (Panel)

4. สื่อการเรียนอาจต้องใช้เอกสารไว้แจกประกอบการอภิปรายอาจมีการใช้สไลด์ แผนภูมิ แผ่นใส ฯลฯ เพื่อสรุปผลการอภิปราย หรือประกอบการอภิปรายของแต่ละกลุ่มผู้สอนต้องเตรียมไว้ให้พร้อม

ขั้นตอนการอภิปราย ผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการควบคุมการอภิปรายให้ดำเนินไปได้ด้วยดี จึงต้องดำเนินการสอนดังต่อไปนี้

1. บอกหัวข้อหรือปัญหาที่จะอภิปรายให้ชัดเจน
2. ระบุจุดประสงค์การอภิปรายให้ชัดเจน
3. บอกเงื่อนไขหลักเกณฑ์การอภิปราย เช่น ระยะเวลาที่ใช้ รูปแบบวิธีการอภิปราย บทบาทหน้าที่ของการอภิปราย การรายงานผล ตลอดจนมารยาทในการพูด การรับฟังผู้อื่น และการเคารพมติของส่วนรวม

4. ให้ดำเนินการอภิปรายโดยผู้สอนควรช่วยเหลือให้การอภิปรายดำเนินไปได้ด้วยดีขณะผู้เรียนเข้ากลุ่มอภิปรายผู้สอนไม่ควรเข้าไปกำกับหรือแทรกแซงผู้เรียนตลอด ควรคอยดูแลอยู่ห่าง ๆ คอยกระตุ้นให้กำลังใจให้คำแนะนำเมื่อผู้เรียนต้องการเท่านั้น

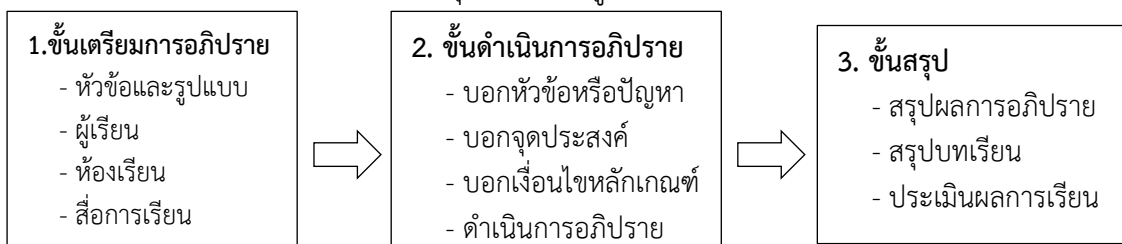
ขั้นสรุป ประกอบด้วย

1. สรุปผลการอภิปราย เป็นช่วงที่ผู้แทนกลุ่มสรุปผลการอภิปราย นำเสนอผลการอภิปรายต่อที่ประชุมเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เปิดโอกาสให้ผู้ฟังซักถามผู้อภิปราย ตอบคำถามผู้สอนอาจถามผู้อภิปรายได้สาระสำคัญที่ต้องการให้ผู้เรียนได้รับขณะเดียวกันช่วยกลุ่มอภิปรายให้เกิดความกระจำลงในเนื้อหาบางตอนได้

2. สรุปบทเรียน ผู้สอนเป็นผู้สรุปเนื้อหาสาระสำคัญที่ได้จากการอภิปราย ควรได้เสริมข้อแทรกความรู้ ย้ำประเด็นสำคัญ และสรุปแนวคิดหลักแก่ผู้เรียน ตลอดจนแนวทางการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน การสรุปเป็นหัวข้อบนกระดานดำ เพื่อผู้เรียนจะได้เข้าใจชัดเจนและบันทึกไว้ได้ง่าย

3. ประเมินผลการเรียน ผู้สอนควรมีการประเมินผลการอภิปรายหลังที่สิ้นสุดบทเรียนเพื่อดูว่าการเรียนการสอนในคาบนั้น ๆ ด้วยวิธีการอภิปรายมีคุณค่าหรือข้อบกพร่องอย่างไร โดยประเมินให้ครอบคลุมถึงเนื้อหา หัวข้อการอภิปราย จุดประสงค์ รูปแบบ พฤติกรรมของผู้เรียน บรรยากาศสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ในการอภิปราย ฯลฯ ทั้งนี้เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงการเรียนการสอนด้วยวิธีการอภิปรายครั้งต่อไป

ขั้นตอนวิธีสอนแบบอภิปราย สรุปได้ดังแผนภูมิที่ 2

แผนภูมิที่ 2 ขั้นตอนวิธีสอนแบบอภิปราย สรุปได้ดังแผนภูมิ

ที่มา: อารมณ์ ใจเที่ยง, หลักการสอน(กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์,2540 : 42.)

วารสารณั ศุณาถัย (2536 : 41 - 42) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนของวิธีสอนแบบอภิปรายไว้ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการอภิปราย จะมีการกำหนดหัวเรื่องที่จะอภิปราย กำหนดตัวบุคคลและจัดหา ข้อมูลตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการอภิปรายไว้ล่วงหน้า เมื่อตกลงกันเรียบร้อยก็พร้อมที่จะอภิปราย หน้าขั้นต่อไป

2. ขั้นดำเนินการอภิปราย ผู้ดำเนินการอภิปรายเสนอหัวข้อในการที่จะอภิปราย และแนะนำ ผู้ร่วมงาน เมื่อปรายจนหมดเวลาแล้วควรเปิดโอกาสให้ผู้ฟังการอภิปรายได้ซักถาม หรือแสดงความคิดเห็น และท้ายสุดควรมีการสรุปผลการอภิปรายโดยผู้สอน และผู้เรียนควรช่วยกันสรุปใจความสำคัญ ต่างๆ ร่วมกัน

ทิตนา แวมมณี (2548 : 347) กล่าวถึงขั้นตอนสำคัญของการอภิปรายไว้ ดังนี้

1. ผู้สอนจัดผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อย ๆ กลุ่มละประมาณ 4 – 8 คน
2. ผู้สอน/ผู้เรียนกำหนดประเด็นในการอภิปราย
3. ผู้เรียนพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นตามประเด็นการอภิปราย
4. ผู้เรียนสรุปสาระที่สมาชิกในกลุ่มได้อภิปรายร่วมกันเป็นข้อสรุปของกลุ่ม
5. ผู้สอนและผู้เรียนนำข้อสรุปของกลุ่มย่อยมาใช้ในการสรุปบทเรียน
6. ผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

จากการศึกษาผู้วิจัยสามารถสรุปขั้นตอนการอภิปราย ดังนี้ 1. ขั้นเตรียมการอภิปราย มีการ กำหนดหัวข้อ รูปแบบของการอภิปราย การเตรียมพร้อมในการจัดสถานที่ บทบาท ตลอดจนสื่อหรือ ข้อมูลที่ใช้ในการอภิปราย 2. ขั้นดำเนินการอภิปราย มีการกล่าวถึงประเด็นการอภิปรายอย่างชัดเจน บอกจุดประสงค์ กฎกติกา มารยาทในการอภิปราย นำไปสู่การดำเนินการอภิปราย และ 3. ขั้นสรุป มีการสรุปถึงผลการอภิปราย โดยครูและผู้เรียนร่วมกันสรุปถึงประเด็นสำคัญ มีการซักถามความคิดเห็น ของผู้ร่วมอภิปราย และมีการประเมินผลการอภิปราย

เทคนิคและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในการสอนโดยใช้การอภิปรายให้มีประสิทธิภาพ

มีนักการศึกษาได้เสนอเทคนิคและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในการสอนโดยใช้การอภิปราย กลุ่มให้มีประสิทธิภาพ ดังนี้

ทิตนา แวมมณี (2548 : 348) ได้เสนอแนะเทคนิคและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในการสอนโดยใช้ การอภิปรายกลุ่มย่อยให้มีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. การจัดผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อย จำนวนสมาชิกในกลุ่มย่อยควรมีประมาณ 4 – 8 คน จำนวนที่ เหมาะสมที่สุดคือระหว่าง 4 – 6 คน คือเป็นกลุ่มที่ไม่เล็กเกินไป และไม่ใหญ่เกินไปเพราะถ้ากลุ่มเล็ก เกินไป กลุ่มจะไม่ได้ความคิดที่หลากหลายเพียงพอ ถ้ากลุ่มมีขนาดใหญ่เกินไปสมาชิกในกลุ่มจะมี โอกาสแสดงความคิดเห็นได้น้อยหรือไม่ทั่วถึง การแบ่งผู้เรียนเข้ากลุ่ม อาจทำโดยวิธีสุ่มเพื่อให้ผู้เรียน ได้เข้ากลุ่มกับเพื่อนได้ไม่ซ้ำกัน หรืออาจจัดผู้เรียนเข้ากลุ่มละความสามารถเพื่อให้ผู้เรียนที่เก่ง ช่วยเหลือผู้เรียนที่อ่อน หรืออาจจัดผู้เรียนจัดผู้เรียนเข้ากลุ่มจำแนกตามเพศ วัย (ถ้าผู้เรียนมีหลายวัย) ความสนใจ ความสามารถ หรือเลือกตามปัญหาที่มีก็ได้ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ผู้สอนและสิ่งที่จะ อภิปรายเทคนิคที่ใช้ในการแบ่งกลุ่มมีหลากหลาย เช่นการนับเลข ใครนับหมายเลขเดียวกันให้อยู่กลุ่ม เดียวกัน การจับฉลาก หรืออาจใช้เกมต่าง ๆ เป็นคำสั่งในการจับกลุ่ม ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดความ

สนุกสนานจนกระทั่งในที่สุดครูสั่งให้จับกลุ่มตามที่ครูต้องการ เทคนิคการจับกลุ่มจะช่วยให้ผู้เรียนไม่เกิดความเบื่อหน่ายในการแบ่งกลุ่ม โดยเฉพาะเมื่อครูต้องแบ่งกลุ่มบ่อย ๆ จะช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกสนุกและสนใจที่จะเรียนในกิจกรรมที่จะเรียนรู้ต่อไป เมื่อจัดผู้เรียนเข้ากลุ่มแล้วผู้สอนควรดูแลให้จัดกลุ่มที่ นั่งให้เรียนร้อย ให้อยู่ในลักษณะที่ทุกคนมองเห็นกัน และรับฟังกันได้ดี นอกจากนั้นในกรณีที่มีหลายกลุ่ม ผู้สอนควรจัดกลุ่มห่างกันพอสมควรเพื่อไม่ให้เสียงอภิปรายกลุ่มรบกวนกัน

2. ประเด็นการอภิปราย การอภิปรายจำเป็นต้องมีประเด็นในการอภิปรายวัตถุประสงค์ของการอภิปรายที่ชัดเจน ประเด็นการอภิปรายจะมาจากผู้สอนหรือผู้เรียนก็ได้แล้วแต่กรณี การอภิปรายแต่ละครั้งไม่ควรมีประเด็นมากเกินไป เพราะจะทำให้ผู้เรียนอภิปรายได้ไม่เต็มที่

3. การอภิปราย การจัดกลุ่มอภิปรายมีหลายแบบ ผู้สอนควรเลือกใช้ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ ในการอภิปรายที่ดีโดยทั่วไป ควรมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ในการอภิปราย นอกจากนั้นสมาชิกทุกคนควรมีความเข้าใจตรงกันว่า ตนมีบทบาทหน้าที่ที่ต้องช่วยให้กลุ่มทำงานสำเร็จ มิใช่ปล่อยให้ไปของสมาชิกเพียงบางคน สมาชิกกลุ่มมีความรู้ความเข้าใจว่าสมาชิกกลุ่มที่ดีควรทำเช่นใด เช่น การให้ข้อมูล การซักถาม โต้แย้ง สนับสนุนไม่ให้ออกเรื่อง และการสรุป การอภิปรายจะเป็นไปได้ด้วยดี ผู้สอนจึงควรให้ความรู้หรือคำแนะนำก่อนการอภิปราย และควรย้ำถึงความสำคัญของการให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการอภิปรายอย่างทั่วถึง ไม่มีการผูกขาดการอภิปรายโดยผู้ใดผู้หนึ่ง เพราะวัตถุประสงค์หลักการอภิปรายคือ การให้ผู้เรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง และได้ฟังความคิดเห็นอย่างหลากหลาย อันจะช่วยให้ผู้เรียนมีความคิดที่ลึกซึ้งขึ้น รอยคอบขึ้น การอภิปรายที่ดีควรอภิปรายทีละประเด็น มิฉะนั้นการอภิปรายจะยืดยาว และประเด็นที่อยู่ท้ายๆ จะไม่ได้รับการอภิปราย เพราะหมดเวลาเสียก่อน ประเด็นการอภิปรายกับเวลาที่เหมาะสม ควรมีความพอเหมาะกัน

4. การสรุปผลการอภิปราย ก่อนที่การอภิปรายจะยุติลง กลุ่มจำเป็นต้องมีการสรุปผลการอภิปราย เพื่อให้ได้คำตอบตามประเด็นที่กำหนด ผู้สอนควรบอกหรือให้สัญญาณแก่ผู้อภิปรายก่อนหมดเวลาประมาณ 3 – 5 นาที เพื่อกลุ่มจะได้สรุปผลการอภิปรายเป็นข้อสรุปของกลุ่ม ซึ่งหลังจากนั้นผู้สอนอาจให้แต่ละกลุ่มนำเสนอผลการอภิปรายแลกเปลี่ยนกัน หรือดำเนินในรูปแบบอื่นต่อไป

5. การสรุปบทเรียน เมื่อการอภิปรายสิ้นสุด ผู้สอนจำเป็นต้องเชื่อมโยงสิ่งที่ผู้เรียนได้ร่วมกันคิดกับบทเรียนที่กำลังเรียนรู้ โดยมีการนำข้อสรุปของกลุ่มมาใช้ในการสรุปบทเรียนด้วย

6. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เกี่ยวกับการจัดกลุ่มอภิปรายแบบต่าง ๆ การจัดกลุ่มอภิปรายมีหลายแบบ ในที่นี้ขอยกตัวอย่างแบบที่นิยมใช้กันมากทั้งในการสอนและการประชุมต่าง ๆ มานำเสนอ เพื่อให้ผู้สอนจะได้เลือกใช้ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์

การจัดสถานที่สำหรับการอภิปราย

กิตติ พชรวิชัย (2548 : 73) ได้กล่าวถึงการจัดสถานที่สำหรับการอภิปรายไว้ ดังนี้ เพื่อให้สมาชิกเห็นหน้าและฟังกันอย่างถนัด มักจะจัดโต๊ะอภิปรายเป็นรูปวงกลมหรือนั่งล้อมรอบโต๊ะและมานั่งเป็นรูปตัว V หรือตัว U ทั้งนี้แล้วแต่จะเป็นห้องที่เหมาะสมกับรูปแบบใด โดยคำนึงถึงข้อดีและข้อจำกัดของวิธีการสอนแบบอภิปราย

ทศนา แคมมณี (2548 : 349 - 352) ได้กล่าวถึงหลักในการจัดสถานที่สำหรับการอภิปรายเกี่ยวกับการจัดกลุ่มอภิปรายแบบต่าง ๆ การจัดกลุ่มอภิปรายมีมากมายหลายแบบ ในที่นี้ขอยกตัวอย่างแบบที่นิยมที่ใช้กันมากทั้งในการเรียนการสอน และการประชุมต่าง ๆ มาแนะนำ เพื่อผู้สอนจะได้เลือกใช้เหมาะกับวัตถุประสงค์

1.การจัดกลุ่มอภิปรายแบบกันเอง (Imformal Group Disscussion) กลุ่มแบบนี้ประกอบด้วยสมาชิกที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกัน จำนวนประมาณ 6 – 10 คน มาพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ เพื่อแสวงหาข้อยุติหรือข้อตกลงร่วมกันในประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องนั้นในกลุ่มจะมีประธานนำการอภิปราย ช่วยดูแลและกระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี

2.การจัดกลุ่มอภิปรายแบบฟิลิป (Phillips 66 or Buzz Group) กลุ่มแบบนี้ประกอบด้วยสมาชิก 6 คนที่นั่งใกล้กัน หันหน้าเข้าหากัน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในประเด็นใดประเด็นหนึ่ง คนละ 1 นาที รวมเป็น 6 นาที จุดประสงค์ของการจัดกลุ่มแบบนี้ก็เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนมีโอกาสเสนอความคิดเห็นในประเด็นหรือปัญหาที่กลุ่มใหญ่กำลังพิจารณาอยู่

3.การจัดกลุ่มอภิปรายแบบซินดิเคต (Syndicate Group) กลุ่มแบบนี้ประกอบด้วยสมาชิกระหว่าง 6 – 10 คน ที่มีความรู้และประสบการณ์ต่างกัน จุดประสงค์ก็เพื่อให้กลุ่มย่อยนี้ได้ศึกษาหรือพิจารณาเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ได้รับมอบหมายจากที่ประชุมใหญ่สมาชิกจะแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กันในเรื่องที่ได้รับมอบหมายโดยผลัดกันทำหน้าที่ประธานและเลขานุการกลุ่ม

4.การจัดการอภิปรายแบบระดมสมอง (Brainstorming Group) กลุ่มแบบนี้ประกอบด้วยสมาชิกประมาณ 2 – 6 คน ที่มีความรู้และประสบการณ์พอสมควรในเรื่องที่จะอภิปราย จุดประสงค์ของกลุ่มนี้ก็เพื่อที่จะให้เกิดความคิดมากที่สุด ในเวลาที่จำกัด และเพื่อแสวงหาความคิดสร้างสรรค์จากกลุ่ม กลุ่มจะมีประธานนำการอภิปรายและกระตุ้นให้สมาชิกทุกคนแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี โดยไม่มีการตัดสินว่าถูกผิด ดีไม่ดี เพื่อให้ได้ความคิดจำนวนมากเลขานุการกลุ่มจดบันทึกความคิดทั้งหมดไว้ขึ้นต่อไปจึงนำความคิดที่ได้มาวิเคราะห์ และปรับปรุงเพื่อให้ได้ความคิดที่สร้างสรรค์ในเรื่องนั้น

5.การอภิปรายจัดกลุ่มแบบโต๊ะกลม (Round Table Group) กลุ่มแบบนี้มีลักษณะเหมือนการอภิปรายแบบซินดิเคต คือ เป็นการอภิปรายในประเด็นที่ได้รับมอบหมายจากที่ประชุมใหญ่หรือสมาชิกเลือกตามความสนใจ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดและประสบการณ์เพื่อให้ได้ข้อสรุปร่วมกัน เพียงแต่ในการจัดกลุ่มจะอยู่ในลักษณะรูปร่างกลมซึ่งสมาชิกทุกคนสามารถมองเห็นกันได้อย่างไรก็ตามในปัจจุบันกลุ่มแบบนี้อาจไม่จำเป็นต้องจัดในรูปแบบของวงกลมสามารถจัดในลักษณะอื่นได้

6.การจัดกลุ่มอภิปรายเป็นคณะ (Panel Discussion Group) การจัดกลุ่มแบบนี้มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความคิดเห็น และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อในการประชุมประมาณ 3 – 6 คน มาร่วมอภิปรายต่อหน้าผู้ฟัง เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น โดยมีผู้ดำเนินการอภิปราย เป็นผู้เชื่อมโยงความคิดเห็น ซักถาม ควบคุมเวลาในการอภิปราย และสรุปผลการอภิปราย

7.การจัดกลุ่มอภิปรายเป็นคณะ (Seminar Group) การจัดกลุ่มแบบนี้มีสมาชิกในกลุ่มประมาณ 20 คนขึ้นไป มีจุดประสงค์เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มร่วมกันศึกษาหรือค้นคว้าในหัวข้อใดหัวข้อหนึ่ง โดยมีผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำช่วยเหลือ ปัญหาของสัมมนา มักจะกว้างสามารถแบ่งเป็นหัวข้อย่อย

ได้จำนวนมาก ผู้เข้าสัมมนาจะเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับความรู้ ความคิดเห็น การสัมมนาไม่มีการลงมติ เป็นเพียงการประมวลความคิดเห็น และสรุปเป็นข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาต่าง ๆ

8.การจัดกลุ่มอภิปรายแบบใกล้เคียง (Knee Group) กลุ่มแบบนี้ประกอบด้วยสมาชิกประมาณ 3 – 5 คน พุดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างสนิทสนม เปรียบเสมือนการจับเข่าคุยกัน

9.การจัดกลุ่มอภิปรายแบบฮัตเดิล (Huddle Group) กลุ่มแบบนี้เป็นการจัดกลุ่มย่อย ที่แยกออกจากกลุ่มใหญ่โดยใช้วิธีสุ่มเพื่อให้สมาชิกกลุ่มคละกันไปจุดประสงค์และการดำเนินการ มีลักษณะเช่นเดียวกับกลุ่มอภิปรายแบบกันเอง

10.การจัดกลุ่มอภิปรายแบบเวียนรอบวง (Circular Response Group) กลุ่มแบบนี้ประกอบด้วยสมาชิกไม่ควรเกิน 10 คน มีจุดประสงค์เพื่อให้สมาชิกทุกคนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น โดยการให้สมาชิกทุกคนพูดรอบละประมาณ 1 - 2 นาที เวียนกันไป ทางซ้ายหรือขวา ทีละคนจนครบทุกคน ถ้าผู้ใดต้องการสนับสนุนหรือโต้แย้งต้องรอจนกว่าจะถึงเวลาที่ตรงมีโอกาสดู ถ้ามีเวลามาก และต้องการความคิดเห็นเพิ่มขึ้น ก็เริ่มรอบสองต่อไปเรื่อย ๆ

11.การจัดอภิปรายกลุ่มแบบกลุ่มซ้อน (Fish Bowl Group) กลุ่มแบบนี้มีลักษณะเป็นกลุ่มซ้อนกัน 2 วง กลุ่มวงในและกลุ่มวงนอก มีสมาชิกจำนวนเท่า ๆ กัน ประมาณ 4 – 8 คน ขณะที่สมาชิกวงในประชุมหรืออภิปรายกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่งสมาชิกวงนอกจะทำหน้าที่สังเกตการณ์จุดประสงค์เพื่อให้ผู้สังเกตการณ์มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องอภิปราย ได้เรียนรู้ความคิดเห็นของผู้อภิปรายวงในอย่างใกล้ชิด ในบางกรณีอาจมีการสลับเปลี่ยนบทบาทให้ผู้ที่อยู่วงนอกเข้าไปอยู่ในวงในแล้วทำหน้าที่อภิปรายและสมาชิกในวงในออกมาอยู่ในวงนอกเป็นผู้สังเกตการณ์สลับเปลี่ยนกัน

12.การจัดกลุ่มอภิปรายแบบปฏิจาวิสัย (Questioning Answering) กลุ่มแบบนี้ประกอบด้วยสมาชิกประมาณ 4 - 6 คน เป็นผู้ดำเนินการอภิปราย 1 คน มีผู้เชี่ยวชาญหรือวิทยากรรับเชิญมาครั้งหนึ่ง อีกครั้งหนึ่งเป็นตัวแทนจากกลุ่มผู้ฟังผู้ดำเนินการอภิปรายให้ผู้แทนผู้ฟังเสนอข้อคำถามให้วิทยากรตอบ และเป็นตัวกลางเชื่อมโยงและสรุปความคิดเห็น จุดประสงค์ของกลุ่มแบบนี้ก็คือการช่วยให้สมาชิกกลุ่มเกิดความเข้าใจปัญหา หรือเรื่องที่ศึกษาในแง่มุมต่าง ๆ ตามความต้องการหรือความสามารถของผู้ฟัง

ข้อดีและข้อจำกัดของการอภิปราย

มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึง ข้อดีและข้อจำกัดของการอภิปราย ไว้ดังนี้
กิตติ พชรวิชัย (2540 : 74) ได้กล่าวถึงข้อดีและข้อจำกัดของการอภิปรายไว้ ดังนี้

ข้อดี

1. สมาชิกมีโอกาสแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ และทั่วถึง
2. เป็นการฝึกความกล้าแสดงออก
3. ทำให้เกิดสัมพันธภาพในการร่วมมือกันทำงานที่เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม แม้จะมีความพยายามออกแบบการจัดสถานที่ที่ดีแล้วก็ตามแต่การอภิปรายยังมีข้อจำกัดอยู่

ข้อจำกัด

1. ความรู้พื้นฐานของสมาชิกแต่ละคน และผู้ดำเนินการอภิปรายที่สามารถเสนอและควบคุมประเด็นปัญหาในการอภิปรายทำให้การอภิปรายบรรลุตามเป้าหมายได้

2. หากสมาชิกมีจำนวนมากไม่อาจแสดงความคิดเห็นได้ทั่วถึงตามเวลาที่กำหนดได้มติดังนี้
หละหลวม

อารมณ์ ใจเที่ยง (2540 : 105 – 108) กล่าวถึงข้อดีและข้อจำกัดของการอภิปรายไว้ดังนี้
ข้อดี

1. ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และฝึกการ
แลกเปลี่ยนความคิดเห็น

2. ฝึกนิสัยความรับผิดชอบ การศึกษาค้นคว้าข้อมูลความรู้จากแหล่งต่างๆ

3. ส่งเสริมความกล้าคิด กล้าพูด กล้าตัดสินใจกล้าแสดงออก

4. ฝึกความเป็นประชาธิปไตย เคารพสิทธิ และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่ถือ
ความเห็นตนเองเป็นใหญ่

5. ผู้เรียนได้รับความรู้กว้างขวาง และได้รับประสบการณ์ตรงจากการเรียน

6. ผู้เรียนไม่เบื่อหน่ายในการเรียน เพราะเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมตลอดการเรียน

7. ช่วยให้ผู้สอนรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคลดีขึ้น ทำให้ผู้สอนรู้ว่าใครกล้าพูด ใครสนใจ ตั้งใจ
ใครมีความรู้ ความคิด เฉียบแหลม มากน้อยเพียงใด

ข้อจำกัด

1. ผู้เรียนบางส่วนที่ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น จะไม่เกิดการเรียนรู้เท่าที่ควร

2. ต้องใช้ระยะเวลานานถ้าจะให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง

3. ผู้เรียนต้องมีความรู้ ความเข้าใจ มีข้อมูลในเรื่องที่จะอภิปราย

ทิตนา แคมมณี (2548 : 352) กล่าวถึงข้อดี และข้อจำกัด ของการอภิปรายกลุ่มย่อย ไว้ดังนี้

ข้อดี

1. เป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนกลุ่มมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการ
เรียนรู้อย่างทั่วถึง

2. เป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนและผู้สอนได้ข้อมูล และความคิดเห็นที่หลากหลาย ช่วยให้เกิด
การเรียนรู้ที่กว้างขึ้น

3. เป็นวิธีสอนที่ช่วยส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนา
ทักษะต่างๆ จำนวนมาก เช่น ทักษะการพูด การแสดงความคิดเห็นการโต้แย้ง การวิพากษ์วิจารณ์
และทักษะการคิด เป็นต้น

ข้อจำกัด

1. เป็นวิธีการสอนที่ใช้เวลามาก

2. เป็นวิธีการสอนที่ต้องอาศัยสถานที่ หรือบริเวณที่กว้างพอจะจัดกลุ่มให้อภิปรายกันได้โดย
ไม่รบกวนกัน

3. หากผู้เรียนไม่รู้หรือไม่ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่มที่ดีการอภิปรายอาจ
ไม่ได้ผลดี

4. หากสมาชิกกลุ่มหรือผู้สอน ไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ได้ก็อาจเกิดปัญหาการ
ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่มได้

ข้อดีของการอภิปรายกลุ่ม คือส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะต่างๆ เช่นทักษะการคิด รู้จักคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ทักษะการพูดกล้าแสดงออก การโต้แย้ง วิพากษ์วิจารณ์ กล้าตัดสินใจ และฝึกความรับผิดชอบ ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ฝึกการเคารพในสิทธิ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ผู้เรียนได้ความรู้กว้าง ข้อยุติที่ได้สามารถนำไปใช้ประโยชน์และแก้ปัญหาได้อย่างแท้จริง

ส่วนข้อจำกัดของเทคนิคนี้ คือ ต้องใช้ระยะเวลานาน ถ้าจะให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง เป็นการสอนที่ใช้เวลามาก และต้องใช้สถานที่หรือบริเวณที่กว้างพอที่จะจัดกลุ่มได้โดยไม่รบกวนกัน และผู้เรียนบางส่วนที่ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น จะไม่เกิดการเรียนรู้เท่าที่ควร

ประโยชน์ของการสอนแบบอภิปราย

มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึง ประโยชน์ของการสอนแบบอภิปราย ไว้ดังนี้
 อัญชลี แจ่มเจริญ และสุกัญญา ฮาริวรรณ (2523 : 67 – 68) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของวิธีสอนแบบอภิปราย ไว้ดังนี้

1. ช่วยให้นักเรียนเข้าใจความรู้ต่างๆ ที่ได้เรียนมาอย่างถ่องแท้
2. ช่วยให้ครูรู้จักเด็กดีขึ้นเป็นรายบุคคล จากการสังเกตการอภิปราย ครูจะทราบได้ว่านักเรียนคนใดมีความสนใจทางด้านไหนเป็นพิเศษ

3. ช่วยให้ได้มีความคิด กล้าพูด กล้าแสดง
4. ช่วยให้ได้รู้จักพิจารณาปัญหาต่างๆ และจะได้มีทักษะในการแก้ปัญหา
 อบรม สนิทपाल และ กุลชลี องค์ศิริพร (2524:158) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการสอนแบบอภิปราย ไว้ดังนี้

1. เป็นการฝึกให้นักเรียนรู้จักการรับผิดชอบต่อ รู้จักหาเหตุผลประกอบหลายแง่มุม ซึ่งเป็น การขยายทักษะให้กว้างออกไป

2. ฝึกให้เป็นผู้พูด ผู้ฟังที่ดี มีมารยาทที่ถูกต้องเหมาะสม
3. ฝึกให้เป็นผู้มีใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
4. ฝึกให้นักเรียนแสดงความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของตนเองออกมาอย่างเด่นชัด ตรงตามความต้องการ เป็นผู้กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นของตนเองออกมา

5. ฝึกให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันอย่างประชาธิปไตย
6. รู้จักหาความรู้เพิ่มเติมโดยการฟัง หรือการร่วมอภิปราย
7. ทำให้เป็นคนเชื่อมั่นในตนเอง
8. เพิ่มพูนทักษะทางภาษา ในการอ่าน การพูด การฟัง การสรุป มีทักษะความสามารถในการจับประเด็นมาอภิปรายโต้แย้ง ซักถาม

9. ให้ผู้เรียนรู้จักแก้ปัญหาด้วยการอภิปราย รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่สรุปเองง่ายๆ ตามความรู้สึกของตัวเองอย่างเดียว

10. ให้ผู้เรียนมีความลึกซึ้ง กว้างขวางในสิ่งที่เรียน สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้
11. เปลี่ยนแปลงเจตคติ และพฤติกรรมของผู้เรียนได้ดี

ประโยชน์ของการสอนแบบอภิปราย เป็นการฝึกให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบกับงานหน้าที่ที่ตนได้รับมอบหมาย เป็นผู้ที่มีการแสวงหาความรู้ ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ รู้จักหาเหตุผลประกอบข้อมูลที่ตนนำมาอภิปราย ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการพูดการฟัง สามารถจับประเด็นสรุปการอภิปรายได้ กล้าแสดงความคิดเห็น โต้แย้ง ได้เรียนรู้ถึงการแสดงออก กิริยามารยาท ที่ถูกต้องเหมาะสมในการอภิปราย ฝึกการเป็นผู้นำ และผู้ตาม เป็นคนใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ฝึกการทำงานร่วมกันอย่างเป็นประชาธิปไตย และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ได้

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปรายแบบ ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ทำการทดลองเนื่องจาก การจัดการเรียนรู้ในรูปแบบดังกล่าวส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนให้สูงขึ้น

การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL Plus

เทคนิค KWL Plus เป็นการจัดการเรียนรู้ที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยผ่านการอ่าน เพราะแต่ละขั้นตอนมุ่งใจให้นักเรียนอ่านรวมถึงสามารถพัฒนาทักษะการเขียนสรุปความได้เช่นเดียวกัน จากขั้นการเขียนสรุปความจากแผนภูมิรูปภาพความคิด ในการนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับเทคนิค KWL Plus ดังนี้

การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL Plus

เทคนิค KWL Plus มีพื้นฐานจากเทคนิค KWL ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วนสำคัญ คือ (K) ระบุสิ่งที่รู้ เรื่องที่รู้เกี่ยวข้องกับเรื่องที่กำหนด หรือหัวเรื่องที่กำหนด และ (W) อยากรู้อะไรบ้าง จากสิ่งหรือเรื่องที่กำหนดในขั้นแรก และ (L) เรียนรู้อะไรบ้างจากเรื่องที่กำหนด หลังจากอ่านเสร็จแล้ว ที่แตกต่างคือ KWL Plus มีการเพิ่มการทำแผนภูมิรูปภาพความคิด และสรุปเรื่องราวต่าง ๆ ที่อ่าน เมื่อจบกระบวนการ KWL แล้ว จากกระบวนการเทคนิค KWL Plus กล่าวได้ว่า เทคนิคดังกล่าว สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ได้ เพราะแต่ละขั้นตอนมุ่งใจให้นักเรียนคิดวิเคราะห์จากที่อ่านโดยละเอียด นอกจากนี้การถามคำถามและเสริมแรงของครูช่วยให้นักเรียนอยากรู้อยากแสวงหาคำตอบที่หลากหลาย KWL ทำให้ผู้เรียนอ่านอย่างพิจารณา อ่านอย่างละเอียด หรือทบทวนสิ่งที่รู้มาก่อน สิ่งที่เขาต้องรู้และได้รู้อะไรจากที่อ่าน เป็นต้น การสร้างแผนภูมิรูปภาพความคิด (Mind mapping หรือ Concept mapping) ต่อท้าย KWL ช่วยในการจัดองค์ความรู้ใหม่จากเรื่องที่อ่าน แสดงสาระหลัก สาระรอง ความสัมพันธ์ระหว่างสาระต่าง ๆ เป็นการสร้างแผนผังสำคัญกับลายเส้นแสดงออกถึงความเข้าใจอย่างแท้จริง แล้วนำมาเขียนสรุปความ ใช้เทคนิค KWL Plus ภายใต้การแนะนำช่วยเหลือ และการถามคำถามให้คิดของครู นอกจากนั้นนักเรียนยังสามารถนำเทคนิคนี้ไปใช้ในการเรียนรู้สาระอื่น ๆ ต่อไป (วัชรนา เล่าเรียนดี, 2548: 144 - 145)

ความหมายเทคนิค KWL Plus

เนื่องด้วยเทคนิค KWL Plus เป็นแนวคิดของ คาร์ และ โอเกิล ผู้วิจัยจึงขอนำเสนอความหมายของเทคนิค KWL Plus ตามแนวคิดของ คาร์ และ โอเกิล (อ้างถึงใน ดุสิตา แดงประเสริฐ, 2549 : 83 - 84) ดังนี้

K ในกระบวนการ KWL Plus หมายถึง Know เป็นขั้นตอนที่นักเรียนตรวจสอบหัวข้อเรื่องว่าตนเองมีความรู้มากน้อยเพียงใด เป็นการนำความรู้มาใช้เพราะเป็นการเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้พื้นฐาน และประสบการณ์ของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ ในการจัดกิจกรรมก่อนการอ่าน ซึ่งเป็นการเตรียมให้นักเรียนรู้เนื้อหาใหม่ การบูรณาการระหว่างความรู้พื้นฐาน และเรื่องที่อ่านเป็นสิ่งที่จะช่วยให้นักเรียนสามารถสร้างความหมายของบทอ่านได้ดี และผู้อ่านควรกระตุ้นความรู้พื้นฐานให้เหมาะสม ดังนั้น ในขั้นตอนนี้ทฤษฎีประสบการณ์เดิม ซึ่งเป็นทฤษฎีว่าด้วยหลักการนำความรู้พื้นฐาน ความรู้เดิมและประสบการณ์เดิมมาใช้ในการเรียนการสอน จึงเป็นทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญมาก

W ในกระบวนการ KWL Plus หมายถึง Want to know เป็นขั้นตอนที่นักเรียนจะต้องถามตนเองว่าต้องการรู้เรื่องอะไรในเรื่องที่อ่านบ้าง ซึ่งคำถามที่สร้างขึ้นก่อนการอ่านนี้ เป็นการตั้งเป้าหมายในการอ่าน และเป็นการคาดหวังว่าจะได้พบอะไรในบทอ่านบ้าง

L ในกระบวนการ KWL Plus หมายถึง Learned เป็นขั้นตอนที่นักเรียนสำรวจตนเองว่าตนเองได้เรียนรู้อะไรบ้างจากเรื่องบทที่อ่าน โดยนักเรียนจะหาคำตอบให้กับคำถามที่ตนเองตั้งไว้ในขั้นตอน W และจดบันทึกสิ่งที่ตนเองเรียนรู้

Plus หมายถึง การสร้างแผนภูมิรูปภาพความคิด และเขียนสรุปความหลังการอ่าน

สรุปได้ว่า เทคนิค KWL Plus เป็นเทคนิคที่นำมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งเป็นเทคนิคที่ใช้ในการพัฒนาความคิดและช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าคิดกล้าแสดงออกอย่างเป็นเหตุผล

เป้าหมายของเทคนิค KWL Plus

เทคนิค KWL Plus เป็นเทคนิควิธีสอนที่มีประสิทธิภาพโดยมีเป้าหมายในการนำมาใช้ตามแนวคิด ดังนี้

วัชรรา เล่าเรียนดี (2548 : 145) กล่าวถึงเป้าหมายของ เทคนิค KWL Plus ดังต่อไปนี้

1. เทคนิค KWL Plus สามารถนำมาใช้เพื่อการส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการอ่านอย่างกระตือรือร้น เป็นการอ่านที่ฝึกการถามตนเองและใช้ความคิด และคิดในเรื่องที่อ่านเป็นสิ่งสำคัญ
2. พัฒนาสมรรถภาพในการกำหนดเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการอ่าน สรุปสาระสำคัญจากเรื่องที่อ่าน จัดการกับสาระความรู้ใหม่ ตามความเข้าใจของตนเอง โดยการใช้แผนผังโน้ตทัศน์หรือแผนผังความคิด และเขียนสรุปเรื่องที่อ่านจากแผนผัง
3. ส่งเสริมและพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ให้กับผู้เรียน
4. ฝึกการระดมสมองโดยมีกรอบในการร่วมกันคิด

ดุสิตา แดงประเสริฐ (2549 : 85) ได้สรุปเป้าหมายของ เทคนิค KWL Plus ดังต่อไปนี้

1. เพื่อให้ผู้สอนได้ทราบถึงความรู้พื้นฐานที่มีมาก่อนของผู้เรียน และใช้ชิ้นงานในการประเมิน

พัฒนาการของนักเรียนแล้วใช้เป็นข้อมูลย้อนกลับ เพื่อช่วยเหลือการอ่านของนักเรียนและส่งเสริมการคิดวิเคราะห์

2. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้ตั้งวัตถุประสงค์ ตั้งคำถามในการอ่าน ระดมสมอง รวบรวมข้อมูล จัดระบบข้อมูล สร้างแผนภูมิรูปภาพความคิด สรุปเรื่องจากการอ่าน รวมไปถึงการประเมินความเข้าใจจากการอ่านด้วยตนเอง

จากเป้าหมายของ เทคนิค KWL Plus สามารถสรุปได้ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้สอนทราบถึงพื้นฐานของนักเรียน และพัฒนาการของนักเรียนจากชิ้นงาน
2. เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนให้เกิดการพัฒนาทักษะความคิดที่สูงขึ้น
3. พัฒนาทักษะการสรุปความ การรวบรวมข้อมูล การสร้างความคิดรวบยอด และการทำงานร่วมกัน

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้วย เทคนิค KWL Plus

การจัดการเรียนรู้ด้วย เทคนิค KWL Plus เป็นวิธีการที่จะช่วยพัฒนานักเรียนให้เกิดการคิดได้ ดีวิธีหนึ่ง โดยผ่านการอ่าน และการทำแผนผังมโนทัศน์ และวิธีนี้ยังเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ซึ่ง เทคนิค KWL Plus มีนักวิชาการเสนอขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

Carr and Ogle (1987, อ้างถึงใน วิสาข์ จิตวิวัฒน์, 2541 : 228 - 229) ได้เสนอขั้นตอน ดังนี้

1. ก่อนการอ่าน ครูกระตุ้นประสบการณ์เดิมของนักเรียนเกี่ยวกับหัวเรื่องที่จะอ่านโดยอภิปรายถึงความรู้เดิมที่มีอยู่เกี่ยวกับหัวข้อและเขียนสรุปเกี่ยวกับหัวข้อที่รู้ไว้ หลังจากนั้นคาดเดาว่าจะพบข้อมูลอะไรบ้างเกี่ยวกับเรื่องที่จะอ่านแล้วตั้งคำถามในสิ่งที่ตนอยากรู้
2. ในระหว่างการอ่าน ในขณะที่อ่านนักเรียนหยุดเป็นช่วง ๆ เพื่อตอบคำถามที่ได้เขียนไว้ก่อนการอ่าน และอาจตั้งคำถามที่อยากรู้เพิ่มเติม นักเรียนเขียนบันทึกในสิ่งที่รู้จากบทอ่าน
3. หลังการอ่าน อภิปรายถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการอ่าน พิจารณาถึงคำถามในสิ่งที่อยากรู้ว่าได้คำตอบตรงตามที่ต้องการหรือไม่ หลังจากนั้นสรุปนำข้อมูลที่เรียนรู้มาสรุปเป็นใจความสำคัญเป็นรูปของแผนภูมิรูปภาพความคิด

Carr and Ogle (2004, อ้างถึงใน มนภรณ์ ใจรู้รอบ, 2551: 50) ได้เสนอขั้นตอนการใช้เทคนิค KWL Plus ในการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. ขั้น K (What do I know) ขั้นนี้ก่อนที่นักเรียนจะอ่านเรื่อง ครูอธิบายความคิดรวบยอดของเรื่องและกำหนดคำถามโดยครูกระตุ้นหรือถามให้นักเรียนได้ระดมสมอง (Brainstorms) ถึงสิ่งที่นักเรียนรู้แล้วและนำข้อมูลที่ได้มาจำแนก แล้วเขียนคำตอบของนักเรียนลงในแผนภูมิรูปภาพช่อง K – What do I know? หลังจากนั้นนักเรียนและครูร่วมกันจัดประเภทข้อความรู้ที่คาดการณ์ไว้ที่อาจเกิดขึ้นในเรื่องที่อ่าน
2. ขั้น W (What do I want to learn) ในขั้นนี้ครูค้นหาความจริงจากคำถามของนักเรียนในสิ่งที่นักเรียนสนใจ อยากรู้ หรือคำถามที่ยังไม่มีคำถามเกี่ยวกับความคิดรวบยอดของเรื่องพร้อมให้นักเรียนเขียนรายการคำถามที่ตั้งไว้ ในระหว่างอ่านนักเรียนสามารถตั้งคำถามและคำตอบในกลุ่มของตัวเองได้

3. ชั้น L1 (What I Learned) ในขั้นนี้จะระบุความรู้ที่นักเรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้นทั้งระหว่าง การอ่านและหลังการอ่าน นักเรียนบันทึกความรู้ที่ได้ลงในช่อง L1 – What I have learned พร้อมทั้งตรวจสอบคำถามที่ยังไม่ได้ตอบ

4. ชั้น L2 (Mapping) นักเรียนนำข้อมูลที่ได้จัดประเภทไว้ในชั้น K เขียนชื่อเรื่องไว้ใน ตำแหน่งตรงกลางและเขียนองค์ประกอบหลักของแต่ละหัวข้อไว้ในแต่ละสาขา พร้อมทั้งเขียนอธิบาย เพิ่มเติมในแต่ละประเด็น

5. ชั้น L3 (Summarizing) สรุปและเขียนสรุปความคิดรวบยอดจากแผนภูมิความคิดซึ่งการ เขียนในขั้นนี้จะเป็นประโยชน์ต่อครูและนักเรียนในการประเมินความเข้าใจของนักเรียน

Buehl (2004, อ้างถึงใน วิไลวัลย์ สวัสดิวัตน์, 2547 : 76 - 77) ได้เสนอขั้นตอนไว้ 7 ชั้น ดังนี้

ชั้นที่ 1 ระบุสิ่งที่นักเรียนจะระลึกว่านักเรียนรู้ลงในช่อง K ในขั้นนี้นักเรียนจะระลึกว่านักเรียนรู้อะไรบ้างหรือคิดว่ารู้อะไรบ้างเกี่ยวกับเรื่องที่จะอ่าน ซึ่งครูจะถามนักเรียนทีละคน เพื่อเชื่อมต่อ รายละเอียดของเรื่องจากความคิดของแต่ละคน และบันทึกสิ่งที่นักเรียนรู้ไว้ในช่อง K –What we know

ชั้นที่ 2 ระบุว่านักเรียนต้องการเรียนรู้อะไร ลงในช่อง W ขั้นนี้ใช้คำถามนักเรียนเกี่ยวกับ หัวข้อเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล อาจเป็นคำถามข้อมูลที่บันทึกไว้ในช่อง K หรืออาจเป็นคำถามสิ่งที่ นักเรียนสงสัยเกี่ยวกับเรื่องที่จะอ่าน และบันทึกคำถามลงในช่อง W - What do I want to learn

ชั้นที่ 3 จัดประเภทความรู้และสิ่งที่ต้องรู้แนะนำนักเรียนเพื่อตัดสินใจในการจัดประเภท รายการต่างๆ ของข้อมูลลงในช่อง K และช่อง W ประเภทของข้อมูลที่นักเรียนคาดว่าจะใช้ เช่น แบ่ง สถานะ สาเหตุ เหตุผลที่เกิดขึ้น การจัดระบบข้อมูลเป็นขั้นตอนแรกที่จะทำให้ นักเรียนสามารถสรุปได้ อย่างมีประสิทธิภาพและช่วยให้นักเรียนมองเห็นข้อมูลที่ไม่สามารถจัดเข้ากลุ่มได้

ชั้นที่ 4 การอ่านบทความ (Read the Article) ในขณะที่นักเรียนอ่านเรื่องนักเรียนจะค้นหา คำตอบและขยายความเข้าใจต่อเรื่อง ครูควรกระตุ้นการตั้งคำถามเพื่อตอบคำถามข้อมูลใหม่บันทึก ความรู้ไว้ในช่อง L- What we have learn

ชั้นที่ 5 ระบุข้อมูลใหม่ หลังการอ่านนักเรียนระบุข้อมูลใหม่ที่ค้นพบจากการอ่าน ข้อมูลที่ได้ ใหม่นี้ก็นำไปรวมกับประเภทของข้อมูลที่ได้จัดข้อมูลใหม่ที่ค้นพบจากการอ่าน ข้อมูลที่ได้ใหม่นี้ นักเรียนจะนำไปรวมกับกับประเภทของข้อมูลที่ได้จัดประเภทของข้อมูลไว้แล้ว หากมีความจำเป็นอาจ จัดประเภทของข้อมูลเพิ่มเติม

ชั้นที่ 6 สร้างแผนภาพความคิด หลังจากทีนักเรียนได้เติมข้อความในแผนภาพตามตาราง KWL สมบูรณ์แล้ว นักเรียนแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่มนำข้อมูลที่ได้จัดประเภทไว้มาสร้างแผนภูมิรูปภาพ ความคิด ซึ่งแผนภูมิรูปภาพความคิดนี้จะช่วยให้นักเรียนมองเห็นภาพรวมของเรื่องที่ได้อ่านและช่วย สังเคราะห์สรุปผลการเรียนรู้จากการอ่านได้ดียิ่งขึ้น

ชั้นที่ 7 ระบุสิ่งที่ศึกษาต่อในอนาคต หลังจากนักเรียนได้สร้างแผนภูมิความคิดเสร็จ สมบูรณ์ นักเรียนจะเกิดความกระตือรือร้นในสิ่งที่นักเรียนรู้และตัดสินใจที่จะเพิ่มข้อมูล สำหรับคำถาม ในช่อง W ที่ยังไม่สามารถหาคำตอบได้ ได้จัดเตรียมการอ่านเพื่อการศึกษาค้นคว้าต่อไปในอนาคต

วัชรวิภา เล่าเรียนดี (2548 : 146 - 147) ได้จัดขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้วย เทคนิค KWL Plus ดังนี้

1. ชั้น K (Know) รู้อะไรจากเรื่องที่อ่าน หรือจากหัวเรื่องที่กำหนด ก่อนที่ครูจะให้ผู้เรียนอ่านรายละเอียดของเรื่องที่กำหนดให้ ครูอาจเสนอชื่อเรื่อง คำสำคัญของเรื่อง เพื่อถามคำถามว่ารู้อะไร จากคำหรือชื่อเรื่อง เพื่อจะให้ทราบว่านักเรียนมีความรู้เดิมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่อ่าน ให้นักเรียนระดมสมองหาคำตอบ หรือให้ระบุคำต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชื่อเรื่อง / คำ / ความคิดรวบยอดที่ระบุ

2. ชั้น W (What do we learn) เราอยากรู้อะไรจากคำต่าง ๆ ที่ระบุในชั้น K โดยให้นักเรียนตั้งคำถามจากคำที่นำเสนอ ซึ่งคำถามจะมาจากความสนใจ ใคร่รู้ของนักเรียนเองโดยที่นักเรียนจะต้องเลือกตอบลงในตารางช่อง W ต่อจากนั้นให้นักเรียนอ่านเรื่องหรือบทอ่านที่กำหนดโดยละเอียด ตรวจสอบคำตอบ ข้อเท็จจริงที่ได้จากการอ่าน ระหว่างอ่านอาจมีคำถามเพิ่มและมีการตอบโดยกลุ่ม

3. ชั้น L1 (What did we learn) เราได้เรียนรู้อะไรบ้างนักเรียนเขียนคำตอบลงในตาราง L ตรวจสอบว่ามีคำถามใดบ้างที่ยังไม่มีการตอบ

4. ชั้น L2 สร้างแผนผังความคิด นักเรียนต้องกลับไปอ่านบททวนจากชั้น K เพื่อที่จะได้จัดประเภทของสิ่งที่เรียนรู้โดยเขียนคำสำคัญไว้ตรงกลางแผนผังความคิดหลัก

5. ชั้น L3 ขั้นสรุป นักเรียนเขียนหมายเลขกำกับลำดับความคิดรวบยอด แผนผัง ความคิด เพื่อเขียนสรุป การสรุปขั้นนี้เป็นการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนซึ่งจะบอกถึงความเข้าใจของเรื่องที่อ่านของนักเรียน

สรุปได้ว่า เทคนิค KWL Plus สามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระโดยเฉพาะในเรื่องที่นักเรียนต้องอ่าน คิด และทำความเข้าใจ เรื่องที่อ่านไว้สำหรับฝึกฝนทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการแก้ปัญหา และการคิดแบบต่าง ๆ ได้โดยคงสาระและขั้นตอนการจัดการกิจกรรมตามขั้นตอนของ KWL โดยเพิ่มเติมในส่วนของการทำแผนผังความคิด (Mapping) และการสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน เพื่อให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอดในเรื่องที่อ่านและนำความรู้ที่ได้รับจากการอ่านไปใช้ให้เกิดประโยชน์

แผนภูมิรูปภาพความคิด (MIND MAP)

จากแนวคิดข้างต้นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ด้วยเทคนิค KWL Plus จะเห็นได้ถึงขั้นกิจกรรมที่มีความสำคัญและมีส่วนเกี่ยวข้อง คือ ขั้นตอนของการเขียนแผนภูมิรูปภาพความคิด Mind Mapping ซึ่งมีชื่อเรียกหลายชื่อ เช่น แผนผังความคิด แผนผังมโนทัศน์ แผนภูมิรูปภาพความหมาย แผนภาพความคิด และแผนภูมิรูปภาพโครงเรื่อง เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันผู้วิจัยจึงขอเสนอประเด็นที่สำคัญเกี่ยวกับแผนภูมิรูปภาพความคิด ดังนี้

แผนภูมิรูปภาพความคิด เป็นวิธีการช่วยบันทึกความคิดเพื่อให้เห็นภาพความคิดที่หลากหลายมุมมองที่กว้างและชัดเจนกว่าการบันทึกที่เราคุ้นเคย โดยแผนภูมิรูปภาพความคิด จะช่วยในการสรุปความ และจัดระบบการคิดได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับการที่ได้มีนักการศึกษาและนักวิจัยให้ความหมายของแผนภูมิรูปภาพความคิดไว้ ดังนี้

สมศักดิ์ สินธุระเวชชัย (2542 : 30) ได้ให้ความหมายของแผนภูมิรูปภาพความคิดว่า หมายถึง การใช้แผนที่มีรูปแบบต่างๆ จะทำให้เห็นภาพรวมทั้งหมด เห็นความสัมพันธ์ของความคิดรวบยอดต่างๆ อย่างเป็นลำดับ

ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช (2545 : 112) กล่าวว่า แผนภูมิรูปภาพความคิดจะแสดงถึงกระบวนการคิดในรูปแบบของความคิดที่มีหัวเรื่องที่คิดอยู่ตรงกลาง และมีความคิดเรื่องย่อยๆ ตลอดจนรายละเอียดต่างๆ แตกสาขาออกไป

วิสาข์ จัฒวัตร และกาญจนา สุจิต (2545 : 1) ได้ให้ความหมายว่า แผนภูมิความคิด คือ เครื่องมือที่ใช้ในการจัดรวบรวมสรุปและแสดงความคิดหรือข้อมูลที่สำคัญในรูปแบบของแผนภูมิหรือรูปภาพ

Buzan (1991 : 57) ได้นิยามว่า แผนภูมิรูปภาพความคิดเป็นเทคนิคที่ใช้ในการจัดระบบความสัมพันธ์ความคิดต่างๆ เข้าด้วยกัน โดยจัดลำดับความสำคัญในการเชื่อมโยงความคิดหรือข้อมูลต่างๆ ให้เข้ากันอย่างมีระเบียบก่อนที่จะสื่อออกมาให้ผู้อื่นเข้าใจตามจุดมุ่งหมายของผู้เขียน โดยใช้คำสำคัญในการนำเสนอแนวคิดต่างๆ เป็นแนวคิดหลัก โดยให้ความสำคัญกับการแตกกระจายความคิดจากจุดกลางแตกไปเรื่อยๆ ซึ่งเปรียบเสมือนความคิดย่อย โดยใช้สัญลักษณ์การสร้างภาพ มิติ ช่วยในการกำหนดความสัมพันธ์ของการคิดให้เป็นระบบระเบียบ มีเส้นลากเชื่อมโยงความสัมพันธ์และแจ่มแจ้งชัดเจน

Gelb (1996 : 52) แผนภูมิรูปภาพความคิดเป็นวิธีการของกระบวนการคิดต่อเนื่องบนกระดาษอย่างเป็นธรรมชาติอย่างโดยแสดงถึงความคิดในรูปแบบของมิติ มีสีเส้น แสดงด้วยภาพ คำสำคัญเชื่อมโยงและรูปแบบอิสระ ซึ่งเป็นกระบวนการง่ายที่สามารถช่วยให้การจัดรูปแบบของการเปลี่ยนแปลงที่ซับซ้อนและเข้าใจรูปแบบของการเปลี่ยนแปลงนั้น

สรุปได้ว่าแผนภูมิรูปภาพความคิด เป็นการจัดกลุ่มในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อทำให้เห็นภาพรวมเห็นความสัมพันธ์ของความคิดรวบยอดต่าง ๆ ซึ่งเป็นการรวบรวมสรุปข้อมูลที่สำคัญในรูปแบบแผนภูมิ

วัตถุประสงค์ของแผนภูมิรูปภาพความคิด

นักการศึกษาได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์การใช้แผนภูมิรูปภาพความคิด ดังนี้

Freeman (2004 : 187) กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการใช้แผนภูมิรูปภาพความคิด ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาความเข้าใจขององค์ความรู้
2. เพื่อศึกษาและแสดงความสัมพันธ์ของข้อมูลใหม่ ๆ
3. เพื่อทราบพื้นฐานความรู้ที่มีมาก่อน
4. เพื่อรวบรวมความรู้และข้อมูลใหม่
5. เพื่อการแลกเปลี่ยนและเผยแพร่ข้อมูล
6. เพื่อใช้ออกแบบโครงสร้างหรือกระบวนการ
7. เพื่อแสดงความคิดเห็นในการแก้ปัญหา

นอกจากนี้ Lauzing (2005 : 197) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการใช้แผนภูมิรูปภาพความคิดไว้ ดังนี้

1. เพื่อรวบรวมความคิด โดยระดมสมอง
2. เพื่อใช้ในการออกแบบโครงสร้างที่มีความซับซ้อน
3. เพื่อใช้ในการสื่อสารความคิดที่มีความซับซ้อน

4. เพื่อช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่ชัดเจน โดยการบูรณาการความรู้ใหม่กับความรู้เก่า
5. เพื่อประเมินความเข้าใจ หรือวิเคราะห์ความเข้าใจที่ผิด

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า แผนภูมิรูปภาพความคิดมีวัตถุประสงค์ในการนำมาใช้ 1) เพื่อแสดงความสัมพันธ์ของข้อมูลต่าง ๆ จากการรวบรวมความคิดโดยการระดมกำลังสมองเพื่อใช้ในการแก้ปัญหา และ2) เพื่อแสดงความสัมพันธ์ในการอธิบายข้อมูล ขั้นตอนกระบวนการที่มีความซับซ้อนให้เข้าใจง่ายขึ้น โดยการใช้แผนภูมิรูปภาพความคิด

ประโยชน์ของการใช้แผนภูมิรูปภาพความคิด

แผนภูมิรูปภาพความคิดเป็นอีกหนึ่งเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่ผู้สอนสามารถนำมาใช้เพื่อพัฒนาศักยภาพของนักเรียนได้เป็นอย่างดี ทำให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมไปสู่การเรียนรู้เรื่องใหม่ง่ายขึ้น และสามารถที่จะเชื่อมโยงการเรียนรู้ได้อย่างมีความสัมพันธ์กับรายวิชาต่าง ๆ ดังที่ ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช (2545 : 112) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการใช้แผนภูมิรูปภาพความคิดไว้ สอดคล้องตรงกันว่า แผนภูมิรูปภาพความคิดมีประโยชน์ดังนี้

1. ประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

- 1.1 ช่วยให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความคิดและเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีวิจารณญาณ
- 1.2 สามารถใช้ประสบการณ์เดิมเป็นพื้นฐานเพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้เรื่องใหม่หรือรับข้อมูลใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
- 1.3 ช่วยพัฒนาการทำงานของสมองทั้ง 2 ข้าง โดยที่สมองซีกซ้ายทำงานเกี่ยวกับภาษา ตรรกะ การตัดสินใจเป็นพื้นฐานของหลักฐาน การวิเคราะห์ การแยกประเภท การเรียงลำดับ สมองซีกขวาทำงานเกี่ยวกับการมองเห็นภาพรวม จินตนาการ สี สัน มิติ การใช้ความคิดสร้างสรรค์
- 1.4 ช่วยให้นักเรียนสามารถดึงข้อมูลจากระบบความคิดได้ง่ายขึ้น เพราะข้อมูลได้มีการบันทึกโครงสร้างอย่างเป็นระบบ

2. ประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้ของครู

- 2.1 ช่วยให้ครูสามารถฝึกฝนทักษะปัญญาให้เกิดแก่ผู้เรียนได้ง่ายขึ้น ทำให้นักเรียนอ่านด้วยตนเองเพราะได้รับการฝึกให้คิด ประเมินข้อเขียน ถ่ายโอนข้อมูลในขณะที่อ่านอย่างต่อเนื่อง
- 2.2 ช่วยให้ครูเข้าใจกระบวนการคิดของนักเรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม
- 2.3 ช่วยให้ครูสามารถประเมินพัฒนาการทักษะการคิดของนักเรียนได้อย่างต่อเนื่องจากแผนภูมิรูปภาพความคิดของนักเรียน

สมศักดิ์ สินธุเวชชัย (2544 : 21) กล่าวถึงประโยชน์ของแผนภูมิรูปภาพความคิดกับการใช้งานด้านการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. ด้านผู้เรียน ผู้เรียนสามารถนำแผนภูมิรูปภาพความคิดมาใช้สำหรับจดบันทึกความรู้ การสรุป การอภิปราย ทบทวนความรู้เดิม การจัดระบบข้อมูลที่กระจัดกระจายให้เป็นระเบียบ ตลอดจนวางแผนการทำงาน การเสนอผลงานและการเขียนรายงาน
2. ด้านผู้สอน ครูผู้สอนสามารถนำแผนภูมิรูปภาพความคิดมาใช้เป็นเครื่องมือในการวางแผนการสร้างหลักสูตร แผนการสอน การประเมินผลการเรียนรู้ การประเมินโครงการเตรียมบทเรียน

การเสนอผลงาน การบันทึกการประชุม การสรุป การอภิปราย ใช้ในการระดมความคิด การตรวจสอบความรู้ของผู้เรียนและใช้สรุปความเข้าใจจากบทเรียน

ไสว พักขาว (2544 : 13) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแผนภูมิรูปภาพความคิดไว้ดังนี้

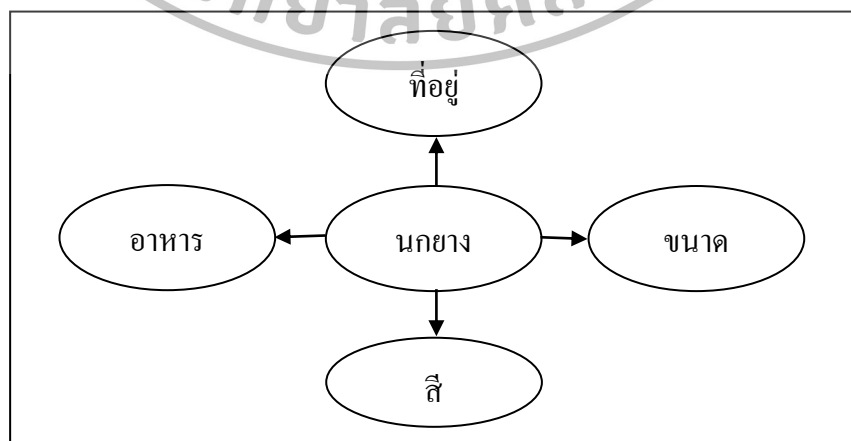
1. ใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหาหรืองานต่าง ๆ
2. ช่วยบันทึกและสามารถมองเห็นข้อมูลจากการระดมสมอง
3. ใช้ในการสรุปหรือสร้างองค์ความรู้
4. ช่วยจัดระบบความคิดทำให้จำได้ดี
5. ช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เช่น การเขียนเรียงความ การเขียนบทความ
6. ใช้ในการจดโน้ต หรือสำหรับทำโน้ตนำเสนอ
7. ช่วยส่งเสริมการทำงานของสมองซีกซ้ายและซีกขวา

จากการศึกษา สามารถสรุปได้ว่าแผนภูมิรูปภาพความคิดนั้น มีประโยชน์และสามารถนำไปใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมต่อครู และนักเรียน คือ ครูสามารถนำแผนภูมิรูปภาพความคิดมาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้และตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน สำหรับนักเรียนนั้น แผนภูมิรูปภาพความคิดจะช่วยในการเชื่อมโยง ช่วยในการจำ การวางแผนการทำงาน และทบทวนความรู้เดิมอย่างเป็นระบบ รวมถึงการสรุปความคิด และเรื่องราวต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

รูปแบบการสร้างแผนภูมิรูปภาพความคิด

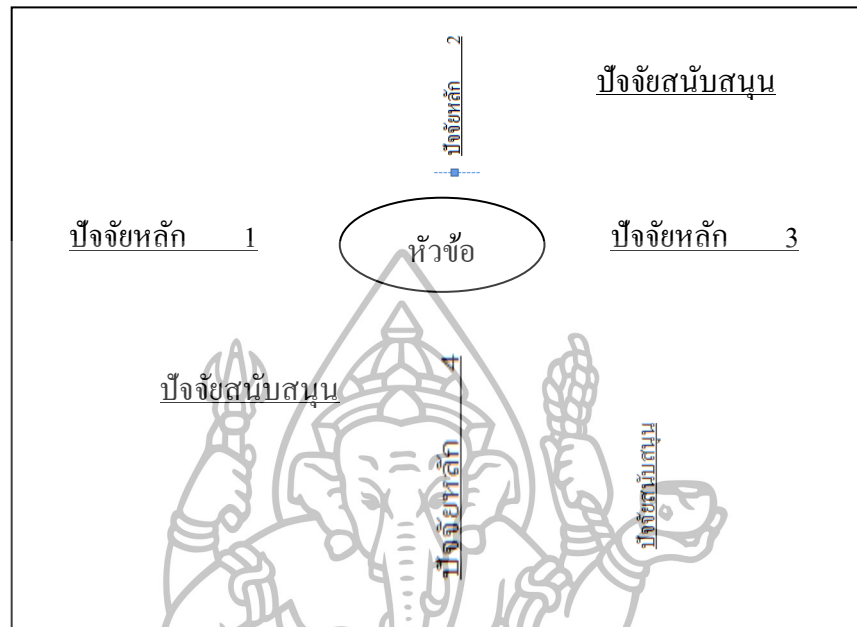
รูปแบบการสร้างแผนภูมิรูปภาพความคิดมีหลายรูปแบบและไม่ถือว่ารูปแบบใดเป็นรูปแบบที่ดีที่สุดทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ของความหมายในแผนภาพ ต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของเรื่อง ที่นำมาอ่าน (EnlhantedLearning.com 2004, อ้างถึงใน วิไลวรรณ สวัสดิวงศ์, 2547 : 68 - 73) ได้จำแนกรูปแบบของแผนภูมิรูปภาพความคิดตามลักษณะโครงสร้างไว้หลายรูปแบบด้วยกันและที่เหมาะสมที่จะนำมาใช้กับการสร้างแผนภูมิ รูปภาพความคิดเกิดจากการอ่านสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. แผนภูมิรูปดาว (Star Diagrams) เป็นแผนภูมิที่ช่วยในการจัดระบบข้อมูลในลักษณะพื้นฐานจากการระดมสมองที่เกี่ยวกับเรื่องอย่างง่าย เช่น ข้อเท็จจริง ลักษณะเฉพาะของสิ่งต่าง ๆ ดังแสดงในแผนภูมิที่ 3

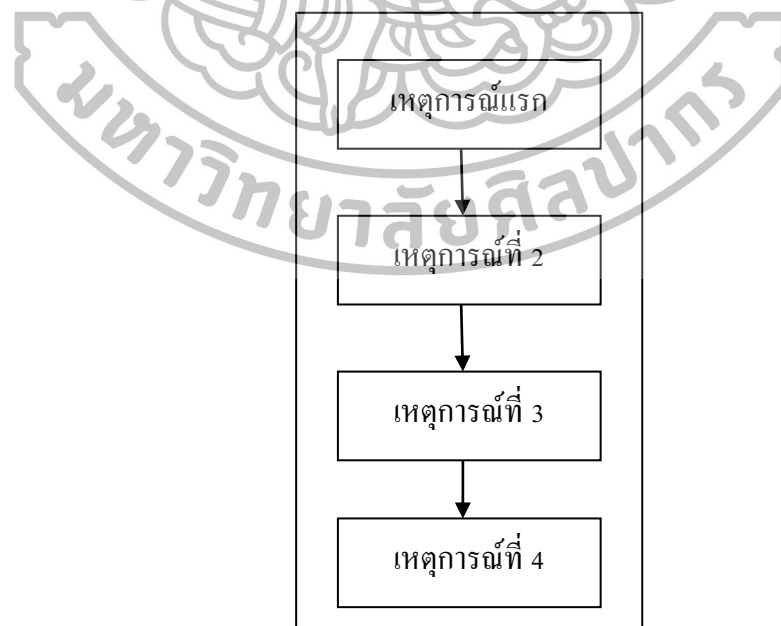
แผนภาพที่ 3 แผนภูมิรูปดาว (Star Diagrams)

2. แผนภูมิรูปภาพแมงมุม (Supporting details) ใช้สำหรับบทอ่านที่แสดงประเด็นสำคัญของเรื่องและรายละเอียดสนับสนุน ดังแสดงในแผนภูมิที่ 4

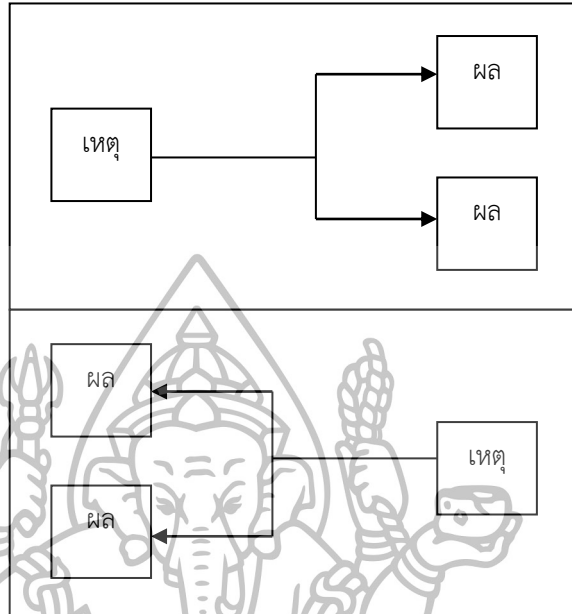
แผนภาพที่ 4 แผนภูมิรูปภาพแมงมุม (Supporting details)

3. แผนรูปภาพลูกโซ่ (Chain Diagrams) สำหรับบทอ่านที่แสดงลำดับเวล ลำดับขั้นตอนขบวนการหรือขั้นตอน ตลอดจนบรรยายขั้นตอนเรื่องราวต่าง ๆ ดังแสดงในแผนภูมิที่ 5

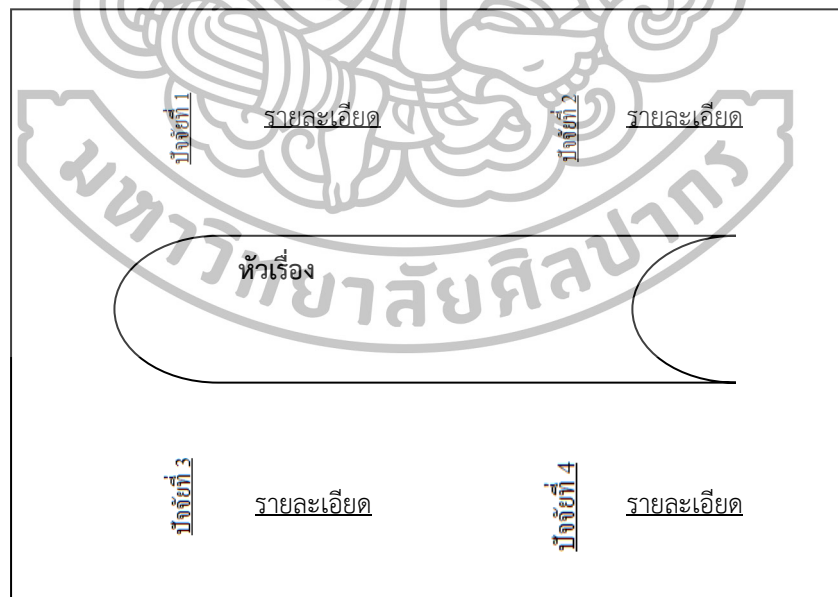
แผนภาพที่ 5 แผนรูปภาพลูกโซ่ (Chain Diagrams)

4. แผนภูมิภาพแสดงเหตุ - ผล (Cause - Effect Diagrams) สำหรับบทอ่านที่แสดงเหตุผลจากเหตุไปหาผลหรือผลย้อนกลับมาหาเหตุก็ได้ ดังแสดงในแผนภูมิที่ 6

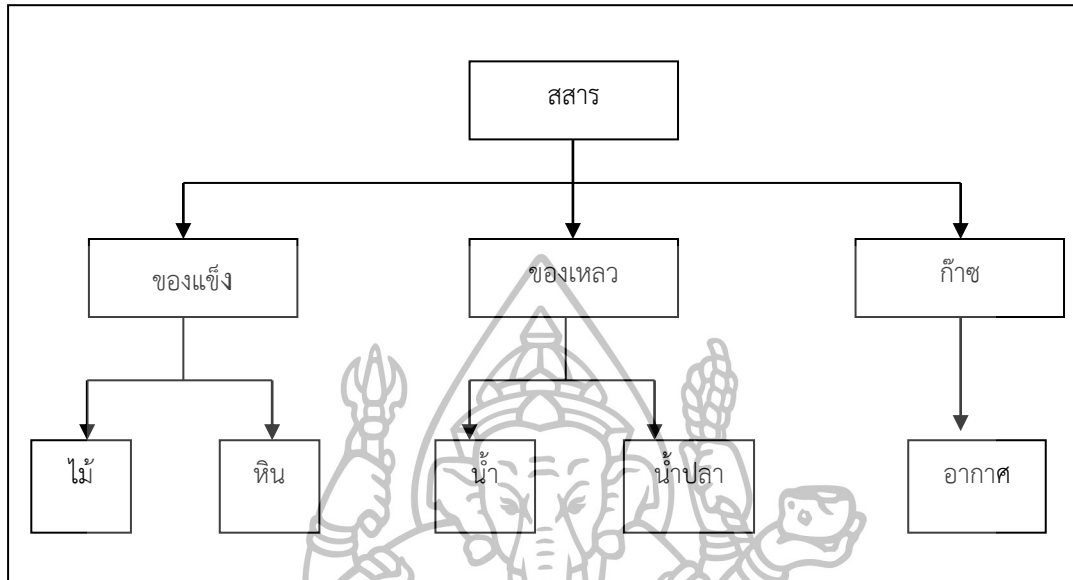
แผนภาพที่ 6 แผนภูมิภาพแสดงเหตุ - ผล (Cause - Effect Diagrams)

5. แผนภูมิรูปภาพก้างปลา (Fishbone Diagrams) ใช้แสดงปัจจัยหลัก ปัจจัยสนับสนุนและรายละเอียดที่ส่งผลต่อประเด็นปัญหาหลัก ดังแสดงในแผนภูมิที่ 7

แผนภาพที่ 7 แผนภูมิรูปภาพก้างปลา

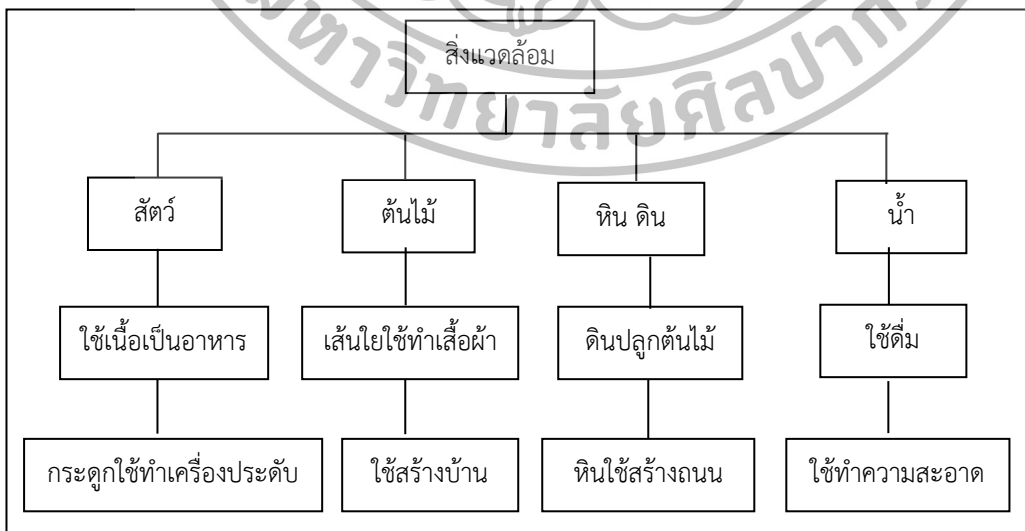
6. แผนภูมิรูปภาพต้นไม้ (Tree Diagrams) ใช้แสดงปัจจัยประกอบการจัดประเภทลักษณะข้อเท็จจริงต่าง ๆ ดังแสดงในแผนภูมิที่ 8

แผนภาพที่ 8 แผนภูมิรูปภาพต้นไม้ (Tree Diagrams)

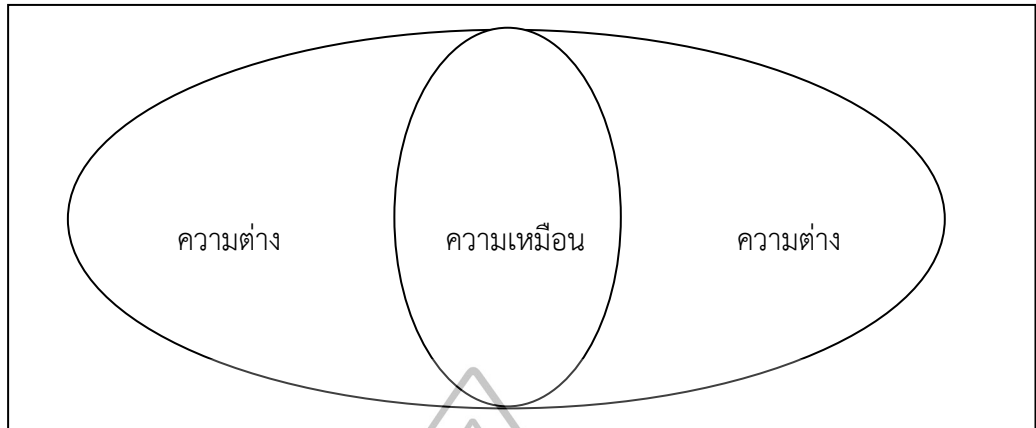
นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการ (2543 ก : 73 - 80) ได้จัดรูปแบบแผนภูมิรูปภาพโครงเรื่องเป็น 4 รูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบการจัดกลุ่มรูปแบบนี้ยึดความคิดรวบยอดเป็นสำคัญและจัดกลุ่มตามลำดับความคิดรวบยอดย่อยเป็นแผนภูมิรูปภาพโครงเรื่อง มักเขียนเป็นแผนภูมิรูปภาพกิ่ง ได้แก่ แผนภูมิรูปภาพต้นไม้ แผนภูมิรูปภาพแสดงการเปรียบเทียบ แผนภูมิรูปภาพแสดงเหตุผล แผนภูมิรูปภาพกิ่งปลาแสดงเหตุผล แผนภูมิรูปภาพแสดงการแก้ปัญหา ดังตัวอย่างแผนภูมิที่ 9 - 14

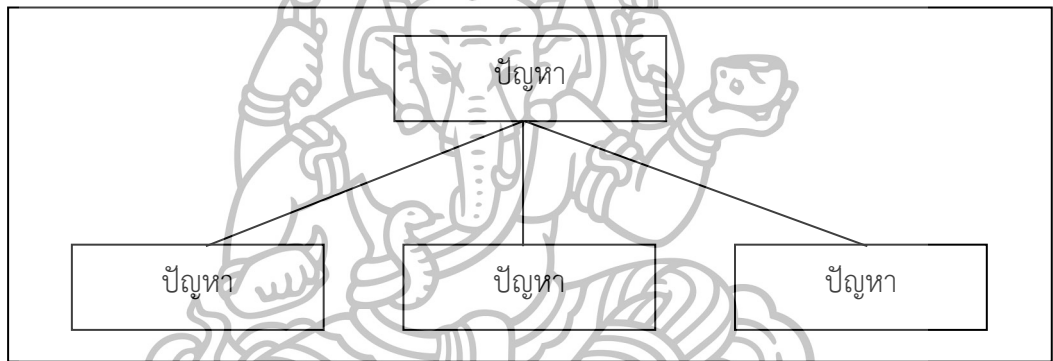

แผนภาพที่ 9 แผนภูมิรูปแบบการจัดกลุ่ม

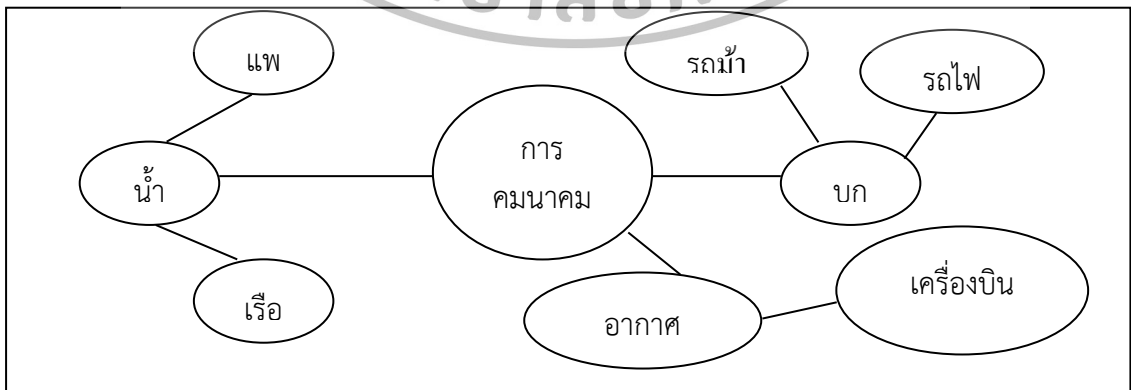

แผนภาพที่ 10 แผนภูมิการเปรียบเทียบ

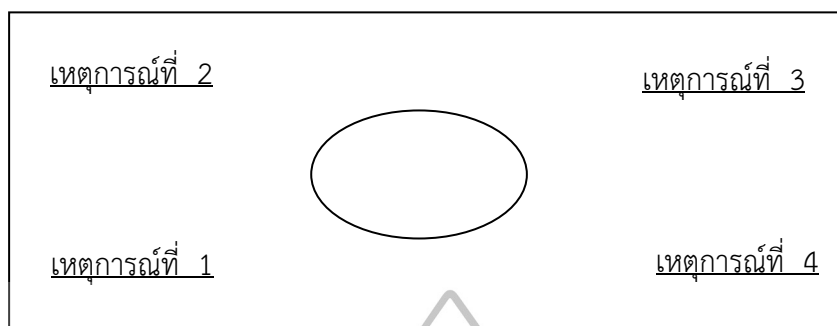
แผนภาพที่ 11 แผนภูมิการแก้ปัญหา

2. รูปแบบความคิดรวบยอด (Concept Mapping) รูปแบบนี้จะมีความคิดหลัก และมีข้อเท็จจริงที่จัดแบ่งเป็นระดับมาสนับสนุนความคิดหลัก เช่น การกล่าวถึงลักษณะการบรรยาย การรวบรวมปัญหา การแก้ปัญหา การเปรียบเทียบ เป็นรูปแบบของความคิดรวบยอด ดังแสดงตัวอย่างในแผนภูมิที่ 12

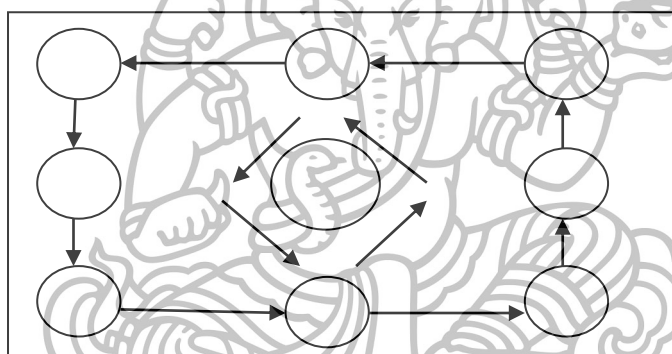
แผนภาพที่ 12 แผนภูมิความคิดรวบยอด

3. รูปแบบการจัดลำดับจะเป็นการจัดลำดับเหตุการณ์การจัดลำดับตามกาลเวลา การจัดลำดับกับการกระทำก่อนหลังหรือตามกระบวนการมีการเริ่มต้นและสิ้นสุด ดังแสดงในแผนภูมิที่ 13

แผนภาพที่ 13 แผนภูมิเส้นโค้งแสดงลำดับเหตุการณ์

4. แผนภูมิรูปภาพวงกลม รูปแบบนี้เป็นชุดของเหตุการณ์ภายใต้กระบวนการไม่มีจุดเริ่มต้นและสิ้นสุดแต่เป็นเหตุการณ์ที่ลำดับต่อกันดังแสดงในแผนภูมิที่ 14

แผนภาพที่ 14 แผนภูมิรูปภาพวงกลม

จากขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้วย เทคนิค KWL Plus ของนักวิชาการตั้งที่กล่าวมาในขั้นต้นสามารถสรุปถึงขั้นตอนสำคัญ ได้ 5 ขั้นตอนสำคัญ คือ การเตรียมความพร้อมและความรู้พื้นฐาน ขั้นนี้ครูใช้คำถามหรือภาพที่เกี่ยวข้องในการอภิปรายเพื่อวัดความรู้พื้นฐานของนักเรียน 1 ขั้น K (Know) รู้อะไรจากเรื่องที่อ่าน หรือจากหัวเรื่องที่กำหนด 2 ขั้น W (What do want learn) นักเรียนอยากเรียนรู้อะไร 3 ขั้น L (What I learned) เราได้เรียนรู้อะไรบ้าง 4 ขั้น Plus สร้างแผนผังความคิด นักเรียนแต่ละกลุ่มนำข้อมูลคำตอบที่ได้มาสร้างเป็นแผนผังความคิด และ 5 นำเสนอ นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันนำเสนอแผนผังความคิด

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องทักษะการคิดวิเคราะห์ ผู้วิจัยจึงขอเสนอข้อมูลและประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

ทักษะการคิดวิเคราะห์

ผู้วิจัยจะขอกล่าวถึงสาระสำคัญความหมายการคิดวิเคราะห์ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการคิดวิเคราะห์ แนวทางการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ และการวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

ความหมายการคิด

การคิดเป็นกระบวนการทำงานทางสมองและสติปัญญาของมนุษย์ มาจากความรู้อะไรและประสบการณ์ที่มีอยู่มาประมวล เพื่อใช้ในประโยชน์ด้านต่าง ๆ ที่ผ่านมามีผู้ให้ความหมายของการคิดไว้ ดังนี้

De Bono (1978 : 13) ได้ให้ความหมายของการคิดกว้าง ๆ ว่า การคิดคือการตั้งใจสำรวจประสบการณ์ที่ได้รับอย่างมีวัตถุประสงค์ วัตถุประสงค์ดังกล่าวอาจเป็น ความเข้าใจ การตัดสินใจ การวางแผน การแก้ปัญหา การตัดสินใจผิด การแสดงออก

Piaget (1962, อ้างถึงใน กัญญา สุวรรณแสง , 2536 : 108) กล่าวว่า การคิด หมายถึงการกระทำสิ่งต่างๆ ด้วยปัญญา ซึ่งประกอบไปด้วยกระบวนการ 2 ลักษณะ คือ กระบวนการปรับเข้าโครงสร้าง โดยจัดสิ่งเร้าหรือข้อความที่ได้รับให้เข้ากับประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ กับกระบวนการปรับเปลี่ยนโครงสร้างลักษณะนี้ร่วมกัน หรือสลับกัน เพื่อปรับเปลี่ยนความคิดของตนให้เข้าใจสิ่งเร้ามากที่สุด ผลของการปรับเปลี่ยนความคิดดังกล่าวจะช่วยพัฒนาวิธีการคิดของบุคคลจากระดับหนึ่งไปสู่วิธีการคิดที่สูงกว่า

ทิตนา แชมมณี (2546 : 40) กล่าวว่า การคิดเป็นกระบวนการทางสมองในการจัดกระทำกับข้อมูล หรือสิ่งเร้าที่รับเข้ามา การคิดเป็นกระบวนการทางสติปัญญาของบุคคล (cognitive process) ที่บุคคลใช้ในการสร้างความหมาย ความเข้าใจในสรรพสิ่งต่าง ๆ ที่บุคคลได้รับจากประสบการณ์ การคิดมีลักษณะเป็นกระบวนการหรือวิธีการ ไม่ใช่เนื้อหาที่บุคคลหนึ่งสามารถถ่ายทอดให้อีกบุคคลหนึ่งได้โดยง่าย

สุรพล พยอมแย้ม (2541 : 134) กล่าวว่า การคิดเป็นกระบวนการทางสมอง (mental process) ที่มีองค์ประกอบรวมของการทำงานระหว่างระบบสมอง (brain system) กับสภาวะจิต (mind) ระบบสมองเป็นเรื่องของวัตถุหรือร่างกาย ส่วนสภาวะทางจิตเป็นเรื่องของนามธรรมที่ประกอบด้วยอารมณ์ สติปัญญา ความจำ การรับรู้ และการตั้งใจ เป็นการยากที่จะบอกว่างค์ประกอบทั้งสองนี้ (สมองกับจิต) ทำงานร่วมกันอย่างไร เราบอกได้แต่เพียงว่าเมื่อมีการคิดเกิดขึ้นจะต้องมี 2 ส่วนนี้อยู่ด้วยกันเสมอ ถ้าขาดส่วนใดส่วนหนึ่งก็ไม่สามารถคิดได้

กรมวิชาการ (2542 : 1) ได้ให้ความหมาย การคิด หมายถึงกระบวนการทำงานของสมองโดยใช้ประสบการณ์มาสัมพันธ์กับสิ่งเร้า และสภาพแวดล้อมโดยนำมาวิเคราะห์ เปรียบเทียบ สังเคราะห์ และประเมินอย่างมีระบบและเหตุผลเพื่อให้ได้แนวทางในการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสมหรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่

จากแนวคิดดังกล่าวอาจจะสรุปได้ว่า การคิด เป็นกระบวนการทางสติปัญญาของมนุษย์ ซึ่งมาจากความรู้อะไรและประสบการณ์ เชื่อมโยงกับสิ่งเร้า และสภาพแวดล้อม ตลอดจนสภาวะทางจิตใจ ซึ่งทั้งสองส่วนจะทำงานร่วมกัน ในการประมวล การวิเคราะห์ และตัดสินใจ การคิดค้นสิ่งใหม่ หรือเพื่อตอบสนองความต้องการหรือต้องการเป็นต้น

ทักษะการคิด

ทักษะการคิดเป็นความสามารถในการดำเนินกระบวนการคิดของมนุษย์ ซึ่งสามารถสังเกตความแตกต่างได้พฤติกรรมที่แสดงออก ทักษะการคิดนั้นสามารถฝึกฝนหรือสอนผ่านวิธีต่าง ๆ ได้ ได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของทักษะการคิดไว้ ดังนี้

De Bono (1978 : 13) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับทักษะการคิดว่า ทักษะการคิดเป็นทักษะกว้างๆ แบบหนึ่ง เช่นเดียวกับทักษะในงานไม้ นั่นคือ รู้ว่าต้องทำอะไร ทำเมื่อใด ทำอย่างไร และต้องใช้เครื่องมือชนิดใด รู้ถึงผลที่จะออกมา และรู้ว่าจะต้องพิจารณาสิ่งใดบ้าง ผู้ที่มีทักษะการคิดจะต้องรู้มากกว่ากฎทางตรรกศาสตร์ หรือเรียนรู้ที่จะหลีกเลี่ยงความผิดพลาดทางตรรก

De Bono เสริมว่า ทักษะการคิดเป็นทักษะที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ และกำกับความสนใจ เป็นทักษะที่เกี่ยวกับการสำรวจประสบการณ์ และประยุกต์ความรู้ที่มี ความสามารถที่จะรับมือสถานการณ์ต่าง ๆ จัดการกับแนวความคิดของตนเองหรือของผู้อื่น ทักษะการคิดเป็นทักษะที่เกี่ยวข้องกับการวางแผน การตัดสินใจ การพิจารณาหลักฐาน การคาดคะเน การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ และด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการคิด

ทิพย์วัลย์ สีจันทร์ และคณะ (2546 : 16) ให้ความหมายของทักษะการคิดว่า หมายถึงความสามารถในการแสดงออกหรือพฤติกรรมที่ใช้ความคิดอย่างชำนาญ ทักษะการคิดประกอบด้วย การมองและการสังเกต การคิดคล่อง และการขยายความ การตีความและการสรุปความ การจัดหมวดหมู่ การเปรียบเทียบ การจัดกลุ่ม การสรุป เป็นต้น

ทักษะการคิด ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ใช้กรอบด้านกระบวนการที่ใช้ในการคิด ซึ่งได้แก่ ความสามารถในการคิดขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยทักษะการคิดที่ใช้ในการสื่อสาร และทักษะการคิดที่เป็นแกน และความสามารถในทักษะการคิดขั้นสูง ประกอบด้วยทักษะการคิดซับซ้อน ทักษะพัฒนาลักษณะการคิด ทักษะกระบวนการคิด โดยมีทักษะการคิดเป็นกรอบในการพัฒนา ดังนี้

การคิดวิเคราะห์

ความหมายของการคิดวิเคราะห์

Dewey (1933 : 30) ให้ความหมายการคิดวิเคราะห์ หมายถึง การคิดอย่างใคร่ครวญ ไตร่ตรองโดยอธิบายขอบเขตของการคิดวิเคราะห์ว่าเป็นการคิดที่เริ่มต้นจากสถานการณ์ที่มีความยุ่งยากและสิ้นสุดลงด้วยสถานการณ์ที่มีความชัดเจน

Russel (1956 : 281 - 282) ได้ให้ความหมายว่า การคิดวิเคราะห์เป็นการคิดเพื่อแก้ปัญหาชนิดหนึ่งโดยผู้คิดจะต้องใช้การพิจารณาตัดสินในเรื่องราวต่างๆ ว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย การคิดวิเคราะห์จึงเป็นกระบวนการประเมินหรือการจัดหมวดหมู่ โดยอาศัยเกณฑ์ที่เคยยอมรับกันมาแต่ก่อนๆแล้ว สรุปหรือพิจารณาตัดสิน

Gagne (1970 : 283) กล่าวว่า การวิเคราะห์เป็นการคิดอย่างรอบคอบตามหลักของการประเมินและมีหลักฐานอ้างอิง เพื่อหาข้อสรุปที่น่าจะเป็นไปได้ตลอดจนพิจารณาองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องทั้งหมดและใช้กระบวนการตรรกวิทยาได้อย่างถูกต้องสมเหตุสมผล

Good (1973 : 680) ให้ความหมายการคิดวิเคราะห์ว่าเป็นการคิดอย่างรอบคอบตามหลักของการประเมินและมีหลักฐานอ้างอิง เพื่อหาข้อสรุปที่น่าจะเป็นไปได้ ตลอดจนพิจารณาองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องทั้งหมดและใช้กระบวนการตรรกวิทยาได้อย่างถูกต้องสมเหตุสมผล

Bloom (1974 : 163, อ้างถึงในล้วน สายยศ ,อังคณา สายยศ 2539 : 41 - 44) ได้กล่าวถึงความหมายของการคิดวิเคราะห์ว่าเป็นการเน้นการตีความข้อมูลหลักไปยังองค์ประกอบย่อย และเป็น

การค้นหาคำสัมพันธ์และแนวทางที่ใช้ในการจัดการ การวิเคราะห์ ซึ่งสามารถสื่อออกมาให้เห็นได้ โดยผ่านเทคนิคและวิธีการสรุปความที่มีประสิทธิภาพ

บุญชม ศรีสะอาด (2541 : 35) ให้นิยามว่า การคิดวิเคราะห์ หมายถึง การคิดแยกแยะหาความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผล และระหว่างองค์ประกอบต่างๆ หรือสิ่งต่างๆ อันจะช่วยให้เห็นถึงความเกี่ยวพัน ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหรือสิ่งต่างๆ เหล่านั้น

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2542 : 3 - 4) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การคิดวิเคราะห์เป็นความสามารถในการสืบค้นข้อเท็จจริง เพื่อตอบเกี่ยวกับบางสิ่งบางอย่างโดยการตีความ (Interpretation) จำแนกแยกแยะ (Classification) และการทำความเข้าใจ (Understanding) และการทำความเข้าใจ (Understanding) กับองค์ประกอบของสิ่งนั้นและองค์ประกอบอื่นๆ ที่สัมพันธ์กัน รวมทั้งเชื่อมโยงความสัมพันธ์เชิงเหตุผล (Causal Relationship) ที่ไม่ขัดแย้งกันระหว่างองค์ประกอบเหล่านั้นด้วยเหตุผลที่หนักแน่น และน่าเชื่อถือ

อรพรรณ พรสีมา (2543 : 24) ให้ความหมายว่า การคิดวิเคราะห์ เป็นทักษะการคิดระดับกลางซึ่งจะต้องได้รับการพัฒนาต่อจากทักษะการคิดขั้นพื้นฐานมีการพัฒนาแง่มุมของข้อมูลโดยรอบด้านเพื่อหาเหตุผลและความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆ

ทิตนา แคมมณี (2545 : 41) ได้ให้ความหมายของคำว่า คิดวิเคราะห์ คือ การคิดที่ต้องใช้คำตอบแยกแยะข้อมูลและหาความสัมพันธ์ของข้อมูลที่แยกแยะนั้น หรืออีกนัยหนึ่งคือการเรียนรู้ในระดับที่นักเรียนสามารถจับได้ว่าอะไรเป็นสาเหตุ เหตุผล หรือแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังปรากฏการณ์ใดปรากฏการณ์หนึ่ง

จากความหมายข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การคิดวิเคราะห์ คือ การพิจารณาหาเหตุผลให้กับข้อมูลต่างๆ โดยนำองค์ประกอบหลักการและองค์ประกอบย่อยของข้อมูลนั้นๆ มาหาความสัมพันธ์เชื่อมโยง จนสามารถประกอบเป็นโครงสร้างหรือภาพรวม และหาทางออกหรือแนวทางแก้ปัญหาได้

ทักษะการคิดวิเคราะห์

ทักษะการคิดวิเคราะห์ เป็นความสามารถหรือความชำนาญในการคิดวิเคราะห์ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลและทำการรวบรวมคานิยามจากนักการศึกษาและนักวิจัย ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548 : 13) ได้กล่าวถึงทักษะการคิดวิเคราะห์ คือ ความสามารถในการไตร่ตรอง ไคร่ครวญแยกออกเป็นส่วนๆ เพื่อศึกษาให้ถ่องแท้ โดยคิดพิจารณาอย่างรอบคอบ ไคร่ครวญในเหตุและผล โดยแยกแยะพิจารณาไตร่ตรองเพื่อความถูกต้องแจ่มแจ้งชัดเจน มิใช่พิจารณาเพียงแต่การวิเคราะห์ โดยแยกแยะหาความสำคัญ ความสัมพันธ์และหลักการด้านเดียว แต่จะต้องพิจารณาไคร่ครวญในทุกๆ ด้านอย่างลึกซึ้ง

วัชรวิลา เล่าเรียนดี (2548 : 7) ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้ ทักษะการคิดวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการแยกย่อยแนวคิด ข้อโต้แย้ง ปรากฏการณ์ต่าง ๆ ให้เป็นส่วนย่อย โดยใช้คำถามเพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์

Bloom (1956, อ้างถึงใน ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ ,2539: 41) ให้ความหมายของทักษะการคิดวิเคราะห์ว่า เป็นความสามารถในการแยกแยะ เพื่อหาส่วนย่อยของเหตุการณ์ เรื่องราว

หรือเนื้อหาต่าง ๆ ว่าประกอบด้วยเรื่องอะไร มีความสำคัญอย่างไร อะไรเป็นเหตุ อะไรเป็นผล และที่เป็นอย่างนั้นอาศัยหลักการใด

Good (1973 : 680) กล่าวว่า ทักษะการคิดวิเคราะห์ เป็นการคิดอย่างรอบคอบตามหลักการของการประเมิน และมีหลักฐานอ้างอิงเพื่อหาข้อสรุปที่น่าจะเป็นไปได้ ตลอดจนพิจารณาองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องทั้งหมด และใช้กระบวนการตรรกวิทยาได้อย่างถูกต้องสมเหตุสมผล

จากนิยามและความหมายของนักการศึกษาและนักวิจัย ผู้วิจัยสรุปความหมายของทักษะการคิดวิเคราะห์ ได้ว่า ทักษะการคิดวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถหรือความชำนาญในการจำแนกแยกแยะ ส่วนย่อยต่าง ๆ ของเรื่องราว 3 ลักษณะ ได้แก่ 1. วิเคราะห์ความสำคัญ คือ ความสามารถในการพิจารณาถึงความสำคัญ สาระสำคัญของเนื้อหา 2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ คือ ความสามารถในการหาความสัมพันธ์ของเรื่องต่าง ๆ และ 3. วิเคราะห์หลักการ คือ ความสามารถในการบอแก้วตุประสงค์ ทศนคติ หรือการนำความรู้ข้อคิดที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวัน

องค์ประกอบของทักษะการคิดวิเคราะห์

ทักษะการคิดวิเคราะห์เป็นทักษะที่มีความสำคัญและจำเป็น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาข้อมูลขององค์ประกอบของทักษะการคิดวิเคราะห์ จากนักวิจัยและนักการศึกษา เพื่อเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาและเกิดความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ดังนี้

สมนึก ภัททิยธนี (2551 : 146 -148) องค์ประกอบของทักษะการคิดวิเคราะห์ ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ความสำคัญ หมายถึง การพิจารณาหรือจำแนกแยกแยะสิ่งที่กำหนดมาให้ว่าขึ้นใด ส่วนใด เรื่องใด เหตุการณ์ใด ตอนใด อะไรสำคัญที่สุด หรือจำเป็น หรือมีบทบาทที่สุด
2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ หมายถึง การค้นหาว่า ความสัมพันธ์ย่อย ๆ ของเรื่องราว หรือเหตุการณ์นั้นเกี่ยวกันอย่างไร สอดคล้องหรือขัดแย้งกันอย่างไร
3. การวิเคราะห์หลักการ หมายถึง การค้นหาโครงสร้างระบบของวัตถุสิ่งของเรื่องราว และการกระทำต่าง ๆ ว่าสิ่งเหล่านั้นรวมกันจนดำรงสภาพเช่นนั้นอยู่ได้ เนื่องด้วยอะไร โดยยึดอะไรเป็นหลัก เป็นแกนกลาง มีสิ่งใดเป็นตัวเชื่อมโยง ยึดหลักการใด มีเทคนิคอย่างไร หรือยึดคติใด

Clark (1970: 11 – 13, อ้างถึงใน สมนึก ปฏิปทานนท์ 2542 : 49) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของทักษะการคิดวิเคราะห์ ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้

1. วิเคราะห์เนื้อหา ประกอบด้วย
  - 1.1 ความสามารถในการจำแนกและสรุปความรู้
  - 1.2 ความสามารถในการบอกความแตกต่างระหว่างข้อเท็จจริงและข้อสมมติฐาน
  - 1.3 ความสามารถในการระบุข้อมูลสำคัญ
  - 1.4 ความสามารถอธิบายปัจจัยที่ทำให้บุคคลและกลุ่มต่าง ๆ มีความแตกต่างกัน
  - 1.5 ความสามารถในการสรุปข้อความได้
2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ประกอบด้วย
  - 2.1 ความสามารถเชื่อมโยงความคิดต่าง ๆ
  - 2.2 ความสามารถตัดสินใจได้ว่าข้อมูลนั้นสมเหตุสมผลหรือไม่

- 2.3 ความสามารถตรวจสอบความถูกต้องของสมมติฐานที่อ่าน
- 2.4 ความสามารถสรุปได้ว่าข้อใดเป็นแนวคิดสำคัญ
- 2.5 ความเชื่อมโยงเหตุผลในแต่ละสถานการณ์
- 2.6 ความสามารถวิเคราะห์ข้อความที่ขัดแย้งที่ปรากฏในเนื้อเรื่อง

3. การวิเคราะห์หลักการ ประกอบด้วย

- 3.1 ความสามารถวิเคราะห์รูปแบบและโครงสร้างของข้อมูล
- 3.2 ความสามารถวิเคราะห์วัตถุประสงค์ของผู้เขียน
- 3.3 ความสามารถในการเชื่อมโยงความคิดรวบยอดเป็นหลักการ
- 3.4 ความสามารถแยกความแตกต่างระหว่างข้อเท็จจริงและอคติที่มีอยู่ได้
- 3.5 ความสามารถเรียนรู้เทคนิค วิธีการที่ปรากฏในเนื้อเรื่อง

Bloom (1956 : 201 – 207, อ้างถึงในสมยา ทาเกตุ, 2552 : 45 - 47) ได้กล่าวถึงทักษะการคิดวิเคราะห์ประกอบด้วยทักษะสำคัญ ๆ 3 ด้าน ดังนี้

1. การคิดวิเคราะห์ความสำคัญหรือเนื้อหาของสิ่งต่าง ๆ (Analysis of Element) เป็นความสามารถในการแยกแยะได้ว่า สิ่งใดจำเป็น สิ่งใดสำคัญ สิ่งใดมีบทบาทมากที่สุด ประกอบด้วย

1.1 การคิดวิเคราะห์ชนิด เป็นการให้นักเรียนวินิจฉัยว่า สิ่งนั้น เหตุการณ์นั้น ๆ จัดเป็นชนิดใด ลักษณะใด เพราะเหตุใด เช่น ข้อความนี้ (ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว) เป็นข้อความชนิดใด

1.2 วิเคราะห์สิ่งสำคัญ เป็นการวินิจฉัยว่าสิ่งใดสำคัญ สิ่งใดไม่สำคัญ เป็นการค้นหาสาระสำคัญ ข้อความหลัก ข้อสรุป จุดเด่น จุดด้อย ของสิ่งต่าง ๆ เช่น ภาพนี้หมายถึงใคร, การปฏิบัติตนเช่นนี้เพื่ออะไร

1.3 วิเคราะห์เลศนัย เป็นการมุ่งค้นหาสิ่งของความจริงซ่อนเร้นอยู่ เช่น เบื้องหลังจากสิ่งที่เห็น ซึ่งมีได้บอกตรง ๆ แต่มีร่องรอยของความจริงซ่อนเร้นอยู่ เช่น ภาพนี้หมายถึงใคร, เรื่องนี้ควรยกย่องหรือตำหนิใคร

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Analysis of Relationship) เป็นการค้นหาความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ว่ามีอะไรสัมพันธ์กัน สัมพันธ์กันอย่างไร สัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใด สอดคล้องหรือขัดแย้งกัน ได้แก่

2.1 วิเคราะห์ชนิดความสัมพันธ์

มุ่งให้คิดว่าเป็นความสัมพันธ์แบบใดมีสิ่งสอดคล้องกันหรือไม่สอดคล้องกัน มีสิ่งใดเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ และมีสิ่งใดไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้

- มีข้อความใด มีสิ่งใดไม่สมเหตุสมผลเพราะอะไร
- สองสิ่งนี้เหมือนกันอย่างไร หรือแตกต่างกันอย่างไร

2.2 วิเคราะห์ขนาดของความสัมพันธ์

- สิ่งใดเกี่ยวข้องมากที่สุด สิ่งใดเกี่ยวข้องน้อยที่สุด
- สิ่งใดสัมพันธ์กับเหตุการณ์ หรือเรื่องราวมากที่สุด

2.3 วิเคราะห์ขั้นตอนความสัมพันธ์

- เมื่อเกิดสิ่งนี้แล้ว เกิดผลลัพธ์อะไรบ้างตามลำดับ
- การเรียงลำดับของเหตุการณ์ วงจรของสิ่งต่าง ๆ สิ่งที่จะเกิดขึ้นตามลำดับ

2.4 วิเคราะห์จุดประสงค์และวิธีการ

- การกระทำแบบนี้เพื่ออะไร การทำบุญตักบาตร
- ทำอย่างนี้มีเป้าหมายอะไร

2.5 วิเคราะห์สาเหตุ และผล

- สิ่งใดเป็นสาเหตุของเรื่องนี้
- หากไม่ทำอย่างนี้ผลจะเป็นอย่างไร

2.6 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ในรูปอุปมาอุปไมย เช่น

- บินเร็วเหมือนนก

3. วิเคราะห์เชิงหลักการ (Analysis of Organizational Principle) หมายถึง การค้นหาโครงสร้างระบบ เรื่องราว สิ่งของและการกระทำต่าง ๆ ว่า สิ่งเหล่านั้นดำรงอยู่ได้ในสภาพเช่นนั้นเนื่องจากอะไร มีอะไรเป็นแกนหลัก มีหลักการอย่างไร มีเทคนิคอย่างไรหรือยึดถือคติใด มีสิ่งใดเป็นตัวเชื่อมโยง การคิดวิเคราะห์หลักการถือว่ามีความสำคัญที่สุด การที่วิเคราะห์เชิงหลักการได้ดี จะต้องมีความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์องค์ประกอบและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ได้ดีเสียก่อน เพราะผลจากความสามารถในการวิเคราะห์องค์ประกอบ และวิเคราะห์ความสัมพันธ์จะทำให้สามารถสรุปเป็นหลักการได้ ประกอบด้วย

3.1 วิเคราะห์โครงสร้าง เป็นการค้นหาโครงสร้างของสิ่งต่าง ๆ เช่น

- การทำวิจัยมีกระบวนการทำงานอย่างไร
- โครงสร้างของสังคมไทยเป็นอย่างไร
- ส่วนประกอบของสิ่งนี้มีอะไรบ้าง

3.2 วิเคราะห์หลักการ เป็นการแยกแยะเพื่อค้นหาความจริงของสิ่งต่าง ๆ แล้วสรุปเป็นคำตอบหลักได้

- หลักการของเรื่องนี้ว่าเป็นอย่างไร
- เหตุใดความรุนแรงใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้จึงไม่มีที่ท่าว่าจะยุติลงได้

ลักษณะของสิ่งต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ เช่น วิเคราะห์วัตถุประสงค์ วิเคราะห์สถานการณ์ วิเคราะห์บุคคล วิเคราะห์ข้อความ วิเคราะห์ข่าว วิเคราะห์สารเคมี ฯลฯ เป็นต้น สรุปได้ว่า ในการคิดวิเคราะห์จะวิเคราะห์ข้อมูลเชิงกายภาพ เชิงรูปธรรม และวิเคราะห์เชิงนามธรรม

จากนิยามและความหมายของนักการศึกษา ผู้วิจัยสังเคราะห์และสรุปองค์ประกอบของทักษะการคิดวิเคราะห์ ได้ว่า องค์ประกอบของทักษะการคิดวิเคราะห์ ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) วิเคราะห์ความสำคัญ คือ ความสามารถในการพิจารณาถึงความสำคัญ สาระสำคัญของเนื้อหา 2) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ คือ ความสามารถในการหาความสัมพันธ์ของเรื่องต่าง ๆ 3) วิเคราะห์หลักการ คือ ความสามารถในการบอกวัตถุประสงค์ ทศนคติ หรือการนำความรู้ข้อคิดที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ทฤษฎีเกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์

Piaget (1988 ,อ้างถึงในพรรรณี ช.เจนจิต, 2538 : 137-145) เสนอว่าพัฒนาการความสามารถทางสมองของมนุษย์เริ่มตั้งแต่แรกเกิดไปจนถึงขีดสูงสุดในช่วงอายุประมาณ 15 ปี ซึ่งแบ่งลำดับของการพัฒนาการเป็น 4 ระยะดังนี้

1. ขั้นพัฒนาสติปัญญาความคิดก่อนที่เด็กอ่อนจะหัดพูด (Sensori-Motor Intelligence:0-2 ปี) ในวัยนี้เด็กแสดงออกทางการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อเมื่อมีปฏิกริยาตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมด้วยการกระทำ การคิดของเด็กในขั้นนี้ใช้สัญลักษณ์น้อยมาก จะเข้าใจสิ่งต่างๆ จากการกระทำและการเคลื่อนไหวและจะเรียนรู้จากสิ่งรอบตัวเฉพาะที่สามารถใช้ประสาทสัมผัสได้เท่านั้น

2. ขั้นพัฒนาการทางสติปัญญาโดยใช้สัญลักษณ์แทนวัตถุ (Preoperational:2-7 ปี) เป็นขั้นที่เด็กเริ่มใช้ภาษาและสัญลักษณ์อย่างอื่น การเรียนรู้เป็นไปอย่างรวดเร็ว แต่ในขั้นนี้พัฒนาการด้านการคิดยังไม่สมเหตุสมผล ยึดติดอยู่กับการรับรู้ ซึ่งเป็นข้อจำกัดของการคิด คือ การยึดติดอยู่กับสิ่งที่ป็นรูปธรรม ไม่สามารถคิดย้อนกลับโดยใช้เหตุผล ยึดตัวเองเป็นศูนย์กลางมองเหตุการณ์ต่างๆ ที่ละด้าน ไม่สามารถพิจารณาหลายๆด้านพร้อมๆ กัน

3. ขั้นพัฒนาสติปัญญาโดยการสร้างกฎเกณฑ์ (Concrete Operational:7-11 ปี) เป็นขั้นที่เด็กสามารถคิดด้วยการใช้สัญลักษณ์และภาษา สามารถสร้างภาพแทนในใจได้ การคิดแบบยึดตนเองเป็นศูนย์กลางลดน้อยลง แก้ปัญหาที่เป็นรูปธรรมได้ คิดย้อนกลับได้ รวมทั้งจัดประเภทสิ่งของตลอดจนเข้าใจเรื่องของการเปรียบเทียบ

4. ขั้นพัฒนาสติปัญญาสู่ความเป็นผู้ใหญ่ (Formal Operations:11 ปีขึ้นไป) เป็นขั้นตอนที่เด็กสามารถเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรม คิดอย่างสมเหตุสมผล สามารถตั้งสมมติฐานในการแก้ปัญหาคิดแบบวิธีวิทยาศาสตร์ได้ รู้จักคิดด้วยการสร้างภาพในใจ สามารถคิดเกี่ยวกับสิ่งที่นอกเหนือไปจากปัจจุบันหรือสถานการณ์ที่ยังไม่ได้เกิดขึ้นจริงๆ และคิดสร้างทฤษฎีได้ การคิดของเด็กจะไม่ยึดติดกับข้อมูลที่มาจากการสังเกตเพียงอย่างเดียว

ทฤษฎีของเพียเจท์ อธิบายพัฒนาการของการคิดจากขั้นหนึ่งไปสู่ขั้นหนึ่ง อาศัยองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ คือ การเจริญเติบโตของร่างกายและวุฒิภาวะ ประสบการณ์ทางกายภาพและทางสมอง ประสบการณ์ทางสังคมและสภาวะสมดุล ซึ่งเป็นกระบวนการที่แต่ละคนใช้ในการปรับตัว ขั้นพัฒนาของการคิดจะมีการเปลี่ยนแปลงตามลำดับขั้น ซึ่งพัฒนาการในขั้นต้นจะเป็นพื้นฐานของการพัฒนาการในขั้นสูงและพัฒนาการของการคิดแต่ละคนมีลักษณะเดียวกัน แต่จะแตกต่างกันในด้านอัตราความเร็วในการเกิดของแต่ละระดับของพัฒนาการ

แนวทางในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์

ดิลก ดิลกานนท์ (2525 : 63 - 66) ได้เสนอแนวทางในการฝึกให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ มีขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์ว่าอะไรคืออะไร ขั้นนี้นักเรียนต้องรวบรวมปัญหา หาข้อมูลพร้อมสาเหตุของปัญหา จากการคิด การถาม การอ่าน หรือพิจารณาจากข้อเท็จจริงนั้นๆ

2. กำหนดทางเลือก เมื่อหาสาเหตุของปัญหานั้นได้แล้ว นักเรียนต้องหาทางเลือกที่จะแก้ปัญหา โดยพิจารณาจากความเป็นไปได้และข้อจำกัดต่างๆ ทางเลือกที่จะแก้ปัญหานั้นไม่จำเป็นต้องมีทางเลือกเดียว อาจมีหลายๆทางเลือกก็ได้

3. ทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด เป็นการพิจารณาเลือกทางเลือกที่ใช้แก้ปัญหานั้น โดยมีเกณฑ์ในการตัดสินใจที่สำคัญ คือ ผลดีผลเสียที่เกิดขึ้นจากการเลือกนั้นทั้งที่เกิดขึ้นในด้านส่วนตัวและสังคม

4. ตัดสินใจเพื่อพิจารณาเลือกอย่างรอบคอบในขั้นตอนที่ 3 แล้วจึงตัดสินใจเลือกทางเลือกที่คิดว่าดีที่สุด หลังจากนั้นครูต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เสนอความคิดของเขาและอภิปรายร่วมกันในกลุ่ม โดยครูต้องยอมรับความคิดเห็นของทุกคนถ้าหากคำตอบของนักเรียนมีการขัดแย้งขึ้นในกลุ่ม ครูต้องเป็นผู้ตั้งคำถามด้วยการให้คิดต่อไปว่า คำตอบใดก่อให้เกิดผลในทางดีและไม่ดีอย่างไรบ้างอะไรเป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคมรวมมากที่สุด ครูพึงระลึกเสมอว่าคำตอบที่นักเรียนเสนอมานั้นถูกต้องทั้งนั้นแล้วแต่เหตุผลและความคิดของแต่ละคน ไม่มีคำตอบที่ถูกเพียงคำตอบเดียว หากครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์และอภิปรายปัญหาต่างๆ เช่นนี้ประจำ ก็น่าเชื่อได้ว่ากำลังสอนให้คนคิดเป็นแล้ว

การวัดทักษะการคิดวิเคราะห์

Watson and Glaser (1964, อ้างถึงใน บุญเชิด ชุมพล, 2547 : 22 - 23) การวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คือ การวัดการคิดวิเคราะห์วิจารณ์ โดยมีกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มาเป็นเหตุผลในการพิจารณาในการตัดสินใจเรื่องราวต่างๆ หรือสถานการณ์ต่างๆ นอกจากนั้นที่สำคัญในเหตุการณ์หรือสถานการณ์ก็มีความเกี่ยวข้องเป็นเหตุเป็นผลกัน ซึ่งจะเห็นว่าการคิดวิเคราะห์จะต้องมีการหาเหตุผลมาเพื่อพิจารณาอยู่เสมอ การวัดความสามารถในการวิเคราะห์จึงมี 5 ขั้นตอน คือ

1. การระบุปัญหา จะเป็นการกำหนดปัญหาและทำความเข้าใจกับปัญหาพิจารณาข้อมูลเพื่อกำหนดปัญหา ข้อโต้แย้งหรือข้อมูลที่คลุมเครือ รวมทั้งการนิยามความหมายของคำและข้อความ การระบุปัญหาเป็นกระบวนการเริ่มต้นของการวิเคราะห์ หรือการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นการกระตุ้นให้บุคคลเริ่มคิด เมื่อตระหนักว่ามีปัญหาหรือข้อโต้แย้ง หรือได้รับข้อมูล ชาวสารที่คลุมเครือจะพยายามหาคำตอบที่สมเหตุสมผล เพื่อทำความเข้าใจกับปัญหานั้น

2. การตั้งสมมติฐาน เป็นการพิจารณาแนวทาง การสรุปอ้างอิงของปัญหา ข้อโต้แย้งหรือข้อมูลที่คลุมเครือ โดยนำข้อมูลที่มีการจัดระบบแล้วมาพิจารณาเชื่อมโยงหาความสัมพันธ์เพื่อกำหนดแนวทางการสรุปที่นำไปได้ว่า จากข้อมูลที่ปรากฏสามารถเป็นไปได้ในทิศทางใดบ้าง เพื่อที่จะได้พิจารณาเลือกแนวทางที่เป็นไปได้มากที่สุด หรือการตัดสินใจอย่างสมเหตุสมผลในการสรุปอ้างอิงต่อไป

3. การตรวจสอบสมมติฐาน เป็นกระบวนการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหา ข้อโต้แย้งหรือข้อมูลที่คลุมเครือจากแหล่งต่างๆ รวมทั้งการดึงข้อมูล หรือความรู้จากประสบการณ์เดิมที่มีอยู่มาใช้เพื่อออกแบบการทดลอง หรือวิธีการแก้ปัญหาเป็นการตรวจสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้เพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจอย่างสมเหตุสมผลในการสรุปอ้างอิงต่อไป

4. การสรุปอ้างอิงโดยใช้หลักตรรกศาสตร์ เป็นการพิจารณาเลือกแนวทางที่สมเหตุสมผลที่สุดจากข้อมูล หรือหลักฐานที่มีอยู่ หลังจากกำหนดแนวทางเลือกที่เป็นไปได้ก็จะพยายามเลือกวิธีการหรือแนวทางที่เป็นไปได้มากที่สุดที่จะนำไปสู่การสรุปที่สมเหตุสมผล การใช้เหตุผลเป็นทักษะการวิเคราะห์ที่จำเป็นต่อการสรุปปัญหา และเป็นทักษะการคิดที่สำคัญของการคิดวิเคราะห์ หรือการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพราะการคิดที่ขึ้นขึ้นอยู่กับการใช้เหตุผลที่ดี และข้อสรุปที่ดีที่สุดจะต้องได้รับการสนับสนุนจากเหตุผลที่ดีด้วย

5. การประเมินการสรุปอ้างอิง เป็นการประเมินความสมเหตุสมผลของการสรุปอ้างอิง หลังจากตัดสินใจสรุปโดยใช้หลักตรรกศาสตร์ จะต้องประเมินข้อสรุปอ้างอิงว่าสมเหตุสมผลหรือไม่ รวมทั้งพิจารณาว่าข้อสรุปนั้นสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้หรือไม่ ผลที่จะเกิดเป็นอย่างไร ถ้าข้อมูลที่ได้รับมีการเปลี่ยนแปลง และได้รับข้อมูลเพิ่มเติมต้องกลับไปรวบรวมข้อมูลที่มีอยู่อีกครั้งหนึ่งเพื่อตั้งสมมติฐานสรุปอ้างอิงใหม่

ในการวิจัยครั้งนี้แบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์แบบปรนัย 4 ตัวเลือก ซึ่งครอบคลุมความสามารถของผู้เรียนในการแยกแยะข้อมูลองค์ประกอบ 3 ด้าน ประกอบด้วย การวิเคราะห์ความสำคัญ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และการวิเคราะห์หลักการ

การใช้คำถาม

การใช้คำถามมีความสำคัญต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ และทักษะการคิดในด้านต่างๆ ของนักเรียน ผู้วิจัยจะขอกล่าวถึงสาระสำคัญของประเภทคำถาม ลักษณะและการใช้คำถาม ดังต่อไปนี้

ประเภทคำถาม

ศาสตราจารย์ เคตีส แห่งมหาวิทยาลัยมิชิแกน ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้จำแนกคำถามออกเป็น 12 แบบ ซึ่งเป็นลักษณะคำถามที่ใช้เพื่อมุ่งหมายต่าง ๆ กัน (Curtis, อ้างถึงใน สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ, 2547 : 75) สรุปได้ดังนี้

1. คำถามเพื่อเปรียบเทียบ เพื่อให้ผู้ตอบคิดเปรียบเทียบความเหมือนกับความแตกต่าง ซึ่งจะต้องคิดรอบคอบเสียก่อนจึงจะตอบได้ เช่น สภาพภูมิประเทศของขั้วโลกเหนือและขั้วโลกใต้เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร
2. คำถามเพื่อการตัดสินใจ ผู้ตอบจะต้องจำแนกและตัดสินใจให้แน่นอน เช่น คนไทยที่ประดิษฐ์ฝนเทียมขึ้นคือ ม.ร.ว. เทพฤทธิ์ เทวกุล ใช่หรือไม่
3. คำถามเพื่อนำเอาความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ เป็นการแก้ไขสถานการณ์ในภาวะต่าง ๆ โดยความรู้หรือประสบการณ์ที่มีอยู่แล้ว เช่น เมื่อเราหลงป่า เราจะหาทางออกจากป่าได้อย่างไรจึงจะปลอดภัยที่สุด
4. คำถามเพื่อการจำแนก เพื่อต้องการให้ผู้ตอบคิดจำแนกหรือจัดหมวดหมู่ หรือจัดพวกใหม่โดยอาศัยการเปรียบเทียบในด้านความแตกต่าง ความเหมือน ความสัมพันธ์กันอย่างไร
5. ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผล เป็นคำถามที่ให้ผู้ตอบสังเกตการณ์ว่า เกิดขึ้นได้อย่างไร ผลที่เกิดขึ้นเป็นอย่างไร เช่น ฝนตกกับลูกเห็บมีความสัมพันธ์กันอย่างไร
6. คำถามเพื่อให้ทราบความมุ่งหมาย เป็นการถามเพื่อให้ผู้ตอบบอกความมุ่งหมายของเนื้อเรื่อง เช่น หนังสือเรื่องพระมหาชนก เนื้อเรื่องทั้งหมดมีจุดมุ่งหมายสำคัญอะไรบ้าง
7. คำถามเพื่อให้เกิดความคิดวิจารณ์ ถามเพื่อให้ผู้ตอบคิดในเรื่องความสมบูรณ์ ความถูกต้อง ซึ่งก่อนที่จะตอบนั้นผู้ตอบต้องใคร่ครวญเสียก่อน เช่น เรื่องการจัดงานกีฬาที่ผ่านมามีอะไรเป็นบทเรียนที่ต้องคำนึงถึงบ้าง ไรที่คิดว่าดีแล้ว และอะไรที่ยังบกพร่องอยู่ควรแก้ไข

8. ถามเพื่อให้เห็นความคิดเห็น เพื่อให้ผู้ตอบสรุปผลการตัดสินใจ โดยอาศัยข้อมูลความจริง หลักการเป็นเกณฑ์ เช่น ผืนป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ของประเทศชาติกลายเป็นสภาพที่ทรุดโทรมในปัจจุบัน คงเหลือผืนป่าไม้ รวมทั้งป่าชายเลนที่อุดมสมบูรณ์อีกเพียงไม่ถึงร้อยละ 20 ของผืนดินทั้งหมด ท่านคิดว่าอีก 10 ปีข้างหน้าประเทศของเราจะมีสภาพเป็นอย่างไร

9. ถามเพื่อการเปิดอภิปราย เป็นการถามเพื่อให้มีการถกเถียง การพิจารณาการตัดสินใจเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น ท่านคิดว่า ควรจัดการเรียนรู้เพศศึกษาในโรงเรียนหรือไม่ เพราะเหตุใด

10. ถามเพื่อให้กำหนดนิยามหรือให้อธิบาย เป็นคำถามเพื่อให้สรุปความคิดรวบยอดคำนิยาม คำอธิบายในแต่ละคำหรือวลี เพื่อให้เรื่องราวนั้นกระจ่างขึ้น เช่น โปรดอธิบายคำว่า “จัดระเบียบสังคม” โดยย่อ

11. ถามเพื่อให้สังเกต คำถามชนิดนี้ต้องการให้หาคำตอบโดยการสังเกต เช่น ในปีนี้เพื่อน ๆ ของเราเดินทางมาโรงเรียนโดยวิธีใดมากที่สุด

12. ถามเพื่อยั่วให้เกิดคำถามใหม่ ๆ อีก ระหว่างที่ผู้เรียนกำลังคิด กำลังอ่าน หรือกำลังปฏิบัติงานอยู่ ผู้สอนอาจถามถึงงานที่เขากำลังคิด กำลังทำพบว่ามีปัญหาอะไรหรือไม่ เช่น ขณะที่นักเรียนกำลังทดลองเรื่องการทำปุ๋ยชีวภาพ มีข้อสงสัยอะไรบ้างหรือไม่

ลักษณะการตั้งคำถามที่ดีและหลักการตั้งคำถาม

ลักษณะของคำถามและการตั้งคำถามที่ดีในการเรียนการสอน ย่อมส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนน่าสนใจยิ่งขึ้น เป็นประโยชน์ต่อทั้งผู้สอนและผู้เรียน ดังนั้นผู้สอนจึงจำเป็นต้องศึกษา ลักษณะของคำถามและการตั้งคำถามที่ดี เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป ดังที่ได้มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงลักษณะของคำถามที่ดีไว้ ดังนี้

1. เตรียมคำถามล่วงหน้า เพราะจะสามารถถามได้อย่างเรียงลำดับ ตามความยากง่ายตามลำดับเนื้อหา และยังมีความมั่นใจในการถาม

2. ถามอย่างมั่นใจโดยใช้ภาษาง่าย ๆ ชัดเจน สั้นกะทัดรัด

3. ถามทีละคนและตอบทีละคน แต่ต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนตอบหลาย ๆ คนในคำถามเดียวกัน

4. ควรใช้ท่าทาง เสียงประกอบ การถามเพื่อกระตุ้นความสนใจ

5. ควรใช้คำถามง่ายและยากปนกันในการสอนครั้งหนึ่ง

6. ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนถามคำถามผู้สอน

7. เมื่อผู้สอนเสนอคำถามไปแล้ว ควรทอดสักระยะเวลาหนึ่ง เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนได้มีโอกาสรวบรวมความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่และทั่วถึง ไม่ควรกำหนดผู้ตอบก่อนถามคำถาม เพราะผู้เรียนไม่รู้ว่าผู้สอนจะให้ใครตอบ วิธีนี้ผู้เรียนทุกคนจะต้องให้ความสนใจอยู่ตลอดเวลา และคอยฟังคำตอบว่าตรงกับความคิดของตนเองหรือไม่

8. บางคำตอบผู้สอนอาจจะถามผู้เรียนที่คิดว่าอ่อนที่สุดในชั้นหรือซื่อายที่สุด ซึ่งถ้าเขาตอบไม่ได้ ผู้สอนจะถือเป็นต้นเหตุให้มีการอภิปรายถึงปัญหานั้น ๆ

9. บางคำถามผู้สอนอาจจะให้ผู้เรียนที่ฉลาดได้กล่าวสรุปเรื่องราวของคำถามนั้นๆ เช่นผู้สอนอาจจะบอกว่า”ใครจะตอบปัญหาชัดเจนกว่านี้บ้าง?” เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดรวบยอดและความแม่นยำอีกครั้ง

10. ผู้สอนควรคอยสังเกตตลอดเวลา โดยเฉพาะคนที่ไม่ค่อยสนใจในบทเรียน ในขณะเดียวกันผู้สอนควรจะช่วยผู้เรียนเกิดความสนใจที่จะตอบด้วยความสมัครใจ

11. ผู้สอนควรแสดงความเป็นกัลยาณมิตรต่อผู้เรียนตลอดเวลา แม้แต่ในขณะที่กำลังถามไม่ควรแสดงท่าที่เป็นปรปักษ์ต่อผู้เรียน

12. ถ้าผู้เรียนตอบถูก ควรมีการเสริมแรงหรือให้กำลังใจ

13. ถ้าผู้เรียนตอบถูกบางส่วน ควรให้คำชมในส่วนที่ถูก และควรถามปูพื้นแนะแนวทางให้ผู้เรียนคิดต่อจนได้คำถามที่ถูกต้อง

14. ถ้าผู้เรียนตอบผิด ไม่ควรมีปฏิกิริยาทางลบ เช่น โหม่ ตำหนิ แต่ควรให้กำลังใจที่จะแก้ไขคำตอบที่ผิด

15. ถ้าถามแล้วไม่ได้รับคำตอบ ควรถามใหม่และทำให้ง่ายขึ้นหรือเน้นจุดสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจคำถาม

กล่าวสรุปโดยว่า ลักษณะการตั้งคำถามที่ดีนั้น ครูผู้สอนจำเป็นต้องมีทักษะในการตั้งคำถาม ลักษณะของคำถามต้องชัดเจน ไม่คลุมเครือ ภาษาที่ใช้ การใช้น้ำเสียง การใช้ท่าทาง การให้เวลานักเรียนในการคิดหาคำตอบ การเสริมแรงทางบวก และการสร้างบรรยากาศที่ดี

ภพ เลหาไพบูลย์ (2540 : 172) ได้กล่าวถึงลักษณะที่ดีของคำถามไว้ดังนี้

1. มีความชัดเจนไม่คลุมเครือ ใช้ภาษาที่ฟังเข้าใจง่าย ๆ ชัดเจน เจาะจง เมื่อนักเรียนฟังคำถามแล้วจะเข้าใจอย่างถูกต้อง เช่น ถามว่าทำไมพืชจึงต้องการแสงแดด คำตอบก็คือ พืชต้องการแสงแดดเพื่อสังเคราะห์แสง

2. เป็นข้อความที่กะทัดรัด และไม่ควรมีข้อความหลาย ๆ ประเด็นพร้อมกัน เช่น ถามว่า แยกน้ำด้วยไฟฟ้าจะเกิดอะไรขึ้น และสิ่งที่เกิดขึ้นคืออะไร จะทดสอบอย่างไร

3. เป็นข้อความที่สมบูรณ์ ไม่ควรละข้อความบางส่วน of คำถาม จะทำให้นักเรียนสับสนลังเล และไม่สามารถหาคำตอบได้

4. มีความเหมาะสมกับระดับของนักเรียน มีความยากง่ายพอเหมาะไม่เป็นคำถามที่ยากเกินไป คำถามที่ยากเกินไปนักเรียนตอบไม่ได้ก็จะเกิดความท้อถอย ส่วนคำถามที่ง่ายเกินไป นักเรียนไม่ได้ฝึกคิด และอาจเกิดความเบื่อหน่ายได้ ครูใช้คำถามที่ตรงประเด็น

5. เป็นคำถามที่ส่งเสริมและกระตุ้นให้นักเรียนใช้ความคิดเพื่อหาคำตอบที่เหมาะสม เช่น ถามว่า ให้อธิบายการเปลี่ยนแปลงสถานะของน้ำ นักเรียนต้องลำดับความคิด เพื่อที่จะอธิบายให้ตรงคำถาม

ประโยชน์ของคำถาม

การใช้คำถามในการเรียนการสอน เป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้ เกิดภูมิปัญญา จากความสำคัญดังกล่าวนี้ ได้มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงประโยชน์ของคำถามดังนี้

บุญชม ศรีสะอาด(2537 : 74) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของคำถามดังนี้

1. ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจในเรื่องเรียนที่มากขึ้น
  2. ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกคิดค้นหาคำตอบ เป็นกระบวนการในการคิด
  3. ผู้เรียนเกิดมโนทัศน์ที่แจ่มชัดและกว้างขวางขึ้น
  4. เป็นการเน้นสิ่งที่สำคัญของเรื่องที่จะเรียน
  5. เป็นการตรวจสอบความรู้ ความเข้าใจและความสามารถในลักษณะต่างๆ ในเรื่องที่สอนไปแล้วว่ายังมีใครไม่เกิดการเรียนรู้หรือมีความจำความเข้าใจที่ผิดๆ จะได้ดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้อง
  6. ช่วยให้ผู้เรียนทบทวนความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องที่เรียนไปแล้ว และสรุปเนื้อหาสาระที่เรียนไปแล้วทั้งหมด
  7. ทำให้ทราบแนวความคิด เจตคติของผู้เรียน
- วัฒนาพร ระวังบุทช์ (2542 : 24) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของคำถามดังนี้
1. ผู้เรียนกับครูผู้สอนสื่อความหมายกันได้ดีขึ้น
  2. ช่วยครูในการวางแผนการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ร่วมกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยให้ผู้สอนสามารถกำหนดองค์ประกอบของงานที่มอบหมายให้ผู้เรียนปฏิบัติให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
  3. สร้างแรงจูงใจและกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน และแสดงให้เห็นความไม่เข้าใจของผู้เรียนในเบื้องต้น
  4. ช่วยเน้นประเด็นสำคัญของสาระการเรียนรู้ที่เรียน และทบทวนสาระที่สำคัญในเรื่องที่เรียน
  5. ช่วยครูในการประเมินผลการเรียนการสอน เข้าใจความสนใจที่แท้จริงของผู้เรียนและวินิจฉัยจุดแข็งจุดอ่อนของผู้เรียน ได้ช่วยสร้างลักษณะนิสัยการขบคิดให้กับผู้เรียน ตลอดจนนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียนตลอดชีวิต

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การทำวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus และทักษะการคิดวิเคราะห์ ดังนี้

วิจัยในประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบอภิปราย

เพ็ญนภาภรณ์ ทองบุญตา (2540 : 70 - 74) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลของการให้ตัวแบบควบคุมการชี้แนะและการให้ตัวแบบควบคุมข้อมูลย้อนกลับที่มีต่อการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโคกกะเทียม จังหวัดลพบุรี การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบผลของการให้ตัวแบบควบคุมกับการชี้แนะและการให้ตัวแบบควบคุมกับการให้ข้อมูลย้อนกลับที่มีต่อการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโคกกะเทียม จังหวัดลพบุรี ปีการศึกษา 2539 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีพฤติกรรมการอภิปรายกลุ่มต่ำ จำนวน 22 คน แล้วสุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มละ 11 คน กลุ่มทดลองที่ 1

ได้รับการให้ตัวแบบควบคู่กับการชี้แนะ และกลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับการให้ตัวแบบควบคู่กับการให้ข้อมูลย้อนกลับ ผลวิจัยพบว่า

1. นักเรียนที่ได้รับการให้ตัวแบบควบคู่กับการชี้แนะ มีการอภิปรายกลุ่มที่ดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. นักเรียนที่ได้รับการให้ตัวแบบควบคู่กับการให้ข้อมูลย้อนกลับ การอภิปรายกลุ่มที่ดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นักเรียนที่ได้รับการให้ตัวแบบควบคู่กับการชี้แนะ และการให้ตัวแบบควบคู่กับการให้ข้อมูลย้อนกลับ มีการอภิปรายกลุ่มที่ดีขึ้นไม่แตกต่างกัน

นิตยา แสงขาว (2540 : บทคัดย่อ) พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านปากเมือง จังหวัดพัทลุง ที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม มีคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาความขัดแย้งของนักเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการแก้ปัญหาเป็นรายบุคคล

ณัฐรินทร์ ศรีวิโชติธนกุล (2551 : 73) พบว่า การพัฒนาผลการเรียนรู้ เรื่องกลยุทธ์การบริหารตนเอง ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง โดยการสอนแบบอภิปรายกลุ่มนั้น มีผลการเรียนรู้สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL, KWL Plus

ดุสิตา แดงประเสริฐ (2549 : 160 - 161) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และทักษะการเขียนสรุปความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL Plus โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1. เปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL Plus 2. เปรียบเทียบทักษะการเขียนสรุปความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL Plus 3. ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL Plus กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 จำนวน 38 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนหนองวัลย์เปรียงวิทยา ตำบลทุ่งคอก อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ประกอบด้วยขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ดังนี้ 1. การเตรียมความพร้อมและให้ความรู้พื้นฐาน 2. การจัดกิจกรรมฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์และทักษะการเขียนสรุปความ ได้แก่ 2.1 การนำเข้าสู่บทเรียน 2.2 การฝึกปฏิบัติตามขั้นตอน KWL Plus 5 ขั้นตอน ขั้นที่ 1 กิจกรรมนักเรียนรู้อะไร K (What we know) ขั้นที่ 2 กิจกรรมนักเรียนต้องการรู้อะไร W (What we have learned) ขั้นที่ 4 กิจกรรมสร้างเป็นแผนภูมิรูปภาพความคิด Plus (Mind Mapping) ขั้นที่ 5 ขั้นการสรุปเรื่อง (Summarizing) 2.3 ขั้นฝึกปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่มย่อย จากใบกิจกรรมโดยครูคอยแนะนำ 3. การวัดและการประเมินผล โดยตรวจผลงานและให้ข้อมูลย้อนกลับ ผลการวิจัย พบว่า 1. ทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL Plus แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนหลังการได้รับการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยนักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ด้านการวิเคราะห์เนื้อหา วิเคราะห์ความสัมพันธ์ และการวิเคราะห์หลักการอยู่ในระดับดีและทักษะการคิดวิเคราะห์ด้านการคิดวิเคราะห์ความสำคัญอยู่ในระดับพอใช้ 2. ทักษะการเขียนสรุปความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการรับการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL Plus

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการเขียนสรุปความของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยนักเรียนมีทักษะการเขียนสรุปความด้านการเขียนประโยคและด้านการสรุปเนื้อหาสำคัญอยู่ในระดับดีมาก และทักษะการเขียนสรุปความด้านการสะกดคำอยู่ในระดับพอใช้ 3. นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก โดยนักเรียนเห็นด้วยมากด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การระดมสมองช่วยส่งเสริมทักษะการคิด ด้านบรรยากาศทำให้นักเรียนสนุกสนานและกระตือรือร้น และด้านประโยชน์ที่ได้รับเทคนิค KWL Plus ช่วยส่งเสริมและพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และทักษะการเขียนสรุปความได้ดี

วิไลลักษณ์ วงศ์จันจวนสุนทร (2550: 50 - 59) ได้ศึกษาการใช้เทคนิค KWL Plus โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสันทรายพิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/3 ที่เรียนวิชาเหตุการณ์ปัจจุบัน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 30 คน โดยมีขั้นตอนดังนี้ 1. ครูกระตุ้นความรู้และประสบการณ์เดิมของนักเรียน 2. ให้นักเรียนระดมสมองและอภิปรายสิ่งที่ตนรู้เกี่ยวกับเรื่องที่เรียน 3. ให้นักเรียนประมวลความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่เรียนโดยเขียนลงในช่อง K 4. ให้นักเรียนตั้งคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่เรียนแล้วเขียนคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการรู้ลงในช่อง W 5. ให้นักเรียนดูภาพยนตร์ วิดิทัศน์ เว็บไซต์ อ่านบทความ ตั้งคำถามเพิ่มเติมได้ 6. ประมวลความรู้แล้วเขียนลงในช่อง L 7. อภิปรายสรุปความรู้ด้วยแผนผังมโนทัศน์ 8. แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนนำเสนอผลงาน 9. ให้นักเรียนเขียนสะท้อนความคิด ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้เทคนิค KWL Plus มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์อยู่ในขั้นที่ 3 และ 4 โดยแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ความสามารถในการคิดวิเคราะห์อยู่ในขั้นที่ 3 คือ มีความสามารถในการประเมินและสรุปเหตุการณ์แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 - 5 ความสามารถในการคิดวิเคราะห์อยู่ในขั้นที่ 4 คือ มีความสามารถในการประยุกต์และนำมาใช้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการคิดวิเคราะห์

นิภาภรณ์ แสงดี (2538 : 87 - 89) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยการสอนแบบอริยสัจ 4 กับการสอนตามคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา วัตถุประสงค์การวิจัยส่วนหนึ่ง เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนที่เรียนวิชาสังคม โดยการสอนแบบอริยสัจ 4 กับวิธีการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยการสอนแบบอริยสัจ 4 กับนักเรียนที่เรียนโดยการสอนตามคู่มือครูมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองมีแนวโน้มของคะแนนสูงกว่ากลุ่มควบคุม

สุธารพินช์ โนนศรีชัย (2550 : 70 - 73) ได้ศึกษาค้นคว้า เรื่อง การคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยาของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการคิดวิเคราะห์วิชาชีววิทยาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้และเพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 จำนวน 42 คน ของโรงเรียนรุ่งคำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ผลการวิจัย

พบว่า การคิดวิเคราะห์มีจำนวนนักเรียนผ่านเกณฑ์ที่กำหนด คือร้อยละ 75 คิดเป็นร้อยละ 76.19 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด คือร้อยละ 75 คิดเป็นร้อยละ 80.95 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียง 3 ลำดับแรก คือ นักเรียนมีทักษะและความสามารถลงมือปฏิบัติกิจกรรมการสืบเสาะ เช่น การทดลองหรือการสำรวจตรวจสอบ ครูช่วยเหลือและคอยอำนวยความสะดวกในทุกขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และมีการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการกลุ่ม

ชลวษา ปิยะนฤพัทธ์ (2551 : 87 - 96) ได้ศึกษางานวิจัย เรื่อง การศึกษาผลการเรียนรู้และความสามารถในการคิดวิเคราะห์เรื่อง เศรษฐศาสตร์ในชีวิตประจำวัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักการซิปปา ผลการวิจัยพบว่า ผลการเรียนรู้ เรื่อง เศรษฐศาสตร์ในชีวิตประจำวัน โดยใช้หลักการซิปปามีค่าร้อยละ 83.58 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการเรียนรู้เรื่อง เศรษฐศาสตร์ในชีวิตประจำวัน โดยใช้หลักการซิปปาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความสามารถในการคิดวิเคราะห์เรื่องเศรษฐศาสตร์ในชีวิตประจำวัน หลังเรียนมีค่าร้อยละ 73.16 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ ร้อยละ 50 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักการซิปปา ในภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด

งานวิจัยต่างประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนอภิปราย

Lerfurgy and Waloshin (1969 : 104 – 110) ได้ทำการทดลองยกระดับจิตใจของเด็กไทยโดยใช้การอภิปราย กลุ่มเพื่อน คือให้เด็กที่ถูกทดลอง รับฟังเหตุผลจากการอภิปรายกลุ่มเพื่อน ผลการวิจัยพบว่า เหตุผลที่เพื่อนเสนอมานั้น มีอิทธิพลอย่างมาก สามารถเพิ่มลดการพัฒนาทางจริยธรรมได้ และการเปลี่ยนแปลงนี้มีผลคงทนวัดในระดับที่สุดจากการฝึก 100 วัน และความคงทนในการเปลี่ยนแปลงในระดับจริยธรรมที่สูงขึ้น มีมากกว่าการเปลี่ยนแปลงในระดับขั้นต่ำ

Buggy (1971 : 67 , อ้างถึงใน รจนา ชัยมีเขียว, 2530:84) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้คำถามให้นักเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมของนักเรียนเกรด 2 โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 สอนโดยบทเรียนที่เตรียมไว้ ซึ่งใช้คำถามระดับสูง 70 % และความถาวรระดับความรู้ความจำ 30 % กลุ่มที่ 2 ใช้คำถามระดับสูง 30 % และคำถามระดับความรู้ความจำ 30% กลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มควบคุม หลังจากเรียนจบแล้วให้นักเรียนทำแบบทดสอบแบบปรนัย ซึ่งมีคำถามในแต่ละพฤติกรรมของบลูม ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่สอบโดยใช้คำถามระดับสูง 70 % มีผลสัมฤทธิ์สูงกว่านักเรียนที่สอนโดยใช้คำถามระดับสูง 30 % และกลุ่มควบคุม และยังพบว่านักเรียนที่สอนโดยใช้คำถามระดับสูง 30 % มีผลสัมฤทธิ์สูงกว่ากลุ่มควบคุมเช่นเดียวกัน

Savage (1972 : 2245 – A) ได้รับการทดลองทำนองเดียวกับบักกี้ โดยทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้คำถามในห้องเรียนกับผลสัมฤทธิ์วิชาสังคมของนักเรียนเกรด 5 ผลปรากฏ

ว่า ผลสัมฤทธิ์ของการเรียนทางกลุ่มทดลองทั้งสองกลุ่มสูงกว่ากลุ่มควบคุม แต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL, KWL Plus

Carr and Ogle (1987 : 626 - 631) ได้ศึกษาวิธีการใช้เทคนิค KWL Plus เพื่อพัฒนาความสามารถในการเข้าใจและทักษะการสรุปความ โดยทดลองกับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำและอยู่ในโครงการสอนซ่อมเสริมโดยใช้วิธีสังเกตและสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ ผลการศึกษาปรากฏว่านักเรียนสามารถถ่ายโอนการใช้เทคนิค KWL Plus ไปสู่สถานการณ์การอ่านเรื่องใหม่ได้ รวมทั้งมีความเข้าใจเรื่องที่ย่านตลอดจนมีทักษะการย่อความที่ดีขึ้น

Costa (1995, อ้างถึงใน อภรณ์พรรณ พงษ์สวัสดิ์ ,2550 : 66) ได้ทำการศึกษาประสิทธิภาพในการอ่านของนักเรียนโดยใช้วิธีการสอน 2 วิธี คือ KWL และการเรียนแบบ Cooperative learning group พบว่าการสอนแบบ KWL สามารถช่วยให้การอ่านมีประสิทธิภาพมากขึ้น ถ้านักเรียนมีความรู้เดิมและประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ ดีพอ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการคิดวิเคราะห์

Lumpkin (1991 : 3694 - A) ได้ศึกษาผลการสอนทักษะการคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคงทนในเนื้อหาวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนระดับ 5 และ 6 ผลการวิจัยพบว่าเมื่อได้สอนทักษะการคิดวิเคราะห์แล้ว นักเรียนระดับ 5 ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคงทนในเนื้อหาวิชาสังคมศึกษาไม่แตกต่างกัน สำหรับนักเรียนระดับ 6 ที่เป็นกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในเนื้อหาวิชาสังคมศึกษาสูงกว่ากลุ่มควบคุม

Sams (2004: 3) ได้ศึกษาวิธีสอนไวยากรณ์เพื่อให้นักเรียนคิดวิเคราะห์และเขียนอธิบายได้ โดยให้นักเรียนวิเคราะห์ประโยคผ่านกระบวนการตั้งคำถามเพื่อแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่างๆ ของประโยคให้ชัดเจน ผลการทดลองพบว่า การสอนด้วยวิธีนี้ทำให้นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์เพิ่มขึ้น และนักเรียนสามารถเขียนอธิบายเป็นขั้นตอนในรูปแบบแผนภาพได้ ซึ่งแผนภาพจะมีส่วนช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้น เพราะแผนภาพจะช่วยให้มองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างประเด็นหลักและประเด็นย่อยๆ ในประโยคได้ชัดเจนขึ้น อีกทั้งยังช่วยให้นักเรียนขยายประโยคและเชื่อมโยงความคิดในประโยคหลักให้เข้ากับประโยคย่อยต่างๆ ได้

จากงานวิจัยดังกล่าวทั้งในประเทศและต่างประเทศสามารถสรุปได้ว่า โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปรายกลุ่ม ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ทำให้นักเรียนมีประสิทธิภาพในด้านการของการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ เพราะเป็นเทคนิคที่ช่วยกระตุ้นและพัฒนาให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิด การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ตลอดจนในเรื่องของการอ่านและสรุปประเด็นสำคัญของเรื่องที่ตนอ่านหรือสนใจ และยังสามารถช่วยเพิ่มทัศนคติที่ดีต่อการเรียน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง สังคมไทย และสันติวิธี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) รูปแบบการทดลอง (The One - Group Pretest - Posttest Design) ซึ่งมีรายละเอียดและขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังนี้

ระเบียบวิธีการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยในครั้งนี้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับการวิจัย ประกอบด้วย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรที่ศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมวัดดุสิตาราม เขตบางกอกน้อย จังหวัดกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 8 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 325 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/7 โรงเรียนมัธยมวัดดุสิตาราม เขตบางกอกน้อย จังหวัดกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 36 คน ด้วยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลากโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

2. ตัวแปรที่ศึกษา

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ตัวแปร 2 ประเภท ได้แก่

2.1 ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนรู้วิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus

2.2 ตัวแปรตาม คือ

2.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี

2.2.2 ทักษะการคิดวิเคราะห์

2.2.3 ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้วิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus

3. สารระการเรียนรู้

เนื้อหาที่ใช้ในการทำวิจัยได้จากกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สารระการการเรียนรู้หน้าที่พลเมือง ส23103 รายวิชาสังคมศึกษา 6 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง สังคมไทยและ

สันติวิธี ซึ่งประกอบด้วยสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ดังนี้ 1. ลักษณะของสังคมไทย 2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในสังคมไทย 3. ปัญหาสังคมและแนวทางแก้ไข 4. แนวทางการร่วมมือในการลดความขัดแย้งและสร้างความสมานฉันท์ และ 5. ปัจจัยการส่งเสริมการดำรงชีวิตให้มีความสุข

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 โดยดำเนินการจัดการเรียนรู้รวม 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง เป็นระยะเวลา 12 ชั่วโมง

5. แบบแผนการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองแบบแผนการวิจัยแบบ The One - Group Pretest - Posttest Design (มาเรียม นิลพันธ์ 2554 : 69)

ตาราง 4 แบบแผนการวิจัยแบบ The One - Group Pretest - Posttest Design

สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
T ₁	X	T ₂

ความหมายของสัญลักษณ์

T₁ แทน การทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus

X แทน การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus

T₂ แทน การทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus

6. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือใช้ในการวิจัย คือ

6.1 แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี โดยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus จำนวน 6 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง

6.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียน (Pretest) และหลังเรียน (Posttest) เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี เป็นแบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ กำหนดการให้ค่าคะแนน คือ ถูกได้ 1 คะแนน ผิดได้ 0 คะแนน

6.3 แบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ ก่อนเรียน (Pretest) และหลังเรียน (Posttest) เป็นแบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 23 ข้อ กำหนดการให้ค่าคะแนน คือ ถูกได้ 1 คะแนน ผิดได้ 0 คะแนน

6.4 แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ

7. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

7.1 การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี จำนวน 6 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 จำนวนแผนการจัดการเรียนรู้ มาตรฐาน/ตัวชี้วัด จำนวนคาบเรียน/ชั่วโมง

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด	แผนการจัดการเรียนรู้	จำนวนคาบเรียน/ชั่วโมง
มาตรฐาน ส 2.1 ตัวชี้วัด ตัวชี้วัดที่ 4 ตัวชี้วัดที่ 5	1. ลักษณะของสังคมไทย	2
มาตรฐาน ส 2.1 ตัวชี้วัด ตัวชี้วัดที่ 4 ตัวชี้วัดที่ 5	2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในสังคมไทย	2
มาตรฐาน ส 2.1 มาตรฐาน ส 2.2 ตัวชี้วัด ตัวชี้วัดที่ 4 ตัวชี้วัดที่ 5	3. ปัญหาสังคมและแนวทางแก้ไข	2
มาตรฐาน ส 2.1 มาตรฐาน ส 2.2 ตัวชี้วัด ตัวชี้วัดที่ 4 ตัวชี้วัดที่ 5	4. แนวทางการร่วมมือในการลดความขัดแย้งและสร้างความสมานฉันท์	2

ตารางที่ 5 จำนวนแผนการจัดการเรียนรู้ มาตรฐาน/ตัวชี้วัด จำนวนคาบเรียน/ชั่วโมง (ต่อ)

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด	แผนการจัดการเรียนรู้	จำนวนคาบเรียน/ชั่วโมง
มาตรฐาน ส 2.1 มาตรฐาน ส 2.2 ตัวชี้วัด ตัวชี้วัดที่ 4 ตัวชี้วัดที่ 5	5. ปัจจัยการส่งเสริมการดำรงชีวิตให้มีความสุข	2

โดยมีขั้นตอนการสร้างและหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาหลักสูตรโรงเรียนมัธยมวัดดุสิตาราม พุทธศักราช 2556 (หลักสูตรใหม่) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หนังสือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความรู้ เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธีที่จัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus

ขั้นที่ 2 ศึกษาขั้นตอน วิเคราะห์เลือก และพัฒนาสาระการเรียนรู้เพื่อนำไปสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี ที่จัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus

ขั้นที่ 3 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี ที่จัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้ คือ ความคิดรวบยอด จุดประสงค์ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ/ แหล่งความรู้ และการวัดและประเมินผล

ขั้นที่ 4 เสนอแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและถูกต้องทางภาษาและเนื้อหา โดยอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้ข้อเสนอแนะว่าควรเขียนจุดประสงค์ให้ชัดเจนและครอบคลุมเนื้อหา

ขั้นที่ 5 ปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ที่จัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ขั้นที่ 6 เสนอแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณาจำนวน 3 คน คือ ในด้านเนื้อหา ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม ความถูกต้องทางภาษาและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ของเครื่องมือโดยกำหนดเกณฑ์พิจารณาดังนี้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2554: 181)

- + 1 หมายถึง แน่ใจว่าแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

- 1 หมายถึง แนใจว่าแผนการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

$$\text{จากสูตร } \text{IOC} = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้
 $\sum R$ แทน ผลรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ (มาเรียม นิลพันธ์ 2554: 181)

โดยต้องได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

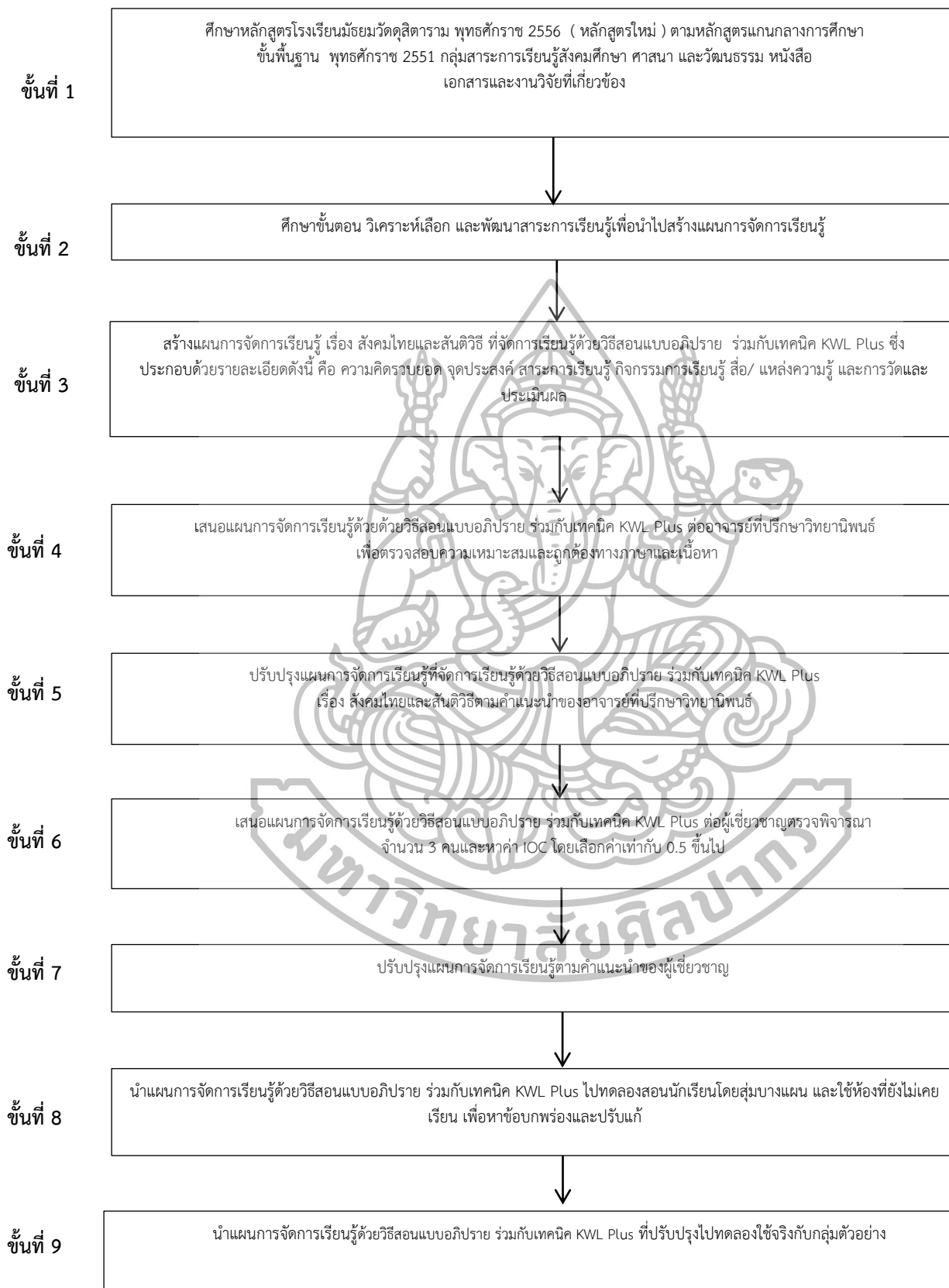
ทั้งนี้ แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus มีค่าดัชนี (IOC) ระหว่าง 0.67 – 1.00 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.98 รายละเอียดใน (ภาคผนวก ข ตารางที่ 12 หน้า 110 – 112)

ขั้นที่ 7 ปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ในด้านภาษาให้และการเขียนจุดประสงค์ให้ครอบคลุมชัดเจน

ขั้นที่ 8 นำแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ไปทดลองสอนนักเรียน ที่ยังไม่เคยเรียนด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus มาก่อนโดยการสุ่มบางแผน เพื่อหาข้อบกพร่องและความเหมาะสม จากนั้นนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปแก้ไข เพื่อให้มีความสมบูรณ์มากที่สุดก่อนนำไปใช้จริง

ขั้นที่ 9 นำแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ที่ปรับปรุงไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

โดยสรุปขั้นตอนในการสร้างและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งมีขั้นตอนดังแผนภาพที่ 15

แผนภาพที่ 15 ขั้นตอนการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus

7.2 การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธีเป็นแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนจำนวน 60 ข้อ โดยเป็นแบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ กำหนดให้ค่าคะแนนคือถูกได้ 1 คะแนน ผิดได้ 0 คะแนน โดยมีขั้นตอนการสร้างและหาประสิทธิภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาหลักสูตรโรงเรียนมัธยมวัดดุสิตาราม พุทธศักราช 2556 (หลักสูตรใหม่) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หนังสือ เอกสารและแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี และศึกษาทฤษฎี หลักการเขียนและการสร้างแบบทดสอบปรนัย

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์เนื้อหาและผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้ครอบคลุมเนื้อหา เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์เนื้อหาและจุดประสงค์ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เนื้อหา	จุดประสงค์การเรียนรู้	การจำ	การเข้าใจ	การนำไปใช้	การวิเคราะห์	การประเมินค่า	การสร้างสรรค์	รวม
1. ลักษณะของสังคมไทย	1. อธิบายความหมายของสังคมได้ 2. อธิบายลักษณะของสังคมไทยได้ 3. เปรียบเทียบลักษณะของความแตกต่างระหว่างสังคมไทยกับสังคมอื่นได้ 4. อธิบายถึงความสำคัญของสังคมไทยได้	1 1 - -	1 1 - -	- - - -	- - 1 -	- - - -	- - - -	5
2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในสังคมไทย	1. อธิบายถึงลักษณะสถาบันทางสังคมไทยได้ 2. วิเคราะห์ความสำคัญของสถาบันทางสังคมกับสังคมไทยได้ 3. อธิบายปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในสังคมไทยได้ 4. วิเคราะห์สาเหตุปัจจัยการเกิดปัญหาสังคมได้	- - 1 -	1 - 1 -	- - 1 -	1 2 1 1	- - - -	- - - -	9

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์เนื้อหาและจุดประสงค์ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ต่อ)

เนื้อหา	จุดประสงค์การเรียนรู้	การจำ	การเข้าใจ	การนำไปใช้	การวิเคราะห์	การสังเคราะห์	การประเมินค่า	รวม
3.ปัญหาสังคมและแนวทางแก้ไข	1.วิเคราะห์ถึงปัญหาสังคมที่เกิดขึ้น และสามารถเชื่อมโยงไปสู่การแก้ปัญหาสังคมได้ 2.สามารถอธิบายถึงผลกระทบของการเกิดปัญหาสังคมในด้านต่างๆ ได้	-	1	1	2	-	-	7
4. แนวทางการร่วมมือในการลดความขัดแย้งและสร้างความสมานฉันท์	1. สามารถหาแนวทางในการแก้ปัญหาสังคมได้	-	1	1	1	-	1	4
รวม		4	7	5	11	1	3	30

ขั้นที่ 3 สร้างแบบทดสอบปรนัยวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียน (Pretest) และหลังเรียน (Posttest) เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี ให้ครอบคลุมเนื้อหาตามตารางวิเคราะห์ข้อสอบจำนวน 60 ข้อ โดยเป็นแบบทดสอบชนิดปรนัย 4 ตัวเลือก กำหนดการให้ค่าคะแนน คือ ตอบถูกได้ 1 คะแนน ผิดได้ 0 คะแนน

ขั้นที่ 4 เสนอแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี และตารางวิเคราะห์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี ต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและถูกต้องทางภาษาและเนื้อหา ซึ่งอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรออกข้อสอบให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ และควรข้อสอบประเภทการคิดมากกว่าประเภทความรู้ความจำ และการใช้ภาษาในการตั้งคำถามที่มีความชัดเจน

ขั้นที่ 5 ปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

ขั้นที่ 6 เสนอแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี ต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 คน คือ ในด้านเนื้อหา ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบและพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อสอบแต่ละข้อกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และเนื้อหาวิชาเป็นรายข้อ แล้วนำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบ

ตามคำแนะนำ จากนั้นเลือกข้อสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ซึ่งถือว่ามีความสอดคล้องอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (มาเรียม นิลพันธุ์ ,2554: 181)

- + 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับพฤติกรรมที่คาดหวังมีความสอดคล้องกัน
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับพฤติกรรมที่คาดหวังมีความสอดคล้องกัน
- 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับพฤติกรรมที่คาดหวังไม่มีความสอดคล้องกัน

จากสูตร
$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$
 เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องของของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน $\sum R$ แทน ผลรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ (มาเรียม นิลพันธุ์ ,2554: 181)

ทั้งนี้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี มีค่าดัชนี (IOC) ระหว่าง 0.67 – 1.00 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.91 รายละเอียดใน (ภาคผนวก ข ตารางที่ 16 หน้า 113 – 118)

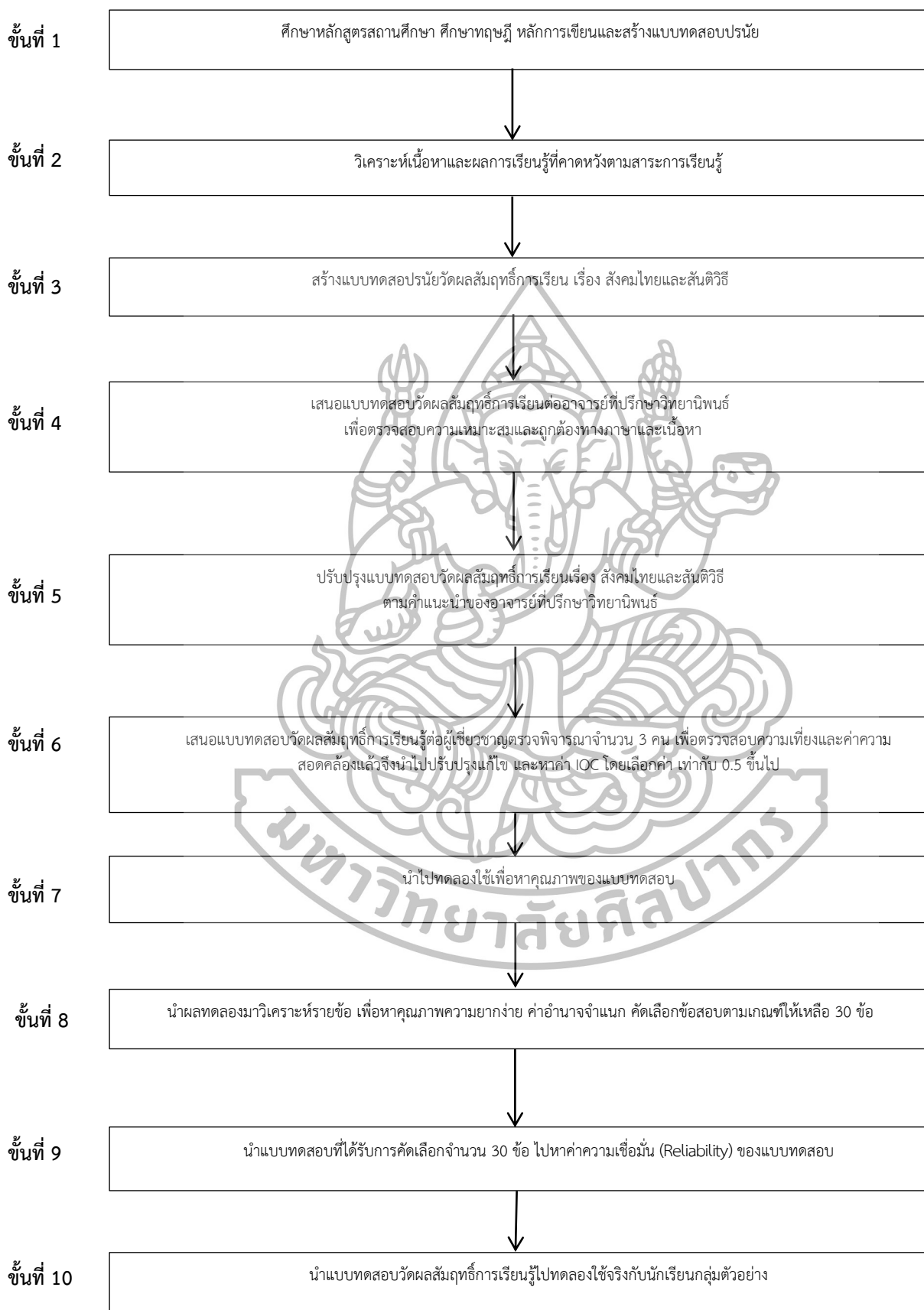
ขั้นที่ 7 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี ไปทดลองใช้ (Tryout) เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือกับนักเรียนที่เคยเรียนรายวิชานี้มาก่อน เพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบ

ขั้นที่ 8 นำผลการทดลองมาวิเคราะห์รายข้อ มาหาคุณภาพโดยตรวจสอบความยากง่ายของข้อสอบ (p) ได้ค่าระหว่าง .26 – .61 ตามเกณฑ์ความยากง่ายระหว่าง .20 – .80 (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543 :137) และตรวจสอบหาค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ (r) โดยใช้เกณฑ์ค่าอำนาจจำแนกได้ค่าระหว่าง .20 – .92 ซึ่งตามเกณฑ์ตั้งแต่ .20 ขึ้นไป (ดังภาคผนวก ข หน้า 119 – 121) ซึ่งถือว่าข้อสอบสามารถจำแนกนักเรียนเก่งและนักเรียนอ่อนได้ดี (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ ,2543 : 145) คัดเลือกข้อสอบตามเกณฑ์ให้เหลือ 30 ข้อ

ขั้นที่ 9 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี จำนวน 30 ข้อ ที่ได้รับการเลือกไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบปรนัย โดยใช้วิธีการของ คูเดอร์ ริชชาร์ดสัน จากสูตร KR – 20 (Kuder and Richardson - 20) ได้ค่าเท่ากับ 0.71

ขั้นที่ 10 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธีที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

โดยสรุปขั้นตอนในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี ซึ่งมีขั้นตอนดังแผนภาพที่ 16

แผนภาพที่ 16 ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี

7.3 การสร้างแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์เป็นแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวน 30 ข้อ โดยเป็นแบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ กำหนดให้ค่าคะแนนคือถูกได้ 1 คะแนน ผิดได้ 0 คะแนน โดยมีขั้นตอนการสร้างและหาประสิทธิภาพของแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาทฤษฎี หลักการเขียนและการสร้างแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์

ขั้นที่ 2 สร้างแบบทดสอบปรนัยวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยใช้แนวคิดของ Bloom (1956: 201 – 207) ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ การวิเคราะห์ความสำคัญ และการวิเคราะห์หลักการ ก่อนเรียน (Pretest) และหลังเรียน (Posttest) จำนวน 60 ข้อ โดยเป็นแบบทดสอบชนิดปรนัย 4 ตัวเลือก กำหนดการให้ค่าคะแนน คือ ถูกได้ 1 คะแนน ผิดได้ 0 คะแนน

ขั้นที่ 3 เสนอแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ ต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและถูกต้องทางภาษาและเนื้อหา ซึ่งอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรออกข้อสอบให้สอดคล้องและตรงตามประเภทของทักษะการคิด และการใช้ภาษาในการตั้งคำถามที่มีความชัดเจน

ขั้นที่ 4 ปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

ขั้นที่ 5 เสนอแบบทดสอบวัดทักษะการคิดขั้นวิเคราะห์ ต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 คน คือ ในด้านเนื้อหา ด้านวิธีสอน และด้านการวัดและประเมินผล เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบ และพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อสอบแต่ละข้อกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และเนื้อหาวิชาเป็นรายข้อ แล้วนำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบตามคำแนะนำ จากนั้นเลือกข้อสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ซึ่งถือว่ามีความสอดคล้องอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (มาเรียม นิลพันธ์ 2554: 181)

+ 1	หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามของแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์มีความสอดคล้อง
0	หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามของแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์มีความสอดคล้อง
- 1	หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามของแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ไม่มีความสอดคล้อง

จากสูตร
$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องคล่องของแบบทดสอบวัดทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน
 $\sum R$ แทน ผลรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ (มาเรียม นิลพันธ์ 2554: 181)

ทั้งนี้ แบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ มีค่าดัชนี (IOC) เท่ากับ 1.00 รายละเอียดใน (ภาคผนวก ข ตารางที่ 16 หน้า 123 – 128)

ขั้นที่ 6 นำแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ ไปทดลองใช้ (Tryout) เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือกับนักเรียนที่เคยเรียนรายวิชานี้มาก่อน เพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบ

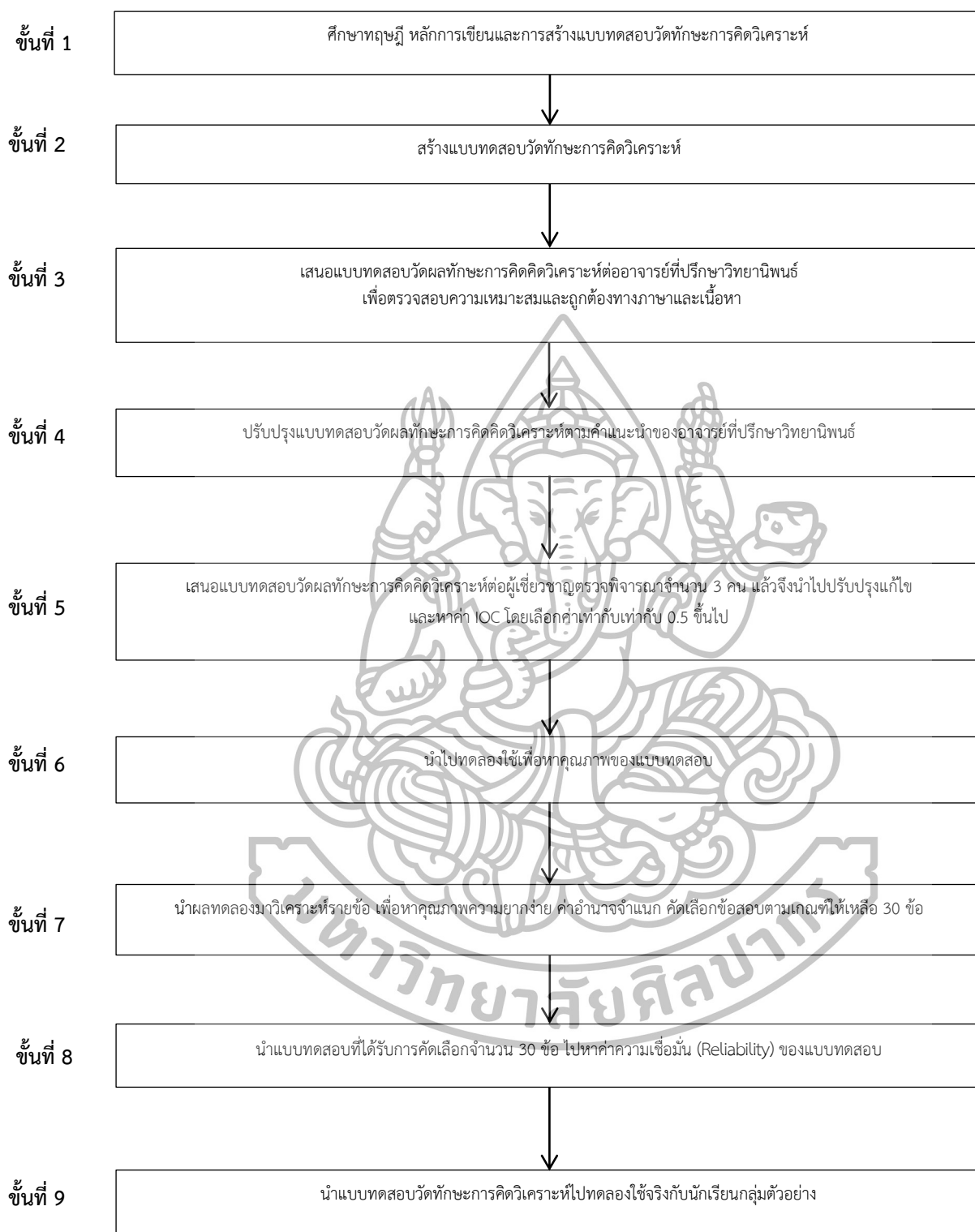
ขั้นที่ 7 นำผลการทดลองมาวิเคราะห์รายข้อ มาหาคุณภาพโดยตรวจสอบความยากง่ายของข้อสอบ (p) ได้ค่าระหว่าง .30 - .80 ตามเกณฑ์ความยากง่ายระหว่าง .20 - .80 (พงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543 :137) และตรวจสอบหาค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ (r) โดยใช้เกณฑ์ค่าอำนาจจำแนกได้ค่าระหว่าง .20 - .84 ซึ่งตามเกณฑ์ตั้งแต่ .20 ขึ้นไป (ดงภาคนวก ข หน้า 129 - 131) ซึ่งถือว่าข้อสอบสามารถจำแนกนักเรียนเก่งและนักเรียนอ่อนได้ดี (พงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543 :145) คัดเลือกข้อสอบตามเกณฑ์ให้เหลือ 30 ข้อ

ขั้นที่ 8 นำแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ จำนวน 23 ข้อ ที่ได้รับการเลือกไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบปรนัย โดยใช้วิธีการของ คูเดอร์ ริชชาดสัน จากสูตร KR - 20 (Kuder Richardson - 20) ได้ค่าเท่ากับ 0.87

ขั้นที่ 9 นำแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

โดยสรุปขั้นตอนในการสร้างและพัฒนาแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ ซึ่งมีขั้นตอนดังแผนภาพที่ 17

แผนภาพที่ 17 ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์

7.4 แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบสอบถามตามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับจากแนวคิดของเบสท์ (Best 1981:1982, อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด ,2532 : 111) ได้แก่

- 5 เท่ากับ เห็นด้วยมากที่สุด
- 4 เท่ากับ เห็นด้วยมาก
- 3 เท่ากับ เห็นด้วยปานกลาง
- 2 เท่ากับ เห็นด้วยน้อย
- 1 เท่ากับ เห็นด้วยน้อยที่สุด

โดยสอบถามในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านบรรยากาศการเรียน และด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ จำนวน 15 ข้อ โดยมีขั้นตอนการสร้างและหาประสิทธิภาพของแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษารูปแบบการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus

ขั้นที่ 2 สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus

ขั้นที่ 3 เสนอแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและถูกต้องทางภาษาและเนื้อหา แล้วปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามความคิดเห็นตามคำแนะนำ ซึ่งอาจารย์ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรเขียนข้อความให้อ่านแล้วใจความไม่กำกวม

ขั้นที่ 4 เสนอแบบสอบถามวัดความคิดเห็น ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 คน คือ ในด้านเนื้อหา ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล เพื่อตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหาและภาษา แล้วนำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) (มาเรียม นิลพันธ์ ,2554: 181) ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป โดยใช้เกณฑ์พิจารณา ดังนี้

+ 1	หมายถึง แน่ใจว่าข้อความของแบบสอบถามความคิดเห็นมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์
0	หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อความของแบบสอบถามความคิดเห็นมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์
- 1	หมายถึง แน่ใจว่าข้อความของแบบสอบถามความคิดเห็นไม่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์

จากสูตร $IOC = \frac{\sum R}{N}$

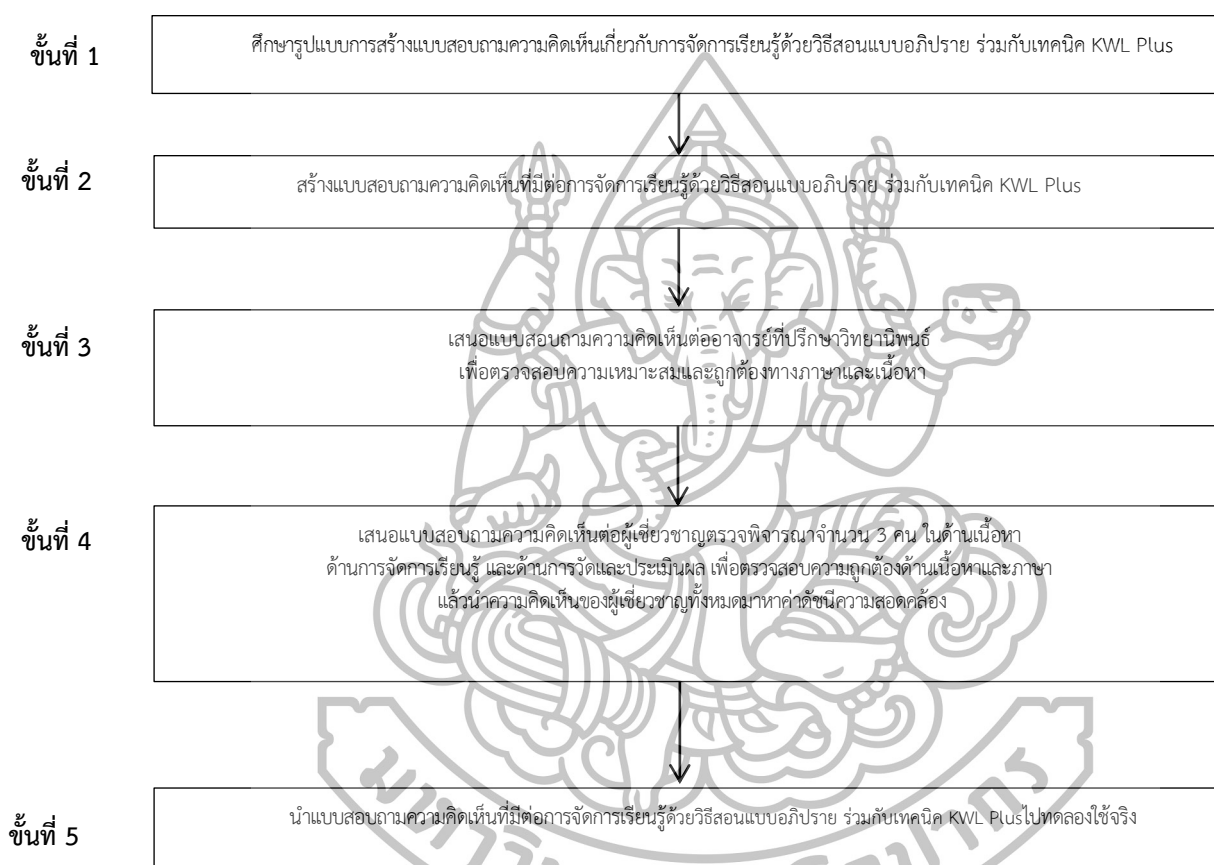
เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้
	$\sum R$	แทน	ผลรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ (มาเรียม นิลพันธ์, 2554: 181)

ทั้งนี้ แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus มีค่าดัชนี (IOC) เท่ากับ 1.00 รายละเอียดใน (ภาคผนวก ข ตารางที่ 19 หน้า 133 – 134)

ขั้นที่ 5 นำแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ไปทดลองใช้จริงกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

โดยสรุปขั้นตอนในการสร้างและพัฒนาแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ซึ่งมีขั้นตอนดังแผนภาพที่ 18

แผนภาพที่ 18 ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus

8. การดำเนินการทดลองในการวิจัย

วิธีดำเนินการทดลองผู้วิจัย แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนทดลองสอนเป็นขั้นที่ผู้วิจัยเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.1 สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่

1.1.1 แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย

ร่วมกับเทคนิค KWL Plus

1.1.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี

1.1.3 แบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์

1.1.4 แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี

สอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus

1.2 ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคย บรรยากาศการเรียนรู้ให้กับนักเรียนกลุ่มทดลอง โดยฝึกทักษะพื้นฐานที่จำเป็นที่จะนำไปใช้ในการเรียนรู้ ตลอดจนชี้แจงการดำเนินกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตั้งแต่ต้นจนสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้ รูปแบบและวิธีการเรียนรู้ การวัดและการประเมินผล

1.3 ผู้วิจัยนำแบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี ที่ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ ตลอดจนการวิเคราะห์และหาประสิทธิภาพของเครื่องมือแล้ว ไปใช้กับกลุ่มทดลองเพื่อทดสอบความรู้พื้นฐาน

2. ชั้นทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองสอนด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus กับกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เครื่องมือในการวิจัยที่เตรียมไว้ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 เวลาที่ใช้ในการทดลองจำนวน 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 วัน วันละ 1 แผน แผนละ 2 คาบเรียน คาบเรียนละ 50 นาที จำนวน 12 คาบเรียน

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง คือ เนื้อหาในสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระการเรียนรู้หน้าที่พลเมือง ส23103 รายวิชาสังคมศึกษา 6 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี โดยมีเนื้อหาดังนี้ ลักษณะของสังคมไทย ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในสังคมไทย ปัญหาสังคมและแนวทางแก้ไข แนวทางการร่วมมือในการลดความขัดแย้งและสร้างความสมานฉันท์ และปัจจัยการส่งเสริมการดำรงชีวิตให้มีความสุข

2.2 ในขั้นตอนการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้สร้างขึ้นประกอบด้วย เนื้อหาสาระ ความคิดรวบยอด จุดประสงค์ แนวการจัดกิจกรรม ระยะเวลาการจัดกิจกรรมการสอน สื่อที่ใช้จัดกิจกรรม การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ในการทดลองจำนวน 6 แผน ใช้เวลา 12 คาบเรียน คาบเรียนละ 50 นาที เป็นเวลา 6 สัปดาห์ โดยใช้เครื่องมือในการวิจัยที่เตรียมไว้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ปฐมนิเทศและแนะนำเนื้อหาและวิธีการจัดการเรียนการสอน ใช้เวลา 2 คาบเรียน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ลักษณะของสังคมไทย ใช้เวลา 2 คาบเรียน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในสังคมไทย ใช้เวลา 2 คาบเรียน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 ปัญหาสังคมและแนวทางแก้ไข ใช้เวลา 2 คาบเรียน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 แนวทางการร่วมมือในการลดความขัดแย้งและสร้างความสมานฉันท์ ใช้เวลา 2 คาบเรียน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 ปัจจัยการส่งเสริมการดำรงชีวิตให้มีความสุข ใช้เวลา 2 คาบเรียน

การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus มีดังนี้

ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อมและความรู้พื้นฐาน โดยครูใช้คำถามหรือภาพที่เกี่ยวข้องในการอภิปรายเพื่อวัดความรู้พื้นฐานที่นักเรียนมี

ขั้นที่ 2 การจัดการเรียนรู้อาศัยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ดังนี้

1. ขั้น K (Know) รู้อะไรจากเรื่องี่อ่าน หรือจากหัวเรื่องที่กำหนดโดยนักเรีนศึกษาเอกสารหรือข้อมูลี่ครูนำมาเสนอ โดยครูผู้สอนคอยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้หรือสงสัย จากนั้นนักเรียนบันทึกข้อมูลสิ่งี่นักเรียนรู้ลงในตารางช่อง K

2. ขั้น W (What do want learn) นักเรียนอยากเรียนรู้อะไรโดยนักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมตั้งคำถามหรือข้อสนใจในเรื่องที่นักเรียนศึกษาจากเอกสารหรือใบความรู้ที่ครูเตรียมไว้ จากนั้นนักเรียนบันทึกข้อมูลสิ่งี่นักเรียนสนใจ สงสัย หรืออยากรู้เพิ่มเติม ลงในตารางช่อง W

3. ขั้น L (What I learned) เราได้เรียนรู้อะไรบ้าง โดยนักเรียนเข้ากลุ่มอภิปราย ตามหัวข้อที่นักเรียนสนใจแบ่งกลุ่มซ้อนกัน 2 วง กลุ่มวงในและกลุ่มวงนอก มีสมาชิกจำนวนเท่า ๆ กัน ขณะที่สมาชิกวงในประชุมหรืออภิปรายกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่งสมาชิกวงนอกจะทำหน้าที่สังเกตการณ์ในขั้นนี้เป็นการร่วมกันอภิปรายเพื่อหาข้อสรุปและหาความคิดรวบยอด โดยนักเรียนนำข้อมูลที่ได้รับจากเอกสารหรือใบความรู้มาใช้ในการตอบข้อสนใจหรือคำถามที่ตนตั้งไว้ ซึ่งนำข้อมูลที่ได้มาเติมลงในตารางช่อง L

4. ขั้น Plus สร้างแผนผังความคิด นักเรียนแต่ละกลุ่มนำข้อมูลคำตอบที่ได้มาสรุปสร้างเป็นแผนผังความคิด

5. ขั้นสรุป นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายแผนผังความคิด

ดังรายละเอียดในแผนภาพที่ 19

ขั้นที่ 1

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ขั้นที่ 2

ขั้นจัดการเรียนรู้อาศัยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ขั้นตอน ดังนี้

1. การเตรียมความพร้อมและความรู้พื้นฐาน ครูใช้คำถามหรือภาพที่เกี่ยวข้องในการอภิปรายเพื่อวัดความรู้พื้นฐานของนักเรียน

2. การจัดการเรียนรู้อาศัยวิธีสอนแบบอภิปราย

1 ขั้น K (Know) รู้อะไรจากเรื่องี่อ่าน หรือจากหัวเรื่องที่กำหนด นักเรียนศึกษาเอกสารหรือข้อมูลี่ครูนำมาเสนอ โดยครูผู้สอนคอยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้หรือสงสัย จากนั้นนักเรียนบันทึกข้อมูลสิ่งี่นักเรียนรู้ลงในตารางช่อง K

2 ขั้น W (What do want learn) นักเรียนอยากเรียนรู้อะไร นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมตั้งคำถามหรือข้อสนใจในเรื่องที่นักเรียนศึกษาจากเอกสารหรือใบความรู้ที่ครูเตรียมไว้ จากนั้นนักเรียนบันทึกข้อมูลสิ่งี่นักเรียนสนใจ สงสัย หรืออยากรู้เพิ่มเติม ลงในตารางช่อง W

3 ขั้น L (What I learned) เราได้เรียนรู้อะไรบ้าง นักเรียนเข้ากลุ่มอภิปราย ตามหัวข้อที่นักเรียนสนใจ โดยแบ่งเป็นกลุ่มซ้อนกัน 2 วง กลุ่มวงในและกลุ่มวงนอก มีสมาชิกจำนวนเท่า ๆ กัน ขณะที่สมาชิกวงในประชุมหรืออภิปรายกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่งสมาชิกวงนอกจะทำหน้าที่สังเกตการณ์ในขั้นนี้เป็นการร่วมกันอภิปรายเพื่อหาข้อสรุปและหาความคิดรวบยอด โดยนักเรียนนำข้อมูลที่ได้รับจากเอกสารหรือใบความรู้มาใช้ในการตอบข้อสนใจหรือคำถามที่ตนตั้งไว้ ซึ่งนำข้อมูลที่ได้มาเติมลงในตารางช่อง L

4. ขั้น Plus สร้างแผนผังความคิด นักเรียนแต่ละกลุ่มนำข้อมูลคำตอบ หรือข้อสรุปที่ได้มาสร้างเป็นแผนผังความคิด

5. ขั้นนำเสนอ นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันนำเสนอแผนผังความคิด

แผนภาพที่ 19 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้อาศัยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus

3. ชั้นหลังทดลอง หลังเสร็จสิ้นการดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

3.1 ผู้วิจัยนำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียน (Post - test) เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธีไปใช้กับนักเรียนกลุ่มทดลอง

3.2 ผู้วิจัยนำแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ไปใช้กับนักเรียนกลุ่มทดลอง

3.3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามความคิดเห็นไปสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มทดลองที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus

9. การวิเคราะห์ข้อมูล

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือสำหรับการวิจัยครั้งนี้ มีรายละเอียดดังนี้

1. ตรวจสอบหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ มีการดำเนินการดังนี้

1.1 ตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) หาดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี ที่จัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus (Index of Item Objective Congruence: IOC)

1.2 ตรวจสอบหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus

2. ตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ มีการดำเนินการดังนี้

2.1 ตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ (Index of Item Objective Congruence : IOC)

2.2 ตรวจสอบหาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์

2.3 ตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยใช้วิธีการของ คูเตอร์ ริชาร์ดสัน จากสูตร KR - 20 (Kuder and Richarson - 20)

3. ตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus (Index of Item Objective Congruence: IOC)

การทดสอบสมมติฐานสำหรับการวิจัยครั้งนี้ มีรายละเอียดดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพัฒนาและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี ที่จัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus

2. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปมาวิเคราะห์ดังนี้

2.1 หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

2.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2.3 ทดสอบค่า t –test dependent

3. วิเคราะห์ข้อมูลแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปมาวิเคราะห์ดังนี้

3.1 หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

3.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3.3 ทดสอบค่า (t –test) แบบ dependent

4. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ในด้านกิจกรรมการเรียนรู้ บรรยากาศการเรียนรู้ และประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้

4.1 หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

4.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.3 เปรียบเทียบเกณฑ์การพิจารณาความคิดเห็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับและนำมาเปรียบเทียบเกณฑ์การพิจารณาความคิดเห็นจากแนวคิดของเบสต์ (Best 1981:1982, อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด ,2532: 111)

เกณฑ์การแปลความหมายของค่าระดับความคิดเห็น

1.00 – 1.49	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด
1.50 – 2.49	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
2.50 – 3.49	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
3.50 – 4.49	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
4.50 – 5.00	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด

ตารางที่ 7 สรุปวิธีดำเนินการวิจัย

วัตถุประสงค์	วิธีการ	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล
1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สังคมไทย และสันติวิธี ก่อนเรียน และหลังเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus	การทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียน – หลังเรียน	- แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้อ่อนเรียน – หลังเรียน	- ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) - ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) - ทดสอบค่า t – test dependent
2. เพื่อศึกษาทักษะการคิดวิเคราะห์ ก่อนเรียน และหลังเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus	การทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียน – หลังเรียน	- แบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียน – หลังเรียน	- ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) - ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) - ทดสอบค่า t – test dependent
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus	การสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus	- แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus	- ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) - ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การพิจารณาความคิดเห็น

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้เรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปรายร่วมกับเทคนิค KWL Plus โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus 2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus 3) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ผู้วิจัยขอเสนอผลของการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปรายร่วมกับเทคนิค KWL Plus

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปรายร่วมกับเทคนิค KWL Plus

ผู้วิจัยได้ทำการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	N	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	t	p
ก่อนเรียน	36	30	10.44	2.17	17.83	.00
หลังเรียน	36	30	17.28	2.11		

จากตารางที่ 8 สรุปได้ว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus หลังเรียน ($\bar{X}$ = 17.28, S.D. = 2.11) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X}$ = 10.44, S.D. = 2.17) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus

ผลการศึกษาทักษะการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus จากแบบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ จำนวน 23 ข้อ ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ผลการเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus

ทักษะการคิดวิเคราะห์	N	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	t	p
ก่อนเรียน	36	23	10.00	4.24	8.31	.00
หลังเรียน	36	23	15.89	2.61		

จากตารางที่ 9 สรุปได้ว่า คะแนนทักษะการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus หลังเรียน ($\bar{X}$ = 15.89, S.D. = 2.61) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X}$ = 10.00, S.D. = 4.24) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 ผู้วิจัยจึงได้แบ่งองค์ประกอบทักษะการคิดวิเคราะห์ และสรุปคะแนนทักษะการคิดวิเคราะห์ทั้ง 3 ด้าน ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ผลคะแนนทักษะการคิดวิเคราะห์แยกองค์ประกอบการวิเคราะห์ทั้ง 3 ด้าน

องค์ประกอบทักษะการคิดวิเคราะห์	จำนวนข้อสอบ	คะแนนหลังเรียน			ผลการประเมินตามเกณฑ์ สมศ.
		คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ร้อยละ	
1. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์	8	6.28	1.16	78.50	ดี
2. การวิเคราะห์ความสำคัญ	7	4.72	0.97	67.43	พอใช้
3. การวิเคราะห์หลักการ	8	4.94	1.47	61.75	พอใช้
รวม	23	15.89	2.61	69.73	พอใช้

จากตารางที่ 10 จากตารางสรุปคะแนนองค์ประกอบทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus โดยผู้วิจัยได้ศึกษาคะแนนการวิเคราะห์ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ การวิเคราะห์ความสำคัญ และการวิเคราะห์หลักการ พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีทักษะการคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์มากที่สุด เป็นลำดับที่ 1 คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.28 จากคะแนนเต็ม 8 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 78.50 ลำดับที่ 2 คือ ด้านการวิเคราะห์หลักการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.94 จากคะแนนเต็ม 8 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 61.75 และลำดับที่ 3 คือ ด้านการวิเคราะห์ความสำคัญ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.72 จากคะแนนเต็ม 7 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 67.43

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus

ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus จำนวน 36 คน จากแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ และด้านประโยชน์ที่ได้รับของการจัดการเรียนรู้ และเรียงลำดับเป็นรายชื่อ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus

ความคิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้				
1. การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus มีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นลำดับต่อเนื่องช่วยในการเรียนรู้	4.25	0.55	เห็นด้วยมาก	3
2. การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus สามารถปฏิบัติตามขั้นตอนได้ง่ายไม่สับสน	4.25	0.65	เห็นด้วยมาก	4
3. การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ส่งเสริมการเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์กับนักเรียน	4.36	0.68	เห็นด้วยมาก	1
4. การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ส่งเสริมให้นักเรียนค้นหาคำตอบในสิ่งที่ต้องการรู้	4.17	0.61	เห็นด้วยมาก	5

ตารางที่ 11 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus (ต่อ)

ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
5. การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ส่งเสริมให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ	4.28	0.66	เห็นด้วยมาก	2
รวมด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.26	0.38	เห็นด้วยมาก	3
ด้านบรรยากาศการเรียนรู้				
6. การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus เปิดโอกาสให้นักเรียนมีการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น	4.28	0.70	เห็นด้วยมาก	2
7. การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus เป็นกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้	4.22	0.72	เห็นด้วยมาก	4
8. การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ทำให้นักเรียนและเพื่อนมีความผูกพันและคุ้นเคยกันมากขึ้น	4.19	0.79	เห็นด้วยมาก	5
9. การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus เป็นวิธีการที่ทำให้ครูกระตุ้นนักเรียนด้วยคำถามอย่างต่อเนื่อง	4.39	0.64	เห็นด้วยมาก	1
10. การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ทำให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน	4.25	0.73	เห็นด้วยมาก	3
รวมด้านบรรยากาศการเรียนรู้	4.27	0.47	เห็นด้วยมาก	2
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ				
11. การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน	4.47	0.65	เห็นด้วยมาก	2
12. การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหามากยิ่งขึ้น	4.22	0.64	เห็นด้วยมาก	5
13. การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ทำให้นักเรียนได้รับความรู้ใหม่ ๆ จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน	4.28	0.57	เห็นด้วยมาก	4

ตารางที่ 11 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus (ต่อ)

ความคิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
14. การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ส่งเสริมนักเรียนเกิดทักษะความคิดและกล้าในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากการจัดการเรียนรู้	4.44	0.61	เห็นด้วยมาก	3
15. นักเรียนสามารถนำกิจกรรมการคิดวิเคราะห์ไปใช้กับการเรียนในวิชาอื่น ๆ	4.50	0.61	เห็นด้วยมากที่สุด	1
รวมด้านประโยชน์ที่ได้รับ	4.38	0.36	เห็นด้วยมาก	1
รวมทุกด้าน	4.30	0.36	เห็นด้วยมาก	

จากตารางที่ 11 พบว่าผลการศึกษาผลความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.36) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านประโยชน์ที่ได้รับ นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เป็นลำดับที่ 1 ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.36) รองลงมาได้แก่ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.47) และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เป็นลำดับสุดท้าย ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.38) ซึ่งแต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ด้านประโยชน์ที่ได้รับอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับได้ดังนี้ ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.36) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้ดังนี้ นักเรียนสามารถนำกิจกรรมการคิดวิเคราะห์ไปใช้กับการเรียนในวิชาอื่น ๆ ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.61) กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.65) ส่งเสริมนักเรียนเกิดทักษะความคิดและกล้าในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.61) ทำให้นักเรียนได้รับความรู้ใหม่ ๆ จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.57) และช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหามากยิ่งขึ้น ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.64) ตามลำดับ

นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.47) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้ดังนี้ เป็นวิธีการที่ทำให้ครูกระตุ้นนักเรียนด้วยคำถามอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.64) เปิดโอกาสให้นักเรียนมีการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.70) ทำให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.73) เป็นกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.72) ให้นักเรียนและเพื่อนมีความผูกพันและคุ้นเคยกันมากขึ้น ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.79)

นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.38) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ส่งเสริมการเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์กับนักเรียน ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.68) ส่งเสริมให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.66) มีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นลำดับต่อเนื่องช่วยในการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.55)สามารถปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนได้ง่ายไม่สับสน ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.65) ส่งเสริมให้นักเรียนค้นหาคำตอบในสิ่งที่ต้องการรู้ ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.61)

ผลการสังเกตการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus

ผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมและบันทึกหลังการจัดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบของการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus นำมาสรุปผลได้ดังนี้

การจัดการเรียนรู้เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus นักเรียนให้ความสนใจและร่วมมือในการทำกิจกรรมเป็นอย่างดี เนื่องจากเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่นักเรียนไม่เคยเรียนรู้มาก่อนจึงทำให้นักเรียนมีความสนใจต่อการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบนี้ สำหรับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ในช่วงเริ่มต้นเป็นการตั้งคำถามเพื่อดึงความสนใจนักเรียน โดยนักเรียนให้ความร่วมมือและร่วมกันแสดงความคิดเห็นกับตัวอย่างภาพเหตุการณ์ สถานการณ์ข่าว หรือภาพบุคคลที่เกี่ยวข้อง นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นได้ตามประเด็นที่ตั้งไว้ ซึ่งในช่วงของการอภิปรายกลุ่มนักเรียนได้แบ่งกลุ่มการอภิปรายเป็น 2 วง คือ วงในและวงนอก นักเรียนที่อยู่ในวงในเป็นผู้ดำเนินการอภิปรายและ นักเรียนที่อยู่ในวงนอกมีหน้าที่เป็นผู้ฟังนักเรียนมีการดำเนินการอภิปรายในประเด็นต่าง ๆ โดยครูเป็นครูคอยเสริมหรือตั้งคำถามเพิ่มเติมทำให้นักเรียนสนใจและได้ค้นหาข้อมูลเพิ่มเติม ซึ่งกิจกรรมที่กล่าวมาส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น เนื่องจากนักเรียนจะได้รับการส่งเสริมให้เกิดการคิดจากคำถามและข้อสงสัยตลอดจนเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่นักเรียนได้ร่วมหาข้อสรุปด้วยตนเองกับสมาชิกที่ร่วมอภิปรายในส่วนของขั้นตอนการทำแผนผังมโนทัศน์นักเรียนได้ทำการสรุปโดยนำข้อมูล คำตอบ หรือข้อสรุปที่ได้จากการอภิปราย มาวิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์ ความเชื่อมโยง ตลอดจนความสำคัญในประเด็นนั้นๆ แต่ข้อควรระวังสำหรับการจัดการเรียนรู้ด้วยอภิปรายร่วมกับเทคนิค KWL Plus คือ ในการดำเนินการอภิปรายแบบกลุ่มนั้นต้องมีการตกลงและทำความเข้าใจกับนักเรียนเป็นอย่างดีถึงกฎและกติกาการอภิปราย การปรับเปลี่ยนผู้อภิปรายวงในและวงนอก การเตรียมความพร้อมและส่งเสริมโดยการให้นักเรียนหาข้อมูลสนับสนุนล่วงหน้า หรือครูต้องเพิ่มการกระตุ้นนักเรียนโดยใช้คำถามเพิ่มเติมเพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดการคิดหรือเกิดความสนใจใคร่รู้ในเนื้อหาหรือสาระดังกล่าว จะทำให้การดำเนินการอภิปรายเป็นไปอย่างราบรื่นและมีบรรยากาศมากขึ้น การทำแผนผังมโนทัศน์สรุปความคิดของตนเองและนำเสนอโดยนักเรียนให้ความสนใจและร่วมมือ โดยครูอาจคอยเสริมในเรื่องของการนำเสนอหน้าชั้นของนักเรียนให้มีความมั่นใจ และพูดนำเสนอที่เสียงดังฟังชัด

ในการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus แต่ละขั้นตอนในภาพรวม นักเรียนส่วนใหญ่มีความสนใจและตั้งใจเรียน มีความกระตือรือร้นและให้ให้ความร่วมมือใน

การปฏิบัติกิจกรรมที่ครูได้มอบหมาย กล้าคิดกล้าแสดงความคิดเห็นและกล้าอภิปราย มีมารยาทในการอภิปราย แต่ก็มีนักเรียนบางคนที่ขาดความสนใจและเอาใจใส่ต่อการปฏิบัติกิจกรรมชวนเพื่อคุยบ้าง แต่ครูได้ทำการปรับเปลี่ยนตำแหน่งในการร่วมอภิปราย และว่ากล่าวตักเตือน ในช่วงสุดท้ายของกิจกรรมแต่ครั้งนักเรียนทำแผนผังมโนทัศน์สรุปความคิด แต่บางครั้งนักเรียนทำไม่เสร็จภายในเวลาที่กำหนด ครูจึงอนุญาตให้นักเรียนไปทำเป็นการบ้านและนำมาส่งในวันถัดไป

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง สังคมไทย และสันติวิธี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) รูปแบบการทดลอง (The One - Group Pretest - Posttest Design) โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus 2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus 3) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมวัดดุสิตาราม เขตบางกอกน้อย จังหวัดกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 8 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 325 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมวัดดุสิตาราม เขตบางกอกน้อย จังหวัด กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 36 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลากโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus จำนวน 6 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียน (Pretest) และหลังเรียน (Posttest) เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี เป็นแบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ กำหนดการให้ค่าคะแนน คือ ถูกได้ 1 คะแนน ผิดได้ 0 คะแนน 3) แบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ ก่อนเรียน (Pretest) และหลังเรียน (Posttest) เป็นแบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 23 ข้อ และ 4) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ สอบถามในด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ และด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดการเรียนรู้ จำนวน 15 ข้อ ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติค่าที แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t - test dependent) ทั้งนี้ผลการวิจัยสามารถสรุปผลได้ดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง สังคมไทย และสันติวิธี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus สามารถสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์การเรียน เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ทักษะการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง สังคมไทย และสันติวิธี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus สามารถอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus นำไปสู่การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงขึ้นโดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ได้อาศัยทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานของการจัดการเรียนรู้ซึ่งมีหลักการและทฤษฎีสำคัญ คือ ทฤษฎีการสร้างแรงจูงใจที่ (Maslow 1962 : 12, อ้างถึงใน ทิศนา ขัมมณี ,2547 : 69) ได้กล่าวถึงความต้องการของมนุษย์ว่า การสร้างบรรยากาศที่สนองความสนใจของนักเรียนโดยการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้ ลิ้มรสความสำเร็จในสิ่งที่เรียนเป็นเบื้องต้นทุกคน ซึ่งจะนำไปสู่ ความสำเร็จในระดับสูงต่อไป โดยทฤษฎีของ มาสโลว์ เป็นการให้นักเรียนเรียนจากสิ่งที่รู้ ไปหาสิ่งที่ยังไม่รู้ เริ่มจากสิ่งที่ง่ายไปหายากซึ่งเป็นเหตุให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนไม่เกิดการเบื่อหน่ายและจะนำไปสู่ความสำเร็จในระดับสูงต่อไป ส่วนเทคนิคการอภิปรายกลุ่มใช้ทฤษฎี Constructivism โดยมีสาระสำคัญกล่าวคือ แต่ละคนรับรู้และเข้าใจโลกภายนอกค่อนข้างจะแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับประสบการณ์เกี่ยวกับโลกภายนอกนั้นและความเชื่อเกี่ยวกับประสบการณ์เหล่านั้น โดย Vygotsky (1978 : 86 - 87) ได้อธิบายการพัฒนาขอบเขตของการเรียนรู้ว่าเป็นการลดช่วงห่างระหว่างระดับพัฒนาการทางสติปัญญาซึ่งดูได้จากปัญหาที่นักเรียนสามารถแก้ไขได้ด้วยตนเองกับระดับศักยภาพทางสติปัญญาของนักเรียนที่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้โดยลำพังแต่สามารถแก้ปัญหาค้นหาได้โดยการรับคำชี้แนะ การร่วมงานกับผู้อื่นหรือเพื่อนที่มีความชำนาญมากกว่า ซึ่ง

ได้รับการช่วยเหลือหรือแนะนำนั้นทำให้นักเรียนได้รับการเรียนรู้ที่ดี นำไปสู่การแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเองในเวลาต่อมา

การพัฒนาของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากแผนการจัดการจัดการเรียนรู้เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ได้ผ่านการตรวจและปรับแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านวิธีสอน และด้านการวัดและประเมินผล และหลังจากได้ปรับแก้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยได้นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้กับนักเรียนก่อนนำไปทดลองจริง ทำให้แผนการจัดการเรียนรู้มีคุณภาพความเชื่อมั่น นำไปสู่การพัฒนาของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 จากลักษณะการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus เป็นวิธีที่ส่งเสริมให้นักเรียนอภิปรายอย่างมีเหตุผลเพื่อแสวงหาคำตอบ นำมาซึ่งการเข้าใจในเนื้อหาอย่างชัดเจน

จากลักษณะของการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย นำไปสู่การได้มาซึ่งคำตอบหรือข้อสรุปในเนื้อหาที่เรียนมากยิ่งขึ้น เป็นกระบวนการที่ให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น และเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง ดังที่ ทิศนา แจมมณี (2548: 347) ได้กล่าวว่าการอภิปรายกลุ่มย่อยเป็นวิธีที่มุ่งช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างทั่วถึง มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ อันจะนำไปให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องที่เรียนกว้างขึ้น การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus มีขั้นตอนดังนี้ 1. ขั้น K (Know) รู้อะไรจากเรื่องที่อ่าน หรือจากหัวเรื่องที่กำหนด นักเรียนศึกษาเอกสารหรือข้อมูลที่ครูนำมาเสนอ โดยครูผู้สอนคอยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้หรือสงสัย จากนั้นนักเรียนบันทึกข้อมูลสิ่งที่นักเรียนรู้อยู่ในตารางช่อง K 2. ขั้น W (What do want to learn) นักเรียนอยากรู้อะไร นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมตั้งคำถามหรือข้อสงสัยในเรื่องที่นักเรียนศึกษาจากเอกสารหรือใบความรู้ที่ครูเตรียมไว้ จากนั้นนักเรียนบันทึกข้อมูลสิ่งที่นักเรียนสนใจ สงสัย หรืออยากรู้เพิ่มเติมลงในตารางช่อง W 3. ขั้น L (What I learned) เราได้เรียนรู้อะไรบ้าง นักเรียนเข้ากลุ่มอภิปรายตามหัวข้อที่นักเรียนสนใจ โดยแบ่งเป็นกลุ่มซ้อนกัน 2 วง กลุ่มวงในและกลุ่มวงนอก มีสมาชิกจำนวนเท่า ๆ กัน ขณะที่สมาชิกวงในประชุมหรืออภิปรายกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่งสมาชิกวงนอกจะทำหน้าที่สังเกตการณ์ ในขั้นนี้เป็นการร่วมกันอภิปรายเพื่อหาข้อสรุปและหาความคิดรวบยอด โดยนักเรียนนำข้อมูลที่ได้รับจากจากเอกสารหรือใบความรู้มาใช้ในการตอบข้อสงสัยหรือคำถามที่ตนตั้งไว้ ซึ่งนำข้อมูลที่ได้มาเติมลงในตารางช่อง 4. ขั้น Plus สร้างแผนผังความคิด นักเรียนแต่ละกลุ่มนำข้อมูลคำตอบ หรือข้อสรุปที่ได้มาสร้างเป็นแผนผังความคิด และ 5. ขั้นนำเสนอ นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันนำเสนอแผนผังความคิด

ซึ่งขั้นตอนการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ที่สำคัญนำไปสู่การส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ได้แก่ ขั้น L (What do want to learn) และ ขั้น Plus โดยในขั้น L (What do we learned) เราได้เรียนรู้อะไรบ้าง โดยในงานวิจัยเป็นรูปแบบของการอภิปรายกลุ่มซ้อนกัน 2 วง กลุ่มวงในวงนอก มีสมาชิกจำนวนเท่า ๆ กัน ขณะที่สมาชิกวงในประชุมหรืออภิปรายกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่งสมาชิกวงนอกจะทำหน้าที่สังเกตการณ์ ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่จะเป็นผู้สื่อสารและผู้รับสารที่ดี และเป็นการฝึกให้เกิดการคิดวิเคราะห์

พิจารณาในสิ่งที่เพื่อนกำลังอภิปรายในแต่ละประเด็น โดยการอภิปราย เป็นการจัดกิจกรรมการสอนที่เปิดโอกาสให้เพื่อนสมาชิกภายในกลุ่มได้ใช้กระบวนการคิด การพูดและการคุยสนทนานั้นดำเนินไปอย่างมีจุดมุ่งหมาย ชี้แจงเหตุผล แลกเปลี่ยนความรู้ข้อมูลประสบการณ์ความคิดเห็น สอดคล้องกับ Sattler and Miller (1954 : 6) กล่าวว่า การอภิปรายหมายถึง การคิดทบทวนโดยบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมกันในการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร ความคิดเห็นเพื่อแก้ปัญหาหรือให้เข้าใจปัญหาให้ดียิ่งขึ้น ทิศนา แคมมณี (2548 : 347) ได้กล่าวว่า การอภิปรายกลุ่มย่อยเป็นวิธีที่มุ่งช่วยให้ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างทั่วถึง มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ อันจะนำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องที่เรียนกว้างขึ้น สอดคล้องกับ อัญชลี แจ่มเจริญ และสุกัญญา ธารีวรรณ (2523 : 67 – 68) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของวิธีสอนแบบอภิปราย ไว้ดังนี้ 1. ช่วยให้นักเรียนเข้าใจความรู้ต่างๆ ที่ได้เรียนมาอย่างถ่องแท้ 2. ช่วยให้ได้มีความคิด กล้าพูด กล้าแสดง 3. ช่วยให้ได้รู้จักพิจารณาปัญหาต่างๆ และจะได้มีทักษะในการแก้ปัญหา ส่วนในชั้น Plus เป็นขั้นการสร้างแผนผังความคิด นักเรียนนำข้อมูลคำตอบที่ได้จากการอภิปรายมาสร้างเป็นแผนผังความคิด สรุปความคิดรวบยอดสำหรับแผนผังความคิด เป็นการจัดกลุ่มในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อทำให้เห็นภาพรวม เห็นความสัมพันธ์ของความคิดรวบยอดต่าง ๆ วิสาข์ จัตวีวัตร และกาญจนา สุจิต (2545 : 1) ได้ให้ความหมายว่า แผนภูมิความคิด คือ เครื่องมือที่ใช้ในการจัดรวบรวมสรุปและแสดงความคิดหรือข้อมูลที่สำคัญในรูปแบบของแผนภูมิหรือรูปภาพ ซึ่งประโยชน์ของแผนภูมิรูปภาพความคิดกับการใช้งานด้านการจัดการเรียนรู้ สมศักดิ์ สินธุเวชอยู่ (2544 : 21) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแผนผังความคิด คือ ผู้เรียนสามารถนำแผนภูมิรูปภาพความคิดมาใช้สำหรับจัดบันทึกความรู้ การสรุป การอภิปราย ทบทวนความรู้เดิม การจัดระบบข้อมูลที่กระจัดกระจายให้เป็นระเบียบ ตลอดจนวางแผนการทำงาน การเสนอผลงานและการเขียนรายงาน ไสว พักขาว (2544 : 13) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแผนภูมิรูปภาพความคิดไว้ดังนี้ 1. ใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหาหรืองานต่าง ๆ 2. ช่วยบันทึกและสามารถมองเห็นข้อมูลจากการระดมสมอง 3. ใช้ในการสรุปหรือสร้างองค์ความรู้ และ 4. ช่วยจัดระบบความคิดทำให้จำได้ดี

ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus นำไปสู่การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ตามสมมติฐานข้อที่ 1 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐรินทร์ ศรีวิโชติธนกกุล (2551 : 71) พบว่า การพัฒนาผลการเรียนรู้ เรื่องกลยุทธ์การบริหารตนเอง ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง โดยการสอนแบบอภิปรายกลุ่มนั้น มีผลการเรียนรู้สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จากการศึกษาพบว่า การอภิปรายกลุ่มเป็นวิธีการหนึ่ง ที่ช่วยเสริมสร้างผู้เรียนให้มีความเจริญพัฒนาทางสติปัญญา เกิดทักษะกระบวนการต่าง ๆ เช่น การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การใช้เหตุผล การตัดสินใจ เกิดการปฏิสัมพันธ์กับสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Carr and Ogle (198 : 626 - 631) ได้ศึกษาวิธีการใช้เทคนิค KWL Plus เพื่อพัฒนาความสามารถในการเข้าใจและทักษะการสรุปความ โดยทดลองกับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำและอยู่ในโครงการสอนซ่อมเสริมโดยใช้วิธีสังเกตและสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ ผลการศึกษาปรากฏว่านักเรียนสามารถถ่ายโอนการใช้เทคนิค KWL Plus ไปสู่สถานการณ์การอ่านเรื่องใหม่ได้ รวมทั้งมีความเข้าใจเรื่องที่อ่านตลอดจนมีทักษะการย่อความที่ดีขึ้น

2. ทักษะการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปรายร่วมกับเทคนิค KWL Plus ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ เนื่องจากแต่ละขั้นตอนจูงใจให้นักเรียนได้เกิดการคิดวิเคราะห์จากการอ่านโดยละเอียด ผงกาญณ์ ภูวิธดาวรรณ (2534 : 89) ได้กล่าวไว้ว่า เทคนิค KWL Plus เป็นการจัดการเรียนรู้ที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ได้ โดยผ่านการอ่าน เพราะแต่ละขั้นตอนจูงใจให้นักเรียนอ่าน และด้วยจุดเน้นที่สำคัญของเทคนิค KWL Plus คือ ครูจะต้องใช้คำถามที่หลากหลายระดับความคิด เพื่อกระตุ้นและส่งเสริมให้นักเรียนตั้งคำถามกับตนเองและใช้คำถามที่หลากหลายเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาทักษะการคิด วัชรรา เล่าเรียนดี (2549 : 19) กล่าวว่า วิธีที่ง่ายและสะดวกที่สุดในการพัฒนาทักษะการคิดของเด็ก คือ การใช้คำถามที่เหมาะสมเพื่อกระตุ้นกระบวนการคิดของเด็ก และนอกจากการใช้คำถามในการกระตุ้นนักเรียนแล้ว การอภิปรายยังเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้เกิดทักษะการคิด อารมณ์ ใจเที่ยง (2540 : 146) ได้กล่าวถึงการสอนแบบอภิปรายว่า เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นร่วมกัน เป็นการพัฒนาทักษะการพูดและการคิด ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และฝึกการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ผิกนีสัยความรับผิดชอบ การศึกษาค้นคว้าข้อมูล ความรู้จากแหล่งต่างๆ ทิศนา แคมมณี (2548 : 352) กล่าวถึง การอภิปรายกลุ่มย่อย ไว้ดังนี้ เป็นวิธีที่ช่วยส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะต่างๆ จำนวนมาก เช่น ทักษะการพูด การแสดงความคิดเห็นการโต้แย้ง การวิพากษ์วิจารณ์ และทักษะการคิด

การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus มีขั้นตอนที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ได้แก่ ชั้น K (Know) ชั้น L (What I learned) และ ชั้น Plus โดยในชั้น K (Know) เป็นการใช้คำถาม รูปภาพ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนทบทวนในความรู้เดิมและนำไปสู่การเชื่อมโยงความรู้ใหม่ ใช้คำถามที่หลากหลายระดับความคิด เพื่อกระตุ้นและส่งเสริมให้นักเรียนตั้งคำถามกับตนเอง โดยใช้คำถามที่หลากหลายเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาทักษะการคิด ดังที่ วัชรรา เล่าเรียนดี (2549 : 19) กล่าวว่า วิธีที่ง่ายและสะดวกที่สุดในการพัฒนาทักษะการคิดของเด็ก คือ การใช้คำถามที่เหมาะสมเพื่อกระตุ้นกระบวนการคิดของเด็ก การเรียนรู้ของเด็กจะสนุกสนานมากขึ้น ชั้น L (What do we learn) สำหรับงานวิจัยนี้เป็นรูปแบบของการอภิปรายกลุ่ม โดยมีข้อขึ้นกัน 2 วง กลุ่มวงในวงนอก มีสมาชิกจำนวนเท่าๆกัน ขณะที่สมาชิกวงในประชุมหรืออภิปรายกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่งสมาชิกวงนอกจะทำหน้าที่สังเกตการณ์ ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่จะเป็นผู้สื่อสารและผู้รับสารที่ดี และเป็นการฝึกให้เกิดการคิดวิเคราะห์พิจารณาในขณะที่เพื่อนกำลังอภิปรายในแต่ละประเด็น ซึ่งการอภิปรายกลุ่มรูปแบบนี้จะทำให้สมาชิกกลุ่มเกิดความเข้าใจปัญหา หรือเรื่องที่ศึกษาในแง่มุมต่าง ๆ ตามความต้องการหรือความสามารถของผู้ฟัง และเป็นการได้แสดงถึงการแสดงความคิดเห็น และจากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนจากบันทึกหลังสอน สอดคล้องกับทิศนา แคมมณี (2548 : 352) กล่าวถึงการอภิปรายกลุ่มย่อย 1. เป็นวิธีที่ช่วยให้ผู้เรียนกลุ่มมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างทั่วถึง 2. เป็นวิธีที่ช่วยให้ผู้เรียนและผู้สอนได้ข้อมูล และความคิดเห็นที่หลากหลายช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่มากขึ้น 3. เป็นวิธีการสอนที่ช่วยส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียน

พัฒนาทักษะต่าง ๆ สอดคล้องกับ อารมณ์ ใจเที่ยง (2540 : 105 - 108) กล่าวว่า การอภิปราย ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และฝึกการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สอดคล้องกับอบรม สนิทบาล และ กุลชลี องค์กริพร (2524 : 158) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการสอนแบบอภิปรายว่า เป็นการฝึกให้นักเรียนรู้จักการรับผิดชอบ รู้จักหาเหตุผลประกอบหลายแง่มุม ซึ่งเป็นการขยายทักษะให้กว้างออกไป และชั้น Plus เป็นชั้นที่นักเรียนข้อมูลคำตอบที่ได้มาสร้างเป็นแผนผังความคิด โดยเป็นการสรุปความคิดรวบยอด โดยแผนภูมิรูปภาพความคิด เป็นการจัดกลุ่มในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ให้เห็นภาพรวม เห็นความสัมพันธ์ของความคิดรวบยอดต่าง ๆ แผนภูมิรูปภาพความคิดมีวัตถุประสงค์ในการนำมาใช้ เพื่อแสดงความสัมพันธ์ของข้อมูลต่าง ๆ จากการรวบรวมความคิดโดยการระดมกำลังสมองเพื่อใช้ในการแก้ปัญหา และแสดงความสัมพันธ์ในการอธิบายข้อมูล ขั้นตอนกระบวนการที่มีความซับซ้อนให้เข้าใจง่ายขึ้น วิสาข์ จิตวิวัฒน์ และกาญจนา สุขจิต (2545 : 1) กล่าวว่า แผนภูมิรูปภาพความคิด เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการจัดรวบรวมสรุปและแสดงความคิดเห็นหรือข้อมูลที่สำคัญ สอดคล้องกับ ชัยฤทธิ์ ศิลาดเดช (2545 : 112) และอมรศรี แสงส่องฟ้า (2542 : 47) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการใช้แผนภูมิรูปภาพความคิดไว้ดังนี้ 1. ช่วยให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความคิดและเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีวิจรรย์ญาณ 2. สามารถใช้ประสบการณ์เดิมเพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้เรื่องใหม่หรือรับข้อมูลใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น 3. ช่วยพัฒนาการทำงานของสมองทั้ง 2 ข้าง โดยที่สมองซีกซ้ายทำงานเกี่ยวกับภาษา ตรรกะ การตัดสินใจ เป็นพื้นฐานของหลักการ การวิเคราะห์ การแยกประเภท การเรียงลำดับ สมองซีกขวาทำงานเกี่ยวกับการมองเห็นภาพรวม จินตนาการ สีสน มิตติ การใช้ความคิดสร้างสรรค์

ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus นำไปสู่การมีทักษะการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดุสิตา แดงประเสริฐ (2549 : 160 - 161) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และทักษะการเขียนสรุปความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL Plus โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ เปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL Plus ผลการวิจัย พบว่า ทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL Plus แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยนักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ และการวิเคราะห์หลักการอยู่ในระดับดีและทักษะการคิดวิเคราะห์ด้านการคิดวิเคราะห์ความสำคัญอยู่ในระดับพอใช้

3. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus พบว่าผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านประโยชน์ที่ได้รับ นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เป็นลำดับที่ 1 รองลงมาได้แก่ด้านบรรยากาศการเรียนรู้อยู่ และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อยู่ เป็นลำดับสุดท้าย

ด้านประโยชน์ที่ได้รับ นักเรียนมีความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปรายร่วมกับเทคนิค KWL Plus นักเรียนสามารถนำกิจกรรมการคิดวิเคราะห์ไปใช้กับการเรียนในวิชาอื่น ๆ ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.61) มีระดับคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้เนื่องมาจาก การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus มีขั้นตอนและกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกและพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ทั้งจากการอภิปรายและการทำแผนผังความคิด โดยนักเรียนสามารถนำความรู้หรือวิธีการทำแผนผังความคิดไปปรับใช้ในวิชาอื่นๆ สอดคล้องกับ Lauzing (2005 : 197) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของ แผนผังความคิด ดังนี้ เพื่อรวบรวมความคิดโดยการระดมสมอง เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ โดยเป็นการบูรณาการความรู้ใหม่กับความรู้เดิม และ เป็นการประเมินความเข้าใจและวิเคราะห์ในสิ่งที่สัมพันธ์กัน ในส่วนของประโยชน์ที่ได้รับความคิดเห็นข้อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหามากยิ่งขึ้น ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.64) มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด เนื่องจาก การเตรียมความพร้อมและส่งเสริมโดยการให้นักเรียนหาข้อมูลสนับสนุนล่วงหน้ายังไม่เพียงพอต่อการสร้างฐานความรู้ให้กับนักเรียน ประกอบกับการอ่านและการสรุปประเด็นหรือการจับใจความสำคัญของนักเรียนที่ต้องมีการส่งเสริมเพื่อให้นักเรียนสามารถอ่าน วิเคราะห์ใจความสำคัญเพื่อที่จะเข้าใจในเนื้อหามากยิ่งขึ้น

ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ นักเรียนมีความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus เป็นวิธีการที่ทำให้ครูกระตุ้นนักเรียนด้วยคำถามอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.64) มีระดับคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้เนื่องมาจาก การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus มีการให้ความสำคัญกับใช้คำถาม เนื่องจากคำถามเป็นแรงเสริมที่จะส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะกระบวนการคิด รวมถึงเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนได้สนใจในเนื้อหาสาระ สอดคล้องกับ วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542 : 24) กล่าวถึงประโยชน์ของคำถาม ดังนี้ 1. สร้างแรงจูงใจและกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน และแสดงให้เห็นความไม่เข้าใจของผู้เรียนในเบื้องต้น 2. ช่วยเน้นประเด็นสำคัญของสาระการเรียนรู้ที่เรียน และทบทวนสาระที่สำคัญในเรื่องที่เรียน ในส่วนด้านบรรยากาศการเรียนรู้ โดยมีความคิดเห็นข้อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ทำให้นักเรียนและเพื่อนมีความผูกพันและคุ้นเคยกันมากขึ้น ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.79) มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด อาจเป็นเพราะว่า การจัดการเรียนรู้ในการวิจัยครั้งนี้การกระตุ้นหรือส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นในการอภิปราย ตลอดจนการสร้างปฏิสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมในการของสมาชิกในการอภิปรายยังไม่ครอบคลุม ทำให้การสร้าง ความผูกพันและคุ้นเคยของสมาชิกในห้องเป็นไปได้น้อย

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนมีความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ส่งเสริมการเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์กับนักเรียน ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.68) มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้เนื่องจากแต่ละขั้นตอนจูงใจให้นักเรียนได้เกิดการคิดวิเคราะห์จากการอ่าน และการอภิปราย โดยนักเรียนได้มีส่วนในการแสดงหรือรับฟังความคิดเห็นเพื่อที่จะแสวงหาคำตอบที่ต้องการ สอดคล้องกับ วิชา เล่าเรียนดี (2548 : 145) กล่าวถึงเป้าหมายของเทคนิค KWL Plus ดังต่อไปนี้ เทคนิค KWL Plus ส่งเสริมและพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์สังเคราะห์ให้กับผู้เรียน และฝึกการระดมสมองโดยมีการรอบในการร่วมกันคิด ในส่วนด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปรายกลุ่ม ร่วมกับเทคนิค KWL Plus

ส่งเสริมให้นักเรียนค้นหาคำตอบในสิ่งที่ต้องการรู้ ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.61) มีระดับความคิดเห็นต่ำสุด เนื่องจาก การเตรียมความพร้อมและส่งเสริมโดยการให้นักเรียนค้นหาหาข้อมูล โดยวิธีการต่างๆ ทั้งด้านการอภิปราย ครูต้องการกระตุ้นหรือส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นหรืออภิปรายมากขึ้นโดยอาจเป็นการใช้คำถาม เป็นต้น

ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus โดยความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวรรณ ดวงสวัสดิ์ (2555 : 107) กล่าวว่า นักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL Plus อยู่ในระดับเห็นด้วยมากเช่นกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของดุสิตา แดงประเสริฐ (2549 : 168) กล่าวว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL Plus อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เนื่องจาก การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL Plus มีขั้นตอนกิจกรรมให้นักเรียนปฏิบัติชัดเจน โดยครูเป็นผู้กระตุ้น นักเรียนจึงเข้าใจง่าย และสนุกสนานกับการเรียนรู้

เมื่อกล่าวโดยภาพรวมในการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus นักเรียนส่วนใหญ่มีความสนใจและตั้งใจเรียน มีความกระตือรือร้นและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมที่ครูได้มอบหมาย กล่าวคือกล้าแสดงความคิดเห็นและกล้าอภิปราย มีมารยาทในการอภิปราย การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการดังกล่าวส่งเสริมให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีดังกล่าว ส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาทักษะการคิด โดยการอภิปราย ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ดังนั้นครูควรส่งเสริมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รวมถึงบรรยากาศ ตลอดจนสิ่งเร้า เพื่อให้นักเรียนได้เกิดการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะการคิดวิเคราะห์

2. จากการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ในช่วงระหว่างการดำเนินการอภิปราย นักเรียนอภิปรายยังขาดความเชื่อมโยงในการอภิปราย มีการติดขัดในบางประเด็น ดังนั้น ครูควรเตรียมความพร้อมและส่งเสริมโดยการให้นักเรียนหาข้อมูลสนับสนุนล่วงหน้าและ ครูต้องกระตุ้นนักเรียนโดยใช้คำถามเพิ่มเติม

3. จากการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ในการดำเนินการอภิปรายนั้น ครูต้องมีการตกลงและทำความเข้าใจกับนักเรียนเป็นอย่างดีถึงกฎและกติกา และรูปแบบการอภิปรายอย่างชัดเจน เพื่อที่จะช่วยส่งเสริมให้กิจกรรมดำเนินไปอย่างราบรื่น และกระชับ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัย การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus เพื่อพัฒนา ความคิดสร้างสรรค์ และความคิดวิจารณ์ญาณ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา
2. ควรมีการศึกษาวิจัย การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ในสาระการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ และเศรษฐศาสตร์ เป็นต้น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กัญญาบุตร ล้อมสาย. (2552). “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนากระบวนการคิดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.” วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ กองวิจัยการศึกษา .(2542) .การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนา **ศักยภาพของเด็กไทย ด้านทักษะการคิด**.กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์การศาสนา.
- กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ.(2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542**. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.
- _____.(2542).**การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**.กรุงเทพฯ:ม.ป.พ..
- _____.(2543).**เอกสารชุดเทคนิคการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด การเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด**.กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์การศาสนา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.(2548). **การประเมิน การอ่านคิด วิเคราะห์ และเขียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**.กรุงเทพฯ :โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กาญจนา เกียรติประวัติ.(2523). **เอกสารประกอบการสอน ศึกษา 361: ระเบียบวิธีสอนทั่วไป**. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- กาญจนา คุณารักษ์.(2553).**การออกแบบการเรียนการสอน**.นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ .
- กันยา สุวรรณแสง.(2536). **จิตวิทยาทั่วไป**.กรุงเทพฯ:รวมสาสน์.
- กิตติ พชรวิทย์. (2540). **การจัดกระบวนการเรียนการสอนสำหรับผู้ใหญ่**.กรุงเทพฯ: ภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการศึกษาวិชาการศึกษามหาวิทยาลัย , มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์.(2546).**การคิดเชิงวิเคราะห์**.กรุงเทพฯ:บริษัท ชัคเชส มีเดีย จำกัด.
- จุฑามาศ เจริญธรรม.(2549).**การจัดการเรียนรู้กระบวนการคิด**.นนทบุรี:สุรัตน์การพิมพ์.
- ฉันท ชาติทอง.(2554). **สอนคิด: การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิด**.นครปฐม:เพชรเกษมการพิมพ์.
- ชนาธิป พรกุล.(2552). **การสอนกระบวนการคิด : ทฤษฎีและการนำไปใช้**.สำนักพิมพ์จุแห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช.(2545). **คู่มือการเขียนแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญระดับชั้นมัธยมศึกษา แนวคิดและวิธีปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม**. กรุงเทพมหานคร:บริษัท จูนพับลิชชิ่ง จำกัด.
- ชลวษา ปิยะนฤพัทธ์. (2551). “การศึกษาผลการเรียนรู้และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง เศรษฐศาสตร์ในชีวิตประจำวัน ของนักเรียนเตรียมทหารชั้นปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักการชิปปา.”วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- ชลธิชา จันทร์แก้ว.(2549). “การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWLH Plus”วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชยุต จุลชาติ.(2548). “การพัฒนาชุดการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการคิด สำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ระดับ ปวช 2 โรงเรียนวานิชพาณิชยการ”วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ดาวนภา ฤทธิ์แก้ว.(2548). “การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีความถนัดทางการเรียนแตกต่างกันในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดมุกดาหาร.”วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาวัดผลการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ดิลก ดิลกานนท์.(2525). “คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น”.วารสารการวัดผลการศึกษา:มหาสารคาม.
- ดวงกมล แป้นชูผล.(2558). “การพัฒนาความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยการสอนแบบจัดแจ้งร่วมกับการอภิปรายสะท้อนความคิด ในหน่วย การเรียนรู้เรื่องสภาพสมดุล. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ดุสิตา แดงประเสริฐ.(2549). “การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และทักษะการเขียนสรุปความของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL Plus”วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ณัฐรินทร์ ศรีวิโชติชนกุล.(2551). “การพัฒนาผลการเรียนรู้ เรื่องกลยุทธ์การบริหารตนเอง ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงโดยการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม” วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทวีศักดิ์ ภวานันท์.(2548). “การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่นำเสนอด้วยเทคนิค การเขียนแผนที่ความคิด เรื่อง การเพาะเลี้ยงปลากัด.”วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ทิพย์วัลย์ สัจจันทร์ และคณะ.(2546). การคิดและการตัดสินใจ.กรุงเทพฯ:โครงการศูนย์หนังสือสถาบัน ราชภัฏสวนดุสิต.
- ทิตนา เขมมณี.(2545). รูปแบบการเรียนการสอน : ทางเลือกที่หลากหลาย.กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____.(2528). การพัฒนารูปแบบการฝึกทำงานกลุ่มสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา เล่ม 1.กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____.(2515). “กระบวนการเรียนรู้โดยการทำงานกลุ่ม”.วารสารครุศาสตร์ 5,6 :31 - 35
- _____.(2544).14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ.กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

- _____.(2551). **ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.**
กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____.(2538). **วิทยาการด้านการคิด.**กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป.นิตยา
ภัทรแสงไทย.(2525).**ยุทธวิธีการสอนสังคมศึกษา.**กรุงเทพฯ:โอเดียนส์โตร์.
- นิตยา แสงขาว.(2540). “การพัฒนาโปรแกรมการส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาความ
ขัดแย้งของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม.”
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทนา ชุนภักดี.(2528). **การพูด.**นครปฐม: คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นัยนา ทองศรีเกตุ , ผู้แปล.(2544). **การสอนดีคุณภาพ.กรมวิชาการ:** กรุงเทพฯ.
- น้ำผึ้ง มีนิล.(2545). “ผลของการใช้เทคนิคผังกราฟฟิกในการเรียนการสอนวิชาโครงงานวิทยาศาสตร์
กับดุลยภาพชีวิตที่มีต่อการใช้ระเบียบวิธีการทางวิทยาศาสตร์ และความสามารถในการทำ
โครงงาน วิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น.” วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บรรจง รุ่งอารีย์.(2538). “ผลของการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่มีต่อการอภิปรายกลุ่มของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านหนองใหญ่ อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี” วิทยานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิตสาขาจิตวิทยาการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- บุญชม ศรีสะอาด.(2537). **การพัฒนาและการสอน.** กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญเชิด ชุมพล.(2547). “การศึกษาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาช่วงชั้น
ที่ 3 ของโรงเรียนอานวยวิทย์.” สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต การวัดผลการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- บุญณิสสา ส่งแสง.(2553).**ทำไมการศึกษาไทยจึงพัฒนาช้า.**เข้าถึงเมื่อ 28 สิงหาคม. เข้าถึงได้จาก
<http://school8.education.police.go.th/technical/technical05.html>.
- ปรีชา ศรีสมยศ.(2528). “การเปรียบเทียบการสอนจรรยาศึกษาโดยการใช้แสดงบทบาทสมมติและ
การอภิปรายกลุ่ม”. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ประภาพร ชัยปายาง.(2549). “การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนสื่อ
ความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWL Plus.” วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ผจงกาญจน์ ภูวิภาดาวรรณ.(2534). **อ่านแบบปฏิสัมพันธ์ด้วยวิธี KWL .ศึกษาศาสตร์สาร** ตุลาคม 2533 –
มีนาคม 2534 : 89-91.
- พรธณี ช.เจนจิต.(2538).**จิตวิทยาการศึกษา.**พิมพ์ครั้งที่ 4.กรุงเทพฯ:ตันอ้อ แกรมมี่.
- พิบูลศรี วาสสนสมสิทธิ์.(2527). “**การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ในวิชาสังคมศึกษา**”เอกสาร
ประกอบการสอนชุดวิชาการสอนสังคมศึกษาหน่วยที่ 1 – 4 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมธิราช

- เพ็ญภาภรณ์ ทองบุญตา.(2540). “การเปรียบเทียบผลของการให้ตัวแบบควบคู่กับการชี้แนะและการให้ตัวแบบควบคู่กับการให้ข้อมูลย้อนกลับที่มีต่อการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโคกกระเทียมจังหวัดลพบุรี”. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ภพ เลหาไพบูลย์.(2540).**แนวการสอนวิทยาศาสตร์**.พิมพ์ครั้งที่ 2 .กรุงเทพฯ:ไทยวัฒนาพานิช.
- มนภรณ์ ใจรุ่งรบ.(2551). “การพัฒนาผลการเรียนรู้ด้านการอ่านเชิงคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWL Plus.” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มัทนา พรหมโสภ.(2538). “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้เรื่อง โรคเอดส์ โดยวิธีการใช้สุขศึกษาแบบบรรยาย และแบบอภิปรายกลุ่มในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอเนกนารี กิ่งอำเภอแม่อน จังหวัดเชียงใหม่”. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต คณะสาธารณสุขศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รจนา ชัยมีเขียว.(2530). “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และความสนใจต่อวิธีสอนการพูดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สอนโดยการอภิปรายกลุ่ม การแสดงบทบาทสมมติ และการสอนตามคู่มือครู”. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ.(2539).**เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้**.ภาควิชาวัดผลและวิจัยทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร:กรุงเทพมหานคร.
- ลินจง อินทร์พรรย์.(2529). **ศาสตร์ของการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต**.กรุงเทพฯ โรงเรียนสาธิต (ฝ่ายประถม) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลาวัญญ์ วิทยานุกูล.(2533).**การสอนสังคมในโรงเรียนมัธยม**.กรุงเทพมหานคร :คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วราภรณ์ ศุนาลัย.(2536).**วิธีการสอน**. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วัชรา เล่าเรียนดี.(2547). **เทคนิคการจัดการเรียนรู้สำหรับครูมืออาชีพ**.นครปฐม:โครงการส่งเสริมการผลิตตำราและเอกสารการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- _____ก (2548). **เทคนิคการจัดการเรียนการสอนและการนิเทศ**.นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- _____ข (2548). **เทคนิคและยุทธวิธีพัฒนาทักษะการคิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**.นครปฐม:โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- _____ค.(2552). **รูปแบบและกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด**.นครปฐม:โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2541).**การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**.กรุงเทพฯ: ต้นอ่อน.
- วิทยากร เชียงกุล.(2553). รายงานสภาวะการศึกษาไทย ปี 2551/2552 “บทบาทการศึกษากับการพัฒนาทาง เศรษฐกิจและสังคม.” กรุงเทพฯ:ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.พี.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.

- วิทย์ วิศทเวทย์.(2555). **ปรัชญาการศึกษา**. กรุงเทพฯ:โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิไลวรรณ สวัสดิวงศ์. (2547). “การพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL-Plus.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิไลพร คำเพราะ.(2539). “การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ วิจารณ์ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่สอนโดยใช้ ชุดการเรียนแบบสืบเสาะความรู้.” ปริญญาโทการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการมัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วิไลวรรณ ปิยปกรณ.(2535). “การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ทักษะกระบวนการ ทางวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิดอย่างมี วิจารณญาณ.”ปริญญาโทการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการมัธยมศึกษา บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วิสาข์ จิตวิวัฒน์ และกาญจนา สุจิต. (2545). การใช้ Mind & Concept Mapping ในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้. เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การจัดกิจกรรมการ เรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. เสนอที่คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วีณา ประชากุล และ ประสาท เมืองเฉลิม.(2553). **รูปแบบการเรียนการสอน**. มหาสารคาม:สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สกุลการ สังข์ทอง. (2548). “การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ตามสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้เทคนิคการใช้และไม่ใช้ผังกราฟฟิก” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมศักดิ์ ภู่วิภาดาพรรณ. (2553). **หลักการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนและการประเมินตามสภาพจริง**. กรุงเทพฯ:ดวงกมล.
- สมศักดิ์ ลินธุระเวช.(2542). ยุทธศาสตร์การสอน. **วารสารวิชาการ** 2(1) , 30 – 31,51.
- สมนึก ภัททิยธนี.(2544).**การวัดผลการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กทม:สนธิ: ประสานการพิมพ์.
- สมนึก ปฏิปทานนท์.(2542). “ผลการเรียนการสอนด้วยวิธีสตอรี่ไลน์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา สังคมศึกษา และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน สาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมยา ทาเกตุ.(2552). “การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และความสามารถในการเขียนสรุปความของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWLH ร่วมกับแผนภูมิต้นไม้.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- สวณิต ยมาภัย และถิรนนท์ อนวัชศิริวงศ์.(2519). **หลักการพูดพื้นฐานสังเขปสาระสำคัญ**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาวาทการ สาขาจิตวิทยาการศึกษา คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุจรีต เพียรชอบ.(2520). **ศิลปะการประชุม (ส 033)** .กรุงเทพฯ ฯ สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์.
- สุรพล พยอมแย้ม. (2540). **จิตวิทยาพื้นฐานสำหรับการศึกษานครปฐม**: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุรศักดิ์ หลาบมาลา.(2533). “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการตัดสินใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดยกิจกรรมโครงการ.”
วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการมัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สุวรรณา ดวงสวัสดิ์.(2555). “การศึกษาผลการเรียนรู้และความคงทนในการเรียนรู้ เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจไทยและเศรษฐกิจโลก ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWLH Plus.”วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุวิทย์ มูลคำ.(2547).**กลยุทธ์ การสอนคิดวิเคราะห์**.กรุงเทพฯ : ดวงกมลสมัย จำกัด.
- _____ .ก (2547).**ครบเครื่องเรื่องการคิด**.กรุงเทพฯ : ดวงกมลสมัย จำกัด.
- ไสว พักขาว.(2544).**The Meaningful Learning Approach**. เอกสารประกอบการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการครูวิทยาศาสตร์. เสนอที่จังหวัดระยอง.
- อบรม สนิบาล และกุลชลี องค์ศิริพร.(2524).**ประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- อมรศรี แสงส่องฟ้า.(2542). “การเปรียบเทียบความเข้าใจและแรงจูงใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดทะเลบก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ที่ได้รับการสอนด้วยวิธี KWL – Plus กับการสอนอ่านตามคู่มือครู.” วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อรพรรณ พรสีมา.(2543). **การคิด**. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาการคิด.
- อัญชลี แจ่มเจริญ และสุกัญญา ธารีวรรณ.(2523). **หลักการสอนและการเตรียมอุปกรณ์ภาคปฏิบัติ** . กรุงเทพฯ : เฉลิมการพิมพ์.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง.(2540). **หลักการสอน**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์
- อาภรณ์พรรณ พงษ์สวัสดิ์.(2550). “การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเข้าใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL Plus.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ภาษาต่างประเทศ

Buzan, T,& Buzan, B. **The Mind Map Book: Radiant Thinking**. London: BBC Books, 1977.

- Carr , E., and Donna Ogle. “**K-W-L Plus**” : A Strategies for Comprehension and Summarization.” *Journal of Reading* 30 (April 1987) : 626 – 631.
- Conner, Jennifer. **Instruction Reading Strategies** : KWL (KNOW. WANT TO TO KNOW LEARN)[Online]. Accessed 9 May 2006. Available from <http://www.indiana.edu/517/kwl/html>
- Costa, S.R. “Limited Reading Proficient Students in Two Types of Cooperative Learning Group for Reading Instruction.” **Dissertation Abstract International**.55(May), 1995.
- de Bono, Edward. **Teaching Thinking**. 3 ed. London: Billing & Sons. 1978
- Edelman, Sybil. “The Experimental Effect of a Discussion Model on the Critical Thinking of Elementary School students’ **University Abstract** 47,08 (1986): A : 152.
- Freeman, Greg. **Concept map** [Online]. Accessed 3 November 2005. Available from <http://www.graphic.org/concept.html>.
- Gelb, Micheal J. **Think for Change**. London: Aurum Press, 1996.
- Good, Cater v. **Dictionary of Education**. New York : McGraw – Hill Company, 1973
- Launzing, Jan. **What is Concept Mapping?**[Online]. Accessed 9 May 2006. A available from http://users.edte.utwente.nl/lanzing/cm_home.html
- Leonard, M.joan and other. **General Methods of Effective Teaching: A Practical**. New York : Thomas Y. Crowell Co, 1992.
- Novek, Joseph D. **Concept Map** [Online]. Accessed 27 February 2005. Available from http://Cmp.Cognist.hwf.edu.linfo/concept_maps.
- Taylor, D.W. “**Human Development Psychology**’ . New Your : The Ronald Press company, 1996.
- Vygotsky. (1978). **Vygotsky’s Constructivism**. [Online]. Assessed 17 February 2008. Available : http://www.Project.coe.uga.edu/epltt/index.php?tittle=Vygotsky's_Constructivism.
- William, M.Sattler. **Discussion and Conference**. Michigan : Prentic – Hall, ING, 1954.

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. อาจารย์ ดร. เพ็ญพนอ พ่วงแพ	อาจารย์ประจำภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษา
2. รองศาสตราจารย์อนงค์พร สมานชาติ	อาจารย์ประจำภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาสังคมศึกษา
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สาธิต จันทร์วินิจ	อาจารย์ประจำภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล

ตารางที่ 12 ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ได้จากประเมินความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้กับ
จุดประสงค์ของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยการจัดการเรียนรู้ ด้วยวิธีสอนแบบ
อภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus

รายการประเมิน	ค่าความสอดคล้อง			ΣR	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1. ด้านองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้					
1.1 องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ครบถ้วนตามรูปแบบของแผนการจัดการเรียนรู้	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
1.2 องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้มีลำดับขั้นตอนเป็นระบบ	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
2. ด้านคำถามสำคัญ และข้อสรุปทั่วไป					
2.1 คำถามสำคัญสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และเนื้อหา	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
2.2 ข้อสรุปทั่วไปสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
3. ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้					
3.1 จุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องตรงมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
3.2 จุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจนสามารถวัดพฤติกรรมได้	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
3.3 เขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ถูกต้อง	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
4. ด้านสาระการเรียนรู้					
4.1 สาระการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
4.2 การจัดลำดับสาระการเรียนรู้มีความเหมาะสม	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
4.3 สาระการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับเวลา	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00

ตารางที่ 12 ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ได้จากประเมินความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้กับจุดประสงค์ของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยการจัดการเรียนรู้ ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus (ต่อ)

รายการประเมิน	ค่าความสอดคล้อง			ΣR	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
4.4 สารการเรียนรู้มีความเป็นปัจจุบัน	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
5. ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้					
5.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
5.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับเนื้อหา	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
5.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับเวลา	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
5.4 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีลำดับขั้นตอนชัดเจน และสัมพันธ์ต่อเนื่อกัน	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
6. ด้านสื่อการเรียนรู้					
6.1 สื่อการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
6.2 สื่อการเรียนรู้สอดคล้องกับเนื้อหา	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
6.3 สื่อการเรียนรู้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
6.4 สื่อการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับผู้เรียน	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
7. ด้านการวัด และประเมินการเรียนรู้					
7.1 การวัด และประเมินสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
7.2 การวัด และประเมินสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00

ตารางที่ 12 ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ได้จากประเมินความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้กับจุดประสงค์ของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยการจัดการเรียนรู้ ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus (ต่อ)

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
7.3 การใช้ภาษา ถูกต้อง ชัดเจน ตรงประเด็น	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
7.4 เครื่องมือที่ใช้วัดผลมีความเหมาะสมกับเนื้อหา	0	+ 1	+ 1	2.00	0.67
7.5 เกณฑ์การวัดและประเมินมีความเหมาะสม	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
ค่าเฉลี่ยรวม	0.98				

ตารางที่ 13 ค่าดัชนีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี ของผู้เชี่ยวชาญ

ข้อ	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1	ข้อใดที่ให้ความหมายของสังคมได้ถูกต้องที่สุด (การจำ)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
2	เพราะเหตุใดมนุษย์จึงอยู่รวมกันเป็นหมู่พวก (การจำ)	0	+ 1	+ 1	2.00	0.67
3	มนุษย์แตกต่างจากสัตว์สังคมอื่นในข้อใด (การเข้าใจ)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
4	เกณฑ์ใดที่ใช้ตัดสินว่า สัตว์ชนิดหนึ่งเป็นสัตว์สังคมคือข้อใด (การเข้าใจ)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
5	เหตุใดจึงจัดสัตว์พวก มด ปลวก แตน ต่อ ผึ้ง ว่าเป็นสัตว์สังคม (การวิเคราะห์)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
6	สังคมมีความสำคัญอย่างไร (การวิเคราะห์)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
7	ข้อใดไม่ใช่ลักษณะของสังคมไทย (การจำ)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
8	ลักษณะค่านิยมข้อใดที่แสดงถึงสังคมไทยเป็นสังคมเกษตรกรรม (การจำ)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
9	พิธีกรรมข้อใดแสดงให้เห็นว่าสังคมไทยเป็นสังคมเกษตรกรรม (การเข้าใจ)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
10	ข้อใดไม่ใช่เหตุผลที่บอกว่า “สังคมไทยเป็นสังคมชนบท” (การเข้าใจ)	0	+ 1	+ 1	2.00	0.67
11	สังคมไทยในปัจจุบันเป็นสังคมแบบใด (การวิเคราะห์)	0	+ 1	+ 1	2.00	0.67
12	ลักษณะสำคัญที่ปรากฏทั้งในชุมชนเมืองและชุมชนชนบทในสังคมไทยตรงกับข้อใด (การวิเคราะห์)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
13	ข้อใดแสดงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้ถูกต้องที่สุด (การวิเคราะห์)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00

ตารางที่ 13 ค่าดัชนีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี ของผู้เชี่ยวชาญ (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
14	การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยมีสาเหตุในข้อใดมากที่สุด (การวิเคราะห์)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
15	การอยู่ร่วมกันเป็นสังคมมนุษย์ก่อให้เกิดประโยชน์ในข้อใด (การเข้าใจ)	0	+ 1	+ 1	2.00	0.67
16	ใน ค.ศ. ที่ 21 สังคมไทยมีแนวโน้มจะเป็นเช่นใด (การเข้าใจ)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
17	ข้อใดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมไทยและลักษณะทางสังคมไทยที่อยู่คู่กับไทยมาตลอดจนถึงปัจจุบัน (การวิเคราะห์)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
18	ข้อใดเป็นลักษณะเด่นที่สำคัญของครอบครัวไทย (การวิเคราะห์)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
19	“สมาชิกมีกิจกรรมที่กระทำร่วมกันและต่างปฏิบัติงานตามหน้าที่ของตนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามต้องการ” ข้อความดังกล่าวแสดงถึงอะไร (การเข้าใจ)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
20	ข้อใดเป็นลักษณะของสถาบัน (การเข้าใจ)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
21	ข้อใดกล่าวถึงองค์ประกอบของสถาบันได้อย่างครบถ้วน (การวิเคราะห์)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
22	ข้อใดถูกต้องที่สุด (การวิเคราะห์)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
23	สถาบันใดเป็นพื้นฐานเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทยที่สำคัญที่สุด (การวิเคราะห์)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
24	หน้าที่ในการให้ความปลอดภัยดูแลบำรุงสมาชิกถ่ายทอดวัฒนธรรมอบรมสมาชิกเรียนรู้หลักศีลธรรมระเบียบแบบแผนปฏิบัติและค่านิยมของสังคม ข้อความที่กล่าวมาทั้งหมดเป็นหน้าที่หลักของสถาบันใด	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00

ตารางที่ 13 ค่าดัชนีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี ของผู้เชี่ยวชาญ (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
25	พ่อแม่ให้สภาพรได้เรียนจบการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตต่อมาเขาได้เป็นรัฐมนตรี ข้อความนี้เกี่ยวข้องกับสถาบันใด (การวิเคราะห์)	0	+ 1	+ 1	2.00	0.67
26	“ญาญ่า เป็นเด็กเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ และตั้งใจเรียนหนังสือ” ข้อความดังกล่าวตรงกับข้อใด (การวิเคราะห์)	0	+ 1	+ 1	2.00	0.67
27	มาริโอ้เป็นเด็กกำพร้าจึงไปเป็นลูกศิษย์วัด เมื่อเรียนจบมาริโอ้ได้เป็นนักแสดงมีรายได้ดี ชีวิตมาริโอ้เกี่ยวข้องกับสถาบันทางสังคมใด (การวิเคราะห์)	0	+ 1	+ 1	2.00	0.67
28	การที่บุคคลหรือผู้ที่ทำหน้าที่ในสถาบันทางสังคมปฏิบัติตามบทบาทของตนย่อมส่งผลดีอย่างไร (การวิเคราะห์)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
29	การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยในปัจจุบันมีสาเหตุข้อใดมากที่สุด (การจำ)	0	+ 1	+ 1	2.00	0.67
30	สาเหตุใดสำคัญที่สุดที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทย (การจำ)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
31	ประเทศไทยมีปัญหาความขัดแย้งอันเนื่องมาจากความแตกต่างทางศาสนาในจังหวัดใดบ้าง (การวิเคราะห์)	0	+ 1	+ 1	3.00	1.00
32	ปัญหาความขัดแย้งด้านค่านิยมและความเชื่อในข้อใด ที่อาจส่งผลกระทบต่อสังคมไทยเกิดความแตกแยกได้ง่าย (การเข้าใจ)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
33	ปัญหาความขัดแย้งในค่านิยมระหว่างคนรุ่นใหม่กับคนรุ่นเก่าในสังคมไทย ข้อใดปรากฏเห็นชัดเจนมากที่สุด (นำไปใช้)	0	+ 1	+ 1	3.00	1.00

ตารางที่ 13 ค่าดัชนีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี ของผู้เชี่ยวชาญ (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
34	ถ้าคนไทยเกิดความขัดแย้งทางด้านความเชื่อและค่านิยมในเรื่องการเมืองและศาสนาจะส่งผลกระทบต่อประเทศชาติด้านใดมากที่สุด (นำไปใช้)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
35	แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างสังคมไทยข้อใดนำไปสู่การเกิดความขัดแย้งทางสังคมมากที่สุด (การวิเคราะห์)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
36	ประเทศไทยไม่ประสบปัญหาความขัดแย้งทางสังคมวัฒนธรรมเหมือนในบางประเทศเพราะประเทศไทยเป็นสังคมที่มีลักษณะในทุกข้อต่อไปนี้ ยกเว้น ข้อใด (การวิเคราะห์)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
37	สิ่งที่บ่งชี้ปัญหาสังคมคือข้อใด (การจำ)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
38	ข้อใดไม่ใช่องค์ประกอบของปัญหาสังคม (การจำ)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
39	ปัญหาวัยรุ่นในสังคมเมืองปัจจุบันมีมากขึ้นเพราะสาเหตุใดสำคัญที่สุด (การวิเคราะห์)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
40	ข้อใดไม่ใช่สาเหตุหลักของวิกฤตการณ์สิ่งแวดล้อม (การวิเคราะห์)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
41	ปัญหาในข้อใดเกิดจากการไม่ปฏิบัติตามบรรทัดฐานทางสังคม (การวิเคราะห์)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
42	ปัญหาสังคมใดไม่ได้เกิดจากค่านิยม (การวิเคราะห์)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
43	ปัญหาขาดแคลนที่อยู่อาศัยในเมืองไทยมีสาเหตุสำคัญคืออะไร (วิเคราะห์)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00

ตารางที่ 13 ค่าดัชนีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี ของผู้เชี่ยวชาญ (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
44	“ปัญหาความยากจนขึ้นอยู่กับมาตรฐานสภาพความเป็นอยู่ของแต่ละสังคม” ข้อความดังกล่าวหมายความว่าอย่างไร (การวิเคราะห์)	0	+ 1	+ 1	2.00	0.67
45	เพราะเหตุใดจึงไม่สามารถแก้ปัญหาโสภณและปัญหายาเสพติด (วิเคราะห์)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
46	ปัญหาสังคมไทยข้อใดเป็นพื้นฐานที่จะก่อให้เกิดปัญหาอื่นๆตามมา (การวิเคราะห์)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
47	ค่านิยมใดส่งผลให้ปัญหาคอร์รัปชันในสังคมไทยรุนแรงขึ้น (การวิเคราะห์)	0	+ 1	+ 1	2.00	0.67
48	ความรุนแรงในยุคโลกาภิวัตน์ที่สร้างปัญหาให้กับสังคมมากที่สุดคือ (การวิเคราะห์)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
49	ปัญหาในสังคมสมัยใหม่เกิดความขัดแย้งในข้อใดมากที่สุด (วิเคราะห์)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
50	ปัญหาสังคมไทยโดยรวมจะส่งผลกระทบต่อข้อใดมากที่สุด (วิเคราะห์)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
51	สถาบันใดมีส่วนสำคัญในการระงับข้อขัดแย้งกันในสังคม (การวิเคราะห์)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
52	52. วิธีใดแก้ปัญหาสังคมได้ดีที่สุด (การวิเคราะห์)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
53	การแก้ปัญหาความยากจนในสังคมระยะยาวข้อใดสามารถช่วยลดปัญหาได้ (การวิเคราะห์)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
54	โครงการหลวงสำหรับชาวไทยภูเขาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 9) จัดตั้งขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาใด (การวิเคราะห์)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00

ตารางที่ 13 ค่าดัชนีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี ของผู้เชี่ยวชาญ (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
55	ข้อใดมิใช่วิธีการป้องกันการแพร่กระจายของยาเสพติด (การวิเคราะห์)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
56	เจ้าหน้าที่ของรัฐมีส่วนสนับสนุนให้ชาวบ้านสร้างสันติสุขในชุมชนได้ด้วยวิธีใด (การวิเคราะห์)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
57	กิจกรรมใดสามารถสร้างสันติสุขให้คนในสังคมได้มากที่สุด (การประเมินค่า)	0	+ 1	+ 1	2.00	0.67
58	หลักการปกครองใดที่สามารถสร้างสันติภาพให้กับมนุษยชาติได้ (การประเมินค่า)	0	+ 1	+ 1	2.00	0.67
59	ในฐานะท่านเป็นนักเรียนท่านจะช่วยสร้างสันติสุขในสังคมได้อย่างไร (สร้างสรรค์)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
60	การเกิดสันติภาพที่แท้จริงควรเริ่มต้นอย่างไรเป็นอันดับแรก (การสร้างสรรค์)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
ค่าเฉลี่ยรวม		0.91				

ตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์ความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้สูตรของ คูเดออร์ ริชาดสัน KR - 20

ข้อที่	ความยากง่าย (P)	ค่าอำนาจจำแนก (r)	สรุปความหมาย
1	0.77	- 0.91	ใช้ไม่ได้
2	0.51	0.38	ใช้ได้
3	1.00	0	ใช้ไม่ได้
4	0.48	0.71	ใช้ได้
5	0.13	0.09	ใช้ไม่ได้
6	0.51	0.76	ใช้ได้
7	0.43	0.69	ใช้ได้
8	0.40	-0.09	ใช้ไม่ได้
9	0.51	0.76	ใช้ได้
10	0.31	0.09	ใช้ไม่ได้
11	0.48	0.76	ใช้ได้
12	0.46	0.23	ใช้ได้
13	0.90	0	ใช้ไม่ได้
14	0.18	0	ใช้ไม่ได้
15	0.48	0.69	ใช้ได้
16	0.45	0.54	ใช้ได้
17	0.61	0.38	ใช้ได้
18	0.95	- 0.09	ใช้ไม่ได้
19	0.51	0.76	ใช้ได้
20	0.13	- 0.09	ใช้ไม่ได้
21	0.31	0.45	ใช้ได้
22	0.13	0.09	ใช้ไม่ได้
23	0.50	0.09	ใช้ไม่ได้
24	0.34	0.38	ใช้ได้
25	0.95	0.09	ใช้ไม่ได้
26	0.22	0.91	ใช้ได้
27	0.40	- 0.45	ใช้ไม่ได้
28	0.36	0.30	ใช้ได้
29	0.45	0	ใช้ไม่ได้
30	0.41	0.53	ใช้ได้

ตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์ความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้สูตรของ คูเดออร์ ริชาดสัน KR - 20 (ต่อ)

ข้อที่	ความยากง่าย (P)	ค่าอำนาจจำแนก (r)	สรุปความหมาย
31	0.63	1	ใช้ได้
32	0.51	0.53	ใช้ได้
33	0.56	0.53	ใช้ได้
34	0.59	0.09	ใช้ไม่ได้
35	0.36	0.46	ใช้ได้
36	0.36	- 0.36	ใช้ไม่ได้
37	0.63	0	ใช้ไม่ได้
38	0.81	-0.36	ใช้ได้
39	0.45	0.18	ใช้ไม่ได้
40	0.36	0.61	ใช้ได้
41	0.63	0.36	ใช้ได้
42	0.36	0.38	ใช้ได้
43	0.34	0.55	ใช้ได้
44	0.68	0.09	ใช้ไม่ได้
45	0.43	0.46	ใช้ได้
46	0.61	0.76	ใช้ได้
47	0.27	0.34	ใช้ได้
48	0.50	0.09	ใช้ไม่ได้
49	0.77	0.27	ใช้ได้
50	0.13	0.09	ใช้ไม่ได้
51	0.31	0.27	ใช้ได้
52	0.53	0.92	ใช้ได้
53	0.39	0.23	ใช้ได้
54	0.36	0.36	ใช้ได้
55	0.45	0.61	ใช้ได้
56	0.77	0.45	ใช้ได้
57	0.26	0.23	ใช้ได้
58	0.43	0.46	ใช้ได้
59	0.57	0.84	ใช้ได้
60	0.43	0.30	ใช้ได้

หมายเหตุ

1. ข้อสอบข้อที่ 3 และ 38 มีค่าความยากง่าย (p) มากกว่า .80 จัดเป็นข้อสอบที่ง่ายเกินไปจึงตัดออก
2. ข้อสอบข้อที่ 5, 20, 22 และ 50 มีค่าความยากง่าย (p) น้อยกว่า .20 จัดเป็นข้อสอบที่ยากเกินไปจึงตัดออก
3. ข้อสอบข้อที่ 1, 8, 10, 13, 14, 18, 23, 25, 27, 29, 34, 36, 37, 38, 39, 41 และ 44 มีค่าอำนาจจำแนกน้อยกว่า (r) น้อยกว่า .20 จัดเป็นข้อสอบที่ไม่สามารถจำแนกเด็กเก่งและเด็กอ่อนได้จึงตัดออก
4. เนื่องจากมีข้อสอบเกินจำนวนที่ต้องการจึงตัดออกแบบเจาะจง ได้แก่ข้อที่ 16, 26, 41, 47, 51 และ 54
5. รวมตัดข้อสอบออกทั้งหมด 30 ข้อ และคงเหลือข้อสอบจำนวน 30 ข้อ
นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยใช้สูตร KR – 20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson) ได้เท่ากับ 0.71

ตารางที่ 15 คะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี ของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย
ร่วมกับเทคนิค KWL Plus

คนที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน	คนที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน
1	12	16	19	13	18
2	9	15	20	7	15
3	8	19	21	9	17
4	14	21	22	10	16
5	13	19	23	11	21
6	10	17	24	8	15
7	4	17	25	8	19
8	11	15	26	10	17
9	11	15	27	13	18
10	10	15	28	10	17
11	11	16	29	14	23
12	12	19	30	12	20
13	10	16	31	11	17
14	11	16	32	6	15
15	11	17	33	10	15
16	9	17	34	11	16
17	12	15	35	13	18
18	12	19	36	10	21
ก่อนเรียน				($\bar{X}$) 10.44	(S.D.) 2.17
หลังเรียน				($\bar{X}$) 17.28	(S.D.) 2.11

ตารางที่ 16 ค่าดัชนีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ของ
ผู้เชี่ยวชาญ

ข้อ	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1	“การสร้างเสริมศาลและองค์กรอิสระอื่นๆ ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของตนเองโดยสุจริตและเที่ยงธรรม” จากข้อความข้างต้นสัมพันธ์กับหลักการใดของรัฐธรรมนุญแห่งราชอาณาจักรไทย (วิเคราะห์เนื้อหา)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
2	คำกล่าว “ขอสันติ จงมีต่อท่าน” ในศาสนาอิสลาม สอดคล้องกับหลักคำสอนในเรื่องใดของศาสนาคริสต์ (วิเคราะห์ความสัมพันธ์)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
3	จากข้อความพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ข้างต้นพระองค์ชี้ให้เห็นความสำคัญของกฎหมายต่อสังคมยกเว้นเรื่องใด (วิเคราะห์ความสำคัญ)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
4	การปฏิบัติตนในข้อใดสะท้อนถึงวัฒนธรรมที่เป็นบรรทัดฐานที่ชัดเจนที่สุดในการอยู่ร่วมกันในสังคม (วิเคราะห์ความหลักการ)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
5	ปัญหาต่าง ๆ ที่กล่าวมาในบทความข้างต้นเกิดมาจากสาเหตุ (วิเคราะห์เนื้อหา)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
6	เหตุการณ์ในข้อใดไม่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในบทความ (วิเคราะห์ความสัมพันธ์)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
7	จากบทความข้างต้น กล่าวถึงปัญหาใดเป็นสำคัญ (วิเคราะห์สำคัญ)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
8	ข้อใด ไม่ใช่ การดำเนินการเกี่ยวกับการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในสถานการณ์ปัจจุบัน (วิเคราะห์ความหลักการ)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
9	บทความดังกล่าวต้องการสื่อถึงประเด็นใดมากที่สุด (วิเคราะห์เนื้อหา)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
10	การสับสนหรือส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของคนในครอบครัวอย่างไร (วิเคราะห์ความสัมพันธ์)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00

ตารางที่ 16 ค่าดัชนีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ของ
ผู้เชี่ยวชาญ (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
11	เพราะเหตุใดกฎหมายบุหรี่ยังมีความสำคัญ (วิเคราะห์ความสำคัญ)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
12	ข้อใดผิด (วิเคราะห์หลักการ)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
13	จากนิทานชาดกเรื่องพญาไก่อ่าตรงกับข้อคิดใด มากที่สุด (วิเคราะห์เนื้อหา)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
14	ถ้าเปรียบนางแมวเป็นมนุษย์ นักเรียนคิดว่านาง แมวจะเป็นมนุษย์ที่มีลักษณะนิสัยอย่างไร (วิเคราะห์ความสัมพันธ์)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
15	นักเรียนคิดว่าสิ่งสำคัญที่ทำให้พญาไก่อรอดจาก การกินของนางแมวป่าคือ(วิเคราะห์ ความสำคัญ)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
16	ถ้านักเรียนเป็นพญาไก่อนักเรียนจะทำอย่างไร เพื่อไม่ให้เเกในฝูงนกนางแมวจับกินได้อีก (วิเคราะห์หลักการ)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
17	ข้อใดแสดงความเห็นของผู้เขียนได้ชัดเจนที่สุด (วิเคราะห์เนื้อหา)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
18	ผู้เขียนมีความรู้สึกต่อการแก้ไขปัญห สภาพแวดล้อมตามข้อใด (วิเคราะห์ ความสำคัญ)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
19	วิธีการใดสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการแก้ไข ปัญหาดังกล่าวได้ (วิเคราะห์หลักการ)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
20	ข้อใดเป็นหลักการเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวกับ สิ่งแวดล้อม	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
21	ข้อใดคือจุดมุ่งหมายของบทความนี้ (วิเคราะห์ เนื้อหา)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
22	สาระสำคัญของข้อความนี้คือข้อใด (วิเคราะห์ ความสำคัญ)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00

ตารางที่ 16 ค่าดัชนีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ของ
ผู้เชี่ยวชาญ (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
23	“ข้างเท้าหลัง” คำดังกล่าวเปรียบเทียบบทบาทของสตรีอย่างไร (วิเคราะห์ความสัมพันธ์)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
24	ปัจจุบันผู้หญิงมีบทบาทต่อสังคมไทยอย่างไร (วิเคราะห์หลักการ)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
25	การกระทำของนายแห่งเป็นการกระทำผิดเบญจศีลในข้อใด (วิเคราะห์เนื้อหา)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
26	การกระทำของหมีและแห่งเข้าหลักกรรมในพระพุทธศาสนาข้อใด (วิเคราะห์ความสัมพันธ์)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
27	ข้อใดไม่เกี่ยวข้องกับคำกล่าวที่ว่า “พุทธศาสนามีความสำคัญต่อสภาพแวดล้อมในสังคมไทย” (วิเคราะห์ความสำคัญ)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
28	การขายของเลียนแบบของแห่งนั้นส่งผลต่อเศรษฐกิจหรือไม่อย่างไร (วิเคราะห์หลักการ)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
29	จากบทความดังกล่าวสะท้อนถึงค่านิยมเรื่องใด (วิเคราะห์เนื้อหา)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
30	เหตุการณ์ในบทความดังกล่าวขัดต่อหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในข้อใด (วิเคราะห์ความสัมพันธ์)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
31	จากเหตุการณ์ดังกล่าวส่งผลต่อการดำรงชีวิตในครอบครัวอย่างไร (วิเคราะห์ความสำคัญ)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
32	จากข้อความ ธุรกิจใดน่าจะเกิดขึ้นจากค่านิยมการบริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป (วิเคราะห์หลักการ)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
33	จากพระราชดำรัสกล่าวถึงโครงการหรือพระราชกรณียกิจของพระองค์ในด้านใด (วิเคราะห์เนื้อหา)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00

ตารางที่ 16 ค่าดัชนีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ของ
ผู้เชี่ยวชาญ (ต่อ)

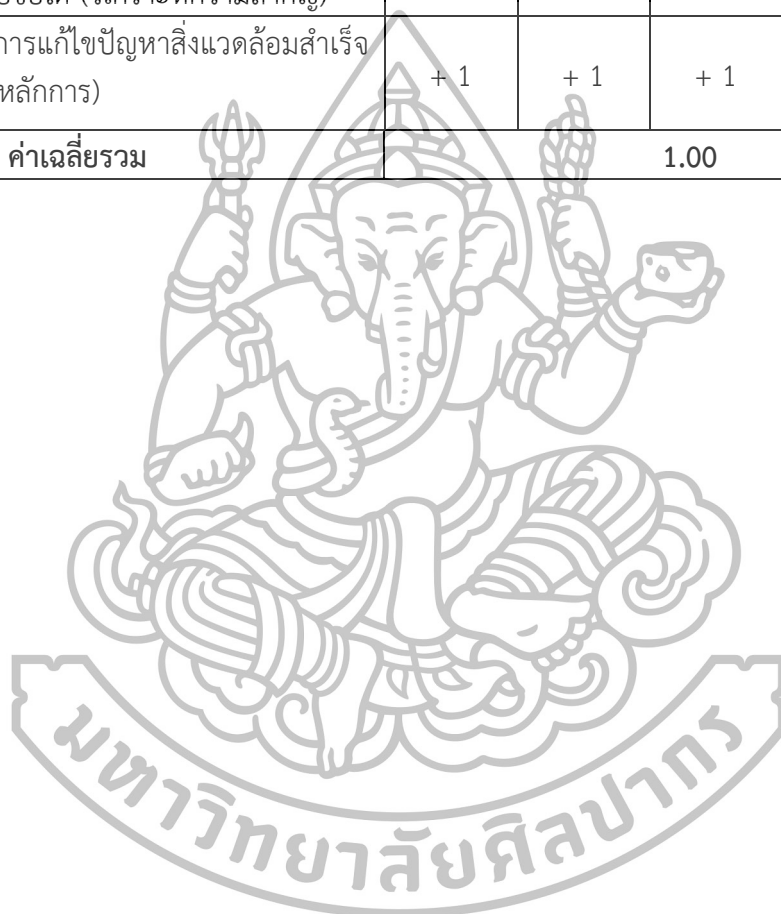
ข้อ	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
34	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเน้นแนว ทางการพัฒนาประเทศอย่างไร (วิเคราะห์ ความสัมพันธ์)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
35	ข้อใดไม่ถูกต้อง (วิเคราะห์ความสำคัญ)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
36	ข้อใดเป็นโครงการที่นำหลักเศรษฐกิจพอเพียง มาประยุกต์ใช้ (วิเคราะห์หลักการ)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
37	ข้อใดต่อไปนี้ไม่ใช่สาเหตุหลักของปัญหา สิ่งแวดล้อม (วิเคราะห์เนื้อหา)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
38	ข้อใดเป็นผลที่เกิดขึ้นจากเหตุการณ์ในครั้งนี้ (วิเคราะห์ความสัมพันธ์)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
39	พลังงานนิวเคลียร์มีความสำคัญกับประเทศ ไทยด้านใดมากที่สุด (วิเคราะห์ความสำคัญ)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
40	จากข้อความดังกล่าว สะท้อนวิถีชีวิตของมนุษย์ ในด้านใดมากที่สุด (วิเคราะห์หลักการ)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
41	ข้อใดไม่ใช่ผลจากปัญหาแวนซ์รถแข่งขึ้น (วิเคราะห์เนื้อหา)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
42	ปัญหาเด็กแวนซ์สอดคล้องกับสุขภาพหรือคำ พังเผยใด (วิเคราะห์ความสัมพันธ์)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
43	ข้อใดแสดงความสำคัญของปัญหาเด็กแวนซ์ (วิเคราะห์ความสำคัญ)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
44	สถาบันทางสังคมใดมีส่วนสำคัญในการแก้หรือ ลดปัญหาเด็กแวนซ์ (วิเคราะห์หลักการ)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
45	จากบทความกล่าวถึงปัญหาใด (วิเคราะห์ เนื้อหา)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
46	ปัจจัยใดที่มีอิทธิพลทำให้เพศหญิงมีเพศสัมพันธ์ ก่อนวัยอันควรมากขึ้น (วิเคราะห์ความสำคัญ)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00

ตารางที่ 16 ค่าดัชนีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เชี่ยวชาญ (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
47	เมื่อมีการตั้งครุฑที่ไม่พึงประสงค์เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมามากที่สุดคือข้อใด (วิเคราะห์ความสัมพันธ์)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
48	การป้องกันการตั้งครุฑที่ไม่พึงประสงค์ข้อใดดีที่สุด (วิเคราะห์หลักการ)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
49	การเผาขยะทำให้เกิดมลพิษประเภทใด (วิเคราะห์เนื้อหา)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
50	การลดปัญหาขยะมูลฝอยเป็นหน้าที่ของใคร (วิเคราะห์ความสัมพันธ์)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
51	ข้อใดเป็นวิธีกำจัดขยะที่ไม่สร้างมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม (วิเคราะห์ความสำคัญ)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
52	การกระทำของใครต่อไปนี้เป็นกรร"รีไซเคิล"ขยะ (วิเคราะห์หลักการ)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
53	คำว่า "สิทธิความเป็นมนุษย์" หมายถึงข้อใด (วิเคราะห์เนื้อหา)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
54	ข้อใดเป็นปัจจัยที่นำไปสู่การประสบความสำเร็จ (วิเคราะห์ความสัมพันธ์)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
55	ข้อใดเป็นแนวทางปฏิบัติตนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงที่นักเรียนควรยึดเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตมากที่สุด (วิเคราะห์ความสำคัญ)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
56	ข้อใดต่อไป นี้ ควรยึดถือเป็นแบบอย่างในการดำรงชีวิตตามหลักการเศรษฐกิจพอเพียงในช่วงภาวะเศรษฐกิจของประเทศตกต่ำ (วิเคราะห์หลักการ)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
57	การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมควรเริ่มที่ไหนเป็นอันดับแรก (วิเคราะห์เนื้อหา)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
58	จากข้อความที่อ่านผู้เชี่ยวชาญต้องการให้ทุกคนทำอะไร (วิเคราะห์ความสัมพันธ์)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00

ตารางที่ 16 ค่าดัชนีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ของ
ผู้เชี่ยวชาญ (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
59	ใจความสำคัญของข้อความเรื่องปัญหา สิ่งแวดล้อมคือข้อใด (วิเคราะห์ความสำคัญ)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
60	ใดที่จะทำให้การแก้ไขปัญหามลพิษสำเร็จ ได้ (วิเคราะห์หลักการ)	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
ค่าเฉลี่ยรวม				1.00		

ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัด
ทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยใช้สูตรของ คูเดอร์ ริชาดสัน KR – 20

ข้อที่	ความยากง่าย (P)	ค่าอำนาจจำแนก (r)	สรุปความหมาย
1	0.69	0.30	ใช้ได้
2	0.26	0.07	ใช้ไม่ได้
3	0.61	0.15	ใช้ไม่ได้
4	0.30	0.15	ใช้ไม่ได้
5	0.88	0.23	ใช้ได้
6	0.30	0	ใช้ไม่ได้
7	0.92	0.15	ใช้ไม่ได้
8	0.73	0.38	ใช้ได้
9	0.07	0.15	ใช้ไม่ได้
10	0.76	0.46	ใช้ได้
11	0.61	0.15	ใช้ไม่ได้
12	0.57	0.53	ใช้ได้
13	0.57	0.07	ใช้ไม่ได้
14	0.83	0.23	ใช้ได้
15	0.86	0.30	ใช้ได้
16	0.92	0.15	ใช้ไม่ได้
17	0.46	0.30	ใช้ไม่ได้
18	0.23	0	ใช้ไม่ได้
19	0.53	0.15	ใช้ไม่ได้
20	0.46	0.46	ใช้ได้
21	0.23	- 0.30	ใช้ไม่ได้
22	0.61	0.61	ใช้ได้
23	0.42	0.23	ใช้ได้
24	0.53	0.46	ใช้ได้
25	0.30	0.15	ใช้ไม่ได้
26	0.50	0.53	ใช้ได้
27	0.42	0.43	ใช้ได้
28	0.34	0.07	ใช้ไม่ได้
29	0.11	0.07	ใช้ไม่ได้
30	0.69	0.46	ใช้ได้

ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัด
ทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยใช้สูตรของ คูเดอร์ ริชาดสัน KR – 20 (ต่อ)

ข้อที่	ความยากง่าย (P)	ค่าอำนาจจำแนก (r)	สรุปความหมาย
31	0.57	0.43	ใช้ได้
32	0.42	0.53	ใช้ได้
33	0.57	0.07	ใช้ไม่ได้
34	0.61	0.76	ใช้ได้
35	0.57	0.53	ใช้ได้
36	0.38	0.46	ใช้ได้
37	0.53	0.92	ใช้ได้
38	0.23	0	ใช้ไม่ได้
39	0.46	0.15	ใช้ไม่ได้
40	0.23	0	ใช้ไม่ได้
41	0.50	0.69	ใช้ได้
42	0.46	0.30	ใช้ไม่ได้
43	0.30	0.61	ใช้ได้
44	0.50	0.38	ใช้ได้
45	0.53	0.92	ใช้ได้
46	0.65	0.69	ใช้ได้
47	0.57	0.84	ใช้ได้
48	0.42	0.23	ใช้ได้
49	0.57	0.84	ใช้ได้
50	0.57	0.84	ใช้ได้
51	0.57	0.38	ใช้ได้
52	0.11	0.23	ใช้ได้
53	0.57	0.84	ใช้ได้
54	0.46	0.61	ใช้ได้
55	0.50	0.38	ใช้ได้
56	0.65	0.69	ใช้ได้
57	0.53	0.92	ใช้ได้
58	0.57	0.84	ใช้ได้
59	0.57	0.84	ใช้ได้
60	0.53	0.76	ใช้ได้

หมายเหตุ

1. ข้อสอบข้อที่ 7 และ 16 มีค่าความยากง่าย (p) มากกว่า .80 จัดเป็นข้อสอบที่ง่ายเกินไปจึงตัดออก
  2. ข้อสอบข้อที่ 29 และ 52 มีค่าความยากง่าย (p) น้อยกว่า .20 จัดเป็นข้อสอบที่ยากเกินไปจึงตัดออก
  3. ข้อสอบข้อที่ 2, 3, 4, 6, 11, 13, 18, 19, 21, 25, 28, 33, 38 และ 40 มีค่าอำนาจจำแนกน้อยกว่า (r) น้อยกว่า .20 จัดเป็นข้อสอบที่ไม่สามารถจำแนกเด็กเก่งและเด็กอ่อนได้จึงตัดออก
  4. เนื่องจากมีข้อสอบเกินจำนวนที่ต้องการจึงตัดออกแบบเจาะจง ได้แก่ข้อที่ 1, 10, 31, 42, 51, 53, 55 และ 57
  5. รวมตัดข้อสอบออกทั้งหมด 37 ข้อ และคงเหลือข้อสอบจำนวน 23 ข้อ
- นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบวัดทักษะการคิด วิเคราะห์ ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยใช้สูตร KR – 20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson) ได้เท่ากับ 0.87

ตารางที่ 18 คะแนนแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดย
การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus

คนที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน	คนที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน
1	10	18	19	9	16
2	5	14	20	9	12
3	11	14	21	8	16
4	4	20	22	14	17
5	15	18	23	16	18
6	2	14	24	5	15
7	7	14	25	9	15
8	7	11	26	9	14
9	14	18	27	6	16
10	7	12	28	4	14
11	9	12	29	19	21
12	12	19	30	10	15
13	15	17	31	12	14
14	4	16	32	5	12
15	17	20	33	10	18
16	13	17	34	8	15
17	12	14	35	14	18
18	14	20	36	15	18
ก่อนเรียน				($\bar{x}$) 10.00	(S.D.) 4.29
หลังเรียน				($\bar{x}$) 15.89	(S.D.) 2.61

ตารางที่ 19 ค่าดัชนีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ของผู้เชี่ยวชาญ

รายการประเมิน	ค่าความสอดคล้อง			ΣR	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
1. การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus มีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นลำดับต่อเนื่องช่วยในการเรียนรู้	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
2. การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus สามารถปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนได้ง่ายไม่สับสน	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
3. การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ส่งเสริมการเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์กับนักเรียน	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
4. การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ส่งเสริมให้นักเรียนค้นหาคำตอบในสิ่งที่ต้องการรู้	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
5. การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ส่งเสริมให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
ด้านบรรยากาศการเรียนรู้					
6. การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus เปิดโอกาสให้นักเรียนมีการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
7. การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus เป็นกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
8. การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ทำให้นักเรียนและเพื่อนมีความผูกพันและคุ้นเคยกันมากขึ้น	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00

ตารางที่ 19 ค่าดัชนีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ของผู้เชี่ยวชาญ (ต่อ)

รายการประเมิน	ค่าความสอดคล้อง			ΣR	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
10. การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปรายร่วมกับเทคนิค KWL Plus ทำให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ					
11. การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปรายร่วมกับเทคนิค KWL Plus เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
12. การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปรายร่วมกับเทคนิค KWL Plus ช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหามากยิ่งขึ้น	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
13. การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปรายร่วมกับเทคนิค KWL Plus ทำให้นักเรียนได้รับความรู้ใหม่ ๆ จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
14. การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปรายร่วมกับเทคนิค KWL Plus ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะความคิดและกล้าในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากการจัดการเรียนรู้	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
15. นักเรียนสามารถนำกิจกรรมการคิดวิเคราะห์ไปใช้กับการเรียนในวิชาอื่น ๆ	+ 1	+ 1	+ 1	3.00	1.00
ค่าเฉลี่ยรวม	1.00				

ภาคผนวก ค

เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย

แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบ
อภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี ก่อนเรียน (Pretest)
และหลังเรียน (Posttest) จำนวน 30 ข้อ

แบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ ก่อนเรียน (Pretest) และหลังเรียน (Posttest)

แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย
ร่วมกับเทคนิค KWL Plus

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
รายวิชา ส 23103 สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ภาคเรียนที่ 2 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 สังคมไทยและสันติวิธี
เรื่อง ปฐมนิเทศ (เรียนรู้ก่อนเริ่มกิจกรรม)

โรงเรียนมัธยมวัดดุสิตาราม
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
เวลา 2 ชั่วโมง
ผู้สอนนายสถาพร ขอเพียรกลาง

ข้อสรุปทั่วไป

การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนที่ตื่นนัย่อมดำเนินไปสู่การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

รู้และเข้าใจวิธีการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และข้อตกลงในชั้นเรียนของรายวิชา ส 31102 สังคมศึกษา 6 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus

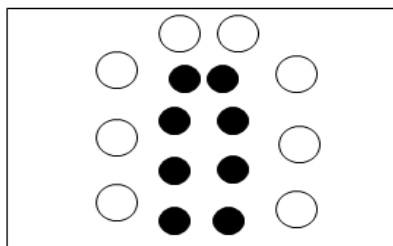
จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนบอกวิธีการจัดการเรียนการสอนรายวิชา รายวิชา ส 23103 สังคมศึกษา 6 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus
2. นักเรียนบอกวิธีการวัดและประเมินได้
3. นักเรียนบอกข้อตกลงในชั้นเรียนได้อย่างน้อย 5 ข้อจาก 7 ข้อ

สาระการเรียนรู้

1. กิจกรรม ขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้

1. การเตรียมความพร้อมและความรู้พื้นฐาน
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้
  - 2.1 ชั้น K (Know) นักเรียนศึกษาเอกสารหรือข้อมูลที่ครูนำมาเสนอ โดยครูผู้สอนคอยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้หรือสงสัย จากนั้นนักเรียนบันทึกข้อมูลสิ่งที่นักเรียนรู้ลงในตารางช่อง K
  - 2.2 ชั้น W (What do want learn) นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมตั้งคำถามหรือข้อสงสัยในเรื่องที่นักเรียนศึกษาจากเอกสารหรือใบความรู้ที่ครูเตรียมไว้ จากนั้นนักเรียนบันทึกข้อมูลสิ่งที่นักเรียนสนใจ สงสัย หรืออยากรู้เพิ่มเติม ลงในตารางช่อง W
  - 2.3 ชั้น L (What I learned) โดยนักเรียนเข้ากลุ่มอภิปราย ตามหัวข้อที่นักเรียนสนใจ โดยแบ่งเป็นกลุ่มซ้อนกัน 2 วง กลุ่มวงในและกลุ่มวงนอก มีสมาชิกจำนวนเท่า ๆ กัน ขณะที่สมาชิกวงในประชุมหรืออภิปรายกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่งสมาชิกวงนอกจะทำหน้าที่สังเกตการณ์ ในขั้นนี้เป็นการร่วมกันอภิปรายเพื่อหาข้อสรุปและหาความคิดรวบยอด โดยนักเรียนนำข้อมูลที่ได้รับจากเอกสารหรือใบความรู้มาใช้ในการตอบข้อสงสัยหรือคำถามที่ตนตั้งไว้ ซึ่งนำข้อมูลที่ได้มาเติมลงในตารางช่อง L

2.4 ชั้น Plus สร้างแผนผังความคิด นักเรียนแต่ละกลุ่มนำข้อมูลคำตอบหรือข้อสรุปที่ได้มาสร้างเป็นแผนผังความคิด

2.5 ชั้นนำเสนอ นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันนำเสนอแผนผังความคิด จากนั้นครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญของเรื่อง

2. วิธีการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ มีดังนี้

คะแนนสอบก่อนเรียน	20	คะแนน
คะแนนสอบหลังเรียน	20	คะแนน

3. สาระการเรียนรู้

1. ลักษณะของสังคมไทย
2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในสังคมไทย
3. ปัญหาสังคมและแนวทางแก้ไข
4. แนวทางการร่วมมือในการลดความขัดแย้งและสร้างความสมานฉันท์
5. ปัจจัยการส่งเสริมการดำรงชีวิตให้มีความสุข

4. ระเบียบและมารยาทในห้องเรียน

1. เข้าห้องเรียนอย่างช้าไม่เกิน 10 นาที
2. เก็บโต๊ะ-เก้าอี้ ให้เรียบร้อยก่อนออกจากห้องเรียน
3. รักษาความสะอาดในห้องเรียน ไม่ทิ้งขยะใต้โต๊ะหรือในห้องเรียน
4. มีอุปการะการเรียนรู้ครบ
5. แต่งกายสุภาพเรียบร้อย ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน
6. พุดจาสุภาพ
7. เข้า – ออก จากห้องเรียนควรขออนุญาต

กิจกรรมการจัดการเรียนรู้

ชั้นนำ

1. นักเรียนร่วมกันดูภาพข่าวความขัดแย้งในสังคม จากนั้นร่วมกันอภิปรายในประเด็นดังนี้ “นักเรียนคิดว่าภาพข่าวดังกล่าว น่าจะเกิดขึ้น ณ สถานที่ใด และเหตุการณ์จะดำเนินไปอย่างไร”

2. ครูเชื่อมโยงคำตอบของนักเรียนเข้าสู่บทเรียนเรื่อง “สังคมไทยและสันติวิธี”

ขั้นสอน

1. ชี้แจงเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชา ส 23103 สังคมศึกษา 6 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี โดยอธิบายถึงเนื้อหาที่เรียน ตัวชี้วัด รูปแบบการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล โดยให้นักเรียนบันทึกลงสมุด (**ทักษะการฟัง**)

2. สุ่มนักเรียน 2 – 3 คน ออกมาสรุปหน้าชั้นเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลในรายวิชา ส 23103 สังคมศึกษา 1 แล้วครูเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ (**Obj1 Obj2, ทักษะการสรุปความ**)

3. นักเรียนร่วมกันบอกข้อตกลงในชั้นเรียน แล้วครูเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ (**Obj3, ทักษะการแสดงความคิดเห็น**)

4. นักเรียนทำกิจกรรม “เตรียมพร้อม สู่วันจริง” โดยเป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนคุ้นเคยกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ซึ่งมีขั้นตอนและกระบวนการดังนี้

1. การเตรียมความพร้อมและความรู้พื้นฐาน

2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2.1 ชั้น K (Know) นักเรียนศึกษาเอกสารหรือข้อมูลที่ครูนำมาเสนอ โดยครูผู้สอนคอยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้หรือสงสัย จากนั้นนักเรียนบันทึกข้อมูลสิ่งที่นักเรียนรู้ลงในตารางช่อง K

2.2 ชั้น W (What do want learn) นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมตั้งคำถามหรือข้อสงสัยในเรื่องที่นักเรียนศึกษาจากเอกสารหรือใบความรู้ที่ครูเตรียมไว้ จากนั้นนักเรียนบันทึกข้อมูลสิ่งที่นักเรียนสนใจ สงสัย หรืออยากรู้เพิ่มเติม ลงในตารางช่อง W

2.3 ชั้น L (What I learned) โดยนักเรียนเข้ากลุ่มอภิปราย ตามหัวข้อที่นักเรียนสนใจ โดยแบ่งเป็นกลุ่มซ้อนกัน 2 วง กลุ่มวงในและกลุ่มวงนอก มีสมาชิกจำนวนเท่า ๆ กัน ขณะที่สมาชิกวงในประชุมหรืออภิปรายกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่งสมาชิกวงนอกจะทำหน้าที่สังเกตการณ์ ในขั้นนี้เป็นการร่วมกันอภิปรายเพื่อหาข้อสรุปและหาความคิดรวบยอด โดยนักเรียนนำข้อมูลที่ได้รับจากเอกสารหรือใบความรู้มาใช้ในการตอบข้อสงสัยหรือคำถามที่ตนตั้งไว้ ซึ่งนำข้อมูลที่ได้นำมาเติมลงในตารางช่อง L

2.4 ชั้น Plus สร้างแผนผังความคิด นักเรียนแต่ละกลุ่มนำข้อมูลคำตอบ หรือข้อสรุปที่ได้มาสร้างเป็นแผนผังความคิด

2.5 ชั้นนำเสนอ นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันนำเสนอแผนผังความคิด จากนั้นครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญของเรื่อง

ขั้นสรุป

1. นักเรียนร่วมกันตอบคำถาม “การที่นักเรียนและครูทำความรู้จักกันมีผลดีอย่างไร” บอกประโยชน์ของการสร้างปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน (*การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนที่ดีนั้นย่อมดำเนินไปสู่การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*) (**Gen**)

2. ครูชี้แจงเรื่องที่จะเรียนในคาบถัดไป คือเรื่องลักษณะสังคมไทย เพื่อให้นักเรียนเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้

- ภาพข่าวความขัดแย้งในสังคม

รายการอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ.(2547).หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม เศรษฐศาสตร์ และภูมิศาสตร์.กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

บุญนะ แดงเหลือบและคณะ.(2551).หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม.

กรุงเทพฯ:บริษัท ไฮเอ็ดพับลิชชิ่ง จำกัด.

ประเสริฐ แยมกลิ่นฟุ้ง.(2538).สังคมและวัฒนธรรม.กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

<http://news.mthai.com/hot-news/world-news/290772.html>

การวัดและประเมินผล

ขอบเขตการวัด	วิธีการ	เครื่องมือ	ผู้ประเมิน
1. ความรู้ - กิจกรรมสร้าง ความคุ้นเคย - ก า ร วัด แ ล ซะ ประเมินผล - ตัวชี้วัด	- การตอบคำถาม - การตรวจชิ้นงาน	- ประเด็นคำถามคำถาม 2 ถึง 3 คำถาม - แบบประเมินชิ้นงาน	- ครู
2. ทักษะ/กระบวนการ - ทักษะการวิเคราะห์	- การตรวจชิ้นงาน	- แบบประเมินชิ้นงาน	- ครู
3. เจตคติ คุณธรรมและ จริยธรรม - ใฝ่รู้ใฝ่เรียน - มุ่งมั่นในการทำงาน	- การสังเกต พฤติกรรม รายบุคคล	- แบบการสังเกต พฤติกรรม	- ครู

บันทึกหลังการสอน

- ผลการเรียนรู้

ม.3/...

- ปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการจัดการเรียนรู้

- ข้อเสนอแนะ

ลงชื่อ

(นายสถาพร ขอเพียรกลาง)

ผู้สอน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

โรงเรียนมัธยมวัดดุสิตาราม

รายวิชา ส 31102 สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ภาคเรียนที่ 2 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 สังคมไทยและสันติวิธี

เวลา 2 ชั่วโมง

เรื่อง ลักษณะสังคมไทย

ผู้สอน นายสถาพร ขอเพียรกลาง

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงามและดำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ 4 วิเคราะห์ปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งในประเทศ และเสนอแนวคิดในการลดความขัดแย้ง

ตัวชี้วัดที่ 5 เสนอแนวคิดในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขในประเทศและสังคมโลก

ข้อสรุปทั่วไป/สาระสำคัญ

มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่ไม่สามารถอยู่ตามลำพังได้จึงจำเป็นต้องอยู่รวมกันเป็นกลุ่มเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถบอกความหมายและอธิบายลักษณะสำคัญของสังคมได้
2. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ความสำคัญของสังคมไทยได้
3. นักเรียนสามารถอธิบายความจำเป็นที่มนุษย์ต้องอยู่ร่วมกันเป็นสังคมได้
4. นักเรียนสามารถสรุปข้อดีและข้อเสียจากการที่มนุษย์อยู่ร่วมกันเป็นสังคมได้

สาระการเรียนรู้

ความหมายของสังคม

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 ได้อธิบายคำว่า สังคม (Society) หมายถึง กลุ่มคนจำนวนหนึ่งที่อยู่รวมกัน ในอาณาบริเวณหนึ่ง มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันตามระเบียบกฎเกณฑ์ โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญร่วมกัน ได้แก่ การมีภูมิลำเนาเป็นหลักแหล่ง มีรูปแบบวัฒนธรรมเป็นของตน มีเอกลักษณ์และความสัมพันธ์ทางสังคมต่อกัน และมีการสืบทอดวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง

องค์ประกอบของสังคม

1. ประชากร จะต้องมียังจำนวนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป สังคมที่มีขนาดเล็กที่สุดก็คือ ครอบครัว ในขณะที่ชุมชนหรือหมู่บ้านก็จะมีสมาชิกมากขึ้น เป็นอำเภอ จังหวัดและประเทศ
2. มีความสัมพันธ์และกระทำต่อกันทางสังคม ร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความคิดความเชื่อ บรรทัดฐานค่านิยมคล้ายคลึงกัน เพราะได้รับการอบรมสั่งสอนขัดเกลามาอย่างเดียวกัน

3. มีดินแดนหรืออาณาเขตที่แน่นอน
4. มีการจัดระเบียบทางสังคม เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข

การอยู่ร่วมกันเป็นสังคม

อริสโตเติล(Aristotle) ได้กล่าวถึงสาเหตุที่มนุษย์มาอยู่ร่วมกันเป็นสังคม ดังนี้

1. มนุษย์มีระยะเวลาแห่งการเป็นทารกยาวนาน
2. มนุษย์มีความสามารถทางสมอง สามารถคิดค้นและประดิษฐ์สิ่งต่างๆ เพื่อมาตอบสนองความต้องการของตน ให้ดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข
3. มนุษย์มีความสามารถในการสร้างวัฒนธรรม และสืบทอดวัฒนธรรมให้คงอยู่ต่อไป

หน้าที่ของสังคม

1. ดำรงรักษาและผลิตสมาชิกใหม่ เพราะสมาชิกเป็นปัจจัยสำคัญของสังคม ถ้าจำนวนสมาชิกลดลงอาจทำให้สังคมขาดความมั่นคงได้
2. ผลิตแจกจ่ายสินค้าและบริการแก่สมาชิก
3. อบรมสั่งสอนขัดเกลาสมาชิกของสังคมให้เรียนรู้ระเบียบของสังคม ได้แก่ สังคมจะต้องอบรมสั่งสอนและขัดเกลาสมาชิกใหม่ให้เรียนรู้ระเบียบกฎเกณฑ์ของสมาชิกนั้นๆ
4. ดำรงรักษาไว้ซึ่งระเบียบกฎหมายของสังคม ได้แก่ การที่สังคมต้องจัดเจ้าหน้าที่ควบคุมดูแล ลงโทษผู้ละเมิดระเบียบกฎหมายของสังคม

ความหมายสังคมไทย

สังคมไทย หมายถึง กลุ่มชนทุกกลุ่มที่ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกัน โดยมีวัฒนธรรมไทยเป็นพื้นฐานการดำเนินชีวิต ซึ่งสังคมไทยจะไม่ได้เน้นเฉพาะชนกลุ่มเชื้อชาติไทยเท่านั้น แต่รวมไปถึงชนหมู่น้อยอื่นๆ ซึ่งอาจมีเชื้อชาติ ศาสนาและวัฒนธรรมแตกต่างกันแต่ก็ยึดถือวัฒนธรรมไทยเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตร่วมกัน

ลักษณะสำคัญของสังคมไทย มีดังนี้

1. มีโครงสร้างแบบหลวมๆ คือ คนสามารถเลือกปฏิบัติในสิ่งที่ตนพอใจ ไม่ถูกบังคับให้ปฏิบัติเป็นแบบเดียวกัน เป็นสังคมที่มีความยืดหยุ่น ไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัว ซึ่งบางครั้งทำให้สังคมขาดความมีระเบียบวินัย มีความเห็นแก่ตัวอย่างมาก บางครั้งการมีโครงสร้างทางสังคมแบบหลวมๆ ก็มีประโยชน์อยู่บ้าง คือ ทำให้ความขัดแย้งในสังคมมีน้อย มีการประสานประโยชน์กับคนในสังคมก็จะอยู่กันอย่างสงบสุข
2. มีการเปลี่ยนแปลงน้อย ดูจากคนส่วนใหญ่ของประเทศ คือ ชาวนชนบทที่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงสิ่งใหม่ๆ ที่ไม่ขัดกับประเพณี วัฒนธรรมเดิมมากนัก คนในชนบทยังคงยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นส่วนใหญ่ การเปลี่ยนแปลงมักเกิดกับคนในเมืองซึ่งเป็นคนส่วนน้อยของประเทศ
3. เป็นสังคมเกษตรกรรม คนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่ ทำสวน ทำนา ฯลฯ มีชาวนชนบทบางส่วนอพยพมาทำงานในเมือง แต่ก็ยังคงประกอบอาชีพทางด้านเกษตรเป็นจำนวนมาก แม้จะมีเครื่องมือที่ทันสมัยเข้าไปเกี่ยวข้องกับทำการเกษตรอย่างมากรก็ตาม

4. ไม่นิยมอพยพเคลื่อนย้ายถิ่น เพราะคนไทยรักถิ่นบ้านเกิด แต่ปัจจุบันมีการอพยพเคลื่อนย้ายไปทำงานในเมืองบ้างแต่มีไม่คนส่วนใหญ่ของประเทศ ขณะนี้เศรษฐกิจของประเทศยังไม่ดีมากนักบางครั้งจึงมีคนในเมืองย้ายถิ่นกลับชนบทและประกอบอาชีพเกษตรกรรมเหมือนเดิม

5. มีการศึกษาต่ำ แม้จะเรียนจบการศึกษาภาคบังคับก็ถือว่ายังมีการศึกษาไม่มากนัก เมื่อเทียบกับประเทศที่เจริญแล้ว เพราะคนส่วนใหญ่ยากจนไม่มีทุนทรัพย์ในการส่งบุตรหลานให้เรียนสูงๆ ได้

6. มีโครงสร้างของการแบ่งชนชั้น โดยการยึดทรัพย์สินเป็นหลัก ซึ่งเป็นผลมาจากระบบชนชั้นในระบบศักดินาในสมัยโบราณ แต่ละชนชั้นถูกแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบกันไป

7. มีปัญหาความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้และผลประโยชน์จากการพัฒนา ระหว่างภาค ระหว่างชนบทกับเมืองและระหว่างกลุ่มคนในสังคม ซึ่งถือว่าเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนไทย

8. เป็นสังคมที่ทรัพยากรธรรมชาติถูกใช้ประโยชน์อย่างสิ้นเปลือง ทำให้มีปัญหาด้านการแย่งชิงทรัพยากร ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศและความเสื่อมโทรมทางสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง

9. เศรษฐกิจไทยยังมีการพึ่งพิงทุนเทคโนโลยีและตลาดต่างประเทศสูง ฐานการผลิตของประเทศยังอ่อนแอ ไม่มีภูมิคุ้มกันที่เพียงพอ ไม่สามารถรับถ่ายทอดและแปรทุนเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

10. ศักยภาพของคนไทยและระบบคุณภาพชีวิตโดยรวมดีขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากการพัฒนาอย่างต่อเนื่องระยะยาวมาจนถึงปัจจุบัน ทำให้คนไทยมีการศึกษาสูงขึ้น

11. มีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่ท้องถิ่น ในขณะที่ประชาชนมีความตื่นตัวเรื่องความเป็นประชาธิปไตยและกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนา โดยมีการรวมกลุ่มอย่างเข้มแข็ง

12. สังคมไทยมีเอกลักษณ์ความเป็นไทย มีวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สั่งสมเป็นปึกแผ่นมายาวนาน มีความรักสงบสมานฉันท์ เอื้ออาทรและเกื้อกูลกันและกัน ซึ่งเป็นเครื่องช่วยค้ำจุนให้สถาบันหลักของสังคมดำรงอยู่ได้

13. เป็นสังคมที่ระบบการบริหารทางเศรษฐกิจ การเมืองและระบบราชการยังมีลักษณะรวมศูนย์อำนาจการบริหารและตัดสินใจอยู่ในส่วนกลาง เน้นบทบาทภาครัฐเป็นหลัก

14. สังคมไทยตกอยู่ในกระแสวัตถุนิยมและบริโภคนิยม ค่านึงถึงประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม ทำให้เป็นต้นเหตุของการเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง

15. สังคมไทยมีคนจำนวนมากยังขาดความสามารถในการถ่วงถ่วงและเลือกใช้ประโยชน์จากวัฒนธรรมต่างชาติที่หลากหลายเข้ามาพร้อมกับเทคโนโลยีสารสนเทศและสิ่งบันเทิงต่างๆ ได้อย่างรู้เท่าทันและมีเหตุผล นำไปสู่การครอบงำทางวัฒนธรรมและแรงพฤติกรรมบริโภคนิยมให้เกิดขึ้นโดยเฉพาะในกลุ่มคนรุ่นใหม่

ชุมชนเมืองและชุมชนชนบท

สังคมไทยสามารถจำแนกออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. ชุมชนชนบท ได้แก่ ชุมชนหรือท้องถิ่นที่อยู่นอกเขตการปรับปรุงดูแลของเทศบาล เป็นชุมชนที่ตั้งอยู่กระจัดกระจายทั่วไป สภาพของชุมชนส่วนใหญ่มีความขาดแคลนทางเศรษฐกิจ

ประชากรที่อาศัยอยู่ในชนบทนี้มีจำนวนมาก คือ ประมาณร้อยละ 75 ของประชากรทั้งประเทศ ชุมชนชนบทมีลักษณะจำเพาะที่สำคัญ คือ

1.1 มีการอยู่ร่วมกันอย่างใกล้ชิด ทุกคนรู้จักคุ้นเคยกันดี มีความสัมพันธ์กันเหมือนเครือญาติ มีชีวิตความเป็นอยู่และติดต่อสัมพันธ์กันแบบส่วนตัวและกันเอง

1.2 มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมใกล้เคียงกัน นับถือศาสนาเดียวกัน มีทัศนคติและความเชื่อถือคล้ายกัน

1.3 ลักษณะครอบครัวมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด มีชีวิตการทำงานที่ต้องอยู่ร่วมกันตลอดเวลา มีการแบ่งงานทำ มีความเห็นอกเห็นใจช่วยเหลือกัน

1.4 มีการเลื่อนชนชั้นของสังคม การโยกย้ายและการเปลี่ยนอาชีพน้อย มักประกอบอาชีพเดิมตามบรรพบุรุษซึ่งส่วนใหญ่ทำอาชีพเกษตรกรรม ทำงานในไร่

1.5 มีระดับการศึกษาและอาชีพต่ำ ชาวชนบทส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาน้อย เมื่อจบชั้นประถมศึกษาแล้วมักออกมาทำงานช่วยครอบครัว เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจ นอกจากนี้ในชนบทยังขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ สถาบันการศึกษา ส่วนในด้านอาชีพ สถาบันฝึกอาชีพที่อยู่ใกล้เคียงยังมีน้อย

1.6 การควบคุมความประพฤติและวิธีปฏิบัติต่างๆ ของชาวชนบทส่วนใหญ่เป็นไปในทางส่วนตัวมากกว่าเป็นแบบแผนทางกฎหมาย มักใช้การว่ากล่าวตักเตือนแทนการแจ้งความกับเจ้าหน้าที่ตำรวจเมื่อเกิดการทะเลาะวิวาทกัน

1.7 การประกอบพิธีกรรมทางศาสนาและประเพณีในเทศกาลต่างๆ ชาวชนบทก็มักร่วมกิจกรรมด้วยเสมอมา แต่ขั้นตอนในการประกอบกิจกรรมตามประเพณีต่างๆ จะลดลง ทั้งนี้เป็นเพราะเวลาและภาระทางเศรษฐกิจไม่อำนวย เพราะต้องรับผิดชอบเกี่ยวกับการประกอบอาชีพหาเลี้ยงครอบครัว

1.8 วัดเป็นศูนย์กลางชุมชน การจัดกิจกรรมร่วมกันของชาวชนบทมักรวมตัวกันที่วัด มีเจ้าอาวาสเป็นที่ปรึกษา

1.9 ขาดการวางแผนชีวิตและครอบครัวที่ถูกต้อง ทำให้มีอัตราเกิดของประชากรสูง ทั้งนี้เนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจในการวางแผนครอบครัว ประกอบกับมีรายได้ไม่เพียงพอในการซื้ออุปกรณ์คุมกำเนิดและมักแต่งงานเมื่ออายุน้อย

2. ชุมชนเมือง ได้แก่ ชุมชนหรือท้องถิ่นที่อยู่ในการปกครองดูแลของเขตเทศบาล เป็นชุมชนที่มีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่นและอยู่ในพื้นที่จำกัด มีความเจริญในทุกๆ ด้าน ประชาชนมักอพยพเข้ามาอยู่อาศัยมาก ทำให้เกิดการแออัดและบางครั้งเกิดปัญหาตามมา ชุมชนเมืองมีลักษณะจำเพาะที่สำคัญ ดังนี้คือ

2.1 เป็นชุมชนขนาดใหญ่ มีประชากรหนาแน่น ทั้งนี้เพราะชุมชนเมืองเป็นศูนย์กลางของความเจริญในทุกๆ ด้าน จึงเป็นสิ่งดึงดูดใจให้เกิดการอพยพเคลื่อนย้ายเข้าสู่ชุมชนเมืองกันมาก ทำให้มีประชากรอยู่กันอย่างแออัด

2.2 ลักษณะความสัมพันธ์ของสมาชิกในชุมชนเมืองเป็นแบบทางการและเป็นไปตามหน้าที่รับผิดชอบ

2.3 มีการแบ่งงานกันทำโดยเฉพาะตามความสามารถเฉพาะงาน ชุมชนเมืองประกอบไปด้วยอาชีพต่างๆ หลายประเภท จึงต้องแบ่งแรงงานที่สลับซับซ้อนขึ้นตามความชำนาญพิเศษในแต่ละสถานภาพ

2.4 ผู้อาศัยในชุมชนเมืองจะมีความแตกต่างกันมาก เนื่องจากอาชีพ ความรู้ ค่านิยม ความสนใจแตกต่างกัน

2.5 ชุมชนเมืองได้รับอิทธิพลจากความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เน้นความเชื่อและการกระทำ โดยใช้เหตุผลมากกว่าการคำนึงถึงธรรมเนียมวัฒนธรรม

2.6 การควบคุมทางสังคมอาศัยกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ มีเจ้าหน้าที่จากส่วนราชการคอยควบคุมดูแลให้ปฏิบัติตามกฎหมาย

2.7 ชุมชนเมืองมีการเปลี่ยนแปลงเร็วและมีสิ่งใหม่ๆ เกิดขึ้นเสมอ ซึ่งเป็นผลมาจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิชาความรู้และความคล่องตัวของการสื่อสารมวลชน

2.8 ชุมชนเมืองเป็นศูนย์กลางของการแลกเปลี่ยนและการแปรรูปผลิตผลต่างๆ เป็นศูนย์กลางของการค้าขายและธุรกิจ

2.9 ลักษณะของครอบครัวเป็นครอบครัวเดี่ยว อยู่ระหว่างพ่อ แม่ ลูก มีสมาชิกโดยเฉลี่ยครอบครัวละประมาณ 2-3 คน

2.10 ชุมชนเมืองเป็นเขตที่มีความเจริญทางวัตถุสูง มีเครื่องทุ่นแรงหลายชนิดเพื่อช่วยในการทำงานสะดวกสบายขึ้นและประหยัดเวลา

การวัดและประเมิน

ขอบเขตการวัด	วิธีการ	เครื่องมือ	ผู้ประเมิน
1. ความรู้ - ลักษณะของสังคมไทย	- การตอบคำถาม - แผนผังมโนทัศน์	- ประเด็นคำถาม คำถาม 2 ถึง 3 คำถาม - แบบประเมิน ชิ้นงาน	- ครู
2. ทักษะ/กระบวนการ - ทักษะคิดวิเคราะห์	- แผนผังมโนทัศน์	- แบบประเมิน ชิ้นงาน	- ครู
3. เจตคติ คุณธรรมและจริยธรรม - ใฝ่รู้ใฝ่เรียน - มุ่งมั่นในการทำงาน	- การสังเกต พฤติกรรมรายบุคคล	- แบบสังเกต พฤติกรรม	- ครู

ชิ้นงาน/ภาระงาน

- แผนผังมโนทัศน์ หัวข้อ “สังคมไทย”
เกณฑ์การประเมินชิ้นงาน

รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. เนื้อหาของผังความคิด	เขียน เรียบเรียงความคิดได้ตรงประเด็น ชัดเจน แสดงให้เห็นทักษะการคิดวิเคราะห์ และถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ดีมาก	เขียน เรียบเรียงความคิดได้ชัดเจน แสดงให้เห็นทักษะการคิดวิเคราะห์ และถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ดี	เขียน เรียบเรียงความคิดได้ และถูกต้องตามหลักไวยากรณ์	เขียน และเรียบเรียงความคิดไม่ได้ ไม่สะท้อนให้เห็นทักษะการคิดวิเคราะห์ เขียนไม่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์
2. การจัดวางรูปแบบของผังความคิด	จัดเรียงข้อมูลของผังความคิดได้ครบถ้วนทุกประเด็น และจัดวางเป็นระเบียบเรียบร้อยดีมาก	จัดเรียงข้อมูลของผังความคิดได้ แม้จะขาดในบางประเด็นหลัก จัดวางได้เป็นระเบียบเรียบร้อยดี	จัดเรียงข้อมูลของผังความคิดได้ แม้จะขาดในบางประเด็นหลัก และประเด็นรองในบางส่วนบ้าง จัดวางได้เป็นระเบียบเรียบร้อยพอใช้	จัดเรียงข้อมูลของผังความคิดได้ ครบถ้วน ไม่ทุกประเด็น และจัดวางไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย
3. การสืบค้นข้อมูลในการทำชิ้นงาน	สามารถสืบค้นข้อมูลได้ถูกต้อง ครบถ้วนตามหัวข้อที่กำหนด มีการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลที่น่าเชื่อถือ	สามารถสืบค้นข้อมูลได้ถูกต้อง ตามหัวข้อที่กำหนด มีการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลที่ใช้	สามารถสืบค้นข้อมูลได้ถูกต้อง ตามหัวข้อที่กำหนด	ไม่สามารถสืบค้นข้อมูลได้ครบถ้วนตามหัวข้อที่กำหนด ไม่มีการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลที่น่าเชื่อถือ
4. การตรงต่อเวลา	ทำงานได้สำเร็จตามระยะเวลาที่กำหนด มีความรับผิดชอบ และตรงต่อเวลาดีมาก	ทำงานได้สำเร็จ แต่ล่าช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 วัน มีความรับผิดชอบ และตรงต่อเวลาดี	ทำงานได้สำเร็จ แต่ล่าช้ากว่าเวลาที่กำหนด 2 วัน มีความรับผิดชอบ และตรงต่อเวลาพอใช้	ไม่สามารถทำงานได้สำเร็จตามเวลาที่กำหนด นักเรียนไม่มีความรับผิดชอบ
5. ความมุ่งมั่นในการทำงาน	ชิ้นงานมีความสะอาดสวยงาม เป็นระเบียบ อ่านง่าย แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการทำงานดีมาก	ชิ้นงานมีความสะอาดสวยงาม เป็นระเบียบ อ่านง่าย แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการทำงานดี	ชิ้นงานมีความสะอาดสวยงาม อ่านง่าย แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการทำงานพอใช้	ชิ้นงานขาดความสะอาดสวยงาม ขาดความมุ่งมั่นในการทำงาน สกปรก

ระดับคุณภาพของเกณฑ์การประเมิน

18 – 20	คะแนน	อยู่ในระดับดีมาก
14 – 17	คะแนน	อยู่ในระดับดี
10 – 13	คะแนน	อยู่ในระดับพอใช้
ต่ำกว่า 10	คะแนน	อยู่ในระดับต้องปรับปรุง

กิจกรรมการจัดการเรียนรู้

กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน (การเตรียมความพร้อมและความรู้พื้นฐาน)

1. นักเรียนอ่านการ์ตูนเรื่อง “อุดมสุข” โดยใช้เวลาในการอ่าน 3 นาที หลังจากนั้นผู้สอนถามผู้เรียนว่า “จากการ์ตูนเรื่อง อุดมสุข เรื่องกล่าวถึงอะไร (ชุมชนเมือง, ชุมชนชนบท, การอยู่ร่วมกัน) (ทักษะการอ่าน ทักษะการสังเกต)

2. ครูถามนักเรียนถึงลักษณะของความเป็น ชุมชนเมือง, ชุมชนชนบท, การอยู่ร่วมกัน ที่อ่านจากเรื่องอุดมสุข เป็นสังคมหรือไม่เพราะเหตุใด (เป็น) (พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน) จากนั้นครูนำเข้าสู่บทเรียนเรื่อง สังคมไทย โดยการเขียนหัวข้อที่จะสอนบนกระดาน (ทักษะการวิเคราะห์), (obj. 1)

ขั้นสอน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

1. ชั้น K (Know) รู้อะไรจากเรื่องที่อ่าน หรือจากหัวเรื่องที่กำหนด

1.1 นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึง ประเด็น “เรื่อง อุดมสุข” เกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับสังคมไทยอย่างไร (obj. 2,3)

1.2 จากนั้นนักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 – 6 คน จำนวน 4 กลุ่ม

1.3 นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาใบความรู้ ในหัวข้อเรื่อง “สังคม” เป็นเวลา 5 – 10 นาที

1.4 นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายถึงประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับสังคมไทย จากนั้นนักเรียนบันทึกข้อมูลสิ่งที่นักเรียนรู้เกี่ยวกับสังคมไทยลงในใบงานตารางช่อง K

2. ชั้น W (What do want learn) นักเรียนอยากเรียนรู้อะไร

นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันตั้งคำถามที่เกี่ยวข้องกับประเด็น “สังคมไทย” โดยเป็นสิ่งที่นักเรียนสงสัย หรืออยากรู้เพิ่มเติม หรือสิ่งที่สมาชิกในกลุ่มสนใจร่วมกัน จากนั้นนักเรียนบันทึกข้อมูลสิ่งที่นักเรียนสนใจ สงสัย หรืออยากรู้เพิ่มเติม ลงในตารางช่อง W

3. ชั้น L (What I learned) เราได้เรียนรู้อะไรบ้าง

3.1 นักเรียนเข้ากลุ่มอภิปราย ในประเด็นหรือหัวข้อที่กำหนด โดยแบ่งเป็นกลุ่มซ้อนกัน 2 วง กลุ่มวงในและกลุ่มวงนอก มีสมาชิกจำนวนเท่า ๆ กัน

3.2 นักเรียนร่วมกันอภิปรายในประเด็นหรือหัวข้อที่สนใจ หรือกำหนด ซึ่งเกี่ยวข้องกับ “สังคมไทย” สมาชิกวงในประชุมหรืออภิปรายกัน สมาชิกวงนอกจะทำหน้าที่สังเกตการณ์ โดยครูผู้สอนเป็นผู้คอยกระตุ้นให้เกิดการอภิปราย ตลอดจน เป็นผู้ผลัดเปลี่ยนสมาชิกระหว่างวงในและวงนอก เพื่อให้การอภิปรายมีความหลากหลายและได้ข้อสรุปที่สมบูรณ์

3.3 จากนั้นนักเรียนนำข้อมูลที่ได้จากการอภิปรายร่วมกัน มาใช้ในการตอบข้อสงสัยหรือคำถามที่ตนตั้งไว้ ซึ่งนำข้อมูลที่ได้อีกมาเติมลงในตารางช่อง L

4. ชั้น Plus สร้างแผนผังความคิด นักเรียนแต่ละกลุ่มนำข้อมูลคำตอบ หรือข้อสรุปที่ได้มาสร้างเป็นแผนผังความคิด

นักเรียนกลับประจำกลุ่มของตน จากนั้นนักเรียนแต่ละกลุ่มนำข้อมูลคำตอบหรือข้อสรุปที่ได้ที่สร้างเป็นแผนผังความคิดในหัวข้อ “สังคมไทย”

5. ชั้นนำเสนอ

ตัวแทนนักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอแผนผังความคิด

กิจกรรมรวบยอด

- นักเรียนร่วมกันตอบคำถามตามประเด็น ดังนี้

“เพราะเหตุใดสัตว์สังคมอย่างมนุษย์ จำเป็นต้องอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มสังคม” (มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่ไม่สามารถอยู่ตามลำพังได้จึงจำเป็นต้องอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน) (Gen, ทักษะคิดวิเคราะห์)

สื่อการเรียนรู้

1. ใบความรู้เรื่อง สังคม
2. การ์ตูน เรื่อง อุดมสุข

แหล่งการเรียนรู้/หนังสืออ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ.(2547).**หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม เศรษฐศาสตร์ และภูมิศาสตร์**.กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

บุญนะ แดงเหลือบและคณะ.(2551).**หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม**.

กรุงเทพฯ:บริษัท ไฮเอ็ดพับลิชชิ่ง จำกัด.

บรรจง พาพิจิตร.(2547).**สังคมวิทยา**.กรุงเทพฯ:โอเดียนสโตร์

ประเสริฐ ยิ่งมกลิ่นฟุ้ง.(2538).**สังคมและวัฒนธรรม**.กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พระมหาสนอง ปัจโจปการี.(2553).**มนุษย์กับสังคม**.กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บันทึกหลังการสอน

- ผลการเรียนรู้

ม.3/...

.....
.....
.....

- ปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการจัดการเรียนรู้

.....
.....
.....

- ข้อเสนอแนะ

.....
.....
.....

ลงชื่อ.....
(นายสถาพร ขอเพียรกลาง)
ผู้สอน

ใบความรู้ เรื่อง สังคม

ความหมายของสังคม

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 ได้อธิบายคำว่า สังคม (Society) หมายถึง กลุ่มคนจำนวนหนึ่งที่อยู่รวมกัน ในอาณาบริเวณหนึ่ง มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันตามระเบียบ กฎเกณฑ์ โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญร่วมกัน ได้แก่ การมีภูมิลำเนาเป็นหลักแหล่ง มีรูปแบบวัฒนธรรม เป็นของตนมีเอกลักษณ์และความสัมพันธ์ทางสังคมต่อกัน และมีการสืบทอดวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง

องค์ประกอบของสังคม

1. ประชากร จะต้องมียังจำนวนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป สังคมที่มีขนาดเล็กที่สุดก็คือ ครอบครัว ในขณะที่ชุมชนหรือหมู่บ้านก็จะมีสมาชิกมากขึ้น เป็นอำเภอ จังหวัดและประเทศ
2. มีความสัมพันธ์และกระทำต่อกันทางสังคม ร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความคิด ความเชื่อ บรรทัดฐานค่านิยมคล้ายคลึงกัน เพราะได้รับการอบรมสั่งสอนขัดเกลามาอย่างเดียวกัน
3. มีดินแดนหรืออาณาเขตที่แน่นอน
4. มีการจัดระเบียบทางสังคม เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข

การอยู่ร่วมกันเป็นสังคม

อริสโตเติล(Aristotle) ได้กล่าวถึงสาเหตุที่มนุษย์มาอยู่ร่วมกันเป็นสังคม ดังนี้

1. มนุษย์มีระยะเวลาแห่งการเป็นทารกยาวนาน
2. มนุษย์มีความสามารถทางสมอง สามารถคิดค้นและประดิษฐ์สิ่งต่างๆ เพื่อมาตอบสนองความต้องการของตน ให้ดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข
3. มนุษย์มีความสามารถในการสร้างวัฒนธรรม และสืบทอดวัฒนธรรมให้คงอยู่ต่อไป

หน้าที่ของสังคม

1. ดำรงรักษาและผลิตสมาชิกใหม่ เพราะสมาชิกเป็นปัจจัยสำคัญของสังคม ถ้าจำนวนสมาชิกลดลงอาจทำให้สังคมขาดความมั่นคงได้
2. ผลิตแจกจ่ายสินค้าและบริการแก่สมาชิก
3. อบรมสั่งสอนขัดเกลาสมาชิกของสังคมให้เรียนรู้ระเบียบของสังคม ได้แก่ สังคมจะต้องอบรมสั่งสอนและขัดเกลาสมาชิกใหม่ให้เรียนรู้ระเบียบกฎเกณฑ์ของสมาชิคนั้นๆ
4. ดำรงรักษาไว้ซึ่งระเบียบกฎหมายของสังคม ได้แก่ การที่สังคมต้องจัดเจ้าหน้าที่ควบคุมดูแล ลงโทษผู้ละเมิดระเบียบกฎหมายของสังคม

ความหมายสังคมไทย

สังคมไทย หมายถึง กลุ่มชนทุกกลุ่มที่ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกัน โดยมีวัฒนธรรมไทยเป็นพื้นฐานการดำเนินชีวิต ซึ่งสังคมไทยจะไม่ได้เน้นเฉพาะชนกลุ่มเชื้อชาติไทยเท่านั้น แต่รวมไปถึงชนหมู่น้อยอื่นๆ ซึ่งอาจมีเชื้อชาติ ศาสนาและวัฒนธรรมแตกต่างกันแต่ก็ยึดถือวัฒนธรรมไทยเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตร่วมกัน

ลักษณะสำคัญของสังคมไทย มีดังนี้

1. มีโครงสร้างแบบหลวมๆ คือ คนสามารถเลือกปฏิบัติในสิ่งที่ตนพอใจ ไม่ถูกบังคับให้ปฏิบัติเป็นแบบเดียวกัน เป็นสังคมที่มีความยืดหยุ่น ไม่มีกฎหมายตายตัว ซึ่งบางครั้งทำให้สังคมขาดความมีระเบียบวินัย มีความเห็นแก่ตัวอย่างมาก บางครั้งการมีโครงสร้างทางสังคมแบบหลวมๆ ก็มี

ประโยชน์อยู่ข้าง คือ ทำให้ความขัดแย้งในสังคมมีน้อย มีการประสานประโยชน์กับคนในสังคมก็จะอยู่กันอย่างสงบสุข

2. มีการเปลี่ยนแปลงน้อย ดูจากคนส่วนใหญ่ของประเทศ คือ ชาวนชนบทที่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงสิ่งใหม่ๆ ที่ไม่ขัดกับประเพณี วัฒนธรรมเดิมมากนัก คนในชนบทยังคงยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นส่วนใหญ่ การเปลี่ยนแปลงมักเกิดกับคนในเมืองซึ่งเป็นคนส่วนน้อยของประเทศ

3. เป็นสังคมเกษตรกรรม คนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่ ทำสวน ทำนา ฯลฯ มีชาวนชนบทบางส่วนอพยพมาทำงานในเมือง แต่ก็ยังคงประกอบอาชีพทางด้านเกษตรเป็นจำนวนมาก แม้จะมีเครื่องมือที่ทันสมัยเข้าไปเกี่ยวข้องกับทำการเกษตรอย่างมา ก็ตาม

4. ไม่นิยมอพยพเคลื่อนย้ายถิ่น เพราะคนไทยรักถิ่นบ้านเกิด แต่ปัจจุบันมีการอพยพเคลื่อนย้ายไปทำงานในเมืองบ้างแต่มีไม่คนส่วนใหญ่ของประเทศ ขณะนี้เศรษฐกิจของประเทศยังไม่ดีมากนักบางครั้งจึงมีคนในเมืองย้ายถิ่นกลับชนบทและประกอบอาชีพเกษตรกรรมเหมือนเดิม

5. มีการศึกษาต่ำ แม้จะเรียนจบการศึกษาภาคบังคับก็ถือว่ายังมีการศึกษาไม่มากนัก เมื่อเทียบกับประเทศที่เจริญแล้ว เพราะคนส่วนใหญ่ยากจนไม่มีทุนทรัพย์ในการส่งบุตรหลานให้เรียนสูงๆ ได้

6. มีโครงสร้างของการแบ่งชนชั้น โดยการยึดทรัพย์สินเป็นหลัก ซึ่งเป็นผลมาจากระบบชนชั้นในระบบศักดินาในสมัยโบราณ แต่ละชนชั้นถูกแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบกันไป

7. มีปัญหาความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้และผลประโยชน์จากการพัฒนา ระหว่างภาค ระหว่างชนบทกับเมืองและระหว่างกลุ่มคนในสังคม ซึ่งถือว่าเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนไทย

8. เป็นสังคมที่ทรัพยากรธรรมชาติถูกใช้ประโยชน์อย่างสิ้นเปลือง ทำให้มีปัญหาด้านการแย่งชิงทรัพยากร ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศและความเสื่อมโทรมทางสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง

9. เศรษฐกิจไทยยังมีการพึ่งพิงทุนเทคโนโลยีและตลาดต่างประเทศสูง ฐานการผลิตของประเทศยังอ่อนแอ ไม่มีภูมิคุ้มกันที่เพียงพอ ไม่สามารถรับถ่ายเทและแปรทุนเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

10. ศักยภาพของคนไทยและระบบคุณภาพชีวิตโดยรวมดีขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากการพัฒนาอย่างต่อเนื่องระยะยาวมาจนถึงปัจจุบัน ทำให้คนไทยมีการศึกษาสูงขึ้น

11. มีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่ท้องถิ่น ในขณะที่ประชาชนมีความตื่นตัวเรื่องความเป็นประชาธิปไตยและกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนา โดยมีการรวมกลุ่มอย่างเข้มแข็ง

12. สังคมไทยมีเอกลักษณ์ความเป็นไทย มีวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สั่งสมเป็นปึกแผ่นมายาวนาน มีความรักสงบสมานฉันท์ เอื้ออาทรและเกื้อกูลกันและกัน ซึ่งเป็นเครื่องช่วยค้ำจุนให้สถาบันหลักของสังคมดำรงอยู่ได้

13. เป็นสังคมที่ระบบการบริหารทางเศรษฐกิจ การเมืองและระบบราชการยังมีลักษณะรวมศูนย์อำนาจการบริหารและตัดสินใจอยู่ในส่วนกลาง เน้นบทบาทภาครัฐเป็นหลัก

14. สังคมไทยตกอยู่ในกระแสวัตถุนิยมและบริโภคนิยม ค่านึงถึงประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม ทำให้เป็นต้นเหตุของการเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง

15. สังคมไทยมีคนจำนวนมากยังขาดความสามารถในการถ่วงดุลและเลือกใช้ประโยชน์จากวัฒนธรรมต่างชาติที่หลากหลายเข้ามาพร้อมกับเทคโนโลยีสารสนเทศและสิ่งบันเทิงต่างๆ ได้อย่างรู้เท่าทันและมีเหตุผล นำไปสู่การครอบงำทางวัฒนธรรมและเร่งพฤติกรรมบริโภคนิยมให้เกิดขึ้นโดยเฉพาะในกลุ่มคนรุ่นใหม่

ชุมชนเมืองและชุมชนชนบท

สังคมไทยสามารถจำแนกออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. **ชุมชนชนบท** ได้แก่ ชุมชนหรือท้องถิ่นที่อยู่นอกเขตการปรับปรุงดูแลของเทศบาล เป็นชุมชนที่ตั้งอยู่กระจัดกระจายทั่วไป สภาพของชุมชนส่วนใหญ่มีความขาดแคลนทางเศรษฐกิจประชากรที่อาศัยอยู่ในชนบทนี้มีจำนวนมาก คือ ประมาณร้อยละ 75 ของประชากรทั้งประเทศ ชุมชนชนบทมีลักษณะจำเพาะที่สำคัญ คือ

1.1 มีการอยู่ร่วมกันอย่างใกล้ชิด ทุกคนรู้จักคุ้นเคยกันดี มีความสัมพันธ์กันเหมือนเครือญาติ มีชีวิตความเป็นอยู่และติดต่อสัมพันธ์กันแบบส่วนตัวและกันเอง

1.2 มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมใกล้เคียงกัน นับถือศาสนาเดียวกัน มีทัศนคติและความเชื่อถือคล้ายกัน

1.3 ลักษณะครอบครัวมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด มีชีวิตการทำงานที่ต้องอยู่ร่วมกันตลอดเวลา มีการแบ่งงานทำ มีความเห็นอกเห็นใจช่วยเหลือกัน

1.4 มีการเลื่อนชนชั้นของสังคม การโยกย้ายและการเปลี่ยนอาชีพน้อย มักประกอบอาชีพเดิมตามบรรพบุรุษซึ่งส่วนใหญ่ทำอาชีพเกษตรกรรม ทำงานในไร่

1.5 มีระดับการศึกษาและอาชีพต่ำ ชาวชนบทส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาน้อย เมื่อจบชั้นประถมศึกษาแล้วมักออกมาทำงานช่วยครอบครัว เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจ นอกจากนี้ในชนบทยังขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ สถาบันการศึกษา ส่วนในด้านอาชีพ สถาบันฝึกอาชีพที่อยู่ใกล้เคียงยังมีน้อย

1.6 การควบคุมความประพฤติและวิธีปฏิบัติต่างๆ ของชาวชนบทส่วนใหญ่เป็นไปในทางส่วนตัวมากกว่าเป็นแบบแผนทางกฎหมาย มักใช้การว่ากล่าวตักเตือนแทนการแจ้งความกับเจ้าหน้าที่ตำรวจเมื่อเกิดการทะเลาะวิวาทกัน

1.7 การประกอบพิธีกรรมทางศาสนาและประเพณีในเทศกาลต่างๆ ชาวชนบทก็มักร่วมกิจกรรมด้วยเสมอมา แต่ขั้นตอนในการประกอบกิจกรรมตามประเพณีต่างๆ จะลดลง ทั้งนี้เป็นเพราะเวลาและภาระทางเศรษฐกิจไม่อำนวย เพราะต้องรับผิดชอบเกี่ยวกับการประกอบอาชีพหาเลี้ยงครอบครัว

1.8 วัดเป็นศูนย์กลางชุมชน การจัดกิจกรรมร่วมกันของชาวชนบทมักรวมตัวกันที่วัด มีเจ้าอาวาสเป็นที่ปรึกษา

1.9 ขาดการวางแผนชีวิตและครอบครัวที่ถูกต้อง ทำให้มีอัตราเกิดของประชากรสูง ทั้งนี้เนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจในการวางแผนครอบครัว ประกอบกับมีรายได้ไม่เพียงพอในการซื้ออุปกรณ์คุมกำเนิดและมักแต่งงานเมื่ออายุน้อย

2. **ชุมชนเมือง** ได้แก่ ชุมชนหรือท้องถิ่นที่อยู่ในการปกครองดูแลของเขตเทศบาล เป็นชุมชนที่มีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่นและอยู่ในพื้นที่จำกัด มีความเจริญในทุกๆ ด้าน ประชาชนมักอพยพ

เข้ามาอยู่อาศัยมาก ทำให้เกิดการแออัดและบางครั้งเกิดปัญหาตามมา ชุมชนเมืองมีลักษณะจำเพาะที่สำคัญ ดังนี้คือ

2.1 เป็นชุมชนขนาดใหญ่ มีประชากรหนาแน่น ทั้งนี้เพราะชุมชนเมืองเป็นศูนย์กลางของความเจริญในทุกๆ ด้าน จึงเป็นสิ่งดึงดูดใจให้เกิดการอพยพเคลื่อนย้ายเข้าสู่ชุมชนเมืองกันมาก ทำให้มีประชากรอยู่กันอย่างแออัด

2.2 ลักษณะความสัมพันธ์ของสมาชิกในชุมชนเมืองเป็นแบบทางการและเป็นไปตามหน้าที่รับผิดชอบ

2.3 มีการแบ่งงานกันทำโดยเฉพาะตามความสามารถเฉพาะงาน ชุมชนเมืองประกอบไปด้วยอาชีพต่างๆ หลายประเภท จึงต้องแบ่งแรงงานที่สลับซับซ้อนขึ้นตามความชำนาญพิเศษในแต่ละสถานภาพ

2.4 ผู้อาศัยในชุมชนเมืองจะมีความแตกต่างกันมาก เนื่องจากอาชีพ ความรู้ ค่านิยม ความสนใจแตกต่างกัน

2.5 ชุมชนเมืองได้รับอิทธิพลจากความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เน้นความเชื่อและการกระทำโดยใช้เหตุผลมากกว่าการคำนึงถึงธรรมเนียมวัฒนธรรม

2.6 การควบคุมทางสังคมอาศัยกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ มีเจ้าหน้าที่จากส่วนราชการคอยควบคุมดูแลให้ปฏิบัติตามกฎหมาย

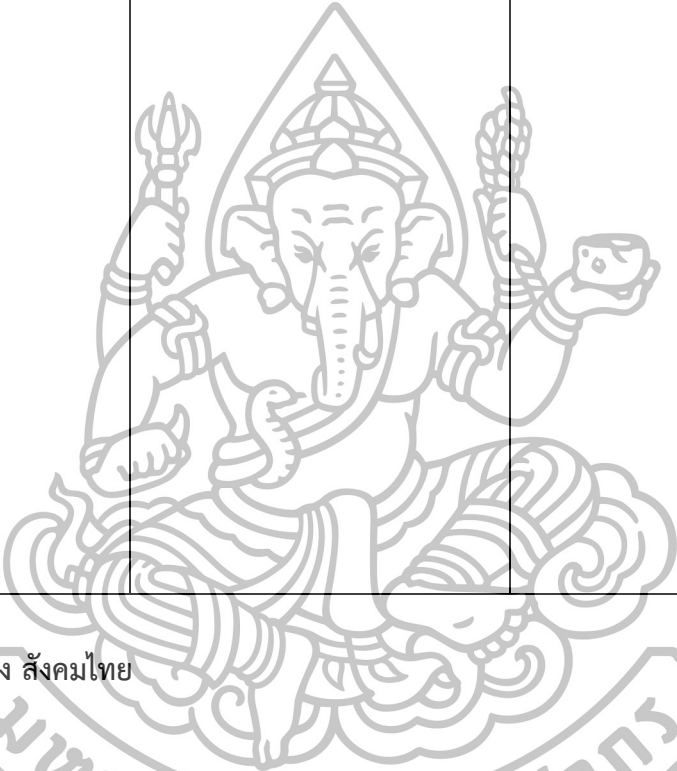

2.7 ชุมชนเมืองมีการเปลี่ยนแปลงเร็วและมีสิ่งใหม่ๆ เกิดขึ้นเสมอ ซึ่งเป็นผลมาจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิชาความรู้และความคล่องตัวของการสื่อสารมวลชน

2.8 ชุมชนเมืองเป็นศูนย์กลางของการแลกเปลี่ยนและการแปรรูปผลิตผลต่างๆ เป็นศูนย์กลางของการค้าขายและธุรกิจ

2.9 ลักษณะของครอบครัวเป็นครอบครัวเดี่ยว อยู่ระหว่างพ่อ แม่ ลูก มีสมาชิกโดยเฉลี่ยครอบครัวละประมาณ 2-3 คน

2.10 ชุมชนเมืองเป็นเขตที่มีความเจริญทางวัตถุสูง มีเครื่องทุ่นแรงหลายชนิดเพื่อช่วยในการทำงานสะดวกสบายขึ้นและประหยัดเวลา

เรื่อง สังคมไทย

K รู้อะไรบ้างเกี่ยวกับ เรื่อง สังคมไทย	W ต้องการรู้อะไรบ้างเกี่ยวกับ สังคมไทย	L อ่านเรื่อง สังคมไทย แล้วรู้อะไรบ้าง
		
<p>แผนผังโน้ตทัศน์ เรื่อง สังคมไทย</p> 		

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

โรงเรียนมัธยมวัดดุสิตาราม

รายวิชา ส 23103 สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ภาคเรียนที่ 2 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 สังคมไทยและสันติวิธี

เวลา 2 ชั่วโมง

เรื่อง ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในสังคมไทย

ผู้สอน นายสถาพร ขอเพียรกลาง

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงามและดำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ 4 วิเคราะห์ปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งในประเทศ และเสนอแนวคิดในการลดความขัดแย้ง

ตัวชี้วัดที่ 5 เสนอแนวคิดในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขในประเทศและสังคมโลก

ข้อสรุปทั่วไป/สาระสำคัญ

หากมนุษย์การไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ของตน มีความเข้าใจไม่ตรงกัน และการมีอคติต่อกัน ย่อมนำความเดือดร้อนมาสู่สังคม

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถอธิบายลักษณะความขัดแย้งในสังคมได้
2. นักเรียนสามารถวิเคราะห์สาเหตุและผลกระทบของความขัดแย้งในสังคมไทยได้
3. นักเรียนเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาและความขัดแย้งได้

สาระการเรียนรู้

ความขัดแย้ง หมายถึง ปฏิสัมพันธ์ที่มีลักษณะของความไม่เป็นมิตรหรือตรงกันข้ามหรือไม่ลงรอยกันหรือความไม่สอดคล้องกัน ลักษณะของความไม่ลงรอยกันหรือไม่สอดคล้องกันนี้จะเกี่ยวข้องกับประเด็นต่างๆ หลายประเด็น เช่น เป้าหมาย ความคิด ทศนคติ ความรู้สึก ค่านิยม ความสนใจ ความสัมพันธ์ เป็นต้น

ลักษณะของความขัดแย้ง

ลักษณะของความขัดแย้ง อาจแสดงออกมาหรือมีลักษณะ ดังต่อไปนี้จะมีบุคคลหรือฝ่ายอย่างน้อยที่สุด 2 ฝ่าย หรือบุคคล 2 บุคคลที่เข้ามาเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันและมีปฏิสัมพันธ์บางอย่างต่อกันแต่ละบุคคลหรือแต่ละฝ่าย จะมีความเชื่อและค่านิยมเฉพาะ ซึ่งแต่ละบุคคลหรือสมาชิกในแต่ละฝ่ายตระหนักและมองเห็นในความเชื่อและค่านิยมนั้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างแต่ละฝ่าย ซึ่งจะแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงการข่มขู่ การลดพลัง การกดดันฝ่ายตรงข้าม เพื่อให้ได้มาซึ่งชัยชนะแต่ละ

บุคคลหรือแต่ละฝ่าย เผชิญหน้ากันหรือแสดงปฏิกิริยาในลักษณะตรงข้ามกันหรือเป็นปฏิปักษ์ต่อกัน แต่ละบุคคลหรือแต่ละฝ่ายจะแสดงปฏิกิริยาที่ก่อให้เกิดความเหนื่อกว่าทางด้านอำนาจต่ออีกฝ่ายหนึ่ง

จากลักษณะของความขัดแย้งดังกล่าวข้างต้น จะเรียกว่าเป็นความขัดแย้งระหว่างบุคคล ซึ่งนอกจากจะเกิดระหว่างบุคคลหรือกลุ่มหรือฝ่ายแล้ว ยังเกิดขึ้นในตัวบุคคลด้วย ตัวอย่างเช่น บุคคลคนหนึ่งอาจจะมีความคิดที่ขัดแย้ง เช่น นักเรียนอาจจะชอบเพื่อนในห้องชื่อเอ แต่เออาจจะรักใคร่ชอบพอสนิทสนมกับบี ซึ่งนักเรียนไม่ชอบบี ความรู้สึกขัดแย้งอาจเกิดขึ้นกับนักเรียน ความยุ่งยากในการตัดสินใจก็จะเกิดขึ้นว่าควรจะทำกับเอหรือไม่ เป็นต้น

สาเหตุหรือที่มาของความขัดแย้ง

- ความขัดแย้งระหว่างบุคคลหรือระหว่างกลุ่มเกิดขึ้นได้จากสาเหตุหรือแหล่งต่างๆ ดังนี้
มนุษย์สัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ซึ่งมีลักษณะ ดังนี้

- ความไม่เข้าใจกัน
- ความสัมพันธ์ที่เพิกเฉยและไม่เกื้อกูลกัน
- ความล้มเหลวของการสื่อความหมายอย่างเปิดเผยและชัดเจน
- บรรยากาศของการไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน ความกดดัน และการแข่งขัน
- การรับรู้ของบุคคลที่อยู่ในสภาวะการณ์ของความขัดแย้งที่มีผลต่อบุคคลอื่น ในสภาวะการณ์นั้น

ซึ่งเป็นไปในทางส่งเสริมให้เกิดความขัดแย้ง

- การแข่งขันเพื่อให้ได้มาซึ่งรางวัลที่มีอยู่จำกัด ไม่ว่าจะเป็นสิ่งตอบแทนอื่นๆ สถานภาพ ความรับผิดชอบ และอำนาจ

- องค์ประกอบส่วนบุคคล ความขัดแย้งอาจเกิดจากบุคลิกภาพส่วนบุคคล เช่น การมีสัญชาตญาณของความรุนแรง ก้าวร้าว ต้องการแข่งขัน ฯลฯ ซึ่งแต่ละคนอาจจะมีมากน้อยแตกต่างกัน

ผลกระทบที่เกิดจากความขัดแย้ง

ความขัดแย้งเป็นสิ่งที่ดีหรือไม่ดี ขึ้นอยู่กับแนวคิดและความเชื่อของแต่ละบุคคล บางคนมองความขัดแย้งเป็นสิ่งไม่ดี เป็นของคู่กับความรุนแรง สำหรับกลุ่มบุคคลบางกลุ่มในปัจจุบัน มีแนวความคิดว่าความขัดแย้งเป็นสิ่งปกติที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ความขัดแย้งบางอย่างเป็นสิ่งที่ดีเพราะช่วยกระตุ้นให้คนพยายามแก้ปัญหา โดยเปลี่ยนความขัดแย้งให้มีประโยชน์และสร้างสรรค์

ในกรณีที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงระหว่างสมาชิกในกลุ่มที่มีความขัดแย้งกัน อาจจะทำให้เกิดการบาดเจ็บหรือถึงขั้นเสียชีวิต รวมไปถึงบุคคลอื่นอาจได้รับความเดือดร้อนจากการกระทำนั้นๆ ซึ่งไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาความขัดแย้งของกลุ่มนี้แต่อย่างใด จากปัญหาความขัดแย้งระหว่างกลุ่มอาจจะขยายวงกว้างกลายเป็นความขัดแย้งของคนกลุ่มใหญ่ จนกระทั่งกลายเป็นปัญหาของสังคม ซึ่งปัญหาความรุนแรงดังกล่าวจะมีผลต่อคุณภาพการศึกษาเล่าเรียนของเยาวชนกลุ่มนี้ตามไปด้วย เกิดภาพพจน์ทางด้านลบของสมาชิกในกลุ่มและของสถาบันทางการศึกษาที่กลุ่มสังกัดอยู่ รวมถึงความวิตกกังวล ความกลัวของประชาชนในสังคมที่มีต่อกลุ่มเหล่านี้

การวัดและประเมิน

ขอบเขตการวัด	วิธีการ	เครื่องมือ	ผู้ประเมิน
1. ความรู้ - ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในสังคมไทยได้	- การตอบคำถาม - แผนผังมโนทัศน์	- ประเด็นคำถาม คำถาม 2 ถึง 3 คำถาม - แบบประเมิน ชิ้นงาน	- ครู
2. ทักษะ/กระบวนการ - ทักษะคิดวิเคราะห์	- การตอบคำถาม - แผนผังมโนทัศน์	- ประเด็นคำถาม คำถาม 2 ถึง 3 คำถาม - แบบประเมิน ชิ้นงาน	- ครู
3. เจตคติ คุณธรรมและจริยธรรม - ใฝ่รู้ใฝ่เรียน - มุ่งมั่นในการทำงาน	- การสังเกต พฤติกรรมรายบุคคล	- แบบสังเกต พฤติกรรม	- ครู

ชิ้นงาน/ภาระงาน

- แผนผังมโนทัศน์ หัวข้อ “ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในสังคมไทยได้”

การประเมินผล

รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. เนื้อหาของผังความคิด	เขียน เรียบเรียงความคิดได้ตรงประเด็น ชัดเจน แสดงให้เห็นทักษะการคิดวิเคราะห์ และถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ดีมาก	เขียน เรียบเรียงความคิดได้ชัดเจน แสดงให้เห็นทักษะการคิดวิเคราะห์ และถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ดี	เขียน เรียบเรียงความคิดได้ และถูกต้องตามหลักไวยากรณ์	เขียน และเรียบเรียงความคิดไม่ได้ ไม่สะท้อนให้เห็นทักษะการคิดวิเคราะห์ เขียนไม่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์
2. การจัดวางรูปแบบของผังความคิด	จัดเรียงข้อมูลของผังความคิดได้ครบถ้วนทุกประเด็น และจัดวางเป็นระเบียบเรียบร้อยดีมาก	จัดเรียงข้อมูลของผังความคิดได้ แม้จะขาดในบางประเด็นหลัก จัดวางได้เป็นระเบียบเรียบร้อยดี	จัดเรียงข้อมูลของผังความคิดได้ แม้จะขาดในบางประเด็นหลัก และประเด็นรองในบางส่วนบ้าง จัดวางได้เป็นระเบียบเรียบร้อยพอใช้	จัดเรียงข้อมูลของผังความคิดได้ ครบถ้วน ไม่ทุกประเด็น และจัดวางไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย
3. การสืบค้นข้อมูลในการทำชิ้นงาน (ความใฝ่รู้)	สามารถสืบค้นข้อมูลได้ถูกต้อง ครบถ้วนตามหัวข้อที่กำหนด มีการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลที่น่าเชื่อถือ	สามารถสืบค้นข้อมูลได้ถูกต้อง ตามหัวข้อที่กำหนด มีการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลที่ใช้	สามารถสืบค้นข้อมูลได้ถูกต้อง ตามหัวข้อที่กำหนด	ไม่สามารถสืบค้นข้อมูลได้ครบถ้วนตามหัวข้อที่กำหนด ไม่มีการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลที่น่าเชื่อถือ
4. การตรงต่อเวลา (ความรับผิดชอบ)	ทำงานได้สำเร็จตามระยะเวลาที่กำหนด มีความรับผิดชอบ และตรงต่อเวลาดีมาก	ทำงานได้สำเร็จ แต่ล่าช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 วัน มีความรับผิดชอบ และตรงต่อเวลาดี	ทำงานได้สำเร็จ แต่ล่าช้ากว่าเวลาที่กำหนด 2 วัน มีความรับผิดชอบ และตรงต่อเวลาพอใช้	ไม่สามารถทำงานได้สำเร็จตามเวลาที่กำหนด นักเรียนไม่มีความรับผิดชอบ
5. ความมุ่งมั่นในการทำงาน (ความรับผิดชอบในการทำงาน)	ชิ้นงานมีความสะอาด สวยงาม เป็นระเบียบ อ่านง่าย แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการทำงานดีมาก	ชิ้นงานมีความสะอาด สวยงาม เป็นระเบียบ อ่านง่าย แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการทำงานดี	ชิ้นงานมีความสะอาด สวยงาม อ่านง่าย แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการทำงานพอใช้	ชิ้นงานขาดความสะอาด สวยงาม ขาดความมุ่งมั่นในการทำงาน สกปรก

ระดับคุณภาพของเกณฑ์การประเมิน

18 – 20	คะแนน	อยู่ในระดับดีมาก
14 – 17	คะแนน	อยู่ในระดับดี
10 – 13	คะแนน	อยู่ในระดับพอใช้
ต่ำกว่า 10	คะแนน	อยู่ในระดับต้องปรับปรุง

กิจกรรมการจัดการเรียนรู้

กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน (การเตรียมความพร้อมและความรู้พื้นฐาน)

1. นักเรียนอ่านข่าวในประเด็นที่เกี่ยวข้องคล้อยกับ “การชุมนุม, การทะเลาะวิวาทของนักเรียน, ยาเสพติด, ผู้มีอิทธิพล” โดยใช้เวลาในการอ่าน 3 นาที หลังจากนั้นผู้สอนถามผู้เรียนว่า “จากข่าวดังกล่าวกล่าวถึงปัญหาใด (การชุมนุม, การทะเลาะวิวาทของนักเรียน, ยาเสพติด, ผู้มีอิทธิพล) (ทักษะการอ่าน, ทักษะการสรุปความ)

เกิดเหตุการณ์วียุ่นยกพวกตีกัน กลางงานคอนเสิร์ต การกุศล “แสงแห่งหวัง” ของ แอ๊ด คาราบาว กับ เสก โลโซ ที่สนามฟุตบอลการทำเรือแห่งประเทศไทย เมื่อเวลา ประมาณ 22.00 น.

'เฉลิม-ผบ.ตร.' แกล้งข่าวจับกุมยาเสพติด 'เฉลิม' ควง 'อดุลย์-พงศพัทธ์' แกล้งข่าวจับกุมยาเสพติด พร้อมยึดของกลางยาบ้า 862,000 เม็ด เฮโรอีน 7 กก. ยาไอซ์ 3 กก. เงินสดกว่า 10 ล้านบาท

2. นักเรียนร่วมกันอภิปรายในประเด็น ดังนี้ “นักเรียนคิดว่าปัญหาดังกล่าวเกิดจากสาเหตุใด” จากนั้นครูเชื่อมโยงคำตอบของนักเรียนเข้าสู่บทเรียน เรื่อง ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในสังคมไทย (ทักษะการวิเคราะห์)

ขั้นสอน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

1. ขั้น K (Know) รู้อะไรจากเรื่องี่อ่าน หรือจากหัวเรื่องที่กำหนด

1.1 นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึง ประเด็น “เหตุการณ์ชุมนุม, การก่อเหตุความไม่สงบ” มีสาเหตุหรือปัจจัยการเกิดอย่างไร จากนั้นนักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 – 6 คน

1.2 จากนั้นนักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 – 6 คน จำนวน 4 กลุ่ม

1.3 นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาบทความ และ หนังสือ ในหัวข้อเรื่อง “ความขัดแย้งในสังคม” เป็นระยะเวลา 5 – 10 นาที

1.4 นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายถึงประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับปัจจัยการเกิดความขัดแย้งในสังคมไทย จากนั้นนักเรียนบันทึกข้อมูลสิ่งที่นักเรียนรู้เกี่ยวกับสังคมไทยลงในใบงานตารางช่อง K

2. ชั้น W (What do want learn) นักเรียนอยากเรียนรู้อะไร

นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันตั้งคำถามที่เกี่ยวข้องกับประเด็น “สาเหตุการเกิดความขัดแย้งในสังคมไทย” โดยเป็นสิ่งที่นักเรียนสงสัย หรืออยากรู้เพิ่มเติม หรือสิ่งที่สมาชิกในกลุ่มสนใจร่วมกัน จากนั้นนักเรียนบันทึกข้อมูลสิ่งที่นักเรียนสนใจ สงสัย หรืออยากรู้เพิ่มเติม ลงในตารางช่อง W

3. ชั้น L (What I learned) เราได้เรียนรู้อะไรบ้าง

3.1 นักเรียนเข้ากลุ่มอภิปราย ในประเด็นหรือหัวข้อที่กำหนด โดยแบ่งเป็นกลุ่มซ้อนกัน 2 วง กลุ่มวงในและกลุ่มวงนอก มีสมาชิกจำนวนเท่า ๆ กัน

3.2 นักเรียนร่วมกันอภิปรายในประเด็นหรือหัวข้อที่สนใจ หรือกำหนด ซึ่งเกี่ยวข้องกับ “สังคมไทย” สมาชิกวงในประชุมหรืออภิปรายกัน สมาชิกวงนอกจะทำหน้าที่สังเกตการณ์ โดยครูผู้สอนเป็นผู้คอยกระตุ้นให้เกิดการอภิปราย ตลอดจน เป็นผู้ผลัดเปลี่ยนสมาชิกระหว่างวงในและวงนอก เพื่อให้การอภิปรายมีความหลากหลายและได้ข้อสรุปที่สมบูรณ์

3.3 จากนั้นนักเรียนนำข้อมูลที่ได้จากการอภิปรายร่วมกัน มาใช้ในการการตอบข้อสงสัยหรือคำถามที่ตนตั้งไว้ ซึ่งนำข้อมูลที่ได้มาเติมลงในตารางช่อง L

4. ชั้น Plus สร้างแผนผังความคิด นักเรียนแต่ละกลุ่มนำข้อมูลคำตอบ หรือข้อสรุปที่ได้มาสร้างเป็นแผนผังความคิด “ปัจจัยและผลกระทบของการเกิดความขัดแย้งในสังคมไทย”

นักเรียนกลับประจำกลุ่มของตน จากนั้นนักเรียนแต่ละกลุ่มนำข้อมูลคำตอบหรือข้อสรุปที่ได้ที่มาสสร้างเป็นแผนผังความคิดในหัวข้อ

5. ชั้นนำเสนอ

ตัวแทนนักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอแผนผังความคิด

สรุปสาระสำคัญของเรื่อง

กิจกรรมรวบยอด

- นักเรียนร่วมกันตอบคำถามตามประเด็น ดังนี้

“นักเรียนคิดว่าสาเหตุหรือปัจจัยใดนำไปสู่การเกิดสภาพสังคมไทยในปัจจุบัน” (การไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ของตน มีความเข้าใจไม่ตรงกัน และการมีอคติต่อกัน ย่อมนำความเดือดร้อนมาสู่สังคม) (Gen, ทักษะคิดวิเคราะห์)

สื่อการเรียนรู้

1. ใบความรู้เรื่อง ปัจจัยการเกิดความขัดแย้งในสังคมไทย
2. ข่าวการชุมนุม, การทะเลาะวิวาทของนักเรียน, ยาเสพติด, ผู้มีอิทธิพล

แหล่งการเรียนรู้/หนังสืออ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ.(2547).หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม เศรษฐศาสตร์ และภูมิศาสตร์.กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

บุญนะ แดงเหลืองและคณะ.(2551).**หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม.**

กรุงเทพฯ:บริษัท ไฮเอ็ดพับลิชชิ่ง จำกัด.

บรรจง พาพิจิตร.(2547).**สังคมวิทยา.**กรุงเทพฯ:โอเดียนสโตร์

ประเสริฐ แยมกลิ่นฟุ้ง.(2538).**สังคมและวัฒนธรรม.**กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พระมหาสนอง ปัจใจปการี.(2553).**มนุษย์กับสังคม.**กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

<http://news.mthai.com/hot-news/general-news/212743.html>

<http://www.komchadluek.net/detail/.html>

บันทึกหลังการสอน

- ผลการเรียนรู้

ม.3/...

- ปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการจัดการเรียนรู้

- ข้อเสนอแนะ

ลงชื่อ.....

(นายสถาพร ขอเพียรกลาง)

ผู้สอน

ใบความรู้ เรื่อง ความขัดแย้งในสังคมไทย

ความขัดแย้ง หมายถึง ปฏิสัมพันธ์ที่มีลักษณะของความไม่เป็นมิตรหรือตรงกันข้ามหรือไม่ลงรอยกันหรือความไม่สอดคล้องกัน ลักษณะของความไม่ลงรอยกันหรือไม่สอดคล้องกันนี้จะเกี่ยวข้องกับประเด็นต่างๆ หลายประเด็น เช่น เป้าหมาย ความคิด ทศนคติ ความรู้สึก ค่านิยม ความสนใจ ความสัมพันธ์ เป็นต้น

ลักษณะของความขัดแย้ง

ลักษณะของความขัดแย้ง อาจแสดงออกมาหรือมีลักษณะ ดังต่อไปนี้จะมีบุคคลหรือฝ่ายอย่างน้อยที่สุด 2 ฝ่าย หรือบุคคล 2 บุคคลที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กันและมีปฏิสัมพันธ์บางอย่างต่อกันแต่ละบุคคลหรือแต่ละฝ่าย จะมีความเชื่อและค่านิยมเฉพาะ ซึ่งแต่ละบุคคลหรือสมาชิกในแต่ละฝ่ายตระหนักและมองเห็นในความเชื่อและค่านิยมนั้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างแต่ละฝ่าย ซึ่งจะแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงการข่มขู่ การลดพลัง การกดดันฝ่ายตรงข้าม เพื่อให้ได้มาซึ่งชัยชนะแต่ละบุคคลหรือแต่ละฝ่าย เผชิญหน้ากันหรือแสดงปฏิภริยาในลักษณะตรงข้ามกันหรือเป็นปฏิปักษ์ต่อกันแต่ละบุคคลหรือแต่ละฝ่ายจะแสดงปฏิภริยาที่ก่อให้เกิดความเหนื่อกว่าทางด้านอำนาจต่ออีกฝ่ายหนึ่ง

จากลักษณะของความขัดแย้งดังกล่าวข้างต้น จะเรียกว่าเป็นความขัดแย้งระหว่างบุคคล ซึ่งนอกจากจะเกิดระหว่างบุคคลหรือกลุ่มหรือฝ่ายแล้ว ยังเกิดขึ้นในตัวบุคคลด้วย ตัวอย่างเช่น บุคคลคนหนึ่งอาจจะมีความคิดที่ขัดแย้ง เช่น นักเรียนอาจจะชอบเพื่อนในห้องชื่อเอ แต่เอาอาจจะรักใคร่ชอบพอสนิทสนมกับบี ซึ่งนักเรียนไม่ชอบบี ความรู้สึกขัดแย้งอาจเกิดขึ้นกับนักเรียน ความยุ่งยากในการตัดสินใจก็จะเกิดขึ้นว่าควรจะทำกับเอหรือไม่ เป็นต้น

สาเหตุหรือที่มาของความขัดแย้ง

- ความขัดแย้งระหว่างบุคคลหรือระหว่างกลุ่มเกิดขึ้นได้จากสาเหตุหรือแหล่งต่างๆ ดังนี้ มนุษย์สัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ซึ่งมีลักษณะ ดังนี้

- ความไม่เข้าใจกัน
- ความสัมพันธ์ที่เพิกเฉยและไม่เกื้อกูลกัน
- ความล้มเหลวของการสื่อความหมายอย่างเปิดเผยและชัดเจน
- บรรยากาศของการไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน ความกดดัน และการแข่งขัน
- การรับรู้ของบุคคลที่อยู่ในสภาวะการณ์ของความขัดแย้งที่มีผลต่อบุคคลอื่น ในสภาวะการณ์นั้น

ซึ่งเป็นไปในทางส่งเสริมให้เกิดความขัดแย้ง

- การแข่งขันเพื่อให้ได้มาซึ่งรางวัลที่มีอยู่จำกัด ไม่ว่าจะเป็นสิ่งตอบแทนอื่นๆ สถานภาพ ความรับผิดชอบ และอำนาจ

- องค์ประกอบส่วนบุคคล ความขัดแย้งอาจเกิดจากบุคลิกภาพส่วนบุคคล เช่น การมีสัญชาตญาณของความรุนแรง ก้าวร้าว ต้องการการกการแข่งขัน ฯลฯ ซึ่งแต่ละคนอาจจะมีมากน้อยแตกต่างกัน

ผลกระทบที่เกิดจากความขัดแย้ง

ความขัดแย้งเป็นสิ่งที่ดีหรือไม่ดี ขึ้นอยู่กับแนวคิดและความเชื่อของแต่ละบุคคล บางคนมองความขัดแย้งเป็นสิ่งที่ไม่ดี เป็นของคู่กับความรุนแรง สำหรับกลุ่มบุคคลบางกลุ่มในปัจจุบัน มีแนวความคิดว่าความขัดแย้งเป็นสิ่งปกติที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ความขัดแย้งบางอย่างเป็นสิ่งที่ดีเพราะช่วยกระตุ้นให้คนพยายามแก้ปัญหา โดยเปลี่ยนความขัดแย้งให้มีประโยชน์และสร้างสรรค์

ในกรณีที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงระหว่างสมาชิกในกลุ่มที่มีความขัดแย้งกัน อาจจะทำให้เกิดการบาดเจ็บหรือถึงขั้นเสียชีวิต รวมไปถึงบุคคลอื่นอาจได้รับความเดือดร้อนจากการกระทำนั้นๆ ซึ่งไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาความขัดแย้งของกลุ่มนี้แต่อย่างใด จากปัญหาความขัดแย้งระหว่างกลุ่มอาจจะขยายวงกว้างกลายเป็นความขัดแย้งของคนกลุ่มใหญ่ จนกระทั่งกลายเป็นปัญหาของสังคม ซึ่งปัญหาความรุนแรงดังกล่าวจะมีผลต่อคุณภาพการศึกษาเล่าเรียนของเยาวชนกลุ่มนี้ตามไปด้วย เกิดภาพพจน์ทางด้านลบของสมาชิกในกลุ่มและของสถาบันทางการศึกษาที่กลุ่มสังกัดอยู่ รวมถึงความวิตกกังวล ความกลัวของประชาชนในสังคมที่มีต่อกลุ่มเหล่านี้

เรื่อง ปัจจัยการเกิดความขัดแย้งในสังคมไทย

K รู้อะไรบ้างเกี่ยวกับ เรื่อง ปัจจัยการเกิดความ ขัดแย้งในสังคมไทย	W ต้องการรู้อะไรบ้างเกี่ยวกับ ปัจจัยการเกิดความขัดแย้ง ในสังคมไทย	L อ่านเรื่อง ปัจจัยการเกิดความ ขัดแย้งในสังคมไทย แล้วรู้อะไรบ้าง
		
<p>แผนผังมโนทัศน์ เรื่อง ปัจจัยการเกิดความขัดแย้งในสังคมไทย</p> 		

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

โรงเรียนมัธยมวัดดุสิตาราม

รายวิชา ส 23101 สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ภาคเรียนที่ 2 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 สังคมไทยและสันติวิธี

เวลา 2 ชั่วโมง

เรื่อง ปัญหาสังคมและแนวทางแก้ไข

ผู้สอน นายสถาพร ขอเพียรกลาง

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงามและดำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และดำรงไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ 4 วิเคราะห์ปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งในประเทศ และเสนอแนวคิดในการลดความขัดแย้ง

ตัวชี้วัดที่ 5 เสนอแนวคิดในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขในประเทศและสังคมโลก

ข้อสรุปทั่วไป/สาระสำคัญ

เมื่อสมาชิกในสังคมจำนวนมากมาอยู่ร่วมกันในสังคม ย่อมทำให้เกิดปัญหาซึ่งมีผลกระทบต่อผู้คนในสังคม

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ผู้เรียนสามารถบอกความหมายของปัญหาสังคมได้
2. ผู้เรียนสามารถบอกสาเหตุของปัญหาสังคมไทยได้
3. ผู้เรียนสามารถระบุปัญหาสังคมเมือง ชนบทของไทย และสามารถเสนอแนะแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาได้

สาระการเรียนรู้

1. ความหมายปัญหาสังคม

ปัญหาสังคม หมายถึง ภาวะหรือสถานการณ์ที่มีผลกระทบต่อคนจำนวนหนึ่งและมีความรู้สึกว่าจะแก้ไขปัญหาร่วมกัน

2. สาเหตุของปัญหาสังคม

จากการศึกษาปัญหาสังคม ทฤษฎีแนวคิดของสังคมวิทยาและนักวิชาการต่างๆ สรุปได้ว่าสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาสังคม มีดังนี้

2.1 การเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Social Change) ทุกสังคมจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาไม่มีสังคมใดหยุดนิ่งอยู่กับที่ และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในแต่ละสังคมย่อมทำให้สภาพความเป็นอยู่ของผู้คนเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

สิ่งที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ได้แก่

1. ปัจจัยทางนิเวศวิทยา ได้แก่ สิ่งแวดล้อมทางภูมิศาสตร์และสิ่งแวดล้อมทางประชากร
2. การประดิษฐ์สิ่งใหม่ เป็นการนำเอาความรู้ทางวิทยาการหรือเทคโนโลยีมาประดิษฐ์หรือคิดค้นเป็นสิ่งใหม่บางอย่างขึ้น เช่น รถยนต์ เครื่องบิน จรวด ดาวเทียม โทรศัพท์ คอมพิวเตอร์ เป็นต้น
3. การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี เป็นผลที่มนุษย์นำความรู้ความสามารถตลอดจนเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคมมาก

2.2 ความไม่เป็นระเบียบในสังคม (Social disorganization) สังคมที่ไม่เป็นระเบียบ คือสังคมที่ไม่สามารถจะควบคุมสมาชิกของสังคมให้ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนที่วางไว้ โดยทั่วไปทุกสังคมมักจะวางกฎเกณฑ์หรือบรรทัดฐานให้สมาชิกในสังคมได้ใช้เป็นแนวทางในการอยู่ร่วมกันอย่างมีระเบียบ โดยมีสถาบันทางสังคม เช่น ครอบครัว โรงเรียน วัด มีหน้าที่อบรมถ่ายทอดคุณธรรมต่างๆ ให้กับสมาชิกในสังคม เนื่องจากสภาพสังคมได้เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว จึงทำให้ไม่สามารถควบคุมสมาชิกให้ประพฤติปฏิบัติตามระเบียบหรือกฎเกณฑ์ที่สังคมได้กำหนดไว้เป็นบรรทัดฐาน ทำให้เกิดการละเมิดบรรทัดฐานทางสังคม สิ่งนี้อาจก่อให้เกิดปัญหาและความสับสนวุ่นวายให้กับสังคม

2.3 พฤติกรรมเบี่ยงเบน แบ่งเป็น 2 แบบ คือ

1. เบี่ยงเบนน้อย เป็นเรื่องธรรมดา ไม่ใช่เรื่องรุนแรง เช่น การทำความผิดเล็กๆ น้อยๆ ซึ่งไม่ขัดต่อสังคมส่วนใหญ่ เช่น การไม่ข้ามถนนทางม้าลาย ทิ้งขยะบนถนน
2. เบี่ยงเบนมาก สังคมจะมีปฏิกิริยาต่อผู้ฝ่าฝืน มีการลงโทษ ซึ่งการเบี่ยงเบนนี้เกิดจากความบกพร่องทางร่างกายหรือทางด้านจิตใจ เช่น การประกอบอาชญากรรม การติดยาเสพติด

3. ปัญหาสังคมไทย ประเภทต่างๆ

สังคมไทยมีปัญหาต่างๆ เกิดขึ้นมากมาย ซึ่งสามารถแบ่งปัญหาสังคมไทยออกเป็น 2 ประเภท คือ 3.1 ปัญหาสังคมชนบทของไทย 3.2 ปัญหาสังคมเมืองของไทย

3.1 ปัญหาสังคมชนบทของไทย

ในสังคมชนบทของไทยเป็นสังคมที่มีอยู่อาศัยจำนวนมาก แต่เป็นการอยู่อาศัยไม่หนาแน่น พึ่งพาอาศัยธรรมชาติเป็นหลัก เป็นสังคมที่ยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณี ความสัมพันธ์ของคนในชนบทเป็นไปอย่างใกล้ชิดสนิทสนม ในชนบทมีปัญหาหลายอย่างที่สำคัญ คือ

1. ปัญหาด้านสุขภาพอนามัย
2. ปัญหาด้านการศึกษา
3. ปัญหาเกษตรกรไร้ที่ดินทำกิน
4. ปัญหาความยากจน
5. ปัญหาการย้ายถิ่น

6. ปัญหาการว่างงาน
7. ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3.2 ปัญหาสังคมเมืองของไทย

สังคมเมืองเป็นเขตที่มีคนอาศัยอยู่หนาแน่น เป็นศูนย์รวมความเจริญต่างๆ มีคนหลากหลายอาชีพ ทำให้คนมีความแตกต่างกันมาก ทำให้มีปัญหาต่างๆ ตามมามากมาย ปัญหาที่สำคัญคือ

1. ปัญหาอาชญากรรม
2. ปัญหาเด็กและเยาวชนทำความผิด
3. ปัญหายาเสพติดให้โทษ
4. ปัญหาเรื่องความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้
5. ปัญหาด้านคุณภาพการศึกษา
6. ปัญหาน้ำดื่ม น้ำใช้
7. ปัญหาแหล่งชุมชนแออัด
8. ปัญหาเศรษฐกิจ
9. ปัญหาความแตกต่างระหว่างบุคคล
10. ปัญหาการจราจร

การวัดและประเมิน

ขอบเขตการวัด	วิธีการ	เครื่องมือ	ผู้ประเมิน
1. ความรู้ - ปัญหาสังคมและแนวทางแก้ไข	- การตอบคำถาม - แผนผังมโนทัศน์	- ประเด็นคำถาม คำถาม 2 ถึง 3 คำถาม - แบบประเมิน ชิ้นงาน	- ครู
2. ทักษะ/กระบวนการ - ทักษะคิดวิเคราะห์	- การตอบคำถาม - แผนผังมโนทัศน์	- ประเด็นคำถาม คำถาม 2 ถึง 3 คำถาม - แบบประเมิน ชิ้นงาน	- ครู
3. เจตคติ คุณธรรมและจริยธรรม - ใฝ่รู้ใฝ่เรียน - มุ่งมั่นในการทำงาน	- การสังเกต พฤติกรรมรายบุคคล	- แบบสังเกต พฤติกรรม	- ครู

ชิ้นงาน/ภาระงาน

- แผนผังมโนทัศน์ หัวข้อ “ปัญหาสังคมและแนวทางการแก้ปัญหา”

การประเมินผล

รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. เนื้อหาของผังความคิด	เขียน เรียบเรียงความคิดได้ตรงประเด็น ชัดเจน แสดงให้เห็นทักษะการคิดวิเคราะห์ และถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ดีมาก	เขียน เรียบเรียงความคิดได้ชัดเจน แสดงให้เห็นทักษะการคิดวิเคราะห์ และถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ดี	เขียน เรียบเรียงความคิดได้ และถูกต้องตามหลักไวยากรณ์	เขียน และเรียงเรียงความคิดไม่ได้ ไม่สะท้อนให้เห็นทักษะการคิดวิเคราะห์ เขียนไม่ถูกต้องตามหลัก
2. การจัดวางรูปแบบของผังความคิด	จัดเรียงข้อมูลของผังความคิดได้ครบถ้วนทุกประเด็น และจัดวางเป็นระเบียบเรียบร้อยดีมาก	จัดเรียงข้อมูลของผังความคิดได้ แม้จะขาดในบางประเด็นหลัก จัดวางได้เป็นระเบียบเรียบร้อยดี	จัดเรียงข้อมูลของผังความคิดได้ แม้จะขาดในบางประเด็นหลัก และประเด็นรองในบางส่วนบ้าง จัดวางได้เป็นระเบียบเรียบร้อยพอใช้	จัดเรียงข้อมูลของผังความคิดได้ ครบถ้วน ไม่ทุกประเด็น และจัดวางไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย
3. การสืบค้นข้อมูลในการทำชิ้นงาน (ความไม่รู้)	สามารถสืบค้นข้อมูลได้ถูกต้อง ครบถ้วนตามหัวข้อที่กำหนด มีการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลที่น่าเชื่อถือ	สามารถสืบค้นข้อมูลได้ถูกต้อง ตามหัวข้อที่กำหนด มีการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลที่ใช้	สามารถสืบค้นข้อมูลได้ถูกต้อง ตามหัวข้อที่กำหนด	ไม่สามารถสืบค้นข้อมูลได้ครบถ้วนตามหัวข้อที่กำหนด ไม่มีการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลที่น่าเชื่อถือ
4. การตรงต่อเวลา (ความรับผิดชอบ)	ทำงานได้สำเร็จตามระยะเวลาที่กำหนด มีความรับผิดชอบ และตรงต่อเวลาดีมาก	ทำงานได้สำเร็จ แต่ล่าช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 วัน มีความรับผิดชอบ และตรงต่อเวลาดี	ทำงานได้สำเร็จ แต่ล่าช้ากว่าเวลาที่กำหนด 2 วัน มีความรับผิดชอบ และตรงต่อเวลาพอใช้	ไม่สามารถทำงานได้สำเร็จตามเวลาที่กำหนด นักเรียนไม่มีความรับผิดชอบ
5. ความมุ่งมั่นในการทำงาน (ความรับผิดชอบในการทำงาน)	ชิ้นงานมีความสะอาด สวยงาม เป็นระเบียบ อ่านง่าย แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการทำงานดีมาก	ชิ้นงานมีความสะอาด สวยงาม เป็นระเบียบ อ่านง่าย แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการทำงานดี	ชิ้นงานมีความสะอาด สวยงาม อ่านง่าย แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการทำงานพอใช้	ชิ้นงานขาดความสะอาด ขาดความมุ่งมั่นในการทำงาน สกปรก

ระดับคุณภาพของเกณฑ์การประเมิน

18 – 20	คะแนน	อยู่ในระดับดีมาก
14 – 17	คะแนน	อยู่ในระดับดี
10 – 13	คะแนน	อยู่ในระดับพอใช้
ต่ำกว่า 10	คะแนน	อยู่ในระดับต้องปรับปรุง

กิจกรรมการจัดการเรียนรู้

กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน (การเตรียมความพร้อมและความรู้พื้นฐาน)

1. นักเรียนดูภาพข่าว ปัญหายาเสพติด จากนั้นนักเรียนร่วมตอบคำถาม ดังนี้
  - จากข่าวที่นักเรียนดูนั้น เป็นภาพเกี่ยวกับอะไร และมีผลต่อสังคมหรือไม่ อย่างไร (ข่าวยาเสพติด มีผลต่อสังคม คนในสังคมติดสิ่งเสพติดนำไปสู่เหตุการณ์หรือปัญหาอาชญากรรมต่างๆ)

สร้างความตกใจให้สังคมไทยอย่างมาก เมื่อบุคคลที่เรียกว่า "นักแสดง" ซึ่งเป็นตัวอย่างให้แก่เยาวชน กลับทำตัวเป็นต้นแบบที่ไม่ดีพาตนเองเข้าไปพัวพันกับยาเสพติด โดยที่ผ่านมามีดารานักแสดงที่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด จะโดนกระแสสังคมต่อต้านอย่างหนัก บางรายถึงขนาดถูกต้นสังกัดแบนยาวหมดอนาคต

ป.ป.ส.ภาค 7 สนธิกำลังปิดล้อมหมู่บ้าน กวาดล้างยาเสพติดที่สุพรรณ

2. ครูเชื่อมโยงจากคำตอบของนักเรียนว่า ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่ร้ายแรงและเป็นปัญหาสังคมที่สำคัญปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้นในสังคมไทย ในวันนี้เราจะศึกษา เรื่อง ปัญหาสังคมไทย แล้วครูเขียนหัวข้อที่จะสอนลงบนกระดาน (**ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการสังเกต**)

ขั้นสอน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

1. ขั้น K (Know) รู้อะไรจากเรื่องที่เราอ่าน หรือจากหัวเรื่องที่กำหนด
  - 1.1 ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายถึง “ปัญหาสังคมไทย”

1.2 นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 – 6 คน จำนวน 4 กลุ่ม

1.3 นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาใบความรู้ และ หนังสือ ในหัวข้อเรื่อง “ปัญหาสังคมและแนวทางแก้ไข” เป็นระยะเวลา 5 – 10 นาที

1.4 นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายถึงประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับปัจจัยการเกิดความขัดแย้งในสังคมไทย จากนั้นนักเรียนบันทึกข้อมูลสิ่งที่นักเรียนรู้เกี่ยวกับปัญหาสังคมไทยและแนวทางแก้ไขลงในใบงานตารางช่อง K

2. ชั้น W (What do want learn) นักเรียนอยากเรียนรู้อะไร

นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันตั้งคำถามที่เกี่ยวข้องกับประเด็น “ปัญหาสังคมไทยและแนวทางแก้ไข” โดยเป็นสิ่งที่นักเรียนสงสัย หรืออยากรู้เพิ่มเติม หรือสิ่งที่สมาชิกในกลุ่มสนใจร่วมกัน จากนั้นนักเรียนบันทึกข้อมูลสิ่งที่นักเรียนสนใจ สงสัย หรืออยากรู้เพิ่มเติม ลงในตารางช่อง W

3. ชั้น L (What I learned) เราได้เรียนรู้อะไรบ้าง

3.1 นักเรียนเข้ากลุ่มอภิปราย ในประเด็นหรือหัวข้อที่กำหนด โดยแบ่งเป็นกลุ่มซ้อนกัน 2 วง กลุ่มวงในและกลุ่มวงนอก มีสมาชิกจำนวนเท่า ๆ กัน

3.2 นักเรียนร่วมกันอภิปรายในประเด็นหรือหัวข้อที่สนใจ หรือกำหนด ซึ่งเกี่ยวข้องกับ “ปัญหาสังคมและแนวทางแก้ไข” สมาชิกวงในประชุมหรืออภิปรายกัน สมาชิกวงนอกจะทำหน้าที่สังเกตการณ์ โดยครูผู้สอนเป็นผู้คอยกระตุ้นให้เกิดการอภิปราย ตลอดจน เป็นผู้ผลักดันเปลี่ยนสมาชิกระหว่างวงในและวงนอกเพื่อให้การอภิปรายมีความหลากหลายและได้ข้อสรุปที่สมบูรณ์

3.3 จากนั้นนักเรียนนำข้อมูลที่ได้จากการอภิปรายร่วมกัน มาใช้ในการการตอบข้อสงสัยหรือคำถามที่ตนตั้งไว้ ซึ่งนำข้อมูลที่ได้นำมาเติมลงในตารางช่อง L

4. ชั้น Plus สร้างแผนผังความคิด นักเรียนแต่ละกลุ่มนำข้อมูลคำตอบ หรือข้อสรุปที่ได้มาสร้างเป็นแผนผังความคิด

นักเรียนกลับประจำกลุ่มของตน จากนั้นนักเรียนแต่ละกลุ่มนำข้อมูลคำตอบหรือข้อสรุปที่ได้ที่นำมาสร้างเป็นแผนผังความคิดในหัวข้อ “ปัญหาสังคมและแนวทางแก้ไข”

5. ชั้นนำเสนอ

ตัวแทนนักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอแผนผังความคิด

กิจกรรมรวบยอด

นักเรียนร่วมตอบคำถาม ดังนี้

- สาเหตุของปัญหาทางสังคมเกิดจากอะไรบ้าง (เกิดจากการที่กลุ่มสังคมต่างๆ มีความคิดเห็นความต้องการ และผลประโยชน์แตกต่างกัน เกิดจากการที่สมาชิกบางกลุ่มบางคนไม่ยอมปฏิบัติตามกฎตามระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคม และเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม)(Gen)

สื่อการเรียนรู้

1. ใบความรู้เรื่อง ปัญหาสังคมและแนวทางแก้ไข

2. ภาพข่าวปัญหาสังคม: ภาพจรรยาตีดัดขัด ภาพอาชญากรรม ภาพปัญหาคนยากจน ภาพปัญหาการพนัน ภาพปัญหาป่าไม้ ภาพปัญหาโรคเอดส์ ภาพปัญหายาเสพติด

แหล่งการเรียนรู้/หนังสืออ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ.(2547).หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม เศรษฐศาสตร์ และภูมิศาสตร์.กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

บุญนะ แดงเหลือบและคณะ.(2551).หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม.

กรุงเทพฯ:บริษัท ไฮเอ็ดพับลิชชิ่ง จำกัด.

บรรจง พาพิจิตร.(2547).สังคมวิทยา.กรุงเทพฯ:โอเดียนสโตร์

ประเสริฐ แยมกลิ่นฟุ้ง.(2538).สังคมและวัฒนธรรม.กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พระมหาสนอง ปัจโจปการี.(2553).มนุษย์กับสังคม.กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

www.thairath.co.th/content/528475

<http://www.komchadluek.net/detail/.html>

ใบความรู้ เรื่อง ปัญหาสังคม

1. ความหมายปัญหาสังคม

ปัญหาสังคม หมายถึง ภาวะหรือสถานการณ์ที่มีผลกระทบต่อคนจำนวนหนึ่งและมีความรู้สึกว่าควรแก้ไขปัญหาร่วมกัน

2. สาเหตุของปัญหาสังคม

จากการศึกษาปัญหาสังคม ทฤษฎีแนวคิดของสังคมวิทยาและนักวิชาการต่างๆ สรุปได้ว่าสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาสังคม มีดังนี้

2.1 การเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Social Change) ทุกสังคมจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาไม่มีสังคมใดหยุดนิ่งอยู่กับที่ และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในแต่ละสังคมย่อมทำให้สภาพความเป็นอยู่ของผู้คนเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

สิ่งที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ได้แก่

4. ปัจจัยทางนิเวศวิทยา ได้แก่ สิ่งแวดล้อมทางภูมิศาสตร์และสิ่งแวดล้อมทางประชากร
5. การประดิษฐ์สิ่งใหม่ เป็นการนำเอาความรู้ทางวิทยาการหรือเทคโนโลยีมาประดิษฐ์หรือคิดค้นเป็นสิ่งใหม่บางอย่างขึ้น เช่น รถยนต์ เครื่องบิน จรวด ดาวเทียม โทรศัพท์ คอมพิวเตอร์ เป็นต้น
6. การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี เป็นผลที่มนุษย์นำความรู้ความสามารถตลอดจนเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคมมาก

2.2 ความไม่เป็นระเบียบในสังคม (Social disorganization) สังคมที่ไม่เป็นระเบียบ คือสังคมที่ไม่สามารถจะควบคุมสมาชิกของสังคมให้ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนที่วางไว้ โดยทั่วไปทุกสังคมมักจะวางกฎเกณฑ์หรือบรรทัดฐานให้สมาชิกในสังคมได้ใช้เป็นแนวทางในการอยู่ร่วมกันอย่างมีระเบียบ โดยมีสถาบันทางสังคม เช่น ครอบครัว โรงเรียน วัด มีหน้าที่อบรมถ่ายทอดคุณธรรมต่างๆ ให้กับสมาชิกในสังคม เนื่องจากสภาพสังคมได้เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว จึงทำให้ไม่สามารถควบคุมสมาชิกให้ประพฤติปฏิบัติตามระเบียบหรือกฎเกณฑ์ที่สังคมได้กำหนดไว้เป็นบรรทัดฐาน ทำให้เกิดการละเมิดบรรทัดฐานทางสังคม สิ่งนี้อาจก่อให้เกิดปัญหาและความสับสนวุ่นวายให้กับสังคม

2.3 พฤติกรรมเบี่ยงเบน แบ่งเป็น 2 แบบ คือ

1. เบี่ยงเบนน้อย เป็นเรื่องธรรมดา ไม่ใช่เรื่องรุนแรง เช่น การทำความผิดเล็กๆ น้อยๆ ซึ่งไม่ขัดต่อสังคมส่วนใหญ่ เช่น การไม่ข้ามถนนทางม้าลาย ทิ้งขยะบนถนน

2. เบี่ยงเบนมาก สังคมจะมีปฏิกิริยาต่อผู้ฝ่าฝืน มีการลงโทษ ซึ่งการเบี่ยงเบนนี้เกิดจากความบกพร่องทางร่างกายหรือทางด้านจิตใจ เช่น การประกอบอาชญากรรม การติดยาเสพติด

3. ปัญหาสังคมไทย ประเภทต่างๆ

สังคมไทยมีปัญหาต่างๆ เกิดขึ้นมากมาย ซึ่งสามารถแบ่งปัญหาสังคมไทยออกเป็น 2 ประเภทคือ

3.1 ปัญหาสังคมชนบทของไทย

3.2 ปัญหาสังคมเมืองของไทย

3.1 ปัญหาสังคมชนบทของไทย

ในสังคมชนบทของไทยเป็นสังคมที่มีอยู่อาศัยจำนวนมาก แต่เป็นการอยู่อาศัยไม่หนาแน่น พึ่งพาอาศัยธรรมชาติเป็นหลัก เป็นสังคมที่ยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณี ความสัมพันธ์ของคนในชนบทเป็นไปอย่างใกล้ชิดสนิทสนม ในชนบทมีปัญหาหลายอย่างที่สำคัญ คือ

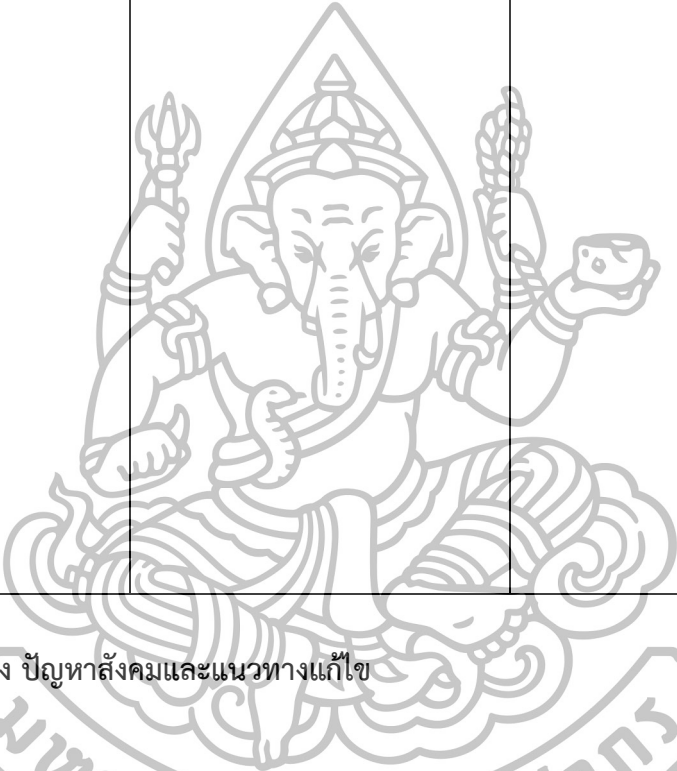

8. ปัญหาด้านสุขภาพอนามัย
9. ปัญหาด้านการศึกษา
10. ปัญหาเกษตรกรไร้ที่ดินทำกิน
11. ปัญหาความยากจน
12. ปัญหาการย้ายถิ่น
13. ปัญหาการว่างงาน
14. ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3.2 ปัญหาสังคมเมืองของไทย

สังคมเมืองเป็นเขตที่มีคนอาศัยอยู่หนาแน่น เป็นศูนย์รวมความเจริญต่างๆ มีคนหลากหลายอาชีพ ทำให้คนมีความแตกต่างกันมาก ทำให้มีปัญหาต่างๆ ตามมามากมาย ปัญหาที่สำคัญคือ

11. ปัญหาอาชญากรรม
12. ปัญหาเด็กและเยาวชนทำความผิด
13. ปัญหายาเสพติดให้โทษ
14. ปัญหาเรื่องความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้
15. ปัญหาด้านคุณภาพการศึกษา
16. ปัญหาน้ำดื่ม น้ำใช้
17. ปัญหาแหล่งชุมชนแออัด
18. ปัญหาเศรษฐกิจ
19. ปัญหาความแตกต่างระหว่างบุคคล
20. ปัญหาการจราจร

เรื่อง ปัญหาสังคมและแนวทางแก้ไข

K รู้อะไรบ้างเกี่ยวกับ เรื่อง ปัญหาสังคม และแนวทางแก้ไข	W ต้องการรู้อะไรบ้างเกี่ยวกับ ปัญหาสังคม และแนวทางแก้ไข	L อ่านเรื่อง ปัญหาสังคม และแนวทางแก้ไข แล้วรู้ อะไรบ้าง
		
<p>แผนผังมโนทัศน์ เรื่อง ปัญหาสังคมและแนวทางแก้ไข</p> 		

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

โรงเรียนมัธยมวัดดุสิตาราม

รายวิชา ส 23103 สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ภาคเรียนที่ 2 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 สังคมไทยและสันติวิธี

เวลา 2 ชั่วโมง

เรื่อง แนวทางการร่วมมือในการลดความขัดแย้ง

ผู้สอน นายสถาพร ขอเพียรกลาง

และสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่พึงงามดำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างมีความสุข

มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ 4 วิเคราะห์ปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งในประเทศ และเสนอแนวคิดในการลดความขัดแย้ง

ตัวชี้วัดที่ 5 เสนอแนวคิดในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขในประเทศและสังคมโลก

ข้อสรุปทั่วไป/สาระสำคัญ

ปัญหาทุกปัญหาย่อมมีหนทางในการแก้ไข แต่การแก้ปัญหายังยั่งยืนต้องร่วมอาศัยความร่วมมือในการแก้ปัญหาอย่างสันติ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. จากสถานการณ์ที่กำหนดนักเรียนนักเรียนสามารถวิเคราะห์เหตุการณ์ถึงความขัดแย้งในสังคมได้
2. นักเรียนสามารถบอกแนวทางในการลดการขัดแย้งในสังคมได้

สาระการเรียนรู้

วิธีแก้ไขความขัดแย้ง

วิธีแก้ไขความขัดแย้งแบ่งเป็นสองวิธีคือ วิธีการที่ใช้ในการแก้ไขความขัดแย้งเกี่ยวกับบุคคล และวิธีการแก้ไขความขัดแย้งที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างองค์การ ซึ่งแต่ละด้านมีดังต่อไปนี้

วิธีการแก้ไขความขัดแย้งที่เกี่ยวกับบุคคล

1. การบังคับ (Force) วิธีการนี้ผู้จัดการหรือฝ่ายหนึ่งจะสั่งว่าจะทำอะไร คำสั่งนั้นอาจไม่ถูกต้องแต่เนื่องจากผู้สั่งมีอำนาจหรือตำแหน่งสูงกว่าลูกน้องหรืออีกฝ่ายหนึ่งจึงต้องทำตาม ถ้าบุคคลนั้นยังต้องการอยู่ในองค์กรนั้น วิธีการแก้ไขแบบนี้จะเป็นผู้ชนะ และอีกฝ่ายหนึ่งจะเป็นผู้แพ้ ผลการ

แก้ไขจะมีลักษณะของ Win – Lose เป็นวิธีการแก้ไขความขัดแย้งที่ไม่ก่อให้เกิดความร่วมมือ และเป็นการทำงานที่ต่อต้านความต้องการของฝ่ายตรงข้าม ไม่แก้ไขความขัดแย้งที่สาเหตุ ความขัดแย้งแบบดั้งเดิมจึงเกิดขึ้นได้อีกเสมอ เพราะยังไม่ได้รับการตอบสนองที่พึงพอใจทั้งสองฝ่าย

2. การหลบหนี (Withdrawal หรือ Avoidance) วิธีการนี้ผู้จัดการใช้วิธีการหลีกเลี่ยงจากปัญหาหรือบุคคลที่เป็นต้นเหตุของความขัดแย้งโดยการไม่ร่วมมือ และไม่รุกราน ไม่เห็นด้วย ถอนตัวจากเหตุการณ์ หรือทำตัววางเฉยไม่ยุ่งเกี่ยวกับเหตุการณ์ไม่ว่ากรณีใด ผลของการใช้วิธีการหลบหนีจะให้ผลเสียต่อทั้งผู้จัดการและฝ่ายตรงข้ามหรือให้ผลเสียต่อทั้งสองฝ่าย เกิดผลแบบ Lose – Lose ไม่มีฝ่ายใดได้รับสิ่งที่ต้องการหรือพึงพอใจ สาเหตุของความขัดแย้งยังคงอยู่และมีแนวโน้มจะปรากฏความขัดแย้งให้เห็นได้อีกในอนาคต แม้ขณะนั้นจะดูเหมือนไม่มีความขัดแย้งเพราะทุกคนแกล้งทำเป็นว่าไม่มีความขัดแย้งและหวังให้ความขัดแย้งหายไปในที่สุด

3. การประนีประนอม (Compromise) วิธีการนี้ส่วนใหญ่ ใช้สำหรับจัดการด้านแรงงานซึ่งเป็นการตกลงประนีประนอมข้อเสนอละเอียดและข้อต่อรองของทั้งสองฝ่าย โดยมุ่งให้ผลส่วนใหญ่ออกมาในลักษณะสมน้ำสมเนื้อ เป็นการแก้ไขที่มีความร่วมมือในระดับปานกลางและได้ผล แต่ไม่ถึงขั้นที่พึงพอใจทั้งสองฝ่าย คำตอบหรือผลลัพธ์จากวิธีการแก้ไขปัญหแบบนี้ประนีประนอมจะทำให้แต่ละฝ่ายมีชัยชนะคนละนิดและสูญเสียคนละหน่อย ดังนั้นความขัดแย้งที่มีซึ่งยังไม่ได้แก้ที่สาเหตุที่แท้จริงเพียงแต่ได้ความพึงพอใจมาระดับหนึ่ง เมื่อเวลาผ่านไปความขัดแย้งเดิมจะปรากฏขึ้นใหม่อีก ผลจากการใช้วิธีนี้ยังมีลักษณะเป็น Win – Lose

4. การปรองดอง (Accommodation) วิธีการนี้เป็นการให้ความร่วมมือ แต่ไม่ยืนยันแน่วแน่ปล่อยให้ฝ่ายหนึ่งตั้งกฎเกณฑ์ตามที่ต้องการ สงบเสถียรความแตกต่าง เพื่อรักษาความเป็นพวกเดียวกันอย่างเหนียวแน่น ทำตนเสมือนไม่มีความขัดแย้งซึ่งจะสร้างให้ผลจากการใช้วิธีการนี้ในการแก้ไขความขัดแย้งได้ผลในลักษณะ Lose – Lose ไม่มีใครได้รับการตอบสนองความต้องการที่แท้จริง และสาเหตุที่แท้จริงของความขัดแย้งยังคงซ่อนตัวอยู่อย่างเหนียวแน่น เพราะทั้งสองฝ่ายจะเพิกเฉยต่อสาระสำคัญของความขัดแย้ง มุ่งเพียงรักษาสัมพันธภาพและสงบ โดยทำทุกอย่างไปตามหน้าที่ หรือภาวะความจำเป็นหรือความรู้สึกเป็นหนี้นิยคุณ

5. การแก้ปัญหาหรือการร่วมมือกัน (Problem Solving หรือ Collaboration) วิธีการนี้เป็นวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดสำหรับแก้ไขความขัดแย้งเพราะทั้งสองฝ่ายร่วมมือกันคิด เป็นวิธีการที่รักษาความสัมพันธ์และความเป็นมิตรระหว่างสองฝ่ายไว้ได้โดยไม่ทำให้เกิดความรู้สึกว่าฝ่ายหนึ่งชนะอีกฝ่ายหนึ่งแพ้ ผลการแก้ไขความขัดแย้งจะออกมาในลักษณะ Win – Win เหตุการณ์ที่ขัดแย้งจะได้รับการแก้ไขโดยยึดหลักผลประโยชน์ที่เท่าเทียมกัน ซึ่งในการแก้ไขทั้งสองฝ่ายจะต้องเผชิญหน้ากับปัญหา มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างเปิดเผยและเชื่อถือได้ มุ่งแก้ไขปัญหาที่สาเหตุ วิธีการนี้จึงเป็นวิธีที่ดีที่สุดและเป็นรากฐานการเจรจาต่อรอง

นอกจาก 5 วิธีหลักที่ใช้กันมากดังที่กล่าวมาข้างต้น การแก้ไขความขัดแย้งระหว่างบุคคลด้วยวิธีการอื่นๆ ได้แก่

1. การใช้บุคคลที่สาม (Third party) คือการใช้คนกลางที่ไม่ยุ่งเกี่ยวกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหา มาทำหน้าที่ให้คำแนะนำ เสนอแนะและพยายามให้ทั้งสองฝ่ายได้มีการเจรจาเพื่อให้ได้ข้อตกลง

2. การใช้เป้าหมายอื่นที่สำคัญเหนือความขัดแย้ง (Super ordinate Goals) ในบางครั้งแม้จะมีความขัดแย้งเกิดขึ้นแต่ถ้ามีเหตุการณ์สำคัญที่มีเป้าหมายสูงกว่าความขัดแย้งที่มีอยู่ ทั้งสองฝ่ายจะมาร่วมมือกันและยุติการขัดแย้งที่มีอยู่ชั่วคราวหนึ่ง วิธีนี้สาเหตุที่แท้จริงไม่ได้รับการแก้ไข ความขัดแย้งจะยังคงมีอยู่และปรากฏได้อีกในอนาคต เช่นความขัดแย้งภายในพรรคร่วมของรัฐบาลที่ประกอบด้วยหลายพรรคการเมือง

การจัดการความขัดแย้งเกี่ยวกับโครงสร้าง

ความขัดแย้งด้านโครงสร้าง อาจแก้ปัญหาได้โดยใช้วิธีการต่อไปนี้

1. เปลี่ยนแปลงกระบวนการ (Procedural Changes) บางครั้งปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเนื่องจากกระบวนการไม่ต่อเนื่องหรือล่าช้าหรือไม่เหมาะสม เช่น ความขัดแย้งระหว่างผู้จัดการฝ่ายบุคคลและผู้จัดการฝ่ายผลิตเกิดขึ้นเนื่องจากขั้นตอนไม่ระบุให้ผู้จัดการฝ่ายผลิตพิจารณาใบสมัครก่อนที่จะทำการว่าจ้างพนักงาน ซึ่งเมื่อปรับปรุงกระบวนการก็จะแก้ปัญหาความขัดแย้งได้

2. เปลี่ยนแปลงโครงสร้างขององค์การ (Organizational Structure Changes) ความขัดแย้งบางอย่างเกิดขึ้นเนื่องจากการกำหนดโครงสร้างขององค์การในการบริหาร เช่น ความขัดแย้งระหว่างแผนกต่างๆ เช่น บางองค์การได้แยกแผนกขายและแผนกขนส่งออกจากกัน โดยให้แต่ละแผนกเป็นสายงานโดยตรงไปยังผู้จัดการอาวุโส ซึ่งมักปรากฏว่าเป็นการสร้างความขัดแย้งเนื่องจากฝ่ายขายต้องการให้มีการขนส่งถึงลูกค้าเร็วที่สุดและเป็นไปตามความต้องการของลูกค้า ขณะที่ฝ่ายขนส่งต้องการขนส่งสินค้าในลักษณะที่มีเต็มจำนวนรถขนส่งเพื่อลดค่าใช้จ่าย ความขัดแย้งแบบนี้อาจแก้ไขได้โดยการรวมทั้ง 2 แผนกนี้ให้ขึ้นโดยตรงต่อผู้จัดการฝ่ายการตลาด ซึ่งโดยปกติแล้วจะเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทั้งด้านการขายและการขนส่งสินค้า

3. เปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมขององค์การ (Physical Layout Changes) การจัดการรูปแบบสำนักงานมีผลต่อการลดหรือจัดปัญหาความขัดแย้งโดยที่อาจมีการจัดรูปแบบของพื้นที่นั่งในลักษณะที่มุ่งให้มีการติดต่อกันอย่างสะดวกหรือติดต่อกันได้ยากขึ้น เช่น การใช้โต๊ะทำงานเป็นเครื่องกั้น หรือมีฉากกั้นระหว่างผู้ปฏิบัติงานแต่ละคน แต่อย่างไรก็ตามถ้าต้องการที่จะกระตุ้นการแก้ปัญหาส่วนใหญ่ผู้จัดการจะจัดพื้นที่เปิดให้ติดต่อกันได้สะดวก สำหรับการจัดเก้าอี้ของผู้พบให้เป็นแบบนั่งด้านข้างของโต๊ะจะลดการขัดแย้งได้ดีกว่าการจัดให้นั่งตรงกันข้ามกับคู่ต่อสู้

การวัดและประเมิน

ขอบเขตการวัด	วิธีการ	เครื่องมือ	ผู้ประเมิน
1. ความรู้ - แนวทางการร่วมมือในการลดความขัดแย้งและสร้างความสมานฉันท์	- การตอบคำถาม - แผนผังมโนทัศน์	- ประเด็นคำถาม คำถาม 2 ถึง 3 คำถาม - แบบประเมิน ชิ้นงาน	- ครู
2. ทักษะ/กระบวนการ - ทักษะคิดวิเคราะห์	- การตอบคำถาม - แผนผังมโนทัศน์	- ประเด็นคำถาม คำถาม 2 ถึง 3 คำถาม - แบบประเมิน ชิ้นงาน	- ครู
3. เจตคติ คุณธรรมและจริยธรรม - ใฝ่รู้ใฝ่เรียน - มุ่งมั่นในการทำงาน	- การสังเกต พฤติกรรมรายบุคคล	- แบบสังเกต พฤติกรรม	- ครู

ชิ้นงาน/ภาระงาน

- แผนผังมโนทัศน์ หัวข้อ “แนวทางการร่วมมือในการลดความขัดแย้งและสร้างความสมานฉันท์”

การประเมินผล

รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. เนื้อหาของผังความคิด	เขียน เรียบเรียงความคิดได้ตรงประเด็น ชัดเจน แสดงให้เห็นทักษะการคิดวิเคราะห์ และถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ดีมาก	เขียน เรียบเรียงความคิดได้ชัดเจน แสดงให้เห็นทักษะการคิดวิเคราะห์ และถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ดี	เขียน เรียบเรียงความคิดได้ และถูกต้องตามหลักไวยากรณ์	เขียน และเรียบเรียงความคิดไม่ได้ ไม่สะท้อนให้เห็นทักษะการคิดวิเคราะห์ เขียนไม่ถูกต้องตามหลัก
2. การจัดวางรูปแบบของผังความคิด	จัดเรียงข้อมูลของผังความคิดได้ครบถ้วน ทุกประเด็น และจัด	จัดเรียงข้อมูลของผังความคิดได้ แม้จะขาดในบางประเด็นหลัก	จัดเรียงข้อมูลของผังความคิดได้ แม้จะขาดในบางประเด็นหลัก	จัดเรียงข้อมูลของผังความคิดไม่ได้ ครบถ้วน ไม่ทุก

	วางเป็นระเบียบเรียบร้อยดีมาก	จัดวางได้เป็นระเบียบเรียบร้อยดี	และประเด็นรองในบางส่วนบ้าง จัดวางได้เป็นระเบียบเรียบร้อยพอใช้	ประเด็น และจัดวางไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย
3. การสืบค้นข้อมูลในการทำชิ้นงาน (ความใฝ่รู้)	สามารถสืบค้นข้อมูลได้ถูกต้อง ครบถ้วนตามหัวข้อที่กำหนด มีการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลที่น่าเชื่อถือ	สามารถสืบค้นข้อมูลได้ถูกต้อง ตามหัวข้อที่กำหนด มีการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลที่ใช้	สามารถสืบค้นข้อมูลได้ถูกต้อง ตามหัวข้อที่กำหนด	ไม่สามารถสืบค้นข้อมูลได้ครบถ้วนตามหัวข้อที่กำหนด ไม่มีการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลที่น่าเชื่อถือ
4. การตรงต่อเวลา (ความรับผิดชอบ)	ทำงานได้สำเร็จตามระยะเวลาที่กำหนด มีความรับผิดชอบ และตรงต่อเวลาดีมาก	ทำงานได้สำเร็จ แต่ล่าช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 วัน มีความรับผิดชอบ และตรงต่อเวลาดี	ทำงานได้สำเร็จ แต่ล่าช้ากว่าเวลาที่กำหนด 2 วัน มีความรับผิดชอบ และตรงต่อเวลาพอใช้	ไม่สามารถทำงานได้สำเร็จตามเวลาที่กำหนด นักเรียนไม่มีความรับผิดชอบ
5. ความมุ่งมั่นในการทำงาน (ความประณีตในการทำงาน)	ชิ้นงานมีความสะอาด สวยงาม เป็นระเบียบ อ่านง่าย แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการทำงานดีมาก	ชิ้นงานมีความสะอาด สวยงาม เป็นระเบียบ อ่านง่าย แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการทำงานดี	ชิ้นงานมีความสะอาด สวยงาม อ่านง่าย แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการทำงานพอใช้	ชิ้นงานขาดความสวยงาม ขาดความมุ่งมั่นในการทำงาน สกปรก

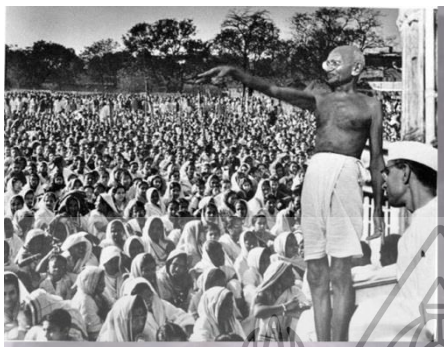
ระดับคุณภาพของเกณฑ์การประเมิน

18 – 20	คะแนน	อยู่ในระดับดีมาก
14 – 17	คะแนน	อยู่ในระดับดี
10 – 13	คะแนน	อยู่ในระดับพอใช้
ต่ำกว่า 10	คะแนน	อยู่ในระดับต้องปรับปรุง

กิจกรรมการจัดการเรียนรู้

กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน (การเตรียมความพร้อมและความรู้พื้นฐาน)

1. นักเรียนร่วมกันดูภาพ “ท่านมหาตมะ คานธี” “นางอองซานซูจี”

2. จากนั้นนักเรียนร่วมกันอภิปรายในประเด็น ดังนี้ “บุคคลในภาพคือใคร และมีความสำคัญอย่างไร” จากนั้นครูเชื่อมโยงคำตอบของนักเรียนเข้าสู่บทเรียน เรื่อง “แนวทางการร่วมมือในการลดความขัดแย้งและสร้างความสมานฉันท์” (ทักษะการวิเคราะห์)

ขั้นสอน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

1. ขั้น K (Know) รู้อะไรจากเรื่องี่อ่าน หรือจากหัวเรื่องที่กำหนด
  - 1.1 นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงเหตุการณ์ความสงบในสังคมที่เกิดขึ้น นักเรียนจะมีแนวทางในการสร้างสันติภาพ/สันติวิธี”
  - 1.2 จากนั้นนักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 – 6 คน แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม
  - 1.3 นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาใบความรู้ และ หนังสือ ในหัวข้อเรื่อง “แนวทางการร่วมมือในการลดความขัดแย้งและสร้างความสมานฉันท์” เป็นระยะเวลา 5 – 10 นาที
  - 1.4 นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายถึงประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับแนวทางการร่วมมือในการลดความขัดแย้งและสร้างความสมานฉันท์’ จากนั้นนักเรียนบันทึกข้อมูลสิ่งที่นักเรียนรู้เกี่ยวกับสังคมไทยลงในใบงานตารางช่อง K
2. ขั้น W (What do we learn) นักเรียนอยากเรียนรู้อะไร

นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันตั้งคำถามที่เกี่ยวข้องกับประเด็น “แนวทางการร่วมมือในการลดความขัดแย้งและสร้างความสมานฉันท์” โดยเป็นสิ่งที่นักเรียนสงสัย หรืออยากรู้เพิ่มเติม หรือสิ่งที่สมาชิกในกลุ่มสนใจร่วมกัน จากนั้นนักเรียนบันทึกข้อมูลสิ่งที่นักเรียนสนใจ สงสัย หรืออยากรู้เพิ่มเติม ลงในตารางช่อง W
3. ขั้น L (What do we learn) เราได้เรียนรู้อะไรบ้าง
  - 3.1 นักเรียนเข้ากลุ่มอภิปราย ในประเด็นหรือหัวข้อที่กำหนด โดยแบ่งเป็นกลุ่มซ้อนกัน 2 วง กลุ่มวงในและกลุ่มวงนอก มีสมาชิกจำนวนเท่า ๆ กัน
  - 3.2 นักเรียนร่วมกันอภิปรายในประเด็นหรือหัวข้อที่สนใจ หรือกำหนด ซึ่งเกี่ยวข้องกับ “แนวทางการร่วมมือในการลดความขัดแย้งและสร้างความสมานฉันท์” สมาชิกวงในประชุมหรืออภิปรายกัน สมาชิกวงนอกจะทำหน้าที่สังเกตการณ์ โดยครูผู้สอนเป็นผู้คอยกระตุ้นให้เกิดการอภิปราย

ตลอดจน เป็นผู้ผลักดันเปลี่ยนสมาชิกระหว่างวงในและวงนอกเพื่อให้การอภิปรายมีความหลากหลายและได้ข้อสรุปที่สมบูรณ์

3.3 จากนั้นนักเรียนนำข้อมูลที่ได้จากการอภิปรายร่วมกัน มาใช้ในการการตอบข้อสงสัยหรือคำถามที่ตนตั้งไว้ ซึ่งนำข้อมูลที่ได้มาเติมลงในตารางช่อง L

4. ชั้น Plus สร้างแผนผังความคิด นักเรียนแต่ละกลุ่มนำข้อมูลคำตอบ หรือข้อสรุปที่ได้มาสร้างเป็นแผนผังความคิด

นักเรียนกลับประจำกลุ่มของตน จากนั้นนักเรียนแต่ละกลุ่มนำข้อมูลคำตอบหรือข้อสรุปที่ได้ที่มาสสร้างเป็นแผนผังความคิดในหัวข้อ “แนวทางการร่วมมือในการลดความขัดแย้งและสร้างความสมานฉันท์”

5. ชั้นนำเสนอ

ตัวแทนนักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอแผนผังความคิด

กิจกรรมรวบยอด

- นักเรียนร่วมกันตอบคำถามตามประเด็น ดังนี้

“ถ้าทุกสิ่งแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยวิธีการอย่างสันติ สมานฉันท์ ส่งผลอย่างไรกับสังคมนั้น” (ปัญหาจะได้รับการแก้ไขอย่างยั่งยืน นำไปสู่ความสุขที่ยาวนาน) (Gen, ทักษะคิดวิเคราะห์)

สื่อการเรียนรู้

1. ใบความรู้เรื่อง แนวทางการร่วมมือในการลดความขัดแย้งและสร้างความสมานฉันท์
2. ภาพ “ท่านมหาตมะ คานธี” “นางอองซานซูจี”

แหล่งการเรียนรู้/หนังสืออ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ.(2547).หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม เศรษฐศาสตร์ และภูมิศาสตร์.กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

บุญนะ แดงเหลือบและคณะ(2551).หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม. กรุงเทพฯ:บริษัท ไฮเอ็ดพับลิชชิ่ง จำกัด.

บรรจง พาพิจิตร.(2547).สังคมวิทยา.กรุงเทพฯ:โอเดียนสโตร์

ประเสริฐ แยมกลิ่นฟุ้ง.(2538).สังคมและวัฒนธรรม.กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พระมหาสนอง ปัจโจปการี.(2553).มนุษย์กับสังคม.กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

[http://www.stou.ac.th/study/sumrit/11-56\(500\)/page8-11-56\(500\).html](http://www.stou.ac.th/study/sumrit/11-56(500)/page8-11-56(500).html)

<http://www.108acc.com/index.php?mo=3&art=4198787>

บันทึกหลังการสอน

- ผลการเรียนรู้

ม.3/...

- ปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการจัดการเรียนรู้

- ข้อเสนอแนะ

ใบความรู้ เรื่อง แนวทางการร่วมมือในการลดความขัดแย้ง และสร้างความสมานฉันท์ วิธีแก้ไขความขัดแย้ง

วิธีแก้ไขความขัดแย้งแบ่งเป็นสองวิธีคือ วิธีการที่ใช้ในการแก้ไขความขัดแย้งเกี่ยวกับบุคคล และวิธีการแก้ไขความขัดแย้งที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างองค์การ ซึ่งแต่ละด้านมีดังต่อไปนี้

วิธีการแก้ไขความขัดแย้งที่เกี่ยวกับบุคคล

1. การบังคับ (Force) วิธีการนี้ผู้จัดการหรือฝ่ายหนึ่งจะสั่งว่าจะทำอะไร คำสั่งนั้นอาจไม่ถูกต้องแต่เนื่องจากผู้สั่งมีอำนาจหรือตำแหน่งสูงกว่าลูกน้องหรืออีกฝ่ายหนึ่งจึงต้องทำตาม ถ้าบุคคลนั้นยังต้องการอยู่ในองค์กรนั้น วิธีการแก้ไขแบบนี้จะเป็นผู้ชนะ และอีกฝ่ายหนึ่งจะเป็นผู้แพ้ ผลการแก้ไขจะมีลักษณะของ Win – Lose เป็นวิธีการแก้ไขความขัดแย้งที่ไม่ก่อให้เกิดความร่วมมือ และเป็นการทำงานที่ต่อต้านความต้องการของฝ่ายตรงข้าม ไม่แก้ไขความขัดแย้งที่สาเหตุ ความขัดแย้งแบบดั้งเดิมจึงเกิดขึ้นได้อีกเสมอ เพราะยังไม่ได้รับการตอบสนองที่พึงพอใจทั้งสองฝ่าย

2. การหลบหนี (Withdrawal หรือ Avoidance) วิธีการนี้ผู้จัดการใช้วิธีการหลีกเลี่ยงจากปัญหาหรือบุคคลที่เป็นต้นเหตุของความขัดแย้งโดยการไม่ร่วมมือ และไม่รุกราน ไม่เห็นด้วย ถอนตัวจากเหตุการณ์ หรือทำตัววางเฉยไม่ยุ่งเกี่ยวกับเหตุการณ์ไม่ว่ากรณีใด ผลของการใช้วิธีการหลบหนีจะให้ผลเสียต่อทั้งผู้จัดการและฝ่ายตรงข้ามหรือให้ผลเสียต่อทั้งสองฝ่าย เกิดผลแบบ Lose – Lose ไม่มีฝ่ายใดได้รับสิ่งที่ต้องการหรือพึงพอใจ สาเหตุของความขัดแย้งยังคงอยู่และมีแนวโน้มจะปรากฏความขัดแย้งให้เห็นได้อีกในอนาคต แม้ขณะนั้นจะดูเหมือนไม่มีความขัดแย้งเพราะทุกคนแกล้งทำเป็นว่าไม่มีความขัดแย้งและหวังให้ความขัดแย้งหายไปในที่สุด

3. การประนีประนอม (Compromise) วิธีการนี้ส่วนใหญ่ ใช้สำหรับจัดการด้านแรงงานซึ่งเป็นการตกลงประนีประนอมข้อเสนอมือและข้อต่อรองของทั้งสองฝ่าย โดยมุ่งให้ผลส่วนใหญ่ออกมาในลักษณะสมน้ำสมเนื้อ เป็นการแก้ไขที่มีความร่วมมือในระดับปานกลางและได้ผล แต่ไม่ถึงขั้นที่พึงพอใจทั้งสองฝ่าย คำตอบหรือผลลัพธ์จากวิธีการแก้ไขปัญหแบบนี้ประนีประนอมจะทำให้แต่ละฝ่ายมีชัยชนะคนละนิดและสูญเสียคนละหน่อย ดังนั้นความขัดแย้งที่มีซึ่งยังไม่ได้แก้ที่สาเหตุที่แท้จริง เพียงแต่ได้ความพึงพอใจในระดับหนึ่ง เมื่อเวลาผ่านไปความขัดแย้งเดิมจะปรากฏขึ้นใหม่อีก ผลจากการใช้วิธีนี้ยังมีลักษณะเป็น Win – Lose

4. การปรองดอง (Accommodation) วิธีการนี้เป็นการให้ความร่วมมือ แต่ไม่ยืนยันแน่วแน่ ปล่อยให้ฝ่ายหนึ่งตั้งกฎเกณฑ์ตามที่ต้องการ สงบเสถียรความแตกต่าง เพื่อรักษาความเป็นพวกเดียวกันอย่างเหนียวแน่น ทำตนเสมือนไม่มีความขัดแย้งซึ่งจะสร้างให้ผลจากการใช้วิธีการนี้ในการแก้ไขความขัดแย้งได้ผลในลักษณะ Lose – Lose ไม่มีใครได้รับการตอบสนองความต้องการที่แท้จริง และสาเหตุที่แท้จริงของความขัดแย้งยังคงซ่อนตัวอยู่อย่างเหนียวแน่น เพราะทั้งสองฝ่ายจะเพิกเฉยต่อสาระสำคัญของความขัดแย้ง มุ่งเพียงรักษาสัมพันธ์ภาพและสงบ โดยทำทุกอย่างไปตามหน้าที่ หรือภาวะความจำเป็นหรือความรู้สึกเป็นหนี้บุญคุณ

5. การแก้ปัญหาหรือการร่วมมือกัน (Problem Solving หรือ Collaboration) วิธีการนี้เป็นวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดสำหรับแก้ไขความขัดแย้งเพราะทั้งสองฝ่ายร่วมมือกันคิด เป็นวิธีการที่รักษาความสัมพันธ์และความเป็นมิตรระหว่างสองฝ่ายไว้ได้โดยไม่ทำให้เกิดความรู้สึกว่าฝ่ายหนึ่งชนะ

อีกฝ่ายหนึ่งแพ้ ผลการแก้ไขความขัดแย้งจะออกมาในลักษณะ Win – Win เหตุการณ์ที่ขัดแย้งจะได้รับการแก้ไขโดยยึดหลักผลประโยชน์ที่เท่าเทียมกัน ซึ่งในการแก้ไขทั้งสองฝ่ายจะต้องเผชิญหน้ากับปัญหาที่มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างเปิดเผยและเชื่อถือได้ มุ่งแก้ไขปัญหาที่สาเหตุ วิธีการนี้จึงเป็นวิธีที่ดีที่สุดและเป็นรากฐานการเจรจาต่อรอง

นอกจาก 5 วิธีหลักที่ใช้กันมากดังที่กล่าวมาข้างต้น การแก้ไขความขัดแย้งระหว่างบุคคลด้วยวิธีการอื่นๆ ได้แก่

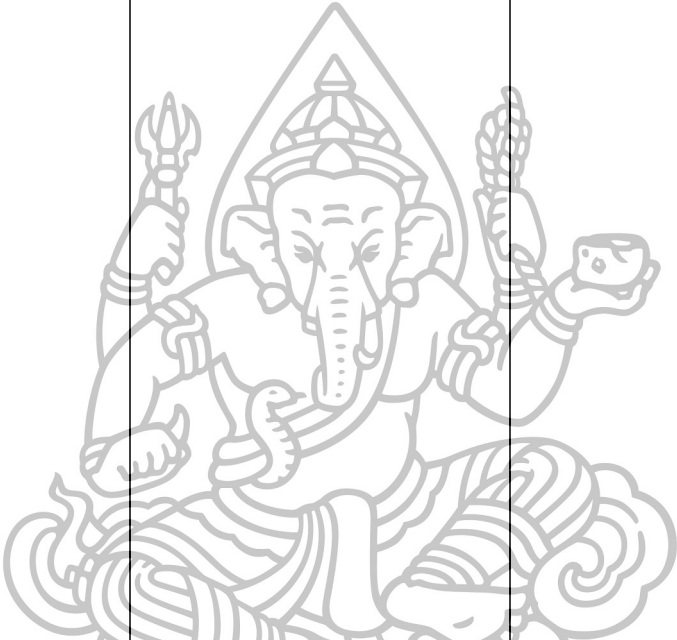

1. การใช้บุคคลที่สาม (Third party) คือการใช้คนกลางที่ไม่ยุ่งเกี่ยวกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหา มาทำหน้าที่ให้คำแนะนำ เสนอแนะและพยายามให้ทั้งสองฝ่ายได้มีการเจรจาเพื่อให้ได้ข้อตกลง
2. การใช้เป้าหมายอื่นที่สำคัญเหนือความขัดแย้ง (Super ordinate Goals) ในบางครั้งแม้จะมีความขัดแย้งเกิดขึ้นแต่ถ้ามีเหตุการณ์สำคัญที่มีเป้าหมายสูงกว่าความขัดแย้งที่มีอยู่ ทั้งสองฝ่ายจะมาร่วมมือกันและยุติการขัดแย้งที่มีอยู่ชั่วขณะหนึ่ง วิธีนี้สาเหตุที่แท้จริงไม่ได้รับการแก้ไข ความขัดแย้งจะยังคงมีอยู่และปรากฏได้อีกในอนาคต เช่นความขัดแย้งภายในพรรคการเมืองหรือรัฐบาลที่ประกอบด้วยหลายพรรคการเมือง

การจัดการความขัดแย้งเกี่ยวกับโครงสร้าง

ความขัดแย้งด้านโครงสร้าง อาจแก้ปัญหาก็ได้โดยใช้วิธีการต่อไปนี้

1. เปลี่ยนแปลงกระบวนการ (Procedural Changes) บางครั้งปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเนื่องจากกระบวนการไม่ต่อเนื่องหรือล่าช้าหรือไม่เหมาะสม เช่น ความขัดแย้งระหว่างผู้จัดการฝ่ายบุคคลและผู้จัดการฝ่ายผลิตเกิดขึ้นเนื่องจากขั้นตอนไม่ระบุให้ผู้จัดการฝ่ายผลิตพิจารณาใบสมัครก่อนที่จะทำการว่าจ้างพนักงาน ซึ่งเมื่อปรับปรุงกระบวนการก็จะแก้ปัญหาคือความขัดแย้งได้
2. เปลี่ยนแปลงโครงสร้างขององค์กร (Organizational Structure Changes) ความขัดแย้งบางอย่างเกิดขึ้นเนื่องจากการกำหนดโครงสร้างขององค์กรในการบริหาร เช่น ความขัดแย้งระหว่างแผนกต่างๆ เช่น บางองค์กรได้แยกแผนกขายและแผนกขนส่งออกจากกัน โดยให้แต่ละแผนกเป็นสายงานโดยตรงไปยังผู้จัดการอาวุโส ซึ่งมักปรากฏว่าเป็นการสร้างความขัดแย้งเนื่องจากฝ่ายขายต้องการให้มีการขนส่งถึงลูกค้าเร็วที่สุดและเป็นไปตามความต้องการของลูกค้า ขณะที่ฝ่ายขนส่งต้องการขนส่งสินค้าในลักษณะที่มีเต็มจำนวนรถขนส่งเพื่อลดค่าใช้จ่าย ความขัดแย้งแบบนี้อาจแก้ไขได้โดยการรวมทั้ง 2 แผนกนี้ให้ขึ้นโดยตรงต่อผู้จัดการฝ่ายการตลาด ซึ่งโดยปกติแล้วจะเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทั้งด้านการขายและการขนส่งสินค้า
3. เปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมขององค์กร (Physical Layout Changes) การจัดการรูปแบบสำนักงานมีผลต่อการลดหรือจัดปัญหาความขัดแย้งโดยที่อาจมีการจัดรูปแบบของพื้นที่นั่งในลักษณะที่มุ่งให้มีการติดต่อกันอย่างสะดวกหรือติดต่อกันได้ยากขึ้น เช่น การใช้โต๊ะทำงานเป็นเครื่องกั้น หรือมีฉากกั้นระหว่างผู้ปฏิบัติงานแต่ละคน แต่อย่างไรก็ตามถ้าต้องการที่จะกระตุ้นการแก้ปัญหาส่วนใหญ่ผู้จัดการจะจัดพื้นที่เปิดให้ติดต่อกันได้สะดวก สำหรับการจัดเก้าอี้ของผู้พบให้เป็นแบบนั่งด้านข้างของโต๊ะจะลดการขัดแย้งได้ดีกว่าการจัดให้นั่งตรงกันข้ามกับคู่ต่อสู้

เรื่อง แนวทางการร่วมมือในการลดความขัดแย้งและสร้างความสมานฉันท์

K รู้อะไรบ้างเกี่ยวกับ เรื่อง แนวทางการร่วมมือ ในการลดความขัดแย้ง และสร้างความสมานฉันท์	W ต้องการรู้อะไรบ้างเกี่ยวกับ แนวทางการร่วมมือ ในการลดความขัดแย้ง และสร้างความสมานฉันท์	L อ่านแนวทางการร่วมมือ ในการลดความขัดแย้ง และสร้างความสมานฉันท์ แล้วรู้อะไรบ้าง
		
<p>แผนผังมโนทัศน์ เรื่อง แนวทางการร่วมมือในการลดความขัดแย้งและสร้างความสมานฉันท์</p> 		

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

โรงเรียนมัธยมวัดดุสิตาราม

รายวิชา ส 23103 สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ภาคเรียนที่ 2 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 สังคมไทยและสันติวิธี

เวลา 2 ชั่วโมง

เรื่อง ปัจจัยการส่งเสริมการดำรงชีวิตให้มีความสุข

ผู้สอน นายสถาพร ขอเพียรกลาง

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงามและดำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ 4 วิเคราะห์ปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งในประเทศ และเสนอแนวคิดในการลดความขัดแย้ง

ตัวชี้วัดที่ 5 เสนอแนวคิดในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขในประเทศและสังคมโลก

ข้อสรุปทั่วไป/สาระสำคัญ

แนวคิดหรือหลักการ ที่เหมาะสมกับประชาชนทุกคนในการนำไปปฏิบัติเพื่อให้การดำเนินชีวิตมีความเป็นอยู่ที่ดี และมีความสุข

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถอธิบายปัจจัยการส่งเสริมในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขได้
2. นักเรียนสามารถวิเคราะห์บอกแนวทางการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขได้
3. นักเรียนสามารถนำหลักสันติวิธีตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้
4. นักเรียนสามารถนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

สาระการเรียนรู้

สันติวิธี แปลจากภาษาอังกฤษว่า “Non - violence” วิธีการหรือเครื่องมือในการจัดการกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้น

มารค ตามไทย กล่าวว่า สันติวิธี หมายถึง “วิธีที่กลุ่มบุคคลหรือมวลชนใช้ต่อสู้เพื่อให้รัฐหรือผู้มีอำนาจ”

การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข หมายถึง การที่มนุษย์มาอยู่ร่วมกันเป็นสังคม สามารถปฏิบัติตามกฎเกณฑ์การอยู่ร่วมกันในรูปของกฎระเบียบหรือกฎหมาย และมีคุณธรรม จริยธรรมในการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การมีส่วนร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคม เช่น การมีส่วนร่วมในกิจกรรม

การเมืองการปกครอง การมีส่วนร่วมในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และการปฏิบัติตามคุณธรรมของการอยู่ร่วมกันตามหลักศาสนาที่ตนเองนับถือ จะทำให้ประชาชนสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข คุณธรรมของการอยู่ร่วมกันตามหลักศาสนาที่บุคคลนับถือ

หลักธรรมที่เน้นการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของศาสนาต่าง ๆ

พระพุทธศาสนา มีหลักธรรมที่สำคัญที่หล่อหลอมให้พุทธศาสนิกชนเป็นคนรักสันติ รักอิสระเสรี มีนิสัยโอบอ้อมอารี มีเมตตากรุณาต่อกัน ได้แก่

1) สังคหวัตถุ 4 หมายถึง หลักธรรมสำหรับสงเคราะห์หรือเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจของคนในสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ได้แก่

- (1) ทาน คือ การให้ แบ่งปัน เสียสละ เผื่อแผ่
- (2) ปิยวาจา คือ การกล่าววาจาสุภาพ อ่อนหวาน
- (3) อัตถจริยา คือ การกระทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น
- (4) สมานัตตตา คือ การวางตัวเหมาะสม เสมอต้น เสมอปลาย

2) พรหมวิหาร 4 หมายถึง ธรรมประจำใจที่ทำให้เป็นพรหมหรือให้เสมอด้วยพรหมในทางปฏิบัติ หมายถึง คุณธรรมของผู้ใหญ่ ซึ่งต้องมีประจำใจอยู่ตลอดเวลา มี 4 ประการ ดังนี้

- (1) เมตตา คือ ความปรารถนาดีต่อผู้อื่น ปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข
- (2) กรุณา คือ ความสงสาร มีความปรารถนาช่วยผู้อื่นหรือสัตว์ที่ประสบความทุกข์ ให้พ้นทุกข์
- (3) มุทิตา คือ ความยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี
- (4) อุเบกขา คือ ความวางเฉย หรือความรู้สึกเป็นกลาง ๆ ไม่ดีใจ ไม่เสียใจเมื่อเห็นผู้อื่นประสบความสุขหรือความทุกข์

3) สปัจริยธรรม 7 หมายถึง หลักธรรมของคนดี หรือหลักธรรมของสัตบุรุษ 7 ประการ ได้แก่

- (1) ฉัมมัญญุตตา คือ ความเป็นผู้รู้จักเหตุ
- (2) อัถถัญญุตตา คือ ความเป็นผู้รู้จักผล
- (3) อัถตัญญุตตา คือ ความเป็นผู้รู้จักตน
- (4) มัตตัญญุตตา คือ ความเป็นผู้รู้จักประมาณ
- (5) กาลัญญุตตา คือ ความเป็นผู้รู้จักกาลเวลา
- (6) ปริสัจญุตตา คือ ความเป็นผู้รู้จักปฏิบัติ การปรับตนและแก้ไขตนให้เหมาะสม
- (7) ปุคคัลญุตตา คือ ความเป็นผู้รู้จักปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับบุคคลซึ่งมีความแตกต่างกัน

เศรษฐกิจพอเพียง กิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 30 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลางโดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง

หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในทั้งนี้จะต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอนและขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

หลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง

การพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาทโดยคำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจ และการกระทำ

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

มีหลักพิจารณาอยู่ 5 ส่วน ดังนี้

1. กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นมุมมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัย และวิกฤต เพื่อความมั่นคง และความยั่งยืนของการพัฒนา
2. คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน
3. คำนิยาม ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ พร้อม ๆ กัน ดังนี้
  - ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดี ที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ
  - ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ
  - การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล
4. เงื่อนไข การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ
  - เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ
  - เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์ และมีความอดทน มีความเพียรใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

5.แนวทางปฏิบัติ/ผลที่คาดว่าจะได้รับ จากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี

การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง

1. พิจารณาจากความสามารถในการพึ่งตนเองเป็นหลัก ที่เน้นความสมดุลทั้ง 3 คุณลักษณะ คือ พอประมาณ มีเหตุมีผล และมีภูมิคุ้มกัน มาประกอบการตัดสินใจ

ในเรื่องต่าง ๆ เป็นขั้นเป็นตอน รอบคอบ ระมัดระวัง พิจารณาถึงความพอดี พอเหมาะ พอควร และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ที่มีองค์ประกอบครอบคลุม ทั้ง 5 ประการ คือ

(1) ด้านจิตใจ มีจิตใจเข้มแข็ง ฝึกตนเองได้ มีจิตสำนึกที่ดี เอื้ออาทร ปราณีประนอม และนึกถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก

(2) ด้านสังคม มีความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน รู้รักสามัคคี สร้างความเข้มแข็งให้ครอบครัวและชุมชน รู้จักฝึกกำลัง มีกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากรากฐานที่มั่นคง แข็งแรง

(3) ด้านเศรษฐกิจ ดำรงชีวิตอยู่อย่างพอดี พอมี พอกิน สมควรตามอัตภาพ และฐานะของตน ประกอบอาชีพสุจริต (สัมาอาชีวะ) ด้วยความขยันหมั่นเพียร อดทนใช้ชีวิตเรียบง่าย โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น มีรายได้สมดุลกับรายจ่าย รู้จักการใช้จ่ายของตนเองและครอบครัวอย่างมีเหตุผลเท่าที่จำเป็น ประหยัด รู้จัก การเก็บออมเงินและแบ่งปันผู้อื่น

(4) ด้านเทคโนโลยี รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการและภูมินิเวศ พัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

(5) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดและรอบคอบ สามารถเลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด

2. พิจารณาความรู้คู่คุณธรรม มีการศึกษาเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (ทั้งภาคทฤษฎี และการปฏิบัติจริง) ในวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิต ใช้สติปัญญาในการตัดสินใจต่าง ๆ อย่างรอบรู้ รอบคอบ และมีเหตุผลที่จะนำความรู้ต่าง ๆ เหล่านั้นมาปรับใช้อย่างมีขั้นตอนและระมัดระวังในการปฏิบัติ มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความเพียรความอดทน และใช้สติปัญญาอย่างชาญฉลาดในการดำเนินชีวิตในทางสายกลาง

“คุณธรรมที่ทุกคนควรจะศึกษาและน้อมนำมาปฏิบัติ มี 4 ประการคือ

ประการแรก คือ การรักษาความสัตย์ ความจริงใจต่อตัวเองที่จะประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม

ประการที่ 2 คือ การรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเองให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในสัจจะความดีนั้น

ประการที่ 3 คือ ความอดทน อดกลั้น และอดออมที่จะไม่ประพฤติล่วงความสัตย์สุจริตไม่ว่าด้วยเหตุประการใด

ประการที่ 4 คือ การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตนเพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง

คุณธรรม 4 ประการนี้ ถ้าแต่ละคนพยายามปลูกฝังและบำรุงให้เจริญงอกงามขึ้นโดยทั่วกันแล้ว จะช่วยให้ประเทศบังเกิดความสุขความร่มเย็นและมีโอกาสที่จะปรับปรุงพัฒนาให้มั่นคง ก้าวหน้าต่อไปได้ดังประสงค์

การวัดและประเมิน

ขอบเขตการวัด	วิธีการ	เครื่องมือ	ผู้ประเมิน
1. ความรู้ - ปัจจัยการส่งเสริมการดำรงชีวิต ให้มีความสุข	- การตอบคำถาม - แผนผังมโนทัศน์	- ประเด็นคำถาม คำถาม 2 ถึง 3 คำถาม - แบบประเมิน ชิ้นงาน	- ครู
2. ทักษะ/กระบวนการ - ทักษะคิดวิเคราะห์	- การตอบคำถาม - แผนผังมโนทัศน์	- ประเด็นคำถาม คำถาม 2 ถึง 3 คำถาม - แบบประเมิน ชิ้นงาน	- ครู
3. เจตคติ คุณธรรมและจริยธรรม - ใฝ่รู้ใฝ่เรียน - มุ่งมั่นในการทำงาน	- การสังเกต พฤติกรรมรายบุคคล	- แบบสังเกต พฤติกรรม	- ครู

ชิ้นงาน/ภาระงาน

- แผนผังมโนทัศน์ หัวข้อ “หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กับการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข”

การประเมินผล

รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. เนื้อหาของผัง ความคิด	เขียน เรียบเรียงความคิดได้ตรงประเด็น ชัดเจน แสดงให้เห็น ทักษะการคิดวิเคราะห์ และถูกต้องตามหลัก ไวยากรณ์ดีมาก	เขียน เรียบเรียงความคิดได้ชัดเจน แสดงให้เห็นทักษะการคิด วิเคราะห์ และถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ดี	เขียน เรียบเรียงความคิดได้ และถูกต้องตามหลักไวยากรณ์	เขียน และเรียบเรียงความคิดไม่ได้ ไม่สะท้อนให้เห็น ทักษะการคิด วิเคราะห์ เขียนไม่ ถูกหลักตามหลัก ไวยากรณ์
2. การจัดวางรูปแบบ ของผังความคิด	จัดเรียงข้อมูลของผังความคิดได้ครบถ้วน ทุกประเด็น และจัด	จัดเรียงข้อมูลของผังความคิดได้ แม้จะขาด ในบางประเด็นหลัก	จัดเรียงข้อมูลของผังความคิดได้ แม้จะขาด ในบางประเด็นหลัก	จัดเรียงข้อมูลของผังความคิดไม่ได้ ครบถ้วน ไม่ทุก

	วางเป็นระเบียบเรียบร้อยดีมาก	จัดวางได้เป็นระเบียบเรียบร้อยดี	และประเด็นรองในบางส่วนบ้าง จัดวางได้เป็นระเบียบเรียบร้อยพอใช้	ประเด็น และจัดวางไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย
3. การสืบค้นข้อมูลในการทำชิ้นงาน (ความใฝ่รู้)	สามารถสืบค้นข้อมูลได้ถูกต้อง ครบถ้วนตามหัวข้อที่กำหนด มีการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลที่น่าเชื่อถือ	สามารถสืบค้นข้อมูลได้ถูกต้อง ตามหัวข้อที่กำหนด มีการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลที่ใช้	สามารถสืบค้นข้อมูลได้ถูกต้อง ตามหัวข้อที่กำหนด	ไม่สามารถสืบค้นข้อมูลได้ครบถ้วนตามหัวข้อที่กำหนด ไม่มีการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลที่น่าเชื่อถือ
4. การตรงต่อเวลา (ความรับผิดชอบ)	ทำงานได้สำเร็จตามระยะเวลาที่กำหนด มีความรับผิดชอบ และตรงต่อเวลาดีมาก	ทำงานได้สำเร็จ แต่ล่าช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 วัน มีความรับผิดชอบ และตรงต่อเวลาดี	ทำงานได้สำเร็จ แต่ล่าช้ากว่าเวลาที่กำหนด 2 วัน มีความรับผิดชอบ และตรงต่อเวลาพอใช้	ไม่สามารถทำงานได้สำเร็จตามเวลาที่กำหนด นักเรียนไม่มีความรับผิดชอบ
5. ความมุ่งมั่นในการทำงาน (ความประณีตในการทำงาน)	ชิ้นงานมีความสะอาด สวยงาม เป็นระเบียบ อ่านง่าย แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการทำงานดีมาก	ชิ้นงานมีความสะอาด สวยงาม เป็นระเบียบ อ่านง่าย แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการทำงานดี	ชิ้นงานมีความสะอาด สวยงาม อ่านง่าย แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการทำงานพอใช้	ชิ้นงานขาดความสวยงาม ขาดความมุ่งมั่นในการทำงาน สกปรก

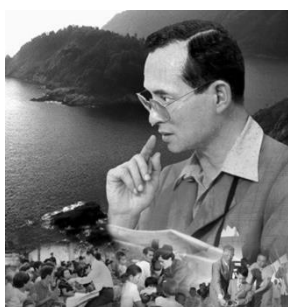
ระดับคุณภาพของเกณฑ์การประเมิน

18 – 20	คะแนน	อยู่ในระดับดีมาก
14 – 17	คะแนน	อยู่ในระดับดี
10 – 13	คะแนน	อยู่ในระดับพอใช้
ต่ำกว่า 10	คะแนน	อยู่ในระดับต้องปรับปรุง

กิจกรรมการจัดการเรียนรู้

กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน (การเตรียมความพร้อมและความรู้พื้นฐาน)

1. นักเรียนดูภาพ “คนกำลังยิ้มอย่างมีความสุข, ภาพพระราชกรณียกิจของในหลวง จากนั้นนักเรียนร่วมตอบคำถาม ดังนี้

- จากภาพที่นักเรียนดูนั้น เป็นภาพเกี่ยวกับอะไร และภาพดังกล่าวนักเรียนคิดว่าส่งผลต่อนักเรียนและสังคมอย่างไร (ภาพคนกำลังมีความสุข แสดงให้เห็นถึงการมีชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดี)

2. ครูเชื่อมโยงจากคำตอบของนักเรียนว่า ภาพคนกำลังมีความสุข แสดงให้เห็นถึงการมีชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดี และในวันนี้เราจะศึกษา เรื่อง ปัจจัยการส่งเสริมการดำรงชีวิตให้มีความสุข แล้วครูเขียนหัวข้อที่จะสอนลงบนกระดาน (**ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการสังเกต**)

ขั้นสอน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

1. ขั้น K (Know) รู้อะไรจากเรื่องี่อ่าน หรือจากหัวเรื่องที่กำหนด

1.1 นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึง “หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”

1.2 จากนั้นนักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 – 6 คน จำนวน 4 กลุ่ม

1.3 นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาใบความรู้ เรื่อง “หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นระยะเวลา 10 – 15 นาที

1.4 นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายถึงประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับปัจจัยการเกิดความขัดแย้งในสังคมไทย จากนั้นนักเรียนบันทึกข้อมูลสิ่งที่นักเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่อง ปัจจัยการส่งเสริมการดำรงชีวิตให้มีความสุข และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในใบงานตารางช่อง K

2. ขั้น W (What do want learn) นักเรียนอยากเรียนรู้อะไร

นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันตั้งคำถามที่เกี่ยวข้องกับประเด็น “หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” โดยเป็นสิ่งที่นักเรียนสงสัย หรืออยากรู้เพิ่มเติม หรือสิ่งที่สมาชิกในกลุ่มสนใจร่วมกัน จากนั้นนักเรียนบันทึกข้อมูลสิ่งที่นักเรียนสนใจ สงสัย หรืออยากรู้เพิ่มเติม ลงในตารางช่อง W

3. ขั้น L (What I learned) เราได้เรียนรู้อะไรบ้าง

3.1 นักเรียนเข้ากลุ่มอภิปราย ในประเด็นหรือหัวข้อที่กำหนด โดยแบ่งเป็นกลุ่มซ้อนกัน 2 วง กลุ่มวงในและกลุ่มวงนอก มีสมาชิกจำนวนเท่า ๆ กัน

3.2 นักเรียนร่วมกันอภิปรายในประเด็นหรือหัวข้อที่สนใจ หรือกำหนด ซึ่งเกี่ยวข้องกับ “หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กับการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข” สมาชิกวงในประชุมหรืออภิปรายกัน สมาชิกวงนอกจะทำหน้าที่สังเกตการณ์ โดยครูผู้สอนเป็นผู้คอยกระตุ้นให้เกิดการอภิปรายตลอดจน เป็นผู้ผลัดเปลี่ยนสมาชิกระหว่างวงในและวงนอกเพื่อให้การอภิปรายมีความหลากหลายและได้ข้อสรุปที่สมบูรณ์

3.3 จากนั้นนักเรียนนำข้อมูลที่ได้จากการอภิปรายร่วมกัน มาใช้ในการตอบข้อสงสัยหรือคำถามที่ตนตั้งไว้ ซึ่งนำข้อมูลที่ได้มาเติมลงในตารางช่อง L

4. ขั้น Plus สร้างแผนผังความคิด นักเรียนแต่ละกลุ่มนำข้อมูลคำตอบ หรือข้อสรุปที่ได้มาสร้างเป็นแผนผังความคิด

นักเรียนกลับประจำกลุ่มของตน จากนั้นนักเรียนแต่ละกลุ่มนำข้อมูลคำตอบหรือข้อสรุปที่ได้ที่มาสสร้างเป็นแผนผังความคิดในหัวข้อ “หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กับการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข”

5. ขั้นนำเสนอ

ตัวแทนนักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอแผนผังความคิด

กิจกรรมรวบยอด

นักเรียนร่วมกันตอบคำถามตามประเด็น ดังนี้

- จากหลักการทรงงาน โครงการพระราชดำริของในหลวง และเกษตรทฤษฎีใหม่ และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีประโยชน์อย่างไร และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันอย่างไร (Gen) (แนวคิดหรือหลักการ ที่เหมาะสมกับประชาชนทุกคนในการนำไป ปฏิบัติเพื่อให้การดำเนินชีวิต มีความเป็นอยู่ที่ดี และมีความสุข)

สื่อการเรียนรู้

1. ภาพพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
2. ภาพคนกำลังยิ้ม

แหล่งการเรียนรู้/หนังสืออ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ.(2547).หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม เศรษฐศาสตร์ และภูมิศาสตร์.กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

บุญนะ แดงเหลือบและคณะ(2551).หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม.

กรุงเทพฯ:บริษัท ไฮเอ็ดพับลิชชิ่ง จำกัด.

บรรจง พาพิจิตร.(2547).สังคมวิทยา.กรุงเทพฯ:โอเดียนสโตร์

ประเสริฐ แยมกลิ่นฟุ้ง.(2538).สังคมและวัฒนธรรม.กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พระมหาสนอง ปัจโจปการี.(2553).มนุษย์กับสังคม.กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

<http://www.google.co.th/imgres?imgurl=http://www.manager.co.th>

<http://www.google.co.th/imgres?imgurl=http://scoop.mthai.com/wp-content/uploads/2014/>

บันทึกหลังการสอน

- ผลการเรียนรู้

ม.3/...

.....
.....
.....
- ปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการจัดการเรียนรู้

.....
.....
.....
- ข้อเสนอแนะ

ใบความรู้ เรื่อง ปัจจัยการส่งเสริมการดำรงชีวิตให้มีความสุข

สันติวิธี แปลจากภาษาอังกฤษว่า “Non - violence” วิธีการหรือเครื่องมือในการจัดการกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้น

มารค ตามไทย กล่าวว่า สันติวิธี หมายถึง “วิธีที่กลุ่มบุคคลหรือมวลชนใช้ต่อสู้เพื่อให้รัฐหรือผู้มีอำนาจ”

การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข หมายถึง การที่มนุษย์มาอยู่ร่วมกันเป็นสังคม สามารถปฏิบัติตามกฎเกณฑ์การอยู่ร่วมกันในรูปของกฎระเบียบหรือกฎหมาย และมีคุณธรรม จริยธรรมในการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การมีส่วนร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคม เช่น การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองการปกครอง การมีส่วนร่วมในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และการปฏิบัติตามคุณธรรมของการอยู่ร่วมกันตามหลักศาสนาที่ตนเองนับถือ จะทำให้ประชาชนสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข คุณธรรมของการอยู่ร่วมกันตามหลักศาสนาที่บุคคลนับถือ

หลักธรรมที่เน้นการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของศาสนาต่าง ๆ

พระพุทธศาสนา มีหลักธรรมที่สำคัญที่หล่อหลอมให้พุทธศาสนิกชนเป็นคนรักสันติ รักอิสระเสรี มีนิสัยโอบอ้อมอารี มีเมตตากรุณาต่อกัน ได้แก่

1) สังคหวัตถุ 4 หมายถึง หลักธรรมสำหรับสงเคราะห์หรือเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจของคนในสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ได้แก่

- (1) ทาน คือ การให้ แบ่งปัน เสียสละ เผื่อแผ่
- (2) ปิยวาจา คือ การกล่าววาจาสุภาพ อ่อนหวาน
- (3) อัตถจริยา คือ การกระทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น
- (4) สมานัตตตา คือ การวางตัวเหมาะสม เสมอต้น เสมอปลาย

2) พรหมวิหาร 4 หมายถึง ธรรมประจำใจที่ทำให้เป็นพรหมหรือให้เสมอด้วยพรหมในทางปฏิบัติ หมายถึง คุณธรรมของผู้ใหญ่ ซึ่งต้องมีประจำในอยู่ตลอดเวลา มี 4 ประการ ดังนี้

- (1) เมตตา คือ ความปรารถนาดีต่อผู้อื่น ปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข
- (2) กรุณา คือ ความสงสาร มีความปรารถนาช่วยผู้อื่นหรือสัตว์ที่ประสบความทุกข์ ให้พ้นทุกข์
- (3) มุทิตา คือ ความยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี
- (4) อุเบกขา คือ ความวางเฉย หรือความรู้สึกเป็นกลาง ๆ ไม่ดีใจ ไม่เสียใจเมื่อเห็นผู้อื่นประสบความสุข

หรือความทุกข์

3) สปัจริยธรรม 7 หมายถึง หลักธรรมของคนดี หรือหลักธรรมของสัตว์บุรุษ 7 ประการ ได้แก่

- (1) อัมมัญญตา คือ ความเป็นผู้รู้จักเหตุ
- (2) อัตถัญญตา คือ ความเป็นผู้รู้จักผล
- (3) อตตัญญตา คือ ความเป็นผู้รู้จักตน
- (4) มัตตัญญตา คือ ความเป็นผู้รู้จักประมาณ
- (5) กาลัญญตา คือ ความเป็นผู้รู้จักกาลเวลา
- (6) ปริสสัญญตา คือ ความเป็นผู้รู้จักปฏิบัติ การปรับตนและแก้ไขตนให้เหมาะสม

(7) บุคคลสัญญา คือ ความเป็นผู้รู้จักปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับบุคคลซึ่งมีความแตกต่างกัน

เศรษฐกิจพอเพียง กิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 30 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

หลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง

การพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาท โดยคำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผนการตัดสินใจและการกระทำ

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

มีหลักพิจารณาอยู่ 5 ส่วน ดังนี้

1. กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัย และวิกฤต เพื่อความมั่นคง และความยั่งยืนของการพัฒนา

4. คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

5. ค่านิยม ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ พร้อม ๆ กัน ดังนี้

- **ความพอประมาณ** หมายถึง ความพอดี ที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

- **ความมีเหตุผล** หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

- **การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว** หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

4. **เงื่อนไข** การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

- **เงื่อนไขความรู้** ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

- **เงื่อนไขคุณธรรม** ที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วยมีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์ และมีความอดทน มีความเพียรใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

5. **แนวทางปฏิบัติ/ผลที่คาดว่าจะได้รับ** จากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี

การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง

1. พิจารณาจากความสามารถในการพึ่งตนเองเป็นหลัก ที่เน้นความสมดุลทั้ง 3 คุณลักษณะ คือ พอประมาณ มีเหตุมีผล และมีภูมิคุ้มกัน มาประกอบการตัดสินใจ

ในเรื่องต่าง ๆ เป็นขั้นเป็นตอน รอบคอบ ระมัดระวัง พิจารณาถึงความพอดี พอเหมาะ พอควร และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ที่มีองค์ประกอบครอบคลุม ทั้ง 5 ประการ คือ

(1) **ด้านจิตใจ** มีจิตใจเข้มแข็ง ฝึกตนเองได้ มีจิตสำนึกที่ดี เอื้ออาทร ปรารถนาปรานอม และนึกถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก

(2) **ด้านสังคม** มีความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน รู้รักสามัคคี สร้างความเข้มแข็งให้ครอบครัวและชุมชน รู้จักหน้าที่กำลัง มีกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากรากฐานที่มั่นคง แข็งแรง

(3) **ด้านเศรษฐกิจ** ดำรงชีวิตอยู่อย่างพอดี พอมี พอกิน สมควรตามอัตภาพ และฐานะของตน ประกอบอาชีพสุจริต (สัมมาอาชีพะ) ด้วยความขยันหมั่นเพียร อดทนใช้ชีวิตเรียบง่าย โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น มีรายได้สมดุลกับรายจ่าย รู้จักการใช้จ่ายของตนเองและครอบครัวอย่างมีเหตุผลเท่าที่จำเป็น ประหยัด รู้จัก การเก็บออมเงินและแบ่งปันผู้อื่น

(4) **ด้านเทคโนโลยี** รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการและภูมินิเวศ พัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

(5) **ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดและรอบคอบ สามารถเลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด

2. พิจารณาความรู้คู่คุณธรรม มีการศึกษาเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (ทั้งภาคทฤษฎีและการปฏิบัติจริง) ในวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิต ใช้สติปัญญาในการตัดสินใจต่าง ๆ อย่างรอบรู้ รอบคอบ และมีเหตุผลที่จะนำความรู้ต่าง ๆ เหล่านั้นมาปรับใช้อย่างมีขั้นตอนและระมัดระวังในการปฏิบัติ มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความเพียรความอดทน และใช้สติปัญญาอย่างชาญฉลาดในการดำเนินชีวิตในทางสายกลาง

“คุณธรรมที่ทุกคนควรจะศึกษาและน้อมนำมาปฏิบัติ มี 4 ประการคือ

ประการแรก คือ การรักษาความสัตย์ ความจริงใจต่อตัวเองที่จะประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม

ประการที่ 2 คือ การรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเองให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในสัจจะความดีนั้น

ประการที่ 3 คือ ความอดทน อดกลั้น และอดออมที่จะไม่ประพฤติล่วงความสัตย์สุจริตไม่ว่าด้วยเหตุประการใด

ประการที่ 4 คือ การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตนเพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง

คุณธรรม 4 ประการนี้ ถ้าแต่ละคนพยายามปลูกฝังและบำรุงให้เจริญงอกงามขึ้นโดยทั่วกันแล้ว จะช่วยให้ประเทศบังเกิดความสุขความร่มเย็นและมีโอกาสที่จะปรับปรุงพัฒนาให้มั่นคง ก้าวหน้าต่อไปได้ดังประสงค์

เรื่อง ปัจจัยการส่งเสริมการดำรงชีวิตให้มีความสุข

K รู้อะไรบ้างเกี่ยวกับ เรื่อง ปัจจัยการส่งเสริมการ ดำรงชีวิตให้มีความสุข	W ต้องการรู้อะไรบ้างเกี่ยวกับ เรื่อง ปัจจัยการส่งเสริมการ ดำรงชีวิตให้มีความสุข	L อ่านแนวปัจจัยการส่งเสริมการ ดำรงชีวิตให้มีความสุข แล้วรู้ อะไรบ้าง
		
<p>แผนผังมโนทัศน์ เรื่อง ปัจจัยการส่งเสริมการดำรงชีวิตให้มีความสุข</p> 		

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี
 รหัสวิชา ส 23103 รายวิชา สังคมศึกษา 6
 คะแนนเต็ม 30 คะแนน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
 เวลา 30 นาที

คำชี้แจง 1. ข้อสอบ เป็นข้อสอบเลือกตอบ 30 ข้อ

2. ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียวโดยทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงในกระดาษคำตอบที่ให้มา

1. เพราะเหตุใดมนุษย์จึงอยู่รวมกันเป็นหมู่พวก
  - ก. เพื่อสนองความต้องการพื้นฐาน
  - ข. เพื่อต้องการรวมพลังในการต่อสู้
  - ค. เพื่อแสดงว่ามนุษย์แตกต่างจากสัตว์อื่น
  - ง. เพื่อแสดงว่ามนุษย์มีการจัดระเบียบในสังคม
2. เกณฑ์ใดที่ใช้ตัดสินว่าสัตว์ชนิดหนึ่งเป็นสัตว์สังคมคือข้อใด
  - ก. มีการรวมกลุ่มกัน
  - ข. มีการกระทำทางสังคมต่อกัน
  - ค. มีการดำรงชีวิตรวมกันเป็นกลุ่ม
  - ง. ดำรงชีวิตรวมกันเป็นกลุ่มและมีการกระทำทางสังคมต่อกัน
3. สังคมมีความสำคัญอย่างไร
  - ก. สังคมช่วยให้มนุษย์ดำรงชีวิตได้อย่างยาวนาน
  - ข. สังคมช่วยให้มนุษย์มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมต่าง ๆ กัน
  - ค. สังคมทำให้มนุษย์แตกต่างจากสัตว์อื่นเพราะสามารถทำหน้าที่อบรมสมาชิกใหม่ได้
  - ง. สังคมทำหน้าที่ผลิตสมาชิกใหม่พร้อมกับถ่ายทอดระเบียบแบบแผนการดำรงชีวิตร่วมกัน
4. ข้อใดไม่ใช่ลักษณะของสังคมไทย
  - ก. สังคมเกษตรกรรม
  - ข. เป็นสังคมเอกราชวัฒนธรรม
  - ค. เป็นสังคมเมือง
  - ง. เป็นสังคมพุทธศาสนา
5. พิธีกรรมข้อใดแสดงให้เห็นว่าสังคมไทยเป็นสังคมเกษตรกรรม
  - ก. พิธีการแห่นางแมว
  - ข. พิธีการแห่นางสงกรานต์
  - ค. พิธีแห่เทียนพรรษา
  - ง. พิธีทอดกฐิน

6. สังคมไทยในปัจจุบันเป็นสังคมแบบใด
  - ก. ยกย่องผู้มีอำนาจ และนับถือข้าราชการ
  - ข. ไม่มีการแบ่งชนชั้นของคนในสังคม
  - ค. กระจายอำนาจไปสู่ทุกภูมิภาคอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง
  - ง. เป็นสังคมแบบเอกวัฒนธรรม มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ และภาษา
7. การอยู่ร่วมกันเป็นสังคมมนุษย์ก่อให้เกิดประโยชน์ในข้อใด
  - ก. ช่วยให้ผู้มนุษย์สามารถพึ่งพาตนเองได้
  - ข. ช่วยให้ผู้มนุษย์พ้นจากอิทธิพลธรรมชาติ
  - ค. ช่วยให้ผู้มนุษย์มีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต
  - ง. ช่วยให้ผู้มนุษย์หลีกเลี่ยงความขัดแย้งและมีความเป็นอิสระ
8. ลักษณะสำคัญที่ปรากฏทั้งในชุมชนเมืองและชุมชนชนบทในสังคมไทยตรงกับข้อใด
  - ก. โอกาสในการศึกษาและการได้รับบริการขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิต
  - ข. การรวมกลุ่มแบบไม่เป็นทางการและมีความสัมพันธ์เป็นส่วนตัว
  - ค. การมีสิทธิและหน้าที่ในระบอบประชาธิปไตย
  - ง. การผลิตเฉพาะอย่างและการแบ่งงานกันทำ
9. ข้อใดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมไทยและลักษณะทางสังคมไทยที่อยู่คู่กับไทยมาตลอดจนถึงปัจจุบัน
  - ก. ความเป็นตัวของตัวเอง
  - ข. การประกอบอาชีพการเกษตร
  - ค. การปกครองระบอบประชาธิปไตย
  - ง. ความจงรักภักดีต่อชาติและสถาบันพระมหากษัตริย์
10. ข้อใดกล่าวถึงองค์ประกอบของสถาบันได้อย่างครบถ้วน
  - ก. รัฐบาล รัฐสภา ศาล การปฏิบัติตามกฎหมาย
  - ข. นายจ้าง ลูกจ้าง บริษัท ราคาสินค้าตามที่รัฐบาลกำหนด
  - ค. ผู้บริหารการศึกษา การอบรมให้ความรู้ การสอบวัดผล นักเรียน
  - ง. พระพุทธรูป การสั่งสอนธรรมของพระสงฆ์ พุทธศาสนิกชน การทำบุญตักบาตร
11. “สมาชิกมีกิจกรรมที่กระทำร่วมกันและต่างปฏิบัติงานตามหน้าที่ของตนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตาม ต้องการ” ข้อความดังกล่าวแสดงถึงอะไร
  - ก. การควบคุมทางสังคม
  - ข. การจัดระเบียบทางสังคม
  - ค. กลุ่มสังคม
  - ง. สถาบันทางสังคม
12. การที่บุคคลหรือผู้ที่ทำหน้าที่ในสถาบันทางสังคมปฏิบัติตามบทบาทของตนย่อมส่งผลดีอย่างไร
  - ก. สังคมมีความผูกพันกันอย่างแน่นแฟ้น
  - ข. สังคมมีระเบียบมีความสุขและปลอดภัย
  - ค. ปัญหาอาชญากรรมหมดไปจากสังคม
  - ง. สมาชิกในสังคมมีความสามัคคี

13. สาเหตุใดสำคัญที่สุดที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทย
- การติดต่อกับต่าง ๆ ประเทศ
  - การปรับปรุงประเพณีเก่า ๆ
  - การคมนาคมสื่อสารในสังคมได้พัฒนาขึ้น
  - การประดิษฐ์คิดค้นหาสิ่งใหม่ ๆ ในสังคมไทย
14. หน้าที่ในการให้ความปลอดภัยดูแลบำรุงสมาชิกถ่ายทอดวัฒนธรรมอบรมสมาชิกเรียนรู้หลักศีลธรรมระเบียบแบบแผนปฏิบัติและค่านิยมของสังคม ข้อความที่กล่าวมาทั้งหมดเป็นหน้าที่หลักของสถาบันใด
- สถาบันครอบครัว
  - สถาบันการศึกษา
  - สถาบันศาสนา
  - สถาบันการเมืองการปกครอง
15. ประเทศไทยมีปัญหาความขัดแย้งอันเนื่องมาจากความแตกต่างทางศาสนาในจังหวัดใดบ้าง
- ปัตตานี ยะลา นราธิวาส
  - สงขลา ปัตตานี นราธิวาส
  - สตูล ปัตตานี สุราษฎร์ธานี
  - สตูล ยะลา สงขลา
16. ปัญหาความขัดแย้งด้านค่านิยมและความเชื่อในข้อใด ที่อาจส่งผลกระทบต่อให้สังคมไทยเกิดความแตกแยกได้ง่าย
- ความเห็นแก่ตัวกับความเสียสละ
  - ความประหยัดกับความหุนหันพุ่มเฟิอย
  - ความเชื่อทางศาสนาและอุดมการณ์ทางการเมือง
  - การยึดถือโชคกลางกับความเชื่อเรื่องบุญกรรม
17. ปัญหาความขัดแย้งในค่านิยมระหว่างคนรุ่นใหม่กับคนรุ่นเก่าในสังคมไทย ข้อใดปรากฏเห็นชัดเจนมากที่สุด
- การใช้ชีวิตสมรส
  - การพักผ่อนและบันเทิง
  - ความคิดและการแสดงออก
  - ความสัมพันธ์ระหว่างผู้น้อยกับผู้ใหญ่
18. แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างสังคมไทยข้อใดนำไปสู่การเกิดความขัดแย้งทางสังคมมากที่สุด
- แบบแผนการปฏิบัติต่อกันในด้านต่าง ๆ ของสังคม
  - การอพยพเคลื่อนย้ายของกลุ่มคนในภูมิภาคต่าง ๆ
  - อัตราการเกิดของประชากรในชนบทค่อนข้างสูง
  - ระบบความสัมพันธ์แห่งสถานภาพและบทบาททางสังคม
19. ข้อใดไม่ใช่สาเหตุหลักของวิกฤตการณ์สิ่งแวดล้อม
- การลดลงของระดับน้ำทะเล
  - ความแออัดของประชากร
  - การขยายตัวทางเศรษฐกิจ
  - การก้าวหน้าทางเทคโนโลยี

20. ปัญหาขาดแคลนที่อยู่อาศัยในเมืองไทยมีสาเหตุสำคัญคืออะไร
- ที่ดินในเมืองหายากและมีราคาแพง
  - คนไทยไม่ชอบอยู่แฟลตสูงๆหลายชั้น
  - การขาดการวางแผนพัฒนาเมืองอย่างมีระบบ
  - ประชากรในเมืองเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็ว
21. ปัญหาสังคมใดไม่ได้เกิดจากค่านิยม
- ชุมชนแออัด
  - สิ่งเสพติด
  - การฉ้อราษฎร์บังหลวง
  - สิ่งแวดล้อม
22. เพราะเหตุใดจึงไม่สามารถแก้ปัญหาโสเภณีและปัญหายาเสพติด
- บุคคลบางกลุ่มต้องการรักษาผลประโยชน์ของตนเองไว้
  - เป็นปัญหาที่เกิดสะสมต่อเนื่องมานานแล้ว
  - สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ได้เป็นอย่างดี
  - เป็นสถานการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อคนจำนวนมาก
23. ปัญหาสังคมไทยข้อใดเป็นพื้นฐานที่จะก่อให้เกิดปัญหาอื่นๆตามมา
- ปัญหาการย้ายถิ่น
  - ปัญหาอาชญากรรม
  - ปัญหาความยากจน
  - ปัญหาโสเภณี
24. วิธีใดแก้ปัญหาสังคมได้ดีที่สุด
- สร้างความสำนึกและรับผิดชอบแก่สมาชิก
  - ตั้งหน่วยงานแก้ไขปัญหาด้านเฉพาะโดยตรง
  - ใช้กฎหมายและเจ้าหน้าที่ควบคุมอย่างเคร่งครัด
  - กำหนดหลักสูตรว่าด้วยวิธีการแก้ปัญหาไว้ในการศึกษาทุกระดับ
25. การแก้ปัญหาความยากจนในสังคมระยะยาว ข้อใดสามารถช่วยลดปัญหาได้
- การจัดบริการให้ทั่วถึงด้านสาธารณสุข
  - การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ทั่วถึง
  - การจัดและฝึกอบรมวิชาชีพและหางานให้ทำ
  - การจัดรัฐสวัสดิการขั้นพื้นฐานให้พอเพียง
26. ข้อใดมิใช่วิธีการป้องกันการแพร่กระจายของยาเสพติด
- ให้ความรู้ประชาชนเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ
  - ส่งผู้ป่วยเข้ารับการรักษาในสถานที่เหมาะสม
  - ตั้งจุดตรวจของเจ้าหน้าที่ในบริเวณที่สงสัย
  - เพิ่มโทษทางกฎหมายสำหรับผู้จำหน่ายและผู้เสพยาเสพติด
27. กิจกรรมใดสามารถสร้างสันติสุขให้คนในสังคมได้มากที่สุด
- การเมืองการปกครอง
  - การจัดเวทีประชาวิจารณ์
  - การตั้งเครือข่ายชุมชนหรือองค์กรชุมชน
  - การจัดงานตามขนบธรรมเนียมประเพณี

แบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์

รหัสวิชา ส 23103

รายวิชา สังคมศึกษา 6

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

คะแนนเต็ม 23 คะแนน

เวลา 30 นาที

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ฉบับนี้เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 23 ข้อ 23 คะแนน
2. ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียวแล้วทำเครื่องหมาย X ลงในกระดาษคำตอบ

ให้นักเรียนอ่านเรื่องในกรอบที่กำหนดให้ และตอบคำถามข้อที่ 1

จากการที่ปริมาณป่าไม้ลดลงย่อมก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ทางกายภาพ และมีผลต่อปัจจัยทางชีวภาพ มีผลกระทบต่อ สภาพดิน น้ำ อากาศ สัตว์ป่า สิ่งแวดล้อมอื่นๆ เพราะทั้ง ทรัพยากรและ สิ่งแวดล้อม จะมีความสัมพันธ์กันไม่ทางตรงก็ทางอ้อม ในระบบนิเวศ ก่อให้เกิดสมดุลทางธรรมชาติ การทำลายป่าจึงก่อให้เกิดผลกระทบในด้านต่างๆ ดังนี้

1. เกิดการชะล้างพังทลายของดิน ป่าที่ถูกทำลายจะทำให้ไม่มีต้นไม้ วัชพืช หญ้าปกคลุมดิน เมื่อฝนตกลงมาน้ำฝนจะกัดเซาะหน้าดินที่อุดมสมบูรณ์ให้ไหลไปกับกระแสน้ำ
2. เกิดน้ำท่วมในฤดูฝน บริเวณป่าที่ถูกทำลายจะไม่มีต้นไม้ วัชพืช และหญ้าที่ปกคลุมหน้าดิน ช่วยดูดซับน้ำฝน ไว้ ทำให้น้ำไหลบ่าจากที่สูงอย่างรุนแรง และมีปริมาณมากทำให้เกิดน้ำท่วมในพื้นที่ตอนล่างอย่างฉับพลัน
3. เกิดความแห้งแล้งในฤดูแล้ง การทำลายป่าไม้ ต้นน้ำลำธารทำให้ป่าไม้ถูกตัด แยกออกเป็น ส่วนๆ เกิดการระเหยของน้ำจากผิวดินสูง แต่การซึม ผ่านผิวดินต่ำ ดินดูดซับและเก็บ น้ำไว้ได้น้อย ส่งผลให้น้ำไหลลงสู่ลำธารน้อยเกิด ความแห้งแล้งในฤดูแล้ง
4. เกิดปัญหาโลกร้อนขึ้น เนื่องจากป่าไม้เป็นแหล่งของการหมุนเวียนสาร ระหว่างออกซิเจน คาร์บอนไดออกไซด์ น้ำและสารอื่นๆ ในระบบนิเวศที่ สำคัญ การทำลายป่ามีส่วนทำให้เกิดการสะสมของก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ในบรรยากาศเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้อุณหภูมิของโลกสูง
5. คุณภาพของน้ำเสื่อมลง เมื่อฝนตกในบริเวณป่าไม้ที่ถูกทำลายก็จะพัดพาเอาดินโคลน ตะกอนลงสู่ แหล่งน้ำทำให้น้ำขุ่นและเกิดการตื่นเขินส่งผล ให้คุณภาพน้ำทั้งทางด้าน กายภาพ ชีวภาพ และเคมีด้อยลง ไม่สามารถใช้น้ำในการอุปโภค บริโภค ได้
6. พืชและสัตว์ป่ามีจำนวนและชนิดลดลง ป่าไม้เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของ พืชและสัตว์ป่า การตัดไม้ทำลายป่าเป็น การทำลายแหล่งอาหาร ที่อยู่อาศัย และความหลากหลายทางชีวภาพ ทำให้พืชและ สัตว์ป่าหลายชนิดมีปริมาณ ลดลงจนเกือบสูญพันธุ์

1. ข้อใด **ไม่ใช่** การดำเนินการเกี่ยวกับการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในสถานการณ์ปัจจุบัน

- ก. การบริหารการจัดการของรัฐ
- ข. การอนุรักษ์สัตว์ทะเล
- ค. การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- ง. การควบคุมราคาน้ำมัน

ให้นักเรียนอ่านเรื่องในกรอบที่กำหนดให้ และตอบคำถามข้อที่ 2

ม.มหิตล เตรียมยื่นจดหมายถึง นายฯ วอนเร่งออก พ.ร.บ.คุมยาสูบ ปกป้องเด็กจากบุหรี่ ระบุ ตายปีละ 5 หมื่นคน กว่า 27% ตายก่อนอายุ 60 ปี แพทย์เตือนวัยรุ่น บุหรี่ทำลายสมองชั้นสูงตาม ปริมาณและระยะเวลาสูบ

ศ.คลินิก นพ.อุดม คชินทร อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิตล กล่าวว่า ขณะนี้มีเยาวชนไทยอายุ 15-24 ปี ติดบุหรี่แล้ว 1.6 ล้านคน โดยร้อยละ 70 หรือ 1.1 ล้านคน จะติดบุหรี่ไปตลอดชีวิต และใน จำนวนนี้ ประมาณครึ่งหนึ่งหรือกว่า 5 แสนคน จะเสียชีวิตก่อนวัยอันควรด้วยผลกระทบจากบุหรี่ หาก นักศึกษาติดบุหรี่ ก็จะมีปัญหาสุขภาพอาจเจ็บป่วยหรือเสียชีวิตก่อนเวลา ซึ่งจากสถิติที่พบว่าผู้สูบบุหรี่ 50,000 คน ที่เสียชีวิตในแต่ละปี ประมาณ 27% หรือ 13,500 คน จะเสียชีวิตก่อนอายุ 60 ปี ซึ่งเป็นการสูญเสียทรัพยากรบุคคลที่มหาวิทยาลัยมุ่งเน้นในการพัฒนา ทั้งนี้ ม.มหิตล เป็นองค์กรที่ทำงานเพื่อ พัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชนไทย จึงส่งจดหมายเปิดผนึกถึง นายกรัฐมนตรี วิงวอนให้ ความสำคัญกับการปกป้องเด็กและเยาวชนจากการตกเป็นเหยื่อของบริษัทบุหรี่ โดยเร่งรัดให้มีการออก พ.ร.บ.ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ ฉบับใหม่ ซึ่งจดหมายฉบับดังกล่าวมีผู้ร่วมลงนามจาก 12 สถาบันด้าน พัฒนาเด็กและเยาวชน ซึ่งจะส่งไปยังทำเนียบรัฐบาลในวันที่ 20 ก.พ.

รศ.นพ.สุริยเดว ทรีปาตี ผอ.สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว ม.มหิตล กล่าว ว่า การสูบบุหรี่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาส่วนต่างๆ ของเด็ก เนื่องจากในช่วงวัยรุ่นร่างกาย กำลังพัฒนาสมองส่วนของการคิด กับการทำงานขั้นสูง หากได้รับสารนิโคตินจากการสูบบุหรี่ การพัฒนา ในส่วนนั้นก็จะถูกทำลายไปตามปริมาณและระยะเวลาที่สูบ นอกจากนี้ การสูบบุหรี่ยังเป็น

จุดเริ่มต้นของการติดยาเสพติดอื่นๆ และพฤติกรรมเสี่ยงอื่นๆ เช่น เที่ยวกลางคืน เล่นการพนัน ดื่มสุรา เป็นต้น ในฐานะที่ตนทำงานด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนมาตลอด จึงขอเรียกร้องให้รัฐบาล และพ่อแม่ ออกมาช่วยป้องกันบุตรหลาน และร่วมกันหยุดยั้งวงจรการทำลายสมองเด็กเนื่องจากการสูบบุหรี่

นางศรีศักดิ์ ไทยอารี ประธานสภาองค์การพัฒนาเด็กและเยาวชนในพระอุปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี กล่าวว่า ประเทศไทยได้ลงนามในสัตยาบัน อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ที่มีผลให้ต้องปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชน อีกทั้งประเทศไทยยังมีพันธกรณี ที่จะต้องปรับปรุงกฎหมายควบคุมการบริโภคยาสูบให้ สอดคล้องกับอนุสัญญาควบคุมการบริโภคยาสูบขององค์การอนามัยโลกที่ประเทศไทยเป็น 1 ใน 180 รัฐภาคี ที่ต้องควบคุมกลยุทธ์ทางการตลาดของบริษัท บุหรี่ และการบังคับใช้กฎหมาย แต่เป็นที่น่าเป็นห่วงว่า ขณะนี้ร่างกฎหมายบุหรี่ถูกดึงให้ล่าช้า โดยองค์กรที่จะได้ประโยชน์จากการขายบุหรี่

2. ข้อใดผิด

- ก. ค่าเฉลี่ยของผู้สูบบุหรี่มีเกณฑ์เฉลี่ยอายุที่ลดลง
- ข. บุหรี่เป็นปัจจัยหนึ่งอันนำไปสู่สู่การเกิดปัญหาสังคมอื่น ๆ
- ค. ผู้ปกครองมีส่วนสำคัญในการดูแลบุตรหลานเพื่อให้ห่างไกลจากบุหรี่
- ง. การออกกฎหมายบุหรี่นั้นจะทำให้เยาวชนสูบบุหรี่น้อยลงเนื่องจากบทลงโทษที่รุนแรง

ให้นักเรียนอ่านเรื่องในกรอบที่กำหนดให้ และตอบคำถามข้อที่ 3 - 4

พญาไก่ป่า

ในสมัยหนึ่ง พระพุทธเจ้าประทับอยู่วัดเชตวัน เมืองสาวัตถี ทรงปรารภภิกษุผู้กระสันจะสีกุรูปหนึ่ง ได้ตรัสอดีตนิทานมาสาธก ว่า...

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว พระโพธิสัตว์ได้ไปเกิดเป็นพญาไก่ป่า มีไก่เป็นบริวารหลายร้อยตัว อาศัยอยู่ในป่าแห่งหนึ่ง และมีนางแมวตัวหนึ่งอาศัยอยู่ในที่ไม่ไกลจากที่อยู่ของไก่ป่านั้น มันเที่ยวใช้อุบายหลอกล่อจับไก่ป่ากินเป็นอาหารเกือบหมด พญาไก่ป่าทราบว่ามีบริวารถูกนางแมวจับกินไปเกือบหมดก็ไม่ไปใกล้ที่อยู่ของมัน จนหลายวันต่อมา นางแมวไม่เห็นไก่ตัวใดไปใกล้ที่อยู่ของตน นางแมวจึงต้องดั้นด้นมาหาไก่เสียเอง มันเดินย่องเข้าไปใต้โคนไม้ที่พญาไก่ป่าจับอยู่ พร้อมกับพูดขึ้นว่า “พ้อไก่น้อยสีแดง ผู้มีขนสวยงาม เจ้าลงมาจากกิ่งไม้เถิด เราจะยอมเป็นภรรยาท่าน” พญาไก่ป่ารู้ทันเล่ห์เหลี่ยมของมันจึงตอบไปว่า “นางแมวเมื่อรู้ว่าพญาไก่ไม่หลงกล ก็รีบวิ่งหนีกลับไปอย่างผู้คิดหวังและไม่กลับไปหากินที่นั่นอีกเลย พระพุทธองค์เมื่อตรัสอดีตนิทานจบ ได้ตรัสพระคาถาว่า “ผู้ใดรู้ไม่เท่าทันเหตุที่เกิดขึ้นโดยฉับพลัน ผู้นั้นจะตกอยู่ในอำนาจของศัตรู และจะเดือดร้อนภายหลัง ส่วนผู้ใดรู้เท่าทันเหตุที่เกิดขึ้นโดยฉับพลัน ผู้นั้นจะพ้นจากการเบียดเบียนของศัตรู เหมือนไก่พ้นจากนางแมวฉะนั้น”

เอ๋ย เจ้าเป็นสัตว์ ๔ เท้าที่สวยงาม ส่วนเราเป็นสัตว์ ๒ เท้า แมวกับไก่อยู่ร่วมกันไม่ได้ดอก เชิญท่านไปหาผู้อื่นเป็นสามีเถิด” นางแมวยังไม่ยอมลดละความพยายามยังพูดออกอ้อนว่า “พ่อไก่อ้น้อย ฉันจะเป็นภรรยาผู้สวยงาม ร้องเสียงไพเราะเพื่อเจ้า เจ้าจะรู้ว่าฉันเป็นภรรยาสาวพรหมจรรย์ที่สวยงาม เมื่อรู้ว่าพญาไก่ไม่หลงกล ก็รีบวิ่งหนีกลับไปอย่างผู้ผิดหวังและไม่กลับไปหากินที่นั่นอีกเลย พระพุทธองค์เมื่อตรัสอดีตนิทานจบ ได้ตรัสพระคาถาว่า “ผู้ใดรู้ไม่เท่าทันเหตุที่เกิดขึ้นโดยฉับพลัน ผู้นั้นจะตกอยู่ในอำนาจของศัตรู และจะเดือดร้อนภายหลัง ส่วนผู้ใดรู้เท่าทันเหตุที่เกิดขึ้นโดยฉับพลัน ผู้นั้นจะพ้นจากการเบียดเบียนของศัตรู เหมือนไก่พ้นจากนางแมวฉะนั้น”

3. ถ้าเปรียบนางแมวเป็นมนุษย์ นักเรียนคิดว่านางแมวจะเป็นมนุษย์ที่มีลักษณะนิสัยอย่างไร
  - ก. อดทน ต่อสิ่งที่ยากลำบาก
  - ข. ดุร้าย น่ากลัว
  - ค. เจ้าเล่ห์ แสนกล
  - ง. สุขุม รอบคอบ
4. นักเรียนคิดว่าสิ่งสำคัญที่ทำให้พญาไก่อรอดจากการกินของนางแมวป่าคือ
  - ก. การอยู่ในชัยภูมิที่เหมาะสม
  - ข. การมีสติ และความไม่ประมาท
  - ค. การทำตามคำสั่งของนางแมว และการส่งไก่ให้นางแมวได้กินทุกวัน
  - ง. การรวมพลังและความสามัคคีของไก่ทุกตัวในการขับไล่นางแมว

ให้นักเรียนอ่านเรื่องในกรอบที่กำหนดให้ และตอบคำถามข้อที่ 5

ความยากแค้น ความยากไร้และสภาพแวดล้อมที่ด้อยโอกาสของคนในชนบทคือสาเหตุสำคัญอย่างหนึ่งของปัญหาความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อม การแก้ปัญหาจึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องมีการจัดระบบการจัดการใช้ทรัพยากรในชุมชนหรือท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพและเป็นธรรม นอกจากนี้ยังจะต้องมีมาตรการส่งเสริม และเปิดโอกาสให้ชาวบ้านได้พัฒนาศักยภาพ จินตนาการและพลังความคิดที่มีอยู่ในชุมชนอย่างเต็มกำลังเพื่อที่จะสามารถระดมพลังความคิดและภูมิปัญญาเหล่านั้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่

5. ข้อใดเป็นหลักการเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม
  - ก. ใช้ประโยชน์จากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มากที่สุด
  - ข. อยู่กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเกื้อกูลกัน
  - ค. จัดเครือข่ายนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้อย่างประหยัด
  - ง. ไม่ยุ่งเกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ให้นักเรียนอ่านเรื่องในกรอบที่กำหนดให้ และตอบคำถามข้อที่ 6 – 8

ผู้หญิงในสังคมปัจจุบันกำลังปรับตัวให้สามารถทำงานทั้งหมดทั้งนอกบ้านและในบ้านได้รู้จักแบ่งเวลา แรงงาน และเงิน บังคับตัวเองให้มีระเบียบ จะละทิ้งครอบครัวโดยอ้างว่า ต้องทำงานเพื่อส่วนรวมก็ไม่ดี จะรับใช้ครอบครัวอย่างเดียวก็ไม่ถูกต้อง ถ้าครอบครัววิบัติชาติก็อยู่ไม่ได้ งานพัฒนาครอบครัวคืองานพัฒนา ประเทศส่วนหนึ่ง สิ่งที่ทำให้ผู้หญิงเป็นผู้หญิงคือการมีลูก งานเลี้ยงลูกคืองานช่วยประเทศที่สำคัญ เพราะเป็น ผู้ “ปั้น” พลเมืองให้แก่ชาติ

6. “ข้างเท้าหลัง” คำดังกล่าวเปรียบเทียบบทบาทของสตรีอย่างไร
  - ก. ผู้หญิงเป็นภาระของสามีดูแลครอบครัว
  - ข. ผู้หญิงหรือภรรยาที่ไม่สามารถคิดหรือเป็นผู้นำครอบครัว
  - ค. ผู้หญิงเป็นผู้ตาม มีหน้าที่คอยดูแลครอบครัวและสามี
  - ง. ผู้หญิงที่ไม่กล้าแสดงออกหรือแสดงความคิดเห็นกับสามีหรือคนในครอบครัว
7. สาระสำคัญของข้อความนี้คือข้อใด
  - ก. ผู้หญิงสมัยปัจจุบันต้องพัฒนาตนให้ทันโลก
  - ข. ผู้หญิงที่มีคุณภาพคือผู้หญิงที่รู้จักสิทธิและหน้าที่ของตน
  - ค. แม้โลกจะพัฒนาไปเท่าใดหน้าที่สำคัญของผู้หญิงคือ การเลี้ยงลูก
  - ง. ประเทศชาติจะขาดผู้หญิงไม่ได้เพราะ ผู้หญิงคือ ส่วนหนึ่งของผู้พัฒนาประเทศ
8. ปัจจุบันผู้หญิงมีบทบาทต่อสังคมไทยอย่างไร
  - ก. การเลี้ยงบุตรเพียงอย่างเดียว
  - ข. การทำงานดูแลครอบครัวและอบรมสั่งสอนบุตร
  - ค. การทำงานควบคู่กับการดูแลครอบครัวและได้รับการยอมรับจากสังคมให้เป็นผู้นำในด้านต่าง ๆ
  - ง. นอกจากการทำงานดูแลครอบครัวและอบรมสั่งสอนบุตรแต่ยังไม่สามารถเข้าสู่ระบบการเมืองได้

ให้นักเรียนอ่านเรื่องในกรอบที่กำหนดให้ และตอบคำถามข้อที่ 9 – 10

หม่า แท่ง โห่ง เป็นเพื่อนสนิทกันมาก วันหนึ่ง แท่ง ชวนหม่าและโห่งไปชายนานาฬิกาเลียนแบบยี่ห้อดัง เพราะขายได้ดี แต่โห่งไม่ไปเพราะรู้ว่าผิดกฎหมาย แท่งและหม่ามีรายได้มากจากการชายนานาฬิกา

9. การกระทำของหม่าและแท่งเข้าหลักกรรมในพระพุทธศาสนาข้อใด

ก. การกระทำทางกาย วาจา ใจ	ข. ดำริชอบ เจริญชอบ กระทำชอบ
ค. เสียทรัพย์ เสียเกียรติ ปัญญาเสื่อม	ง. ความอยากได้ อยากมี และอยากเป็น
10. ข้อใดไม่เกี่ยวข้องกับคำกล่าวที่ว่า “พุทธศาสนามีความสำคัญต่อสภาพแวดล้อมในสังคมไทย”

ก. คนไทยเคารพบุพการี	ข. คนไทยมีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
ค. คนไทยเชื่อในผลของการกระทำ	ง. คนไทยยึดถือพิธีกรรมเป็นสิ่งสำคัญ

ให้นักเรียนอ่านเรื่องในกรอบที่กำหนดให้ และตอบคำถามข้อที่ 11 – 12

ชีวิตในสังคมปัจจุบันมีทิศทางที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ลักษณะการดำเนินชีวิตแบบพอยู่ออกกันได้ถูกปรับเปลี่ยนไปเป็นการบริโภคแบบฟุ่มเฟือย เช่น คนในเมืองนิยมรับประทานอาหารนอกบ้านตามร้านอาหารยินดีจ่ายเงินเพื่อซื้อความสะดวกสบาย และสร้างค่านิยมที่ทันสมัยให้ตนเอง

11. เหตุการณ์ในบทความดังกล่าวขัดต่อหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในข้อใด

ก. พอประมาณ	ข. มีเหตุผล
ค. การมีภูมิคุ้มกัน	ง. ความรู้

12. จากข้อความ ธุรกิจใดน่าจะเกิดขึ้นจากค่านิยมการบริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป

1. ร้านนวดแผนไทย	2. ร้านขายของชำ	3. ร้านหนังสือ	4. ร้านสะดวกซื้อ
5. ร้านน้ำหอม	6. ร้านขายผ้า	7. ร้านขายยา	8. ร้านซักรีด
ก. 1 และ 6	ข. 2 และ 7		ง. 5 และ 8
ค. 3 และ 4			

ให้นักเรียนอ่านเรื่องในกรอบที่กำหนดให้ และตอบคำถามข้อที่ 13 – 15

การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้นตอน ต้องสร้างพื้นฐานคือ ความพอมีพอกิน พอใช้ของประชาชน ส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัด แต่ถูกต้องตามหลักวิชา เมื่อได้พื้นฐานมั่นคงพร้อมพอสมควรและปฏิบัติได้แล้วจึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญ และฐานะทางเศรษฐกิจที่ชั้นสูงขึ้นเป็นลำดับต่อไป

“พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว”

13. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเน้นแนวทางการพัฒนาประเทศอย่างไร

- การพัฒนาประเทศเต็มตามศักยภาพ เพื่อความได้เปรียบในการแข่งขัน
- การพัฒนาประเทศไปสู่ความเป็นผู้นำทางเศรษฐกิจ
- การพัฒนาประเทศที่อยู่บนพื้นฐานการพัฒนาตนเอง
- การพัฒนาประเทศภายใต้ความช่วยเหลือจากผู้อื่น

14. ข้อใดไม่ถูกต้อง

- ความพอมีพอกิน เป็นการใช้ชีวิตอย่างพอเพียง ตามอัตภาพและฐานะ
- การสร้างเสริมความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศควรเริ่มต้นที่ครอบครัวก่อน
- บุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจเท่านั้นที่จะสามารถสร้างภูมิคุ้มกันตนเองได้
- บุคคลที่ไม่โลภ ไม่ฟุ้งเฟ้อ รู้จักพอ มีเหตุผล ถือว่ามีคุณภาพพอประมาณในตนเอง

15. ข้อใดเป็นโครงการที่นำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้

ก. โครงการโรงเรียนสีขาว	ข. โครงการอาหารกลางวัน
ค. โครงการห้องเรียนสีขาว	ง. โครงการสวนสวย โรงเรียนงาม

ให้นักเรียนอ่านเรื่องในกรอบที่กำหนดให้ และตอบคำถามข้อที่ 16

ปัญหาเด็กแว่นซ์ของวัยรุ่นนั้นส่วนใหญ่แล้วเกิดจากความคึกคะนองของวัยรุ่น และส่วนใหญ่จะเกิดจากเพื่อนชักชวน วัยรุ่นจะชอบอยู่กันเป็นกลุ่มใหญ่ๆ ปัญหาวัยรุ่นแว่นซ์รถนั้นจะมีผลกระทบต่อสังคมเป็นอย่างมากเพราะส่วนใหญ่แล้ว วัยรุ่นเด็กแว่นซ์นั้น จะเป็นวัยรุ่นที่ชอบรวมตัวกันในตอนกลางคืน ซึ่งในการรวมตัวกันในกลางคืนนั้น จะทำให้เกิดความรำคาญให้กับสังคมนั้นๆ และสิ่งที่ส่งผลเสียมากที่สุดคือ ในการแว่นซ์นั้น จะเป็นการขับรถเร็วเพื่อที่จะแข่งกัน ในเด็กแว่นซ์บางรายล้มรถแค่นี้มีแผลบาดเจ็บเล็กน้อย แต่วัยรุ่นบางรายอาจจะประสบอุบัติเหตุบาดเจ็บเสียชีวิตได้ ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการรู้เท่าไม่ถึงถึ้งของวัยรุ่นนั้น บางครั้งอาจจะทำให้พ่อแม่ เสียใจมากถึงมากที่สุด

ใน การแว่นซ์ของวัยรุ่นนั้นบางครั้ง จะมีหญิงสาวซ้อนท้ายด้วย หรือที่เรียกว่า สก๊อย ในการแว่นซ์แต่ละครั้งนั้น สาวสก๊อยอาจจะมีอันตรายมาก เพราะบางครั้งวัยรุ่นแว่นซ์กันอาจจะมีสิ่งแปลกเปลี่ยน อย่างน้อยที่สุดจะเป็นการแข่งแว่นซ์กันแบบพนันกันด้วยเงิน แต่ที่แย่ที่สุดคือ การเอาสก๊อยมาพนันกัน

16. ข้อใดแสดงความสำคัญของปัญหาเด็กแว่นซ์

- เป็นปัญหาที่สังคมต้องเข้ามาแก้ไข
- ทำให้ตัวเองบาดเจ็บหรือเสียชีวิตเมื่อเกิดอุบัติเหตุ
- ทำให้พ่อแม่เกิดความวิตกกังวลเมื่อลูกออกไปแว่นซ์
- สร้างความหนักใจให้เจ้าหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลรักษาความสงบของบ้านเมือง

17. ข้อใดไม่ใช่ผลจากปัญหาแว่นซ์รถแข่งกัน

- การแว่นซ์รถแข่งกันนำไปสู่การเกิดอุบัติเหตุ
- การแว่นซ์รถแข่งกันเป็นปัจจัยหนึ่งของการเล่นการพนัน
- การแว่นซ์รถแข่งกันอาจมีเรื่องของยาเสพติดเข้ามาเกี่ยวข้อง
- การแว่นซ์รถแข่งกันทำให้อุตสาหกรรมรถยนต์มีรายได้ที่เพิ่มขึ้น

ให้นักเรียนอ่านเรื่องในกรอบที่กำหนดให้ และตอบคำถามข้อที่ 18

ประเทศไทย มีอัตราการคลอดบุตรของแม่วัยรุ่น อายุ 15-19 ปี อยู่ที่ 70 คนต่อหญิงในวัยเดียวกัน 1,000 คน โดยเฉลี่ยของภูมิภาคเอเชีย จะอยู่ที่ 56 คนต่อหญิงในวัยเดียวกัน 1,000 คน และจากข้อมูลสถิติการคลอดบุตรของแม่วัยรุ่น เพิ่มขึ้นจาก ปี 2544 ที่มีอัตราร้อยละ 10.37 เป็นร้อยละ 17.90 ในปี 2550

18. ปัจจัยใดที่มีอิทธิพลทำให้เพศหญิงมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรมากขึ้น

- ก. การทำตามอย่างคนอื่น
ข. การทำตามอย่างสื่อต่าง ๆ
ค. การรักษานวลสงวนตัวที่น้อยลง
ง. ถูกทุกข้อที่กล่าวมา

ให้นักเรียนอ่านเรื่องในกรอบที่กำหนดให้ และตอบคำถามข้อที่ 19

ข้าซาก! บ่อขยะเอกชนใน อ.บางพลี จ.สมุทรปราการ เกิดเพลิงลุกไหม้ ควันสี่ขากลื่นเหม็นลอยปกคลุมรอบพื้นที่ จนท.เร่งสกัดเพลิงไหม้...

เมื่อเวลา 14.30 น. วันที่ 21 เม.ย. 58 พ.ต.อ.พัลลพ แอร์มหล้า ผกก.สภ.บางพลี รับแจ้งเหตุเพลิงไหม้บ่อขยะเอกชน ภายในซอยสุขเหراءบางกะสี ถนนเทพารักษ์ กม.16 ต.บางปลา อ.บางพลี จ.

สมุทรปราการ จึงประสานรถดับเพลิงกว่า 20 คัน จากพื้นที่ใกล้เคียงเข้าระงับเหตุ

ที่เกิดเหตุเป็นบ่อทิ้งขยะของบริษัทเอกชน เนื้อที่ประมาณเกือบ 200 ไร่ พบเพลิงกำลังลุกไหม้กองขยะประมาณ 3 ไร่ ซึ่งอยู่ในที่ราบต่ำ ส่งผลให้เกิดกลุ่มควันสีขาว กลิ่นเหม็น ลอยขึ้นปกคลุมท้องฟ้าและเข้าสู่โรงงานอุตสาหกรรมใกล้เคียงหลายแห่ง เจ้าหน้าที่เร่งนำสายยางเข้าฉีดน้ำสกัดเพลิงอย่างต่อเนื่อง เพื่อป้องกันไม่ให้ลุกลามเนื่องจากบริเวณดังกล่าวมีขยะแห้งเป็นเชื้อเพลิงอย่างดี ซึ่งขณะนี้ยังพบว่ามีปริมาณกลุ่มควันลอยฟุ้งอยู่จำนวนมาก

<http://www.thairath.co.th/content/494299>

19. การลดปัญหาขยะมูลฝอยเป็นหน้าที่ของใคร

- ก. ตำรวจ
ข. เจ้าหน้าที่เทศกิจ
ค. นักการภารโรง
ง. ประชาชนทุกคน

ให้นักเรียนอ่านเรื่องในกรอบที่กำหนดให้ และตอบคำถามข้อที่ 20 - 21

การสร้างสมดุลในชีวิตไม่ใช่แค่เรื่องรายได้ แต่รวมถึงความสมดุลด้านสิทธิความเป็นมนุษย์ที่คนจนมักคิดว่าตนเองมีความยากจน เนื่องจากการมีรายได้ที่น้อยกว่าหรือการที่มีความรู้หรือการศึกษาที่ต่ำ แต่ถ้าทุกคนได้ศึกษาและปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีองค์ประกอบ คือ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ดังนี้

1. ความพอประมาณ คือ ความพอดีที่ไม่มากเกินไป โดยที่ไม่เบียดเบียนทั้งตนเองและผู้อื่น
2. ความมีเหตุผล คือ การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล
3. การมีภูมิคุ้มกันในตัว คือ การเตรียมตัวให้พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

ส่วนเงื่อนไขขอความพอเพียง ประกอบด้วย

1. ความรู้ คือ ความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้านและสามารถที่จะนำความรู้มาเชื่อมโยงและประยุกต์ใช้ในการวางแผนและปฏิบัติ

2. คุณธรรม คือ ความตระหนักในคุณธรรม การมีความซื่อสัตย์ อุดม มีความเพียรใช้สติในการแก้ปัญหา และดำเนินชีวิต

20. ข้อใดเป็นปัจจัยที่นำไปสู่การประสบความสำเร็จ

- ก. ความรู้
- ข. ความเพียร
- ค. การอดออม
- ง. ความซื่อสัตย์

21. ข้อใดต่อไปนี้ ควรยึดถือเป็นแบบอย่างในการดำรงชีวิตตามหลักการเศรษฐกิจพอเพียงในช่วงภาวะเศรษฐกิจของประเทศตกต่ำ

- ก. ชายใหญ่ ตัดสินใจซื้อรถยนต์มือสอง
- ข. ชายต้น ซื้อเสื้อผ้าแบรนด์เนมทุกเดือน
- ค. ชายแถม ซื้อสินค้าราคาประหยัดทางอินเทอร์เน็ต
- ง. ชายเปา นั่งรถประจำทางมาทำงานงานแทนการขับรถส่วนตัว

ให้นักเรียนอ่านเรื่องในกรอบที่กำหนดให้ และตอบคำถามข้อที่ 22 – 23

สิ่งที่ดิฉันอยากจะขอให้ทุก ๆ คนในสังคมช่วยกันก็คือ การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยที่ทุกคนจะต้องเริ่มที่ตนเองก่อน เช่นการประหยัดน้ำ การทิ้งขยะ การใช้รถยนต์ให้มีมลพิษน้อยที่สุด ตลอดจนจนถึงการรักษาสิ่งแวดล้อมนั้นทุกคนจะต้องทำเป็นประจำในระยะเวลายาว ไม่ใช่ทำระยะสั้นเพื่อแพชั่นหรือให้เพียงได้ชื่อว่าทำแล้วแต่ในวันรุ่งขึ้นก็ลงมือทำลายสิ่งแวดล้อมอีก

22. ใจความสำคัญของข้อความเรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมคือข้อใด

- ก. ทุกคนสามารถแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมได้
- ข. ทุกคนช่วยกันแก้ไขโดยเริ่มต้นที่ตนเองก่อน
- ค. การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมต้องช่วยเหลือกัน
- ง. การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องสำคัญที่สุด

23. สิ่งใดที่จะทำให้การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมสำเร็จได้

- ก. ความสนใจ
- ข. ความต้องการ
- ค. ความตั้งใจจริง
- ง. ความขยันหมั่นเพียร

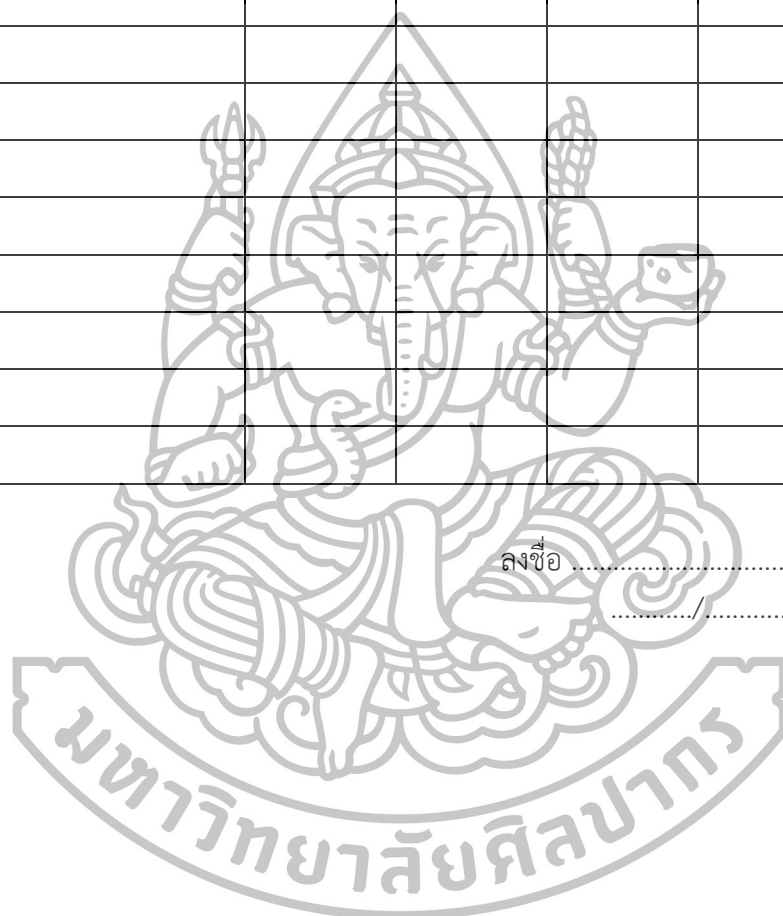
แบบประเมินชิ้นงาน

ชั้น.....จำนวน.....คน

สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เลขที่	ชื่อ-สกุล	พฤติกรรม					รวม (20)
		เนื้อหาของ ผังความคิด (4)	การจัดวาง รูปแบบของ ผังความคิด (4)	การสืบค้น ข้อมูลใน การทำ ชิ้นงาน (4)	การตรงต่อ เวลา (4)	ความมุ่งมั่น ในการ ทำงาน (4)	
1.							
2.							
3.							
4.							
5.							
6.							
7.							
8.							
9.							
10.							
11.							
12.							
13.							
14.							
15.							
16.							
17.							
18.							
19.							
20.							
21.							

22.							
23.							
24.							
25.							
26.							
27.							
28.							
29.							
30.							
31.							
32.							
33.							
34.							
35.							
36.							

ลงชื่อ ..... ผู้ประเมิน
 ..... / ..... / .....

เกณฑ์การประเมินชิ้นงาน

รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. เนื้อหาของผังความคิด	เขียน เรียบเรียงความคิด ได้ตรงประเด็น ชัดเจน แสดงให้เห็นทักษะการคิดวิเคราะห์ และถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ดีมาก	เขียน เรียบเรียงความคิด ได้ชัดเจน แสดงให้เห็นทักษะการคิดวิเคราะห์ และถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ดี	เขียน เรียบเรียงความคิด ได้ และถูกต้องตามหลักไวยากรณ์	เขียน และเรียบเรียงความคิดไม่ได้ ไม่สะท้อนให้เห็นทักษะการคิดวิเคราะห์ เขียนไม่ถูกหลักตามหลักไวยากรณ์
2. การจัดวางรูปแบบของผังความคิด	จัดเรียงข้อมูลของผังความคิดได้ครบถ้วน ทุกประเด็น และจัดวางเป็นระเบียบเรียบร้อยดีมาก	จัดเรียงข้อมูลของผังความคิดได้ แม้จะขาดในบางประเด็นหลัก จัดวางได้เป็นระเบียบเรียบร้อยดี	จัดเรียงข้อมูลของผังความคิดได้ แม้จะขาดในบางประเด็นหลัก และประเด็นรองในบางส่วนบ้าง จัดวางได้เป็นระเบียบเรียบร้อยพอใช้	จัดเรียงข้อมูลของผังความคิดไม่ได้ครบถ้วน ไม่ทุกประเด็น และจัดวางไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย
3. การสืบค้นข้อมูลในการทำงาน (ความไม่รู้)	สามารถสืบค้นข้อมูลได้ถูกต้อง ครบถ้วนตามหัวข้อที่กำหนด มีการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลที่น่าเชื่อถือ	สามารถสืบค้นข้อมูลได้ถูกต้อง ตามหัวข้อที่กำหนด มีการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลที่ใช้	สามารถสืบค้นข้อมูลได้ถูกต้อง ตามหัวข้อที่กำหนด	ไม่สามารถสืบค้นข้อมูลได้ครบถ้วนตามหัวข้อที่กำหนด ไม่มีการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลที่น่าเชื่อถือ
4. การตรงต่อเวลา (ความรับผิดชอบ)	ทำงานได้สำเร็จตามระยะเวลาที่กำหนด มีความรับผิดชอบ และตรงต่อเวลาดีมาก	ทำงานได้สำเร็จ แต่ล่าช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 วัน มีความรับผิดชอบ และตรงต่อเวลาดี	ทำงานได้สำเร็จ แต่ล่าช้ากว่าเวลาที่กำหนด 2 วัน มีความรับผิดชอบ และตรงต่อเวลาพอใช้	ไม่สามารถทำงานได้สำเร็จตามเวลาที่กำหนด นักเรียนไม่มีความรับผิดชอบ
5. ความมุ่งมั่นในการทำงาน (ความประณีตในการทำงาน)	ชิ้นงานมีความสะอาด สวยงาม เป็นระเบียบ อ่านง่าย แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการทำงานดีมาก	ชิ้นงานมีความสวยงาม เป็นระเบียบ อ่านง่าย แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการทำงานดี	ชิ้นงานมีความสะอาด สวยงาม อ่านง่าย แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการทำงานพอใช้	ชิ้นงานขาดความสวยงาม ขาดความมุ่งมั่นในการทำงาน สกปรก

ระดับคุณภาพของเกณฑ์การประเมิน

18 – 20	คะแนน	อยู่ในระดับดีมาก
14 – 17	คะแนน	อยู่ในระดับดี
10 – 13	คะแนน	อยู่ในระดับพอใช้
ต่ำกว่า 10	คะแนน	อยู่ในระดับต้องปรับปรุง

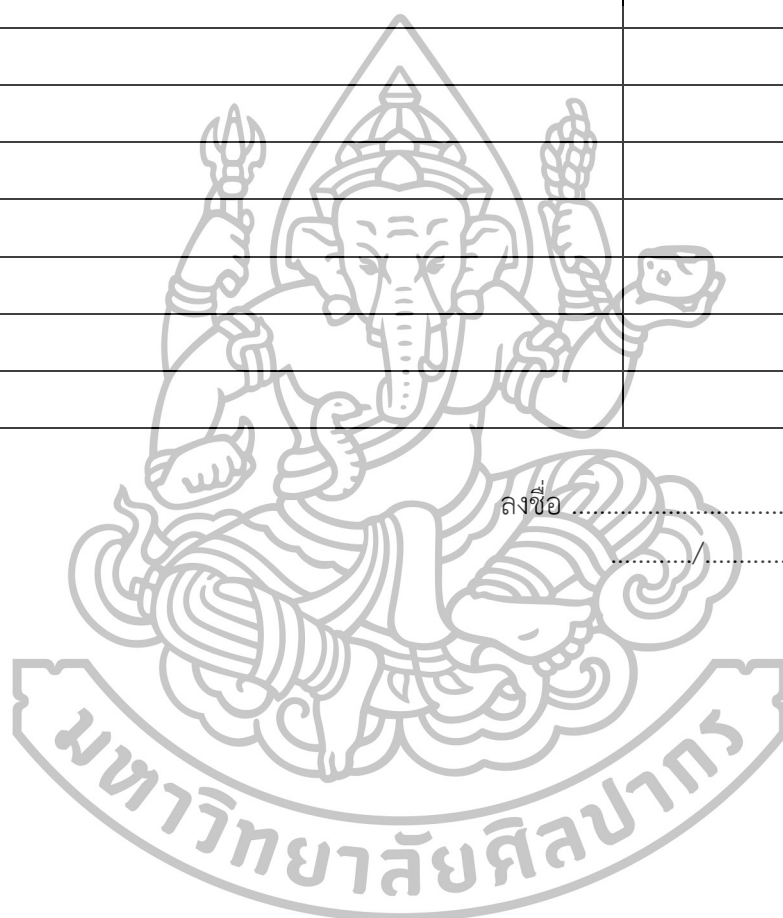
แบบประเมินการสังเกตพฤติกรรมนักเรียน

ชั้น.....จำนวน.....คน

สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้นี้.....เดือน.....พ.ศ.....

เลขที่	ชื่อ-สกุล	พฤติกรรม		รวม (6)
		ใฝ่รู้ใฝ่เรียน (3)	มุ่งมั่นใน การทำงาน (3)	
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				
11.				
12.				
13.				
14.				
15.				
16.				
17.				
18.				
19.				
20.				
21.				
22.				

23.				
24.				
25.				
26.				
27.				
28.				
29.				
30.				
31.				
32.				
33.				
34.				
35.				
36.				

ลงชื่อ .....ผู้ประเมิน
...../...../.....

เกณฑ์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

รายการประเมิน	ระดับคะแนน		
	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. ใฝ่รู้ใฝ่เรียน	ตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียนและแสวงหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกด้วยการใช้สื่ออย่างเหมาะสม โดยบันทึกความรู้และสรุปเป็นองค์ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	ตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียนและแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกด้วยการใช้สื่ออย่างเหมาะสม	ตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียน
2. มุ่งมั่นในการทำงาน	ตั้งใจและรับผิดชอบหน้าที่หรืองานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเพียรพยายามอดทนเพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีคุณภาพ และเป็นแบบอย่างที่ดี	ตั้งใจและรับผิดชอบหน้าที่หรืองานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเพียรพยายามอดทนเพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมาย	ตั้งใจ และ รับผิดชอบหน้าที่หรืองานที่ได้รับมอบหมาย

ระดับคุณภาพของคุณลักษณะอันพึงประสงค์

5 – 6 คะแนน

อยู่ในระดับดี

3 – 4 คะแนน

อยู่ในระดับปานกลาง

ต่ำกว่า 2 คะแนน

อยู่ในระดับต้องปรับปรุง

แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้

ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus

แบบสอบถามความคิดเห็นฉบับนี้จัดทำเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวิจัยเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus

การจัดทำแบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ในการวัดและประเมินการจัดการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus จึงขอความกรุณาให้ผู้ตอบแบบสอบถามตามความจริงเพื่อประโยชน์จะได้เกิดกับการศึกษาต่อไป

คำชี้แจง แบบทดสอบปลายปิดจำนวน 15 ข้อ มีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคอร์ท์ โดยมีการประเมิน 5 ระดับ การกำหนดค่าความคิดเห็นของข้อคำถามในแบบสอบถามมีดังนี้

ถ้าเลือกตอบ ฟังพอใจระดับมากที่สุด	ให้ค่าระดับเท่ากับ	5	คะแนน
ฟังพอใจระดับมาก	ให้ค่าระดับเท่ากับ	4	คะแนน
ฟังพอใจระดับปานกลาง	ให้ค่าระดับเท่ากับ	3	คะแนน
ฟังพอใจระดับน้อย	ให้ค่าระดับเท่ากับ	2	คะแนน
ฟังพอใจระดับน้อยที่สุด	ให้ค่าระดับเท่ากับ	1	คะแนน

ให้นักเรียนประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการจัดการเรียนรู้เรื่อง สังคมไทยและสันติวิธี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus โดยทำเครื่องหมาย ลงในช่องระดับความพอใจที่ตรงกับคำตอบที่นักเรียนมีความเห็นสอดคล้องกับข้อความ

รายการประเมิน	ระดับพึงความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
1. การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus มีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นลำดับต่อเนื่องช่วยในการเรียนรู้					
2. การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus สามารถปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนได้ง่ายไม่สับสน					

รายการประเมิน	ระดับพึงความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
3. การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ส่งเสริมการเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์กับนักเรียน					
4. การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ส่งเสริมให้นักเรียนค้นหาคำตอบในสิ่งที่ต้องการรู้					
5. การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ส่งเสริมให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ					
ด้านบรรยากาศการเรียนรู้					
6. การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus เปิดโอกาสให้นักเรียนมีการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น					
7. การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus เป็นกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้					
8. การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ทำให้นักเรียนและเพื่อนมีความผูกพันและคุ้นเคยกันมากขึ้น					
9. การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus เป็นวิธีการที่ทำให้ครูกระตุ้นนักเรียนด้วยคำถามอย่างต่อเนื่อง					
10. การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ทำให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน					
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ					
11. การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน					
12. การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหามากยิ่งขึ้น					

รายการประเมิน	ระดับพึงความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1
13. การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ทำให้นักเรียนได้รับความรู้ใหม่ ๆ จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน					
14. การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอภิปราย ร่วมกับเทคนิค KWL Plus ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะความคิดและกล้าในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากการจัดการเรียนรู้					
15. นักเรียนสามารถนำกิจกรรมการคิดวิเคราะห์ไปใช้กับการเรียนในวิชาอื่น ๆ					

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล ที่อยู่ ที่ทำงาน	นายสถาพร ขอเพียรกลาง บ้านเลขที่ 136/22 ซอยสายทิพย์ สุขุมวิท 56 เขตพระโขนง จังหวัดกรุงเทพมหานคร 10260 โรงเรียนมัธยมวัดดุสิตาราม 1/13 สมเด็จพระปิ่นเกล้า อรุณอมรินทร์ เขตบางกอกน้อย จังหวัดกรุงเทพมหานคร 10700
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2548	สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย เขตพระโขนง จังหวัด จังหวัดกรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2553	สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี วิชาเอกสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
พ.ศ. 2554	ศึกษาต่อระดับปริญญาโท สาขาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2555	ครูผู้ช่วย โรงเรียนมัธยมวัดดุสิตาราม เขตบางกอกน้อย จังหวัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1
พ.ศ. 2558	ครู ค.ศ. 1 โรงเรียนมัธยมวัดดุสิตาราม เขตบางกอกน้อย จังหวัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1